

GİRESUN
ÜNİVERSİTESİ . UNIVERSITY

Yüksek Lisans Tezi

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Graduate School of Social Sciences

Ebru BAKAN

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
ANA BİLİM DALI
Yüksek Lisans Tezi

Ebru BAKAN
172005019

2020

GİRESUN

2020

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ŞİNASI ÖZDENOĞLU (HAYATI, SANATI, ESERLERİ)

ŞİNASI ÖZDENOĞLU (HIS LIFE, ART, WORKS)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

EBRU BAKAN

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİNE BİLGEHAN TÜRK

GİRESUN - 2020

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün ... / ... / 2020 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ebru BAKAN'ın ŞİNASI ÖZDENOĞLU (HAYATI, SANATI, ESERLERİ) başlıklı tezini incelemiş olup aday 06 / 07 / 2020 tarihinde, saat 11.25'te jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Doç. Dr. Hatem TÜRK	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Emel HİSARCIKLILAR	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Emine Bilgehan TÜRK	

ONAY

..... / / 2020

Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “ŞİNASI ÖZDENOĞLU (Hayatı, Sanatı, Eserleri)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

06 / 07 / 2020

Ebru BAKAN

ÖN SÖZ

Politikacı, hukukçu, idareci, şair, yazar gibi sıfatlara sahip olan Şinasi Özdenoğlu, Gümüşhane’de dünyaya gelmiştir. Özdenoğlu, bir asra yaklaşan ömrüne hukuk, politika ve idari anlamda yaptığı hizmetlerin yanı sıra edebî anlamda da pek çok eser sığdırmıştır. Dolayısıyla hizmet ettiği alanlarda uzun müddet hatırı sayılır bir şahsiyet olarak adından söz ettirmiştir.

Şinasi Özdenoğlu’nun hayatı, sanatı ve eserlerini kapsayan bu çalışmanın özgün bir konu olduğuna karar verilerek yazarın anı kitabı, süreli yayınlardaki yazıları ve eserleri okunmuş, biyografik bir çalışma hazırlanması öngörülmüştür.

Şinasi Özdenoğlu (Hayatı, Sanatı, Eserleri) adlı çalışma, giriş dışında beş bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde, şairin sanat yaşamı ve eserleri hakkında kısaca bilgi verildikten sonra Türk edebiyatına dâhil olma süreci özetlenmiştir.

Birinci bölümde Şinasi Özdenoğlu’nun yaşam öyküsünden, sanat çevresi, kişisel özellikleri ve layık görüldüğü ödüllerden söz edilerek biyografisi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu bölüm; Ahmet Özer ve Muzaffer Uyguner’in birlikte hazırlamış oldukları *Cumhuriyet Şiirimizin Korkusuz ve Coşkulu Şairi Şinasi Özdenoğlu - Yaşamı - Sanatı - Kişiliği* adlı eserden ve şairin kızı Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmelerden yararlanılarak oluşturulmuştur. “Sanatı” başlığını taşıyan ikinci bölümde Özdenoğlu’nun süreli yayınlarda yer alan yazıları ve hakkında yazılanlardan yola çıkılarak şiirlerinin kaynağı, şairliği, şiir anlayışı, dil ve anlatım özellikleri ortaya konulmak istenmiştir. “Eserleri” adı verilen üçüncü bölümde Özdenoğlu’nun şiir, şiirsel düzyazı, öykü, deneme, anı ve inceleme türünde kaleme aldığı eserleri tanıtılmıştır. Dördüncü bölümde Özdenoğlu’nun şiirleri muhtevalarına göre tasnif edilerek incelenmiştir. Beşinci bölümde Özdenoğlu’nun *Seninle Bir Yılbaşı* adlı kitabının yanı sıra süreli yayınlardaki öykülerinin materyal unsurlarına göre değerlendirilmesi yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise çalışmamız vasıtasıyla ulaştığımız veriler özetlenerek Şinasi Özdenoğlu’nun Türk edebiyatındaki yeri ve katkıları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Şairin elimizde bulunan defterlerinde ve kitaplarında bulunan şiirlerinde üzerinde sık sık değişiklikler yaptığı gözlemlenmiştir. Bu değişiklikler çokluğu ve karmaşıklığı nedeniyle çalışmamızda ayrıca belirtilmemiştir.

Şairin yayımlanan eserlerinden başka kendisine ait defterlerde yer alan ancak yayımlanmayan bazı eser denemeleri vardır. Kendisine ait bir defterde yer alan ve türü belli olmayan *Şu Dertli Memleket, Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi* adlı eserinin arkasında çıkacak eserleri arasında yer alan *Bu Toprağın Dertleri* olabileceği düşünülmektedir. *Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi*'nin arkasında çıkacak eserleri başlığı altında yer alan bir diğer eseri iki bölümü yazılmış *Bir Anadolu Romanı* adlı roman denemesidir. *Acısıyla Yanmak Türkiye'nin* adlı eserinin ikinci baskısında yayımlanacak yapıtları arasında yer alan ve kızı Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmede de babasının yarım kalan eserleri arasında olduğunu belirttiği *Atatürk Aydınlığında Ankara* adlı bir çalışması da vardır.

Şinasi Özdenoğlu'nun süreli yayınlardaki şiir ve yazılarının künye bilgileri, yararlanılan diğer kaynaklar, "Kaynaklar" başlığı altında sıralanmıştır. "Ekler" bölümünde ise çalışmada kullanılan bazı belgelerin suretlerine ve Şinasi Özdenoğlu'na ait fotoğraflara yer verilmiştir.

Çalışmanın konusunu belirlerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yardımcı olan, ders ve tez aşamalarında moral ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Emine Bilgehan TÜRK'e teşekkür ederim. Süreç boyunca desteklerini esirgemeyen hocam Doç. Dr. Hatem TÜRK'e, şairle ilgili bilgi, belge ve materyalleri edinmemde yardımcı olan, değerli vakitlerini ayıran İlhan SİVRİ'ye, arşiv çalışmalarında yardımlarını esirgemeyen Kuşakkaya Gazetesi, Trabzon Fen Lisesi, Beyazıt Devlet Kütüphanesi ve Millî Kütüphane çalışanlarına teşekkür ederim. Ayrıca bu çalışmanın ortaya çıkmasında, ellerindeki belgeleri bizimle paylaşan ve telefon görüşmeleriyle çalışmamıza katkı sunan şairin kızı Bilge ÖZDENOĞLU'na, bana olan inancını her zaman hissettiren aileme, arkadaşlarıma ve Ömer SÖNMEZ'e teşekkürü bir borç bilirim.

Ebru BAKAN

Giresun – 2020

ÖZET

BAKAN, Ebru “ŞİNASİ ÖZDENOĞLU (Hayatı, Sanatı, Eserleri)”**Yüksek Lisans – 2019, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı**

“Şinasi Özdenoğlu (Hayatı, Sanatı, Eserleri)” adlı bu çalışmanın amacı, edebiyatın pek çok türünde eser yayımlamış Şinasi Özdenoğlu’nun hayatını, sanatını ve eserlerini inceleyerek edebiyat tarihindeki yerini belirlemektir. Ayrıca Özdenoğlu’nu bilim dünyasına tanıtarak bu konuda yapılacak yeni çalışmalara kaynaklık etmek de çalışmanın amaçlarındandır.

Çalışmada sanatçının biyografisi ile sanat yaşamı dışında yayımlanan on dokuz eserinin tanıtımı, süreli yayınlardaki yazıları, eserleri ve hakkında yazılanlar, şiirlerinin ve öykülerinin değerlendirilmesi yer almaktadır.

İncelemeler sonucunda Şinasi Özdenoğlu’nun, şiir, şiirsel düzyazı, inceleme, öykü, anı türlerinde eserler yazdığı ve bu türlerin her birinde sanatçı kimliğini güçlü biçimde ortaya koyduğu görülür. Yazın hayatında şiirleriyle bilinen bir sanatçı olarak Özdenoğlu, imge ve soyutluktan uzak, toplumla özdeşleşen bir şiir anlayışına sahiptir.

Sanatçı, Türk edebiyatında 1940 Kuşağı içerisinde sanatını şekillendirmesine karşın bir ideolojiye ya da edebî bir topluluğa yakınlık duymaz. Dolayısıyla Şinasi Özdenoğlu’nun yayınları göz önüne alındığında Türk edebiyatı içerisinde özgün bir konuma sahiptir denilebilir.

Anahtar Kelimeler: Şinasi Özdenoğlu, Biyografi, Şair, Şiir.

ABSTRACT**BAKAN, Ebru “ŞİNASI ÖZDENOĞLU (His Life, Art, Works)”****Master - 2019, Department of Turkish Language and Literature**

The purpose of the work titled “Şinasi Özdenoğlu (His Life, Art, Works)” determine of the place on history of literature by examining the life, art and works of Şinasi Özdenoğlu who has published works in many types of literature. It is also among the aims of the study to introduce Özdenoğlu to the scientific world and to source new works on this subject.

The study includes the introduction of the artist's biography and nineteen works published outside of his artistic life, his writings in periodicals, his works and what has been written about him, the evaluation of his poems and stories.

As a result of the examinations, it is seen that Şinasi Özdenoğlu wrote works in the genres of poetry, poetic prose, scrutiny, story, and memory, and strongly demonstrated his identity in each of these genres. As an artist known for his poems in his art life, Özdenoğlu has a sense of poetry that is free from image and abstraction, and which is identified with society.

Although the artist shapes his art in the 1940 Generation in Turkish literature, he does not feel close to an ideology or a literary community. Therefore, considering the publications of Şinasi Özdenoğlu, it can be said that it has a original position in Turkish literature.

Keywords: Şinasi Özdenoğlu, Biography, Poet, Poem.

KISALTMALAR

a.g.g. : Adı geen görüşme

AET: Avrupa Ekonomik Topluluğu

bkz. : Bakınız

C. : Cilt

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

DTCF: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakóltesi

ed. : Editör

haz. : Hazırlayan

hk. : Hakkında

s. : Sayfa

S. : Sayı

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

Y. : Yıl

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR	V
İÇİNDEKİLER	VI
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	6
HAYATI, AİLESİ, ÇEVRESİ VE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ	6
1.1. Aile Hayatı, Çocukluğu ve Okul Yılları	6
1.2. Mülkiye Yılları ve Ankara	12
1.3. Memuriyeti ve Kaymakamlık Yılları	14
1.4. Mesleki ve Siyasi Hayatı.....	21
1.5. Sanat Çevresi.....	26
1.6. Evliliği ve Kızı Bilge Özdenoğlu	36
1.7. Kişisel Özellikleri ve Fiziki Portresi	39
1.8. Son Yılları ve Vefatı	43
1.9. Aldığı Ödüller ve Adına Verilen Ödüller	45
İKİNCİ BÖLÜM	48
SANATI	48
2.1. Şiirlerinin Kaynağı ve Yazma Serüveni.....	48
2.2. Şairliği ve Şiir Anlayışı.....	51
2.3. Dil, Anlatım ve Üslubu	66
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	72
ESERLERİ	72
3.1. Şiir.....	72
3.1.1. Teselli.....	72
3.1.2. Anaforda Dönen Adam	74
3.1.3. Vatanım Benim	76
3.1.4. Özgürlük İçin Ölmek.....	77
3.1.5. Memleketi Sevmek Suçu.....	78
3.1.6. Şairler Böyle Sever	79

3.1.7. Yasaklar Cehennemi	81
3.1.8. Özgürlük Tek Sevgilim	82
3.1.9. Sımsıcak Dostluğunda Ölümün.....	83
3.1.10. Sevdim Savaşım.....	84
3.1.11. Uzak Şiirler	85
3.1.12. Türkiye Sevdası.....	87
3.1.13. Her Aşk Bir Titanik.....	89
3.2. Şiirsel Düzyazı	90
3.2.1. Acısıyla Yanmak Türkiye'nin.....	90
3.3. İnceleme	91
3.3.1.Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi	91
3.4. Deneme	94
3.4.1. Önce İnsan Olmak.....	94
3.4.2. Suskunlar Ülkesi	96
3.5. Öykü.....	99
3.5.1. Seninle Bir Yılbaşı	99
3.6. Anı.....	99
3.6.1. Anılar ve Portreler.....	99
3.7. Şairin Kitaplarında Yer Almayan Kendine Ait Defterlerindeki Şiirlerinin Adları.....	101
3.8. Bestelenmiş Şiirleri	102
3.9. İthaf ve Çeviri Şiirleri	105
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	110
MUHTEVALARINA GÖRE ŞİİRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	110
4.1. Bireysel Konulu Şiirleri	110
4.2. Toplumsal Konulu Şiirleri.....	121
4.3. Yaşam ve Ölüm Konulu Şiirleri.....	131
4.4. Yurt Dışı Şiirleri.....	139
4.5. Hiciv Şiirleri.....	143
4.6. Poetik Şiirleri	146
4.7. Doğa Konulu Şiirleri	148
4.8. Atatürk Konulu Şiirleri	151
4.9. Otobiyografik Şiirleri.....	156
4.10. Tarih Konulu Şiirleri	162

4.11. Anne Konulu Şiirleri	166
BEŞİNCİ BÖLÜM	171
ÖYKÜLERİNİN MATERYAL UNSURLARINA GÖRE İNCELENMESİ ...	171
5.1. Seninle Bir Yılbaşı'ndaki Öykülerin İncelenmesi	171
5.2. Süreli Yayınlardaki Öykülerinin İncelenmesi.....	180
SONUÇ.....	184
KAYNAKLAR	186
1. Süreli Yayınlardaki Şiirleri ve Yazıları.....	186
2. Süreli Yayınlardaki Hikâyeleri ve Çeviri Romanı	224
3. Süreli Yayınlardaki Anketleri	226
4. Süreli Yayınlardaki Mektuplar.....	228
5. Süreli Yayınlardaki Açık Oturum ve Sempozyumlar	229
6. Şinasi Özdenoğlu İle Yapılan Söyleşiler ve Hakkında Yazılanlar	232
7. Süreli Yayınlarda Eserleri Hakkındaki Yazılar.....	240
8. Süreli Yayınlarda Şair Hakkında Duyuru ve Haber.....	247
9. Kitapları.....	262
10. Yararlanılan Diğer Kaynaklar	263
Kitap – Tez – Makale Kaynakçası	263
Şairin Biyografisinin Yer Aldığı Antoloji ve Ansiklopediler	265
Sanal Kaynaklar	266
EKLER.....	267
Belgeler-Fotoğraflar	267
ÖZGEÇMİŞ.....	281

GİRİŞ

1921’de Gümüşhane’de doğan şair, yazar Şinasi Özdenoğlu, altmış yılı aşkın sanat yaşamı içerisinde şiir, şiirsel düzyazı, deneme, anı, öykü, inceleme türlerinde yazdıklarıyla Türk edebiyatına hizmet etmiş bir isimdir. Özdenoğlu’nun şiir serüveni, 1935’te Gümüşhane’nin yerel gazetelerinden *Gümüşeli*’nde yayımlanan “30 Ağustos” adlı şiiriyle başlamıştır. Gümüşhane’de çocuk yaşta uğrak yerlerinin Halkevi ve kütüphane oluşu Özdenoğlu’nun, kişiliğinin oluşumu ve gelişimine de olumlu etkileri olmuştur. Memleketi Gümüşhane ile birlikte lise eğitimini tamamladığı Trabzon Lisesi ve üniversite eğitimini tamamladığı Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi (Mülkiye), üniversiteden mezun olduktan sonra idareci kimliğiyle Anadolu’da geçirdiği yıllar şairin kültürel ve sanatsal altyapısını beslemiştir.

Şairin edebiyata ve şiire olan yeteneği ilk somut karşılığını Ankara’da üniversite eğitimi devam ederken *Teselli* adlı eseriyle alır. 1940’lı yıllarda genç şair Özdenoğlu’nun şiirleri *Servet-i Fünûn Uyanış*, *Varlık*, *Millet*, *Ülkü*, *Yedigün*, *Ulus* gibi dönemin önemli süreli yayımlarında yayımlanır. Şiir serüveni boyunca da yerel ve ulusal pek çok süreli yayında imzası görülür. *Teselli*’yle Türk edebiyatı tarihine şair sıfatıyla adını yazdıran Özdenoğlu, bu eserinden sonra yayımlanacak on sekiz eseriyle verimli bir kalem olduğunu da gösterir.

Teselli’den sonra yayımlanan *Anaforda Dönen Adam* adlı eseri genç bir şairin şiir sanatında olumlu yönde ilerleyişini fark eden Türk edebiyatı çevrelerince dikkat çekici bir yapıt olarak gösterilir. *Anaforda Dönen Adam*’dan sonra yirmi yedi yıl şiir türünde eser yayımlamayan şair için bu uzun süreç gözlemlerinin, tecrübelerinin ışığında sanatsal birikimine engel teşkil etmez. Şairin, idarecilik, serbest avukatlık, milletvekilliği yaptığı 1940’lı yılların ortalarından 1970’li yıllara kadarki süreçte dünyaya ve Türkiye’ye dair duyarlıklarını, deneyimlerini 1973’te yayımlanan *Vatanım Benim*, 1974’te yayımlanan *Özgürlük İçin Ölmek*, 1975’te *Acısıyla Yanmak Türkiye’nin* ve 1978’de yayımlanan *Memleketi Sevmek Suçu* adlı eserlerinde görmek mümkündür. Şair, “şiirsel düzyazı” türündeki tek eseri *Acısıyla Yanmak Türkiye’nin*’de Cumhuriyet’in ilk yıllarından sonraki süreçte Türkiye’nin siyasal ve sosyal alanlarda geçirdiği değişimi, karşılaştığı problemleri gerçekçi bir bakış

açısıyla dile getirir. Eser içerdiği toplumsal muhteva itibarıyla Türk edebiyatı tarihinde mensur şiir türünde yazılmış eserler arasında özgünlüğünü ortaya koyar. 1986'da yayımlanan *Şairler Böyle Sever* ise konu çeşitliliği açısından şairin en hacimli eserlerinden biri olmasının yanında kendi ifadeleriyle sanat anlayışının görülebileceği poetik nitelik de taşır. Aşkın ve özgürlüğün şairin şiir anlayışında baskın unsurlar olduğu gerçeğinden hareketle 1991'de yayımlanan *Yasaklar Cehennemi* adlı kitabını aşk duygusunun, 1992'de yayımlanan *Özgürlük Tek Sevgilim*'i ise özgürlüğün iç dünyasında hissettirdiklerinin somut karşılıkları olan eserler olarak nitelendirmek mümkündür. 1993'te yayımlanan *Sımsıcak Dostluğunda Ölümün*, şiir sanatıyla ölüme bakış açısının özgün ifadelerini içeren şiirlerden oluşan bir eserdir. Şair, şiir serüveninin başında ölüme duygusal ağırlıklı bir yaklaşım içerisinde görülürken *Sımsıcak Dostluğunda Ölümün*'de ölüm, yakınlık ve teslimiyet duyduğu bir gerçeğe dönüşür.

1995'te yayımlanan aşk şiirlerinin hâkim olduğu bir eser olan *Sevdim Savaştım*, ismi itibarıyla şairin ömrünün özetini ifade eden bir eserdir. Hem sanatında hem de sosyal yaşantısında insanı önceleyen bir bakış açısına sahip olan Özdenoğlu'nun sevdiği de uğrunda savaştığı da insandan başkası değildir. 1997'de yayımlanan *Uzak Şiirler*, şairin çoğunlukla seçki şiirlerinden meydana gelen bir eserdir. Seçkide şairin şiir serüvenini kronolojik biçimde görmek mümkündür. Bu anlamda şaire de sanatının geçmişine doğru bir yolculuk yaptıran eser olarak nitelendirilebilir.

1997'de yayımlanan bir başka eser *Türkiye Sevdası*, haksızlıklara karşı direnen toplumlara destek olduğu, Türkiye ve Atatürk sevgisini dile getirdiği destansı şiirlerden oluşur. Ahmet Özer, eserde Türk milletinin Millî Mücadeledeki direnişinin anlatıldığı "Ulusal Bağımsızlık Destanı" adlı bölümün Özdenoğlu'nun kişiliği ve kökleriyle bağdaşan taraflarını şu cümlelerle ifade eder:

"(...) gerek Anadolu insanına, gerekse Ulusal Bağımsızlık Savaşı'mıza yürekten inançlı; Atatürk Devrimleri'nin felsefesini ve yorumunu denemeleriyle, incelemeleriyle yansıtmış bir düşün adamı olarak Şinasi Özdenoğlu; 'Kuvayı Milliye'den gelen bir ailenin özelliklerini taşıyarak, her şeyden önce inancı ve kimliğiyle, böyle bir destana imza atması uygun düşen bir şairimizdir" (Özer ve Uyguner, 2000, 91).

2003'te yayımlanan *Her Aşk Bir Titanik*, şairin delikanlılık yıllarında başlayan ve uzun bir yolculuğu, sevdayı ifade eden şiir serüveninin son eseridir. Bu anlamda ismi itibarıyla da bir ayrılığı, sonu çağrıştıran eser, şair açısından yaşama bağlılığın sürdürülmesi noktasında bir aracı olan aşk duygusunun hâkimiyetindeki şiirlerden oluşur.

Özdenoğlu'nun inceleme türündeki tek eseri, *Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi*, Mülkiye'de öğrenciliğinin devam ettiği yıllarda *Varlık* dergisi bünyesinde şair, yazar ve düşünürlerden oluşan yirmi altı kişiyle gerçekleştirdiği anketleri içerir. Eserde, bu yirmi altı isimden "Millî Edebiyat", "Hümanizma ve Hümanizmanın Gerçek Manası", "Tercüme Hareketimiz", "Hümanizmayı Yaratmak", "Yeni Neslin Sanata Bakışı" olmak üzere beş mesele hakkındaki fikirlerini talep ettiği gibi bu meseleler üzerine kendi düşüncelerine de yer veren şair, Türk edebiyatı tarihine kaynaklık eden bir çalışma ortaya koymuş olur.

Sürelî yayınlarda şiirlerinin yanı sıra azımsanmayacak sayıda denemeye imza atan Özdenoğlu, 1981'de *Önce İnsan Olmak* ve 1988'de *Suskunlar Ülkesi* adlı eserleriyle deneme türündeki yazılarının bir kısmını bir araya toplamıştır. Tüm denemeleri göz önüne alındığında Özdenoğlu, her mecrada sesini duyurmayı bir görev edindiği Türk milletinin problemlerini ve yalnız bırakılmışlığını dile getirir.

Özdenoğlu, 1989'da yayımlanan *Seninle Bir Yılbaşı*'yla şiir, inceleme ve deneme türlerinden sonra öykü türünde de bir eser kaleme almış olur. Ancak şiire ya da denemeye gösterdiği hassasiyeti -sürelî yayınlardaki öykü sayısının da üç öykü ile sınırlı olmasından hareketle- öykü türüne göstermediği bir gerçektir. Muzaffer Uyguner, Özdenoğlu'nun öykülerindeki yapı hakkında şu değerlendirmeyi yapar:

"Onun öykü tekniğine, bir çeşit ' lirik gerçekçilik' de diyebiliriz. Hayatın akışı ve yaşamın güzellikleri içinde yarattığı 'tip'ler, her gün gördüğümüz, birlikte yaşadığımız insanlardır. Öykülerinde sürekli bir 'ivme' egemen... Beklenmeyen rastlantılar, 'son'lardaki şaşırtıcılık, yazarın üstün tekniğiyle inandırıcılık kazanmaktadır. Öykülerine yer yer kattığı şiirsel ve duygulu söylemle, Özdenoğlu'nun öyküleri, insanı sarsan öyküler niteliğini korumaktadır" (Özer ve Uyguner, 2000, 105).

2000'de yayımlanan *Anılar ve Portreler*, Özdenoğlu'nun edebiyat ve sanat dünyasından tanıdığı veya bir vesileyle tanıştığı on beş isimle olan anılarından

oluşur. Sait Faik Abasıyanık, Nurullah Ataç, Bedri Rahmi Eyuboğlu gibi isimlerin, kişiliklerine, dünyaya ve sanata bakış açılarına dair anekdotların bulunduğu eser, bu yönüyle tıpkı *Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi* gibi Türk edebiyatı tarihine kaynaklık edecek bir niteliğe sahiptir.

Eserleri üzerinden sanat yaşamı bu şekilde özetlenebilecek olan Özdenoğlu, 1940 Kuşağı olarak adlandırılan toplumcu gerçekçi edebiyatın önemli isimleriyle aynı dönemde şiirler kaleme almasına karşın ne o dönemde ne de uzun yaşamı boyunca hiçbir edebî hareketin içerisinde bulunmamış, Atatürkçü ve Cumhuriyetçi kişiliğinin dışında hiçbir ideolojinin peşinden gitmemiştir. Muzaffer Uyguner de şairin bu yapısı doğrultusunda bir bakış açısıyla yaptığı değerlendirmede şunları söyler:

“Özdenoğlu, Atatürkçü (Kemalist) ilkeler dışında ideolojilere yanaşmamıştır. Ona göre ‘İdeolojileri, genellikle militanlar yaratırlar. Geri kalmış ülkelerde ise sığ ve gözü dönmüş yaratıklar tüketirler.’ O, ‘kılıç gibi keskin, ok gibi dosdoğru’ sözleri sever; ‘inancıyla eylemi bir’ insanların dostudur. Sanatın baş amacının insan mutluluğu olduğuna inanır. Sanatçının, kişiliğine ve sanat ölçülerine kıymadan, sesini büyük halk kitlelerine ve bütün insanlığa duyurması gerektiği görüşündedir ve şiiri bu yolda geliştirmiştir. O, bir ‘Özgürlük Şiirleri Şövalyesi’dir” (Özer ve Uyguner, 2000, 109-110).

1940 Kuşağı şairlerinden çoğu devletle karşı karşıya gelirken o Mülkiye mezunu bir idareci ve daha sonra milletvekili kimlikleriyle devlet kademesinde görev almış, bulunduğu kuşak içinde şiir anlayışıyla özgünlüğü kısa zamanda yakalamış bir şairdir. Muzaffer Uyguner, şiirde ölçü olarak da belli bir formu sürdürmeyerek yine alışılmışların dışında bir tutum sergileyen şairin biçim konusundaki tercihini ilk şiirleri dışında “özgür koşuk” olarak adlandırır. Denilebilir ki Özdenoğlu, şiirinde kullandığı biçimle de özgürlüğe düşkün yapısından ödün vermemiştir.

Cumhuriyet sonrasında Türk aydınının Anadolu’yla ve onun problemleriyle tanışması, Türk edebiyatının toplum ve insan merkezli bir atmosfere sahip olmasındaki etkisi azımsanamayacak derecededir. Bu tanışıklığı devlet görevlendirmesiyle yaşayanlardan biri olan Şinasi Özdenoğlu, idareci olarak görevini, sorumluluklarını yüksek bir bilinçle yerine getirirken gerek fikrî gerek edebî yazılarında, şiirlerinde Anadolu insanının acısına ortak olmayı sürdürmüştür. Bu yönüyle Özdenoğlu, sahip olduğu toplumsal ve sanatsal kimliklerini insan

yararına kullanan bir aydındır. “Ve İşte Ömrüm” de bir aydın olarak Özdenoğlu’nun kendisini en rahat ifade edebildiği tür olan şiirle yaptığı yaşam muhasebesidir:

“Kırık döküktü ömrüm... Ve işte gelip geçti

Önünde soytarların yiğitçe bir geçitti

Acı deneyimlerle ve eşsiz sevdalarla

Yaşadım ya... Yine de ne mutlu bana...” (Özdenoğlu, 1995, 91).

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI, AİLESİ, ÇEVRESİ VE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ

1.1. Aile Hayatı, Çocukluğu ve Okul Yılları

Politikacı, hukukçu, şair, yazar Şinasi Özdenoğlu, Gümüşhane’de eski adı Eskişehirli şimdiki adı Süleymaniye olan mahallede doğdu. Şairin doğum tarihi ile ilgili olarak; kendisine, çevresine ve nüfus kayıtlarına göre farklı tarihler söz konusudur. Bu tarihler; 11 Sontesrin 1922¹, 30 Ağustos 1923² ve 1 Temmuz 1921³’dir. Özdenoğlu’nun doğum tarihine ilişkin karışıklık yukarıdaki tarihler doğrultusunda şu şekilde açıklanabilir: Şair, 1921’de dünyaya gelir. Ancak bu tarih nüfusa geç yazılmasından dolayı kayıtlara 1923 olarak geçer. Baba Hüseyin Hikmet Bey, bir an önce okula başlamak isteyen oğlunun yaşını okula gitmesi için bir yaş büyütür. Bu sebeple Özdenoğlu’nun doğum tarihini pek çok kaynak 1922 olarak kabul eder.

Ailenin dördüncü çocuğu⁴ olan şairin, asıl adı Mustafa Şinasi’dir. Şairin babası Hüseyin Hikmet, annesi Refioğlu Asiye⁵’dir. Hüseyin Hikmet Bey, Millî Mücadele döneminde Gümüşhane Müdafaa-i Hukuk Teşkilatı’nın yöneticilerinden, Torul Savcılığı yapan ve Giresun Ağır Ceza Mahkemesi üyeliğinde bulunan bir hukukçudur. Ahmet Özer, Hüseyin Hikmet Bey’in Millî Mücadele’ye olan desteği ve Birinci Meclis Vekili olan amcasının oğlu Binbaşı Mustafa Bey hakkında şunları söyler:

¹ Özdenoğlu, kendisine ait bir defterde doğum tarihini 11 Sontesrin 1922 Cumartesi gecesi olarak belirtir. Ayrıca Bilge Özdenoğlu da babasının doğum günü hakkında babaannesinin söylediklerini şöyle aktarır: “Babaannem babamın doğum tarihinin 29 Ekim olduğunu söyledi. ‘Oğul sen doğduğun zaman toplar tüfekler atılıyordu’ demiş. O sebeple biz her 29 Ekim’de babamın doğum gününü kutlardık.

² Şinasi Özdenoğlu, Zafer Bayramı kutlamaları dolayısıyla *Kuşakkaya* gazetesinde yayımlanan “Değerli Gazeteci Sayın Turan TUĞLU’YA” başlıklı yazısında Gümüşhane nüfus kayıtlarına göre doğum tarihinin 30 Ağustos 1923 olduğunu belirtir.

³ Şairin, 19.10.2010 tarihinde yenilenen nüfus cüzdanında doğum tarihi bu şekilde yer alır. bkz. Ekler’deki 1 numaralı belge.

⁴ Şairin kendisinden büyük iki kız (Hatice, Sıdika) bir erkek kardeşi (Osman), kendisinden küçük üç kız (Melek, Güneş, Yıldız), bir erkek kardeşi (Alpaslan) vardır.

⁵ Bilge Özdenoğlu, babaannesini şu cümlelerle ifade eder: “Babaannem *Cumhuriyet* gazetesi alıp okurdu. Aydın bir kadındı. Çocuklarının hemen hepsi iyi eğitim almış bireylerdir. Osman Amcam (Emekli Ziraat Mühendisi, lakabı Ekselans Osman), Alpaslan Amcam (Petkim Baş Hukuk Müşaviri), Hatice Halam, Sıdika Halam, Babam, Yıldız Halam (Emekli Öğretmen), Melek Halam (Emekli Öğretmen) ve İstanbul’da Çapa İlkokuluna devam ederken tifoya yakalanarak vefat etmiş Güneş Halam olmak üzere sekiz kardeşirler.”

“İzmir’in 15 Mayıs’ta yaşanan işgaline yol açan zamanın padişahını telgrafla protesto eden bir yurtsever. Hikmet Bey’in amcasının oğlu eczacı Binbaşı Mustafa Bey ise ilk TBMM’nin Gümüşhane’yi temsil eden üyelerinden kalpaklı bir başka yurtsever...” (Özer, 1996, 14).

Hammer Tarihi ve Divan edebiyatıyla yakından ilgili olan Hüseyin Hikmet Bey, Cumhuriyet’in değerlerinin bilincinde bir baba olarak bu bilinci çocuklarına yansıtmak gayesindedir. Şinasi Özdenoğlu, *Kuşakkaya* gazetesinde yayımlanan “Eşsiz Anılarımızı Beşiği: Sevgili Gümüşhane” başlıklı yazısında babasının bu konudaki hassasiyetlerini hatırında kalan şu cümlelerle dile getirir:

“ ‘Onuncu Yıl Marşı’ bizim evimizde eşsiz bir heyecan rüzgârı estirmişti. Valiliğin buyruğuyla, bu yeni marş aile bireylerine, aile reisleri öğreteceklerdi. Babam avukat Hüseyin Hikmet Bey; ‘Müdaafa-i Hukuk’tan gelen inançlı bir Kemalist’ti. Yunanlılar İzmir’i işgal ettiklerinde, kendi imzasıyla saraya protesto telgrafi çekmişti. Cumhuriyet’in 10. yılı onun için eşsiz bir bayramdı. Babamın sesi güzeldi. Akşam yemeklerinden önce, bize prova yaptırır; bir koro şefi gibi, marş önce kendisi söyler, sonra da bize söyletirdi:

‘Türk’üz, Cumhuriyet’in göğsümüz tunç siperi

Türk’e durmak yaraşmaz, Türk önde, Türk ileri!’ diye bağırdığımız zaman; yaşıttım olan Cumhuriyet’e daha çok bağlandığımı, göğsümün engin bir gururla kabardığımı hissedirdim” (Özdenoğlu, 1992, 2).

Anne Asiye Hanım ise okuma yazma bilen, günlük gazeteleri takip eden kültürlü bir ev hanımıdır. Şairin kardeşi Yıldız Eskicioğlu, *Olay* gazetesine verdiği röportajda Özdenoğlu ailesini şu cümlelerle tanıtır:

“1928 yılında Gümüşhane’de doğdum. Annem ve babam Eskişehirli şimdiki Süleymaniye Mahallesi’ndendi. Babam avukattı, çok güzel bir konağımız vardı. 8 kardeşlik. Babamın ilk evliliğinden üç çocuğu vardı, üç çocuğuyla birlikte muhacir olup Gümüşhane’den gitmişler. Daha sonra salgın hastalıkta ilk ailesi ölmüş ve baldızıyla yani benim annem ile evlenmek zorunda kalmış. Annemin de beş tane çocuğu oldu. Babam hem hafızdı, sesi çok güzeldi, hem de çok başarılı bir avukattı. Bize Hacı İmamzadeler derlerdi. Babam bizlere Güneş, Melek, Yıldız adlarını verdi. ‘Hikmet Bey gökyüzünü yere indirmiş’ diye şaka yaparlardı.”⁶

Aile bugün de şehir merkezinde varlığını sürdüren ve şair tarafından 2004’te Gümüşhane Valiliğine bağışlanan konağa göç eder. Şinasi Özdenoğlu’nun çocuk

⁶ Elif Öktem, “Yıldız Eskicioğlu” (Röportaj), *Olay*, (07.09.2016), <http://www.gumushaneolay.com/yildiz-eskicioğlu-8077h.htm> [Erişim tarihi: 29.11.2018]

gözüyle bu göçe dair anımsadıkları “Eşsiz Anılarımızın Beşiği: Sevgili Gümüşhane” adlı yazısında şu cümlelerde karşılık bulur:

“Belleğimin çektiği ilk fotoğrafta ‘Yukarı Şehir’ diye anılan, zengin bir tarihi bağrında saklayan ‘Süleymaniye’ mahallesinden, bugünkü il merkezine göçüştümüz; sisli; ama eşsiz bir imge halinde yaşıyor. Bir at arabasına yüklenmiş eşyalarımız. Kardeşlerim ve ben; arabada, bir sandık üstüne (belki de annemin çeyiz sandığı) oturmuşuz, annem at üstünde. Doğduğum evden, o yemyeşil, dar vadideki yeni evimize göçüyoruz. Nenem (anneannem) anılarıyla bezenmiş ferah konaktan, birdenbire bu dar vadiye tıklımayı hiçbir zaman içine sindiremedi” (Özdenoğlu, 1992, 2).

Şairin kardeşi Yıldız Eskicioğlu ise ağabeyinin ve kendisinin çocukluklarının büyük bir bölümünü geçirdiği konağa ait anılarını şu şekilde dile getirir:

“Özdenoğlu Konağı’nda doğdum bu ev benim için çok değerlidir. Her gece rüyalarımı konakta görürüm. Annem oradaydı, ben hergün oraya giderdim. Annem öldükten sonra uzun seneler yas tuttum. Özdenoğlu Konağı dile gelse de anlatsa. Eve misafirler gelirdi gaz lambaları asılırdı ağaçlara, yemek yerlerdi. Bizde kapıdan onlara bakardık. Gümüşhane’ye her geldiğimde Özdenoğlu Konağı’na arkadaşlarımla gidiyorum. Abim Şinasi Özdenoğlu, konağı devlete bağışladı.”⁷

Kalabalık bir ailede büyüyen şairin babaannesi Trabzon’un Maçka ilçesindeki Eyuboğlu ailesindedir. Bu sebeple Şinasi Özdenoğlu, Türk edebiyatının önemli simalarından olan Sabahattin ve Bedri Rahmi Eyuboğlu kardeşlerle akrabalık bağlarına sahiptir. İki ailenin birbirlerini sık sık ziyaret ediyor olması Şinasi Özdenoğlu’nun Eyuboğlu kardeşlerle ilişkisinin ilerlemesini sağlar. Bu durum aynı zamanda Özdenoğlu’nun sanatsal ve kültürel alt yapısını oluşturmasında önemli bir rol oynar.

Okumayı ve yazmayı çok seven Şinasi Özdenoğlu bir an önce okula başlamak arzusundadır. Bu doğrultuda eğitim hayatı da memleketi Gümüşhane’de başlar. Hüseyin Hikmet Bey, oğlunun öğrenmeye olan merakını fark eder ve mahkemeye başvurarak yaşını büyütme kararı verir. Bu kararın neticesinde Şinasi Özdenoğlu, ilkokula başlamak için gerekli yaşa erişmiş olur. Şair, o dönemde yaşananları kendi

⁷ Elif Öktem, “Yıldız Eskicioğlu” (Röportaj), **Olay**, (07.09.2016), <http://www.gumushaneolay.com/yildiz-eskicioglu-8077h.htm> [Erişim tarihi: 29.11.2018]

ifadesiyle “Eşsiz Anılarımızın Beşiği: Sevgili Gümüşhane” başlıklı yazısında şöyle dile getirir:

“Çocukluğumla ilgili ikinci anım: Okula bir an önce başlamam için babamın getireceği okul çantasını, yüksek sesle bağırıp ağlayarak bekleyişimdir. Sonunda çanta geldi ve babam mahkemede yaşımı büyülterek, beni Sadettin (sonraki adı Gazipaşa) ilkokuluna yazdırdı” (Özdenoğlu, 1992, 2).

Şair, ilköğrenimini Gazipaşa İlkokulunda tamamlar. İlkokul öğretmenleri Özcan Bey ve Emin Bey, Özdenoğlu için oldukça değerlidir. Ona yurt ve insan sevgisini, vatandaşlık bilincini benimseten Gazipaşa İlkokulundaki öğretmeni Özcan San’dır. Özdenoğlu öğretmene dair anımsadıklarını ve ona olan minnetini *Parlamento* dergisinde yayımlanan “Sevgili Öğretmenim Sabri Özcan San” adlı yazısında ortaya koyar:

“Her sabah, ilk dersinde, asıl konuya girmeden önce; bizlere, mutlaka iyi ve erdemli yurttaş olmanın koşulları üstüne bir konuşmayla başlar, ulusumuzun bizleri hangi özverilerle yetiştirdiğini, bizlerden neler beklediğini öğütler, daha sonra dersine başlardı. Atatürkçü ideallere bağlı yetişmemizde, öğretmenimiz Özcan San’ın payı büyüktür” (Özdenoğlu, 1997, 28).

Şinasi Özdenoğlu, kendisine kattıklarından dolayı öğretmeni Sabri Özcan San’a ömrünce büyük bir minnet duyar. Sabri Özcan San da Özdenoğlu’nun kendisine gösterdiği büyük saygı ve sevginin farkındalığıyla onu diğer öğrencilerinden farklı bir noktaya koyar. İlkokul yıllarının üzerinden geçen uzun yılların ardından Özdenoğlu, öğretmeni ile aralarındaki bu özel ilişkiye dair yaşamışlıklarından belki de en değerlisini aynı yazıda şu cümlelerle paylaşır:

“İlk şiir kitabım ‘Teselli’nin yayımlanışının 50. yılı nedeniyle, Mülkiyeliler Birliğinin Ankara’da düzenlediği sanat şöleninde, izleyicileri çok duygulandıran bir sürpriz yapmış; 60 yıl önceki not defterini cebinden çıkararak öğrencisi Mustafa Şinasi’ye verdiği sınıf geçme notlarını okumuş, gözlerimizi yaşartmıştı” (Özdenoğlu, 1997, 29).

1930’da Kubilay’ın Menemen’de şehit edilmesinin üzerine öğretmeni Emin Bey’in gösterdiği tepki de şairin ömrünce takındığı mücadelecî tavrın temelini oluşturur niteliktedir. “Olay üzerine, öğretmenleri, Emin Bey öğrencilerini okul bahçesine toplar, coşkulu bir konuşma yapar ve sözlerini: ‘Gerektiğinde, tümünüz birer Kubilay olmalısınız!’ diye bitirir” (Özer ve Uyguner, 2000, 3).

Şair, ilkokul yıllarında olduğu gibi ortaokul yıllarında da kendisini yetiştirmiş aydın karakterli öğretmenlerin öğrencisi olma şansını yakalar. Bu durum onun kişiliğinin ve fikrî yapısının olgunlaşmasında önemli bir etkidir.

“Kemal Askeri; -o dönemin gözde şairleri- Necip Fazıl’ın, Nâzım Hikmet’in, Behçet Kemal’in şiirlerini coşkuyla okur. Namık Tagudar, geniş tarih kültürüyle çocuklara yeni ufuklar açar, öğrencilere Türk Devrim Tarihi’ni, Fransız Devrimi’ni, lise programları düzeyinde hazırlar ve en çekici bir anlatımla sunar. Hüseyin Avni Arıncı ise, Türk Edebiyatının seçkin isimleri yanında, Batı klasiklerinden Shakespeare, Dante, Goethe, Hugo gibi isimleri öğrencilerine biyografik inceleme konusu olarak hazırlar ve her birine konferansçı olarak anlattırır. Sonra da eleştiriye açar” (Özer ve Uyguner, 2000, 4-5).

Cumhuriyet ilkelerinin, Atatürk inkılâplarının sürdürülmesi ve halka iletilmesi amacıyla kurulan, o dönemin önemli kültür mecralarından olan Halkevlerinin de şair üzerindeki etkisi büyüktür. 1933’te kurulan Gümüşhane Halkevi⁸ şairin çocukluk yıllarında çokça vakit geçirdiği yerlerden biridir. Özdenoğlu, Gümüşhane Halkevi’nin kendisinin ve arkadaşlarının düşünce dünyasındaki karşılığını “Eşsiz Anılarımızın Beşiği: Sevgili Gümüşhane” adlı yazısında şu cümlelerle ifade eder: “Bizler, ‘Kuşakkaya’nın ötesindeki ufukları görebilmek için ilkin gözlerimizi Gümüşhane Halkevi kitaplığında dünyaya açtık; kitaplıkta okunmadık kitap bırakmazdık” (Özdenoğlu, 1992, 2).

Bireyin ve toplumun kişisel gelişimine katkı sağlayacak birçok alanda faaliyet gösteren Halkevleri, şairin yetenekli olduğu alanlarda kendisini keşfetmesine olanak sağlar. “Şinasi Özdenoğlu, Gümüşhane Halkevi’nde yoğun bir okuma yarışına girer. Öğretmen ve usta kemancı Remzi Akagün’ün kurduğu ve yönettiği küçük orkestrada keman çalmaya başlar” (Özer ve Uyguner, 2000, 5).

Şair, liseyi Trabzon Lisesinde⁹ paralı-yatılı olarak okur. Hem bölge hem de ülke içinde önemli eğitim kurumlarından biri olan Trabzon Lisesinde kıymetli öğretmenlerden ders alır. Ayrıca okul müdürü Faik Dranaz’ın Cumhuriyetçi ve Atatürkçü karakteri öğrenciler üzerinde etkili olur. Özdenoğlu, *Kıyı* dergisinin Aralık

⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Nazım Fıçıcı, “Gümüşhane Halkevleri”, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2013.

⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. http://trabzonfenlisesi.meb.k12.tr/icerikler/trabzon-fen-lisesi-tarihce_3893799.html [Erişim tarihi: 29.11.2018]

1988 tarihli sayısındaki “Gerçek Bir Yurtsever: Hocamız Faik Dranaz” başlıklı yazısında hocası Dranaz hakkında şu cümleleri dile getirir:

“Bizim lise yıllarımız; ‘Kemalist Devrim’in altın yıllarına rastlar. Dranaz, öğrencisinde filizlenen kişiliği usta bir heykeltıraş gibi yontmasını; bir pedagoğ becerisiyle ona Kemalizmin yüksek idealleri doğrultusunda biçim vermesini bilmiştir. Bu nedenle de inançlı bir eğitimcinin unutulmayan portresini çizmiştir” (Özdenoğlu, 1988, 11).

Tüm derslerdeki başarısının yanında edebiyat alanındaki yeteneği öğretmenleri tarafından fark edilince edebiyat koluna girmesini istemelerine rağmen Şinasi Özdenoğlu, yükseköğrenimini yurt dışında yapmak idealini gerçekleştirmek adına fen koluna girer. Ona bu ideali hayal ettiren tercihinin arka planında yaşananları ise şu cümlelerle aktarır:

“(…) Fen koluna ayrılacak öğrencileri, matematik hocalarının ustası Enis Bey seçiyor. Gözlerini üstümüzde gezdirirken, birden gözü bana ilişiyor ve bağıryor:

- ‘Domuz, sen kalk, Edebiyat Kolu’na git, senin yerin orası!’
- ‘Neden Hocam?’
- ‘Çünkü sen şiir yazıyorsun... O alanda ileri gidersin.’

Sonra ekliyor:

- ‘Cebirin iyi ama uzay geometrin biraz zayıf...’

Amacım, fen kolundan diploma alıp, Avrupa sınavlarına katılmak.

Sevgili Enis Hocamıza direnmek pahasına da olsa, bağıryorum:

- ‘Beni bu sınıftan kimse çıkaramaz!’

Hayret... O sözlerine kimsenin karşı koyamadığı hoca, sesini çıkarmıyor ve ben böylece Fen Kolu öğrencisi oluyorum” (Özdenoğlu, 1996, 9).

Ancak Özdenoğlu, eğitimine yurt dışında devam etmek idealini mezun olacağı yıllarda İkinci Dünya Savaşı’nın Avrupa’da yarattığı olumsuz koşullar sebebiyle gerçekleştiremez. Ahmet Özer, Özdenoğlu’nun Trabzon Lisesindeki son yıllarında Avrupa’nın yanı sıra Türkiye’nin de içerisinde bulunduğu buhranı ve daha sonraki eğitim serüvenini şu cümlelerle aktarır:

“Lise yıllarında, önce Atatürk’ün ölümüyle bir büyük acı yaşanır. Ardından 1939’da dünyayı yağmalayan ikinci büyük savaş başlar. Bu nedenle de yurt dışı sınavları iptal edilir. O da

Türkiye’de öğrenim görmeye karar verir. O yıllarda lise sonrasında sınavla öğrenci alan iki yükseköğrenim kurumu vardır. Biri Yüksek Mühendis Mektebi (İTÜ) diğeri, Mülkiye (Siyasal Bilgiler Okulu)’dir. Özdenoğlu İstanbul’da sınavlarına girer, kazanır ve bir ‘mülkiyeli’ olur” (Özer, 1996, 15).

Şinasi Özdenoğlu, 20 Eylül 1940’ta¹⁰ Trabzon Lisesinden diplomasını alarak Ankara’da o dönemde Mülkiye olarak bilinen Siyasal Bilgiler Okuluna¹¹ kaydolur.

1.2. Mülkiye Yılları ve Ankara

1940’ta Trabzon Lisesinden mezun olan Şinasi Özdenoğlu, aynı yıl Mülkiye sınavlarını başarıyla tamamlayarak Ankara’da üniversite eğitimine başlar. Bu başlangıç, ömrünün sonuna dek sürecek başkent ile olan kuvvetli bağının ilk düğümü olarak nitelendirilebilir. Ankara’ya olan sevdası dostları, ailesi ve yakın çevresi tarafından da bilinen şairin yaşamında Ankara’nın yeri Ahmet Özer’in şu cümleleriyle karşılık bulur:

“O artık bir Ankaralıdır. 1940 yılından 1996’ya uzanan süreçte tam 56 yıldır bu kentin ekonomisinden kültürüne, sanatından siyasetine; çevresel özelliklerinden, dünden bugüne değişen nüfus yapısına; dostluklardan, bu ilişkilerinin yerini alan yozlaşmaya ve kente yön veren gecekondulaşmaya değin pek çok sorununun yarım yüzyıllık tanığı olur” (Özer, 1996, 15).

Şinasi Özdenoğlu, Cumhuriyet ve Atatürk ile bütünleşen bir silüetin sahibi olan Ankara’yı bu özelliklerini önceleyerek ömrünce minnet duyacağı zamanını geçirdiği bir kent olarak anar. Ahmet Özer’in 1996’da kendisiyle yaptığı röportajda gençlik yıllarında tanıştığı Ankara’ya olan tutkusunun arka planındaki sebepleri şu cümlelerle dile getirir:

“Sayın Özer, ben su katılmamış bir Atatürk devrimcisiyim. Ömrümce bu çizgide savaştım. Yazılarım, yapıtlarım hep bu çizgide oldu. Demokratik esaslara göre yürüten Cumhuriyete bağlı bir insanım. İşte Ankara böyle bir Cumhuriyet’in kalbidir. Ben gözümü Cumhuriyetle dünyaya açtım. Ailem ve çevrem de bu anlayıştaydı. Gençliğimin en güzel yıllarını bu ortamda yaşadım” (Özer, 1996, 19).

¹⁰ bkz. Ekler’deki 2 numaralı belge.

¹¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.politics.ankara.edu.tr/mulkiye-hakkinda/mulkiyenin-mirasi/neden-mulkiye/> [Erişim tarihi: 29.11.2018]

Ülkenin değerli politikacılarının, idarecilerinin ve diplomatlarının yetişmiş olduğu bu kurumda eğitim görmesi Özdenoğlu'nun mesleki hayatının şekillenmesinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Şairin eğitim gördüğü dönemde ders aldığı hocalarının Türk eğitim ve siyasi hayatında da önemli roller üstlenmiş olmaları bu durumun göstergelerindedir:

“Yıl 1940, mevsim: Sonbahar. O artık bir ‘Mülkiyeli’dir. Birbirinden değerli öğretim üyeleriyle ders yılı başlamıştır. Hasan Saka, Mahmut Esat Bozkurt, Tahsin Bekir Balta, Şevket Raşit Hatipoğlu, Fuat Köprülü, Nihat Erim, Ahmet Şükrü Esmer, Esat Arsebük, Abdülhak Kemal Yörük, Ali Kemal Arar, Ernst Reuter, Hüseyin Avni Göktürk, Bülent Nuri Esen gibi değerli hocalar; Mülkiye'nin öğrenim kadrosunu oluşturmaktadırlar. Mehmet Emin Erişirgil ise, Siyasal Bilgiler Yüksek Okulu'nun Müdürüdür” (Özer ve Uyguner, 2000, 11).

Şinasi Özdenoğlu, Mülkiyedeki öğrencilik yıllarını Atatürk'ün Halkçılık ilkesinin önemini ve değerini kavrayarak geçirmiştir. Bu bilinçle “son sınıfta sınavla ‘idari şube’ye girmiştir” (Özer ve Uyguner, 2000, 12). Kaymakamlık görevine kadar varacak olan bu seçimi ve üniversite yıllarında Ankara Halkevine¹² üye olarak çeşitli faaliyetlerde görev alması Özdenoğlu'nun “halkçı” karakterinin arka planını oluşturacak ilk adımlar olarak nitelendirilebilir. Bununla birlikte Şinasi Özdenoğlu, Ankara Halkevinin kültür ve sanat içerikli etkinliklerinde görev alarak şiire ve sanata olan eğilimini bir adım öteye taşıma fırsatı bulur. Ahmet Hamdi Tanpınar, Kemalettin Kamu, Ahmet Kutsi Tecer, Behçet Kemal Çağlar gibi dönemin ünlü edebiyatçıları, yazar ve şairlerinin katılımlarıyla düzenlenen şiir toplantılarında yer alarak şiirlerini okur:

“Bu toplantılar; genç şairleri yazmaya, yaratmaya özendiren seçkin ve yetiştirici toplantılardır. Bu nedenle Özdenoğlu; halkevlerini; özellikle Ankara Halkevi'ni bir kültür tapınağı; o günleri ise, ömrünün en coşkulu, en mutlu günleri olarak anmaktadır” (Özer ve Uyguner, 2000, 12).

“Cumartesi Şiir Toplantıları” adının verildiği bu toplantılarda beğenilen şiirler Halkevinin yayın organı olan *Ülkü* dergisinde yayımlanacaktır. Şinasi Özdenoğlu'nun da bu vesileyle bazı şiirleri *Ülkü* dergisinde yayımlanır. Böylelikle

¹² Ayrıntılı bilgi için bkz. Volkan Yaşar, “Türkiye'nin Modernleşme Sürecinde Ankara Halkevi ve Faaliyetleri (1932-1951)”, Nevşehir: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2018.

Özdenoğlu, üniversite yıllarında daha yoğun şekilde yazdığı şiirlerini yayımlayacağı yeni bir mecra da bulmuş olur:

“Ulus gazetesinin ‘Sanat Sayfası’nda, Ülkü’de yazıları yayımlanır. Ülkü’de o yıllarda Nüzhet Erman’ın, Sefer Aytekin’in, Cahit Sıtkı’nın, Ahmet Muhip’in, Osman Attilâ’nın... ürünleri yer almaktadır” (Özer, 1996, 15).

Şinasi Özdenoğlu’nun Mülkiyedeki derslerinin yoğunluğu şiire, edebiyata olan ilgisini olumsuz yönde etkilememiştir. Aradaki dengeyi sağlam bir şekilde kuran şair, bu tutumuyla hocalarının da takdirini kazanmıştır. İstatistik derslerine gelen Prof. Şefik İnan¹³ ilk şiir kitabını yayımlayan öğrencisini ders esnasında “Arkadaşımız Şinasi Özden’i, övgü alan eserinden ötürü kutlamak istiyorum” (Özer ve Uyguner, 2000, 13) cümlesiyle tebrik etmiştir.

Şinasi Özdenoğlu, Mülkiye’de 1940’ta başlayan eğitimini 1944’te tamamlar. Bu süre zarfında eğitim, kültür, sanat, edebiyat gibi pek çok alanda kendini yetiştirir. Aynı zamanda üniversite eğitimi ve İç İşleri Bakanlığında kısa süreli stajyerliği, meslek hayatında yetkin bir kimliğe sahip olmasını sağlayan etkenler arasında sayılabilir. Özdenoğlu, tüm bu donanımları edindiği Ankara’ya yaşamı boyunca kuvvetli bir bağ ile bağlıdır. Mülkiye yıllarından ölümüne kadar acı-tatlı hatıralarını biriktirdiği şehrin yaşamı üzerindeki etkisini Ekim 1992 tarihli bir yazısında şu cümlelerle dile getirir:

“40 yılı aşkın bir süre, hep Ankara’da yaşadım. Burada Atatürk’ün akılcı, barışçı, evrensel dünya görüşünü öğrendim ve inandım. Siyasal kavgalarım ve uğraşlarım hep burada... Ankara’da parlamentoya seçildim. En yakınımı burada toprağa verdim” (Özdenoğlu, 1992, 4).

1.3. Memuriyeti ve Kaymakamlık Yılları

Şinasi Özdenoğlu, 1944’te Mülkiyeden mezun olmasının ardından aynı yıl İç İşleri Bakanlığı Teftiş Kurulunda stajyer memur olarak göreve başlar. Bu görevi esnasında 15 Şubat 1945’te babası Hüseyin Hikmet Bey’in hayatını kaybetmesi onu derinden etkiler. Ancak annesi Asiye Hanım’ın “Ölüm acıları seni yıldırmasın. Metin olmalısın, ben şimdi senin hem anan, hem babanı” (Özer ve Uyguner, 2000, 16)

¹³ Ayrıntılı bilgi için bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Osman_Şefik_İnan [Erişim tarihi: 29.11.2018]

sözlerini taşıyan mektubunu almasıyla hayatın tüm olumsuzluklarına karşın dik durması gerekliliğinin farkına varır. Daha sonra annesi Asiye Hanım'ın rahatsızlanması Şinasi Özdenoğlu'nu Gümüşhane'ye atama istemek zorunda bırakır. Böylece memuriyetindeki ilk görev yeri memleketi olur. Nitekim Özdenoğlu üniversite eğitimi boyunca hayalini kurduğu halka yardımcı olmak gayesini gerçekleştirmek adına devletten yetki almış olur. Gümüşhane İli Maiyet Memuru görevinde bir süre çalıştıktan sonra Torul Kaymakam Vekilliğine ataması yapılır. Bu görevde bulunduğu esnada annesinin rahatsızlığının ilerlemesi ve Gümüşhane'de tedavi imkânlarının kısıtlı olması sebebiyle İstanbul ya da Ankara gibi büyük şehirlere atamasını ister. Bu isteğine kısa sürede cevap alır ve 1946'da İstanbul'da İl Maiyet Memurluğu görevine atanır. Şinasi Özdenoğlu burada kısa süren görevinin ardından Bucak Müdürü olarak kaymakamlık stajı için Burgazada'ya gider. Burgazada; şairin, mesleki açıdan büyük tecrübeler kazandığı, Sait Faik ile olan dostluğunun pekiştiği, akrabası Bedri Rahmi, yazar Oktay Akbal, *Varlık* dergisinin kurucusu, Yaşar Nabi, tiyatro ve sinema oyuncusu Bedia Muvahhit, heykeltıraş Mari Gerekmezyan gibi Türk sanatı ve edebiyatı için değerli isimlerle sık sık aynı ortamda bulunarak sanat sohbetleri yapma fırsatını yakaladığı bir mekân olur:

“Şinasi Özdenoğlu'nun akrabası ressam/şair Bedri Rahmi Eyuboğlu'ndan başka, Bedia Muvahhit ile Ferdi Von Statzer, yazar Oktay Akbal, edebiyat öğretmeni Behice Kaplan adaya uğramaktadır. Bedri Rahmi, kendisine 'Karadut' şiirini yazdıran güzel yontucu Mari Gerekmezyan ile gelmekte; genç şair konuklarını ağırlamaktadır. Yaşar Nabi ise *Varlık* dergisine öykü istemek amacıyla arada bir adaya gelir, kendisine görünmek istemeyen Sait Faik'in nerede olduğunu öğrenmek için Özdenoğlu'na uğrar” (Özer ve Uyguner, 2000, 17-18).

Görüldüğü üzere Burgazada yıllarında mesleki çalışmalarının yanında sanatla, edebiyatla olan ilişkisini kesmeyen Özdenoğlu, 1946'da yayımlanacak olan ikinci şiir kitabı *Anaforda Dönen Adam*'ı da burada yayıma hazırlar.

Şinasi Özdenoğlu, 1946 genel seçimleri dolayısıyla parlamento seçimlerini yürütmek için uzak ilçelere ataması yapılan kişiler arasındadır. Bu sebeple Özdenoğlu, Maraş'a bağlı Göksun ilçesinde görevlendirilir. Seçimlerin yapıldığı esnada iktidar partisi mensubu bir müfettişle yaşadığı anlaşmazlığa tepki gösterir ve

bu tepkisiyle dönemin Maraş Valisi¹⁴ tarafından destek görür. İlçede eksikliğini fark ettiği eğitim ve geçim gibi konularda tedbir olarak bu eksiklikleri gidermek üzere çalışmalarda bulunmuştur.

Şinasi Özdenoğlu, Göksun'daki görevinin ardından yeniden memleketi Gümüşhane'ye İl Maiyet Memurluğuna atanır. Burada yine kısa bir süre görev alır ve Kelkit'te Kaymakam Vekilliğine atanır. Göksun'da seçimler esnasında maruz kaldığı olayın bir benzerini de Kelkit'teki yerel seçimleri yaptırırken yaşar. Burada da iktidar partisi adaylarının kazanmaları için baskı yapan dönemin valisi ile problem yaşar. Aralarındaki bu problemin sonucu olarak Şinasi Özdenoğlu Rize Maiyet Memurluğuna gönderilir. Rize'de dönemin valisi¹⁵ ile kurduğu iyi ilişkiler sonucunda bir süreliğine şehrin yönetiminde söz sahibi olma fırsatını bulur. Rize'deki göreviyle birlikte Özdenoğlu'nun idarecilikteki staj dönemi de tamamlanmış olur ve kaymakamlık kursuna katılır. Kursun sonundaki sınavı başarı ile geçen Özdenoğlu, kura sonucunda 1948'de Konya'nın Hadim ilçesinde kaymakam olarak göreve başlar.

Şinasi Özdenoğlu, kaymakam olarak ilk görev yeri olan Hadim'de de daha önce görev yaptığı yerlerde karşılaştığı haksızlıklar, çarpıklıklar ve siyasal baskılarla mücadele etmeye devam eder. İlçe merkezinde yer alan ilkokulun kötü durumda olması üzerine Özdenoğlu, ilk iş olarak okul binasını yeniden yaptırma kararı alır. Ancak bu kararın ilçe belediye başkanı tarafından olumsuz karşılanması nedeniyle Özdenoğlu ile belediye başkanı arasındaki bu fikir ayrılığı hukuki yollar aracılığıyla çözüme kavuşur:

“Kaymakam, devlet otoritesini egemen kılmak ve mutlaka okulu yapmak kararındadır. O dönem yürürlükte olan Polis Görev ve Yetki Yasası'nın 18. maddesi'nin kendisine verdiği yetkiyi kullanarak, belediye başkanını gözaltına alır. Ayrıca belediyede geniş bir soruşturma başlatır. Belediye başkanının açığı çıkar; yargılanır ve hüküm giyer. Kaymakamın yaşamı pahasına cesaretle verdiği savaşımların sonuçlanmış, bir süre sonra da okulun yapımı tamamlanmıştır” (Özer ve Uyguner, 2000, 21-22).

¹⁴ Vali Mehmet Recai Türeli bkz. <http://www.kahramanmaras.gov.tr/gecmis-donem-valilerimiz> [Erişim tarihi: 12.08.2019]

¹⁵ Akif İşcan bkz. <http://www.rize.gov.tr/gorev-yapmis-valiler> [Erişim tarihi: 12.08.2019]

Hadim yılları, Şinasi Özdenoğlu için kendisinin siyasi baskılarla halkın ise yoksullukla mücadele ettiği yıllardır. Bu durum Özdenoğlu'nun Anadolu ve Anadolu insanını özne olarak kullandığı şiirlerinde de açık bir biçimde görülecektir. Ayrıca Şinasi Özdenoğlu, memuriyet ve kaymakamlık yıllarına dair yaşamışlıklarının düşün dünyasında ve yaşamında oluşturduğu genel atmosfer hakkında şunları söyler:

“(…) Anadolu köylüsünün yalnızlığını, terk edilmişliğini, geri bırakılmışlığını, yoksulluğunu; özetle, dramatik dünyasını görüp tanıyınca, yurdunu seven her insan için bir “kendini sorgulama dönemi” başlıyor. 1940’ların Anadolusunu tanıyan her namuslu insan, önce kendisinden utanmıştır. Hiçbir sorumluluğumuz olmadığı halde, böylesi bir geri kalmışlık karşısında, ülkeyi böylesi bir cahilliğe, yoksulluğa terk etmiş politikacılar adına utanmışızdır. Susuz, okulsuz, ışısız köyün; topraksız, yoksul köylünün trajedisiyle yanmış, buna çare aramış bir kuşağın insanlarıyız. 4274 sayılı Köy Okulları ve Enstitüleri Yasası’nı uygulamış, sıtma ve frengi savaşımını yürütmüş, Cumhuriyetle gelen devrimin inancı ve heyecanı, yaraları sarmaya, en uzak beldelerimize ve köylerimize ışık götürmeye çalışmış idealist bir kuşağın mensuplarıyız” (Aydın, 1996, 5).

Hadim’deki görevinin sona ermesinin ardından vatani görevini yerine getirmek üzere 31 Nisan 1949’da Ankara Yedek Subay Okuluna gider. Ardından İskenderun’da 39. Tümede Nakliye Asteğmeni olarak sürdürdüğü askerliğini 30 Ekim 1949’da tamamlar ve Ankara’ya döner. Bakanlık kararıyla Ankara’nın Beypazarı ilçesine atanmayı beklerken Özdenoğlu’nun yerine son anda eski bir bakanın yakını bu göreve getirilir. Şinasi Özdenoğlu, kendisine yapılan bu haksızlığın sonucu olarak istifa etmeyi düşünür. Ancak dönemin İç İşleri Bakanı Siyasal Bilgiler’den hocası Mehmet Emin Erişirgil,¹⁶ onu istifasından vazgeçirecek konuşmayı yapar: “ ‘Evladım -der- ben senin hocanım; hocalık hatırıma ve emeğime saygı duymanı istiyorum. Hocalık hakkıma dayanarak, istifanı geri almanı ve Sürmene’ye gitmeni rica ediyorum’ ” (Özer ve Uyguner, 2000, 24).

Böylelikle Şinasi Özdenoğlu, memleketi Gümüşhane’ye de yakın olan Sürmene’de¹⁷ 1949-1951 yılları arasında bulunacağı yeni görevine başlar. İlçenin cami, okul, yol gibi sosyal yaşamın sürdürülebilirliğini sağlayacak ihtiyaçlarının giderilmesi için çalışmalar başlatır. Bu çalışmalarında dönemin Sürmene Belediye

¹⁶ 1949 - 1950 yılları arasında İç İşleri Bakanlığı yapmıştır. bkz. <https://www.icisleri.gov.tr/icisleri-bakanligi-tarihcesi> [Erişim tarihi: 12.08.2019]

¹⁷ bkz. <http://www.surmene.gov.tr/tarihce> [Erişim tarihi: 12.08.2019]

Başkanı'nın da desteğini alır. Görevi süresince zaman zaman öğrenim gördüğü Trabzon Lisesini ve öğretmenlerini de ziyaret etmeyi ihmal etmez.

14 Mayıs 1950 seçimleriyle gerçekleşen atamalar sonucunda Şinasi Özdenoğlu, Yozgat'ın Sorgun İlçesi kaymakamı olarak görevlendirilir. Şinasi Özdenoğlu, Anadolu'nun kalkınmaya muhtaç ve üretim anlamında potansiyeli yüksek ilçelerinden biri olan Sorgun'u hak ettiği olanaklara kavuşturmak adına büyük gayret gösterir. Bu gayretiyle devlette bıraktığı olumlu izlenimler sayesinde Trakya'nın önemli ilçelerinden biri olan Lüleburgaz'a kaymakam olarak tayin edilir.

Coğrafi konumu dolayısıyla önemli sayılabilecek ilçeler arasında olan Lüleburgaz'ın yönetimini devralan Özdenoğlu'nu burada göçmenleri idare etmek gibi hassas bir görev beklemektedir. Göçmenleri de üretime ortak ederek yerel halkla kaynaşmalarını sağlamak adına yapılacak çalışmaları bizzat takip eder, denetler ve sonuç olarak bu girişim Özdenoğlu tarafından başarıyla sonuçlandırılır.

Özdenoğlu'nun Lüleburgaz Kaymakamlığı esnasında İngiliz Mareşali Montgomery bir askerî tatbikat için ilçeyi ziyarete gelir. Bu ziyaret Özdenoğlu'nun unutamadığı bir olayın yaşanmasına sebep olur. Mareşali karşılamakla görevli kaymakam Özdenoğlu ile Mareşal arasında bir diyalog geçer. Ancak çevirmen Özdenoğlu'nun söylediğini Mareşal'e çevirmez. Mareşal'in kurduğu cümle ve bu cümleye Özdenoğlu'nun cevabı şu şekildedir:

“ - ‘Söyleyin Ekselans’a (Kaymakamı kastediyor) müsterih olsunlar, milletinin çıkarlarını koruyacağız.’

(...)

- ‘Söyleyin Mareşal’a, ülkesinin çıkarları gerektirmemiş olsa, ulusumun çıkarlarını koruyacaklar mıdır?’ ” (Özer ve Uyguner, 2000, 27).

Bu olay kısa sürede yöre halkı tarafından duyulur ve halkın gözünde Özdenoğlu'nun saygınlığı artmış olur. Aynı zamanda ilçede görev yapan Orgeneral Şükrü Kanatlı, Özdenoğlu'nun bu cevabını takdirle karşılamış ve kaymakamlığa ziyarette bulunarak Özdenoğlu'na tebrikini şu cümlelerle ifade etmiştir: “ ‘ Evladım, sizi kutlamaya geldim. Mareşal'a söylediğiniz sözler beni çok duygulandırdı. İşte, Atatürkçü bir kaymakamın yanıtı böyle olmalıdır’ ” (Özer ve Uyguner, 2000, 27).

Bir süre sonra ilçeye yapılacak başka bir ziyaret de Özdenoğlu'nun ilçedeki kaderini belirler. “21 Eylül 1952 günü İsmet Paşa Lüleburgaz'da olacaktır. Halkevi Başkanı; Kaymakam Özdenoğlu'nu, İsmet İnönü onuruna verilecek öğle yemeğine davet etmiştir” (Özer ve Uyguner, 2000, 28). Şinasi Özdenoğlu, söz konusu bu davete katılmayı ve İsmet İnönü'ye gereken saygıyı göstermeyi büyük bir sorumluluk olarak kabul eder. Özdenoğlu'nun bu tutumu DP'li Belediye Başkanı Kamil Onas¹⁸ tarafından hoş karşılanmaz. Durum dönemin İç İşleri Bakanı İbrahim Ethem Menderes'e¹⁹ iletilir ve Özdenoğlu görevinden alınarak Niğde İli Hukuk İşleri Müdürlüğüne ataması yapılır. Ancak Şinasi Özdenoğlu, yapılan bu haksızlık karşısında atamayı reddeder. Bu tutumuyla halktan, bazı yerel ve ulusal gazetelerden büyük bir destek alır:

“Bu haksız atamaya karşı, halkın tepkisi; giderek tüm Lüleburgaz'ı ayağa kaldıran büyük bir soylu direnişe dönüşür. Otobüsler dolusu halk, günler boyu İstanbul'da Florya köşkünde ünlü yaz dinlencesinde bulunun Bayar ile Menderes'e koşup, bu atamanın durdurulması için dilekte bulunur. Hürriyet, Ulus, Dünya gazeteleriyle birlikte Lüleburgaz basını da sürekli olarak halkın yanında yer alır ve Trakya çapında yankılar uyandırır” (Özer ve Uyguner, 2000, 28-29).

Kendisinin ve halkın bu direnişi sayesinde bir süre daha kaymakamlık görevinden ayrılmayan Özdenoğlu'nun bir sonraki ve son idari görevi 1952'de Ankara Polis Enstitüsü Müdür Yardımcılığı olur. Bu görevi süresince bir yandan da Ceza Mukakemeleri Usulü dersini okutan Özdenoğlu, böylelikle idareciliğinin yanı sıra hukuk alanında da bazı tecrübeler edinir. Şinasi Özdenoğlu'nun hukuk eğitimi almak ve avukat olmak fikrini buradaki tecrübeleri ve Lüleburgaz Kaymakamlığı sırasında politik meseleler dolayısıyla yaşamış olduğu haksızlıklar ortaya çıkarır. Özdenoğlu, o dönemlerde hukuka ve daha sonrasında siyasete yönelişinin karar aşamasını şu cümlelerle dile getirir:

“İ. Saffet Omay da Enstitüde hocaydı. Beni teselli ediyor; yapılan haksızlığın bir gün mutlaka giderileceğine inandırmak istiyordu. Kararımı vermiştim: Hukuk Fakültesi fark derslerinden sınava girip avukatlığa başlayacak; siyasete girip idare mesleğinde yarıda bıraktığım kavgamı sürdürecektim” (Özdenoğlu, 1998, 24).

¹⁸ bkz. <http://balkanbirikim.com/148-yillik-luleburgaz-belediye-baskanlari/3352/> [Erişim tarihi: 13.08.2019]

¹⁹ bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/İbrahim_Ethem_Menderes [Erişim tarihi: 13.08.2019]

Özdenoğlu, önce Ankara Üniversitesinin Hukuk Fakültesine girerek fark derslerini başarıyla tamamlar. Ardından 1954 seçimlerinde CHP Gümüşhane milletvekili adayı olur. Ancak seçilemez. Bu seçimlerde karşı tarafta DP milletvekili adayı olup seçilen kişi ise ilkokul öğretmeni Sabri Özcan San'dır. Uzun yılların ardından öğrenci ile öğretmeninin karşılaşması politik bir atmosferde gerçekleşir. Özdenoğlu, o günlere dair yaşananları Mart 1997 tarihli bir yazısında şu cümlelerle dile getirir:

“Yıllar sonra kader, hoca ile öğrencisini, ayrı saflarda bir seçim mücadelesine sürükledi. Her ikimizin de politikaya direnişi uzun sürmemişti. 1954’te, doğduğum ilin çağrısıyla kalkıp memleketime gittim. Henüz gitmeden önce, ‘ön seçimi’ kazanmış sayılırdım. Yorucu mücadeleyi genel seçimde yaşadık. Gümüşhane’de iki rakip partinin adayları olarak uygar biçimde savaşılan yeni yeşeren demokrasimizde barışçı ve yurtsever bir yarışın koşucuları olacaktık. Gerçekten de ilimizde, iki büyük partinin seçim savaşımı -söz verdiğimiz biçimde- dostça ve hemşehriliğe yakışır bir havada sona erdi. Bizler az farkla seçimi kaybetmiş, Özcan Hoca seçimi kazanmış, milletvekili seçilmişti” (Özdenoğlu, 1997, 28-29).

Özdenoğlu, başarısızlıkla sonuçlanan seçimlerin ardından Balıkesir Hukuk İşleri Müdürlüğü görevine atanır ve 10 gün kadar kısa bir süre bu görevini sürdürdükten sonra istifa ederek Ankara’ya döner. Burada avukatlık stajını tamamlayan Özdenoğlu, 1954’te avukatlığa başlar.²⁰ 1954-1980 yılları arasında serbest avukatlık yapan Özdenoğlu, avukatlık serüveninin ilk yılları hakkında şunları söyler:

“Avukatlık stajımın, avukat yazıhanesinde geçirilmesi gereken bölümünü, Omay’ın yazıhanesinde tamamladım. Avukatlık ruhsatnamesini aldıktan sonra; aynı yazıhaneyi birlikte paylaşmış olduk. O sırada İstanbul’a nakleden Ticaret Eski Bakanı rahmetli Vedat Dicleli’nin aynı kattaki bürosuna geçerek, kendi avukatlık büromu kurdum” (Özdenoğlu, 1998, 24).

Şinasi Özdenoğlu, aydın ve yönetici kimliğiyle Anadolu’ya bakış açısını belirlemek noktasında kendi düşünceleri ve Türk gençliğine bu konudaki önerilerini ise şu cümlelerde dile getirir:

“Siyasal Bilgilerde ‘yönetim mesleğini’ seçtim. Genç kaymakam olarak Anadolu köylüsüyle ve halkımla kaynaştım, özdeşleştim. Türkiye gerçeğine, ancak halkı tanımak yoluyla ulaşılabileceğine inandım. Anadolu hizmeti, bence zorunlu, yaratıcı ve kutsal bir süreçtir. Bu

²⁰ bkz. Ekler’deki 3 numaralı belge.

süreci gençlik, mutlaka yaşamalıdır. Atatürk Devrimleri'nin asıl hedefi, Türk halkının eğitilmesidir. Bu eğitim tamamlanmadan demokrasi topallayacaktır, bunalımlar gecikecektir. İşte biz, şimdi bu evreyi yaşıyoruz. Kültürsüz, gelişmemiş bir toplumda demokrasinin sancıları, namuslu ve idealist insanları canından bezdirecek, iyilerin yerine getirip kötülerini koruyacaktır. Ama bütün bu acılara ve haksızlıklara karşı direnmek, savaşım vermek gerekir. İşte, diyebilirim ki benim bütün ömrümce yapmaya çalıştığım budur” (Aydın, 1996, 5).

1.4. Mesleki ve Siyasi Hayatı

Mesleğini belirleyecek hemen her gencin yaşadığı gibi Şinasi Özdenoğlu'nun da anne ve babasının oğulları için uygun gördükleri meslekler olmuştur. “Lise sonlarında, baba, oğlunun avukat; annesi ise idareci (kaymakam ya da vali) olmasından yanadır” (Özer ve Uyguner, 2000, 10). Böyle bakıldığında Şinasi Özdenoğlu, hem annesinin hem de babasının kendisine uygun gördüğü meslekleri yapma imkânı bulmuştur.

Vekil olma isteği gerçekleşmeyen Şinasi Özdenoğlu, avukatlık stajını tamamladıktan sonra “Ankara'nın Anafartalar'ında, ünlü İşkur Han'da yazıhane açar, 1954'ün sonbaharında avukatlığa başlar” (Özer ve Uyguner, 2000, 30).²¹ Ancak bu durum Şinasi Özdenoğlu'nun milletvekili olmak fikrinden vazgeçtiği anlamına gelmez. Bununla birlikte mücadeleci yapısını hem iş hayatına hem sosyal yaşantısına hem de sanatına yansıtan Özdenoğlu, vekil olamasa da insanlığa hizmet için mücadele etmekten geri durmaz. Ahmet Özer'in “ülkemizde çevre sorunlarının ilk savaşımıcısı” olarak nitelendirdiği Şinasi Özdenoğlu, 1956'da Ankara'daki hava kirliliğine dikkat çekmek ve Ankara halkının bu konuda bilinçlenmesini sağlamak için uzun yıllar etkisini koruyacak bir mücadele verir. Onun mücadelesi yerelin ve ulusalın ötesinde uluslararası bir boyuta da ulaşmıştır. Öyle ki 1956'da Sovyet ordusunun Macaristan'ı işgal etmesine tepkisiz kalmayarak Macar halkının bağımsızlığını destekleyen mısralardan oluşan “Macar Rapsodisi”²² adlı şiirini kaleme alır.

²¹ Bilge Özdenoğlu da kendisiyle yaptığımız görüşmede Şinasi Özdenoğlu'nun İşkur Han'daki ve daha sonraki avukatlık bürosunun konumları konusunda şunları söyler: “Babamın önce Ulus'ta Konya Sokak İşkur Han'da bürosu vardı. Daha sonra Kızılay'da bir yazıhane açtı.”

²² Şairin el yazısıyla “Macar Rapsodisi” şiiri için bkz. 6 numaralı fotoğraf.

1954 genel seçimlerinde CHP Gümüşhane milletvekili adayı olmasına rağmen seçilemeyen Şinasi Özdenoğlu, 1957’de yeniden aday olur. Ancak bu kez de arkadaşlarının kendisini yarı yolda bıraktığını görünce ön seçimlerde adaylığını geri çeker.²³ Bu olay Özdenoğlu’nun mücadelesine Ankara’da devam etmesi gerekliliğini de beraberinde getirir. Böylelikle bir sonraki seçimde Ankara’dan milletvekili adayı olacaktır. Bu süre zarfında Ankara’da avukatlığını sürdürür. 27 Mayıs 1960 İhtilali’ne giden süreçte Şinasi Özdenoğlu, “(...) genç ve başarılı bir avukat olarak, tutuklanan gençleri savunur; partizan yönetime karşı direnen çok sayıda aydının parasız avukatlığını yapar” (Özer ve Uyguner, 2000, 32). CHP’nin Ankara’daki faaliyetlerinde de aktif rol oynayan Özdenoğlu, parti içindeki çalışmalarından dolayı il yönetimine seçilir.

27 Mayıs 1960 İhtilali, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi için askerî, siyasi ve sosyal olmak üzere pek çok açıdan önemli sonuçlar doğurmuştur. Her şeyden önce yeni bir anayasanın oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Şinasi Özdenoğlu da bu devrimin en yakın tanıklarından biridir:

“Avukat Özdenoğlu, 27 Mayıs’ın bütün serüvenini ayrıntılarıyla yaşamıştır. Devrim sabahı, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin İsmet Paşa’ya mesaj gönderdiği sırada, İnönü’nün Ayten Sokağı’ndaki evinde, onun yanında bulunanlardan birisidir ve tarihsel konuşmaların tanığıdır” (Özer ve Uyguner, 2000, 33).

Şinasi Özdenoğlu’nun, bu tarihî ana şahitliğiyle CHP içerisinde saygın bir konuma sahip olduğu görülür. Bu saygınlığı ve Ankara’da gerek parti içerisinde gerekse halktan gördüğü destek sayesinde Kurucu Meclis’e Cumhuriyet Halk Partisi temsilcisi olarak dâhil olur.²⁴ Kurucu Meclis tarafından 1961’de hazırlanan Anayasa’nın ön sözünde yer alan “Türk ulusunun zulme karşı direnme hakkı” Şinasi Özdenoğlu’nun meclise verdiği önerge sonucunda kabul edilmiştir. Özdenoğlu, Anayasa’da yer almasını sağladığı bu hak ile ilgili şunları dile getirir: “1961 Anayasası’nın ön sözüne önergemizle girmiş olan “zulme karşı direnme hakkı”,

²³ Bilge Özdenoğlu, kendisiyle yapılan görüşmede Şinasi Özdenoğlu’nun Gümüşhane Milletvekili olarak seçilemediği sürecin sonrası için şu ifadeleri kullanır: “Babam milletvekilliği seçimlerinde Gümüşhane’de beklediği desteği göremeyince küstü ve uzun bir süre Gümüşhane’ye gitmek istemedi. Zaman zaman kısa ziyaretlerle yetindi. En son 2009’da Gümüşhane Kuşburnu Festivali’ne katıldı ve bu tarihten sonra da Gümüşhane’ye hiç gidemedi. 2009’da Gümüşhane’ye gittiğimizde stadyumda Kuşburnu Şenlikleri dolayısıyla tören yapıldı. Şiir okuması istendi. Babam orada Macar Rapsodisi şiirini büyük bir coşkuyla ezbere okudu.”

²⁴ Ekler’deki 4 numaralı belge.

vazgeçilmez temel hak ve özgürlükleri gasbedilmiş olan toplumların en son sarılacağı en kutsal silahtır” (Özdenoğlu, 1971, 2). Ayrıca Özdenoğlu'nun anayasanın halk tarafından sağlıklı biçimde algılanması noktasında büyük bir özveri örneği göstererek meclis dışında sahada da aktif şekilde çalıştığı Eylül 1995 tarihli bir yazısındaki şu ifadelerinden anlaşılmaktadır:

“Yıllar sonra, kader bizi Bekata ile Kurucu Meclis'te buluşturdu. 1961 Anayasası'nı - halkoyuna başvurulmadan önce- Ankara ili halkına tanıtmaya görevi ikimize verilmişti. Başkent'in bazı bölgelerini, ilçelerini, bucaklarını, yetişebildiğimiz köylerini dolaşarak anayasayı halkımıza tanıtmaya, yorumlamaya çalıştık; yurttaşların çok ilginç sorularıyla karşılaştık” (Özdenoğlu, 1995, 24).

Şinasi Özdenoğlu, 1961 ve 1965 genel seçimlerinde Ankara'dan CHP milletvekili adayı olur. Ancak bu seçimlerde partinin yeterli oyu alamaması sebebiyle milletvekili seçilemez. Bir sonraki genel seçimlerin yapılacağı 1969'a dek parti içerisindeki çalışmalarını sürdürürken “1968-1969'da Fransa'da anayasal kuruluşlar üzerinde incelemeler yaptı, gazetelerde Fransa ile ilgili izlenimlerini yazdı” (Halıcı, 1990, 244). 1969 genel seçimlerine 3. sıradan CHP Ankara milletvekili adayı olarak girer²⁵ ve seçilir.²⁶ Böylelikle Şinasi Özdenoğlu, uzun yıllar mücadelesini verdiği ve arzuladığı göreve ulaşmış olur.

Şinasi Özdenoğlu, milletvekilliği yaptığı süre zarfında parti içerisinde, mecliste ve komisyonunda bulunduğu AET'de önemli bir şahsiyettir. Ahmet Özer, Özdenoğlu'nun vekillik döneminde pek çok alanda faal olarak hizmet verdiğini şu cümlelerle ortaya koyar: “(...) Türkiye – AET Karma Parlamentosu Komisyonu Üyeliği'ne seçilir. ‘Ortak Pazar’ görüşmelerine katılır. Millî Savunma Komisyonu Üyesi olarak görev yapar. Bazı önemli konularda CHP'nin grup sözcüsüdür” (Özer ve Uyguner, 2000, 34).

AET'de üstlendiği görev dolayısıyla Avrupa'nın pek çok şehrinde bulunan Özdenoğlu, katıldığı toplantıların hemen hepsinde Türkiye adına mücadele vermekten de geri durmaz. Ahmet Özer, Özdenoğlu'nun yurt dışında verdiği bu mücadelelere dair şunları söyler:

²⁵ İmzasız, “Özdenoğlu Ankara'da 3. Sırayı Aldı”, **Kuşakkaya**, Y. 3, S. 227 (2 Eylül 1969), s. 1.

²⁶ Ekler'deki 5 numaralı belge.

“ ‘Katma protokol hükümlerinin Türkiye lehine değiştirilmesi’ konusunda mücadele verir. Sicilya / Katanya’da AET toplantısında gösterdiği tepki, çevresinde taraftar bulur. Türk işçilerine de yeterli hakların tanınması konusundaki tepkisi onaylanır” (Özer, 1996, 18).

Farklı alanlarda birçok çalışmayı bir arada yürüten ve bunların pek çoğunda başarılı olan Özdenoğlu, vekilliği döneminde yoğun çalışmalarına rağmen Ankara’daki hava kirliliğine karşı mücadelesine büyük bir sorumlulukla devam eder. 1950’li yıllardan itibaren Ankara’nın çevresiyle ve havasıyla ilgili olumsuzlukların giderilmesi adına verdiği mücadele sonucunda “1990’da II. Ankara Kurultayı tarafından Ankara Çevre Komisyonu Başkanı seçildi” (Özsoy, 2007, 116).

Özdenoğlu’nun, 1973’te vekillik dönemi sona erer. Yeniden seçimlere girer ancak seçilemez. Parti içerisinde saygın bir kimliğe sahip oluşu sebebiyle vekil seçilemediğinden kendisine başka bir kurumda önemli bir görev verilir. Bilge Özdenoğlu, babasının bu görevini şu cümlelerle ifade eder:

“Babam, dört yıl milletvekilliği yaptıktan sonra girdiği seçimlerde kazanamayınca Bülent Ecevit, Anadolu Bankası Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini vermiş. Yetmişli yılların sonunda ben İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde öğrenciyken babam kısa bir süre Anadolu Bankası Yönetim Kurulu Başkanı idi. 34 ZT 001 plakalı Şahin marka bir makam aracı vardı. Beni yurttan alıp eve götürürdü.”²⁷

Ahmet Özer, Özdenoğlu’nun milletvekilliği görevinin sona ermesinin ardından 1973-1980 yılları arasında sosyal alanlarda görev aldığından söz eder. Bunlar; Halkevleri Genel Sekreterliği (1975), Anadolu Bankası Yönetim Kurulu Başkanlığı (1978-1979) gibi kurum ve kuruluşlarda icra ettiği yönetsel görevlerdir. Ayrıca Özdenoğlu, Türk Parlamenterler Birliği Genel Başkan Yardımcılığı ve *Parlamento* dergisi başyazarlığı (1984-1988) yapar. Tüm bu yönetici kimliklerinin dışında üye olarak yer aldığı kuruluşları Sabahattin Kömürçüoğlu, şu şekilde sıralar: “Mülkiyeliler Birliği, BM Türk Derneği, Edebiyatçılar Derneği, Türkiye Yazarlar Sendikası üyesidir” (Kömürçüoğlu, 2002, 5).

Siyasi hayatındaki başarılı, çalışkan, gözü pek karakteri Şinasi Özdenoğlu’nun politikadaki saygınlığını arttırmıştır. Doğruyu ve haklıyı şahsi

²⁷ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

menfaatlerinden önde tutan yapısına pek çok örnek gösterilecek anekdot mevcuttur. M. Kemal Yılmaz, bu anekdotlardan birini şu cümlelerle paylaşır:

“Kasım Gülek, Nihat Erim ve Avni Doğan’ın ihraç edilmeleri üzerine; Genel Başkan İsmet Paşa’ya karşı dava açmakta sakınca görmemiş ve bu haklı hukuk savaşımı, Özdenoğlu’nun Ankara’da iki dönem seçim kaybetmesine neden olmuştur” (Yılmaz, 1997, 22).

Şinasi Özdenoğlu, yukarıda M. Kemal Yılmaz’ın sözünü ettiği anekdotta görüldüğü üzere Nihat Erim’i savunmak uğruna iki dönem vekillik seçimlerini kaybeder. Uğruna istikbalinden ödün verdiği Nihat Erim’i de yıllar sonra Sabahattin Eyuboğlu’nun²⁸ haksız mahkûmiyetinde oynadığı rolden ötürü mecliste protesto etmekten çekinmez. Dolayısıyla denilebilir ki Şinasi Özdenoğlu, gördüğü çarpıklıklara sebebiyet veren kim olursa olsun karşısında duran adil bir kişiliğe sahiptir. Kendisine yalnız mensubu olduğu Cumhuriyet Halk Partisi’nin değil diğer partilerin ileri gelenlerinin de büyük bir saygı duyduğu söylenebilir. Bu durum Şinasi Özdenoğlu’nun yukarıda sözünü ettiğimiz adil, tarafsız ve menfaatten uzak siyaset anlayışının karşılığıdır. Ayrıca Bilge Özdenoğlu’nun paylaştığı bir anekdot da yukarıda ifade edilmeye çalışılan duruma küçük bir örnek teşkil edebilir:

“Mülki İdare Amirleri adına düzenlenen yıl dönümü törenleri olur. Eskişehir yolu üzerinde lüks bir otelde bir gece düzenlendi. 2011 ya da 2012 yılında. Babamla ben katıldık. Masamızın bitişiğinde Süleyman Soylu oturuyordu. Babam 89 yaşında ama Süleyman Soylu babamı gayet dinç buldu ve ‘Şinasi Bey nasıl bu kadar dinç kalmış, nasıl besleniyor?’ dedi. Ben de ‘şeker falan kullanmaz ama çayına bal atar ama ya memleketten gelen hakiki bal ya da Atatürk Orman Çiftliğinin balını tercih eder’ dedim.”²⁹

Politik hayatı başlamadan önce serbest avukatlıkla meşgul olan Özdenoğlu, Türk siyasetinde tespit ettiği çarpıklıkları, eksikleri düzeltmek gayesiyle politikanın içerisinde yer almak istediğini ve politikaya başladığı süreçten itibaren hemen her girişiminde yalnız bırakıldığını düşünmektedir. Özdenoğlu, kendisiyle yapılan bir söyleşide bu düşüncesine paralel olarak politik mücadelelerindeki yalnızlığını dile getirirken politik yaşamın da panoramasını çıkarmış olur:

“(…) Siyaset, artık bizim için kaçınılmazdı. Çünkü; her aydın insan gibi Türkiye üzerine savlarımız ve projelerimiz vardı. Devlet ve yönetim, yanlışlıklarla doluydu. Düzeltmesi için

²⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Hatem Türk, **Bir Mavi Yolcu – Sabahattin Eyuboğlu**, Serander Yayınları, 2017, Trabzon.

²⁹ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

söz sahibi olmalıydık. Kurucu Meclis'e, Millet Meclisi'ne seçildik; ama gördük ve anladık ki ülkemizde siyasetin yasaları, bizim kabulleneceğimiz, uyuşacağıımız yasalar değildir. Savaşlarımızda, ne yazık ki hep yalnız kalmaya mahkûmsunuz. Liderler diktatoryası ve partiler oligarşisi, öylesine bir düzen yaratmış ki; karşı çıktığımızda, dışlanmanız kesindir. (...) Milletvekili ve senatör sayısının azaltılması, seçim sisteminin değiştirilmesi ve milletvekili ödeneklerine zorunlu neden olmadıkça zam yapılmaması yolunda ciddi girişimlerim oldu. Anayasa değişikliği önerisi getirdim. Bütün ayrıntılarıyla Seçim Sistemi modeli önerdik. 'Parlamento Reformu' başlığı altında yazılar yazdık.. Tümünde yalnız kaldık" (Aydın, 1996, 6).

Ahmet Özer'in, Şinasi Özdenoğlu'nun politikadaki son yıllarına dair kullandığı ifadelerin yukarıda Özdenoğlu'nun kendi politik yaşamından örnekler vererek Türk siyasi hayatının yozlaşma sürecini anlattığı ifadelerle birbirini destekler nitelikte olduğu görülür:

"1980 12 Eylül darbesiyle tanışan toplumda, politika askıya alınır. Onun yeniden politikaya dönmek için yaptığı girişimler engellenir. Halkçı Parti'nin kurucu üyesi olur. Milletvekili olmak için aday olur; ancak veto edilir. Partide istediği havayı bulamayan Özdenoğlu zaman içinde yaşadığı istifalardan sonra, bugün salt bir üye olarak bireysel görevini yerine getirmeye çalışır" (Özer, 1996, 18).

Gümüşhane'de kültür ve sanat çevresi açısından şaire en yakın isim olarak bilinen Turan Tuğlu, 1980 İhtilali'nden sonra şairin Halkçı Parti'den veto edilmesine gösterdiği tepkiyi şu cümlelerle anlatır:

"Gözünü daldan budaktan esirgemeyen Özdenoğlu, Org. Kenan Evren'e, veto olayını sorgulayan bir mektup yazdı, mektubun eline geçmesini sağladı. Evren, mektubun altına kırmızı kalemle 'Şinasi Beyi kim veto ettirdi?' diye bir not düştü. Anlaşıldı ki Kenan Evren'in vetolardan haberi yoktu" (Tuğlu, 2016, 139).

1.5. Sanat Çevresi

Şinasi Özdenoğlu, bir asra yaklaşan ömrü boyunca; eğitim gördüğü okullarda ve görevi dolayısıyla bulunduğu şehirlerde uzun yıllara yayılan derin dostluklar kurar. Kültür, sanat ve edebiyat gibi alanlarda söz sahibi pek çok isim şairin dostluk ilişkilerinin önemli kısmını oluşturur. Dolayısıyla Şinasi Özdenoğlu, sosyal ve siyasal yaşamında edindiği çevrenin yanı sıra sanat yaşamında da uzun yıllar iletişim halinde olduğu bir çevreye sahiptir denilebilir. Şinasi Özdenoğlu'nun sanat ve

edebiyat çevresinin oluşumundaki ilk halka Sabahattin-Bedri Rahmi Eyuboğlu kardeşlerdir. Baba tarafından Eyuboğlu ailesi ile akrabalık bağının bulunması şair için önemli bir fırsattır. Şair, anılarında ailesinin Eyuboğlu ailesi ile ilişkilerinin arka planından şu şekilde söz etmektedir:

“Babaannem Zeliha Hanım, Maçkalı Eyüboğullarının kızı. Bu akrabalık; eski Trabzon milletvekillerinden Eyuboğlu Rahmi Bey ile babam Avukat Hüseyin Hikmet Bey arasında yakın dostluk ilişkileri oluşturuyor. Rahmi Bey’in eşi ve iki oğlu (Sabahattin ve Bedri Rahmi Eyuboğlu) ile birlikte, konuk olarak, Gümüşhane’de yeni yapılan konağımızda ağırlandıklarımı anımsıyorum. O günlerde 4-5 yaşında olmalıyım. Bu iki akraba ağabey, - Gümüşhane deyimiyse- ‘yeni yetme’ iki delikanlı idiler o tarihte” (Özdenoğlu, 2000, 62).

Şinasi Özdenoğlu’nun, çocukluğunda tanıma fırsatı bulduğu Eyuboğlu kardeşlerle ilişkisi gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde de devam eder. Kaymakamlık stajı için bulunduğu Burgazada’da Bedri Rahmi Eyuboğlu ile sık sık bir araya gelerek sanat ve edebiyat üzerine söyleşirler. Ayrıca bu söyleşmeler şairin, Bedri Rahmi Eyuboğlu’nun büyük aşkı Mari Gerekezyan ile de tanışmasına olanak sağlar: “Akrobam, şair ve ressam Bedri Rahmi Eyuboğlu, kendisine ünlü ‘Karadut’ şiirini yazdıran o güzeller güzeli heykel ustası Mari ile sık sık konuşum oluyor. Öğle yemeğinden sonra, birlikte Kalpazankaya’ya, denize ve çamlara gidiyorlar” (Özdenoğlu, 2000, 14).

Şinasi Özdenoğlu, Bedri Rahmi Eyuboğlu’nun eşi ressam Eren Eyuboğlu’nu da yakından tanımaktadır. Bedri Rahmi Eyuboğlu için büyük bir şans olarak gördüğü Eren Hanım ile ilgili anılarında şu cümlelere yer verir:

“Yapmacıksız, kendi halinde, adeta kadınlığını unutup ömrünü sanatına adanmış bir insan. Uyumlu, hoşgörülü ve demokrat. Kuşkusuz, bu Bedri Rahmi’nin şansı. Eren yengemiz değerli bir ressamdı. Resimlerinde yerel motiflerimizi, renklerimizimizi yaşatıyor, insanlarımızı çiziyordu. Benim için yaptığı özel süslemelerle ayrı bir değer kazanan ‘Karadenizli Köylü Kadınlar’ı,³⁰ onun unutulmaz anısı olarak saklıyorum” (Özdenoğlu, 2000, 65).

Şair, Ankara’da üniversite eğitimine devam ederken o tarihlerde Millî Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel tarafından kurulan Tercüme Bürosunun önemli isimlerinden Sabahattin Eyuboğlu ile birçok kez görüşme fırsatı bulur. Şairin, *Varlık* dergisinde dönemin sanat, edebiyat ve düşün alanlarında önemli yapıt ve yayınların sahibi olan

³⁰ Tabloya ait fotoğraf için bkz. Ekler’deki 10 numaralı fotoğraf.

yirmi beş isimle yaptığı söyleşilerden biri de Sabahattin Eyuboğlu'yladır. Şairin, üniversite yıllarından sonra kaymakamlık ve milletvekilliği dönemlerinde de Eyuboğlu ailesi ve Sabahattin Eyuboğlu ile olan iyi ilişkileri devam eder. Özdenoğlu, Sabahattin Eyuboğlu ile 1969 ve 1971 yıllarına ait anılarını şu cümlelerle aktarır:

“Yıllar sonra, 1969’da, akrabamız Cemal Reşit Eyuboğlu’nun Kabataş-Set’teki evinde; Sabahattin Eyuboğlu’nun katılmasıyla ‘Ülkemizde Milli Eğitim Politikaları ve Köy Enstitüleri’ konusunda sabaha dek süren yararlı ve coşkulu tartışmamızı nasıl unutamamışsam, 1971 tutuklamalarıyla gözaltına alınan Sabahattin Eyuboğlu’nun özgürlüğüne kavuşması için Meclis’te Başbakan Nihat Erim nezdindeki protestomu da şimdi aynı duygularla anımsıyorum” (Özdenoğlu, 2000, 64).

Özdenoğlu ailesinin yalnızca Eyuboğlu ailesiyle değil Kocatürk ailesiyle de akrabalık bağları bulunur. Şinasi Özdenoğlu, anılarında Vasfi Mahir Kocatürk’ün annesi Fikriye Hanım’ın, babası Hikmet Bey’in dayısının kızı olduğundan söz eder. Şinasi Özdenoğlu’nun Vasfi Mahir Kocatürk ile ilk karşılaşmaları 1948’de Ankara’da olur. O dönemde Vasfi Mahir Kocatürk, Millî Eğitim Bakanlığı Müfettişi göreviyle Ankara’da bulunmaktadır. Özdenoğlu, Kocatürk ile karşılaşmalarında aralarında geçen sohbetin arka planından şu cümlelerle söz etmektedir:

“Ailemizin yaşayan ve yaşamayan büyüklerinden, akrabalarımızdan konuşup, dertleşmiştik. Arada, yayımlanmış iki şiir kitabımdan, *Varlık* dergisinde çıkan yazılarımdan söz etmiş, daha sonraki yıllarda yayımladığı antolojilerde şiirlerime yer vermişti” (Özdenoğlu, 2000, 99).

Şinasi Özdenoğlu, Yedi Meşaleciler’den biri olarak Türkçeye ve Türk edebiyatına hizmet eden Kocatürk’ün sosyal ve siyasal hayattaki duruşundan ve bazı kişisel özelliklerinden de söz eder:

“Yiğit, dürüst ve açık sözlü bir insandı Kocatürk. Kimseye verilecek hesabı yoktu. Akıl almaz bir enerjiyle, durup dinlenmeden kalemiyle ve beyniyle çalışıp dininerek çocuklarını yetiştirdi. (...) Kocatürk’ün yüksek sandalyelerde gözü yoktu. Çünkü o sandalyeleri, layık olmayanlar doldurmuştu. Kitaplarının ve vatanının sevdalısıydı” (Özdenoğlu, 2000, 104-105).

Özdenoğlu, evlendikten sonra da Vasfi Mahir Kocatürk ve ailesiyle olan ilişkilerine devam eder. Bilge Özdenoğlu, kendisinin de çocukluğunda şahit olduğu iki aile arasındaki ilişkiyi şu cümlelerle dile getirir:

“Vasfi Mahir Bey amcanın Ankara Gaziosmanpaşa’daki evlerine giderdik. Gümüşhane’nin varlıklı ailelerinden biriydi Kocatürk ailesi. Gaziosmanpaşa’da bir konakta otururlardı. Vasfi Mahir Bey amcanın hanımı ile annem arasında abla kardeş ilişkisi vardı. Ben de çocuk yaşında bu ilişkinin tanıklarındandım.”³¹

Şair için Burgazada ve Ankara yalnızca Eyuboğlu kardeşlerle olan ilişkilerinin geliştiği yerler olmaz. Özdenoğlu, ömrünün önemli bir bölümünü Burgazada’da geçiren Sait Faik Abasıyanık ile burada görev yaptığı süre içerisinde pek çok kez aynı ortamı paylaşır. Aralarındaki yaş farkı bu paylaşımın değerinden bir şey kaybettirmez. Öyle ki Sait Faik, “Bir Zamanlar” adlı şiirine genç şair Şinasi Özdenoğlu’nun önerilerini dikkate alarak son şeklini verir:

“Bir akşam, onun ‘Bir Zamanlar’ şiirini tartışırken, bu güzel şiirin, -biraz titizlikle- daha da güzelleşeceğini söylemiş; Valery’nin ‘sözcüklerden ayıklanmış şiir’ görüşünden söz etmişim. O şiirdeki bazı sözcüklerin yerlerini değiştirip, kendisine okuduğum zaman, beklemediğim bir hoşgörü ile:

‘Galiba, daha da güzel olmuş...’ deyivermişti” (Özdenoğlu, 2000, 18).

Şinasi Özdenoğlu ile Sait Faik’in şiir konusunda fikir alışverişi bu anıyla sınırlı kalmaz. Sait Faik de genç şairin şiirleri hakkındaki düşüncelerini dile getirmekten çekinmez ve beğendiği şiirleri için onu takdir ederek yüreklendirir:

“Toksözlü dost Sait Faik, şiirlerimi açıkça eleştirir, beğendiği dizelerimi hemen her karşılaştığımızda bana okutmak isterdi. Örneğin, 1946’da yayımlanan ‘Anaforda Dönen Adam’ adlı kitabıma adını veren uzun şiirimin şu dört dizesini çok sever, hep yineletirdi:

‘Yanan ormanlar içinde geyikler ağlıyor
Batan gemiler içinde insanlar
Sen ne güzel kadıydın şehre inmeden
Ne güzel öperdin beni bir zamanlar...’” (Özdenoğlu, 2000, 19).

Şair, “insanların birbirine kucak kucak sevgi ve dostluk sunduğu bir ortam” olarak tanımladığı Burgazada yıllarında Sait Faik ve Bedri Rahmi’den başka Türk kültür ve sanat hayatında bazı önemli isimleri de tanır. Gazeteci yazar Oktay Akbal, tiyatro sanatçısı Bedia Muvahhit, eşi piyanist Ferdi Von Statzer, edebiyat tarihçisi ve yazar Mehmet Kaplan’ın eşi edebiyat öğretmeni Behice Kaplan bu isimlerdendir.

³¹ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

Ankara, şairin ömrü boyunca edindiği sanat çevresinin önemli bir bölümünü oluşturan mekândır. Bir Mülkiye öğrencisi olmasına karşın edebiyata ve şiire olan bağlılığı devrin önemli yazar ve şairleriyle tanışmasına olanak sağlar. Öğrencilik yıllarında Ankara Halkevinin kültürel, sanatsal pek çok faaliyetini takip etmesi ve bazı faaliyetlerde görev alması yıllar içinde kuracağı geniş çevrenin oluşumunda oldukça önemli etkenlerdir. Şair, Halkevinde kendisinin ve genç şairlerin edebiyat dünyasına olumlu etkileri olan isimleri şu cümlesinde belirtir: “Ankara Halkevi’ndeki sanat etkinliklerinde; Tanpınar, Tecer, Tuncel, Yetkin, Çağlar, Uşaklı ve Kamu; eleştiri ve söyleşileriyle sanata bakışımızda bizlere yeni ufuklar açan ustalardı” (Özdenoğlu, 2000, 8).

Şinasi Özdenoğlu, Behçet Kemal Çağlar’ı ilk olarak 1939’da Trabzon Lisesinde öğrenciyken şehirde düzenlenen bir şiir şöleni vesilesiyle görür. Öğrenciler arasında bilinen ve sevilen bir şair olan Behçet Kemal Çağlar’ı bu şölende dinleme fırsatı bulan Özdenoğlu, Ankara’da Halkevinde pek çok kez aynı fırsatı yakalar. Ayrıca Çağlar’ı Ankara’da tek başına yaşadığı apartman dairesinde arkadaşlarıyla birlikte zaman zaman ziyaret eden Özdenoğlu, şairin sanat ve edebiyat söyleşilerinde de bulunur. Behçet Kemal Çağlar ile Şinasi Özdenoğlu arasındaki ilişki bunlarla sınırlı kalmayarak 1961’de Kurucu Meclis Üyeliği yaptıkları dönemde de sürer. Özdenoğlu, Kurucu Meclis günlerinde Behçet Kemal Çağlar’ın yazmak konusunda kendisine verdiği öğüdü de anılarında paylaşır: “ ‘Sakın politika hastalığına tutulup, şiiri bir yana atma; yazmalısın, yazmalısın, yazmalısın...’ diyordu her rastladığımda” (Özdenoğlu, 2000, 46).

Ankara’nın Şinasi Özdenoğlu’na ve sanatına kattığı değerlerden biri de Bedrettin Tuncel’dir. Özdenoğlu’nun Halkevinde katıldığı “Genç Şairler Toplantısı” aracılığıyla tanıdığı isimlerden olan Bedrettin Tuncel ile Halkevindeki o toplantılardan yıllar sonra aralarında bir ağabey kardeş ilişkisi oluşur. Halkevinde dönemin ünlü edebiyatçılarının katılımlarıyla gerçekleşen şiir toplantılarına zaman zaman Ömer Bedrettin Uşaklı da katılır. Uşaklı’yı şiir toplantılarından da anımsayan Özdenoğlu, 1943’te yayımlanan ilk şiir kitabı *Teselli*’ye yazdığı eleştiri dolayısıyla onu yakından tanır. Şinasi Özdenoğlu, ilk kitabı için Uşaklı’nın yazdığı eleştiri üzerine düşüncelerini şöyle ifade eder: “Bu eleştiri, beni şiir yaşamına daha da özendirip olumlu bir değerlendirmeydi” (Özdenoğlu, 2000, 158).

Özdenoğlu'nun Ankara Halkevinde tanıdığı bir diğer isim de Kemalettin Kamu'dur. Şinasi Özdenoğlu'nun sanatına, şiirine yön vereceği çağlarda, sanat hayatı ve yaşamıyla yurt genelinde takdirlerle anılan bir şahsiyet olan Kamu'yu tanıması dönemin talihli genç şairlerinden biri olduğu gerçeğini ortaya koyar. Şinasi Özdenoğlu, ilk şiir kitabı *Teselli* yayımlandığı dönemde Kamu ile tanışmasını şu cümlelerle ifade eder:

“Yıl 1943... İlk şiir kitabım ‘Teselli’ yeni yayımlanmış. Halkevi’nde, kitabımızdan ötürü bizi kutlayanlar arasında, şiirlerini hayranlıkla okuduğumuz Kemalettin Kamu da var. Şairle tanışıyoruz. Mavi gözlerinin içi gülen, gösterişsiz ve son derece nazik bir kişi. Zamanla, bu içine kapalı, alçakgönüllü insanın, dostlarınca ne kadar çok sevildiğini anlıyorum” (Özdenoğlu, 2000, 84).

Özdenoğlu, 1943-1944'te *Varlık* dergisi için yaptığı anketlerden birini de Kemalettin Kamu ile yapar. O dönem Türk Dil Kurumunda çalışan Kamu'yu kurumun binasında ziyaret eden Özdenoğlu, bu ziyaretinde diğer anketlerde olduğu gibi Millî edebiyat terimi, tercüme faaliyetleri, sanatta şekil ve hümanizma konulu sorularını şaire yöneltir. “Tercüme alanındaki çalışmaları nasıl karşılıyorsunuz” sorusuna dergide yayımlanacak anket için istediği cevabı alan Özdenoğlu, bu sorudan hareketle Kemalettin Kamu'nun Mallermé'den bir şiir çevirisi yaptığını öğrenir. Şinasi Özdenoğlu, bu çeviriden ve çevirinin *Ülkü* dergisinde yayımlanmasının hikâyesinden anılarında şu cümlelerle söz eder:

“Söyleşimiz sırasında, ünlü Fransız şairi *Mallarmé*'nin ‘Brise Marine’ adlı şiirini dilimize çevirdiğini söylüyor. Okumasını rica ediyorum. Bir çocuk çekingenliğiyle ve sanki *Mallarmé*'nin soluduğu deniz melteminin havasını duyuyormuş gibi okuyor çeviriyi... Şiirsel söylem büyüleyici... (...) Bu şiiri kesinlikle yayımlamasını, *Ülkü*'de yayımlatabileceğimizi ve şiiri bana vermesini öneriyorum. (...) ‘*Lütfen verin bana şiiri...*’ diyor ve uzanarak, metni elinden alıyorum. Kendisine veda ederek, büyük bir sevinçle, *Ülkü* dergisinin Ulus'taki yönetim yerine varıyorum. Ve çeviriyi, derginin yazışları sorumlusu Prof. Bedrettin Tuncel'e teslim ediyorum. Kısa bir süre sonra ‘*Deniz Meltemi*’ *Ülkü*'de yayımlanıyor, şiir elden ele dolaşıyor. Ve şairler, o çevirinin, çeviri edebiyatımızdaki en başarılı yapıtlardan biri olduğu görüşünde birleşiyorlar” (Özdenoğlu, 2000, 92-93).

Şinasi Özdenoğlu, Suut Kemal Yetkin'i Ankara'da Mülkiye öğrencisi olduğu yıllarda tanır. O yıllarda Suut Kemal Yetkin de Ankara'da DTCF'de sanat tarihi dersleri vermekte, *Ülkü* dergisinde ve *Ulus* gazetesinde edebiyat eleştirileri,

denemeler kaleme almaktadır. *Ülkü* dergisi ve *Ulus* gazetesi Özdenoğlu'nun da şiirlerinin ve yazılarının bulunduğu süreli yayınlardandır. Bu iki yayının Özdenoğlu-Yetkin ilişkisinin gelişmesinde vasıta rolü üstlendikleri söylenebilir. Ayrıca Şinasi Özdenoğlu, *Varlık* dergisi adına Türk düşünürleri, edebiyat ve sanatçılarıyla yaptığı anketlerden birini de Suut Kemal Yetkin ile yapar.

Şinasi Özdenoğlu'nun, üniversite yıllarında sık sık katıldığı Ankara Halkevinde düzenlenen kültür ve sanat etkinliklerinin yönetimi Ahmet Muhip Dıranas tarafından yapılmaktadır. Özdenoğlu, Halkevinde tanıdığı Dıranas ile kaymakamlık yılları ve sonraki yıllarda da ilişkisini devam ettirmiştir. Şair, “özlemleri dindiren” şehir olarak nitelediği Ankara'yı, Konya-Hadim Kaymakamlığı döneminde ziyarete gelir ve Ahmet Muhip Dıranas ile şehrin gözde lokantalarından birinde buluşurlar. Bu buluşma Özdenoğlu'nun anılarında şu ifadelerle yer alır:

“Buket Lokantası; Ziya Gökalp Bulvarı'nın hemen kıyısında (Şimdiki Fransız Kültür Merkezi'nin karşısında) Başkent'in seçkin bir lokantası... Ve aylardan sonra, Anadolu'nun sorunlarıyla bilenmiş genç bir idareci olarak, şair Ahmet Muhip Dıranas'la aynı masadayız” (Özdenoğlu, 2000, 52-53).

Türk edebiyatının eleştiri ve deneme alanlarındaki yetkin ismi Nurullah Ataç'ı da Ankara'da tanıyan Şinasi Özdenoğlu, fırsat buldukça genç şair arkadaşlarıyla Ataç'ı evinde ziyaret eder. Şiir ve edebiyat münazarası olarak da nitelendirilebilecek bu ziyaretlerde Ataç'ın eşi Leman Hanım'ın kendisine ve arkadaşlarına gösterdiği “anne” yakınlığı Şinasi Özdenoğlu'nun unutamadığı anıları arasındadır:

“Bizler -genç şairler- 1940'lı yıllarda Ataç'ı tanımıştık. Kızılay'ın orta yerinde, *İzmir Caddesi*'nde, *Hamdullah Suphi Tanrıöver*'den kiraladığı iki katlı evde oturuyordu. Ataç'ı, şiirle, yazınla, eleştiriyle ilgili düşüncelerini öğrenmek ve söyleşmek amacıyla evinden ziyaret ederdik. İyi yürekli eşi; eliyle çay, sütlü kahve ve çörek ikram eder, engin sevecenliğiyle, gurbetteki annelerimize özlemimizi unutturmaya çalışırdı” (Özdenoğlu, 2000, 26).

Görüldüğü üzere Şinasi Özdenoğlu, başkent Ankara'nın yalnızca Halkevinde katıldığı kültür-sanat etkinliklerinde değil kimi zaman lokantalarında kimi zaman apartman katlarında Türk edebiyatı ve sanatının önemli simalarıyla aynı ortamı paylaşır. Türk romanının yetkin isimlerinden Abdullah Şinasi Hisar da Ankara'da

yaşadığı dönemde Şinasi Özdenoğlu gibi genç şairleri, yazarları yüreklendiren bir şahsiyet olarak ön plana çıkar. Özdenoğlu, arkadaşlarıyla birlikte kimi zaman evinde ziyaret ettikleri Abdülhak Şinasi Hisar'ın kendilerine gösterdiği ilgiden şöyle söz eder:

“Abdülhak Şinasi Hisar, 1940 ve 1950’lerin şiir zevkine oldukça uzak olmakla birlikte, yine de genç şairlerin yapıtlarına ilgi duyan dikkatli ve vefalı bir insandı. O dönem sanatçıların, bilim ve siyaset adamlarının, yüksek bürokratlarının buluştukları ünlü ‘Özen Pastanesi’nin’ bulunduğu apartmanın üst katında -bugünkü Kızılay üstgeçidinin yanbaşı- oturuyordu. Birkaç arkadaş toplanıp, ziyaretine gittiğimiz zaman, anımsandığı için çok duygulanır; alt kattaki Özen Pastanesi’ne telefon ederek, porselen fincanlarla getirttiği çayı ve pastaları kendi eliyle ikram ederdi” (Özdenoğlu, 2000, 76).

Özdenoğlu, Mülkiye yıllarını sanattan, edebiyattan ve şiirden kopmadan geçirir. O yıllarda gerek okul aracılığıyla gerek okul dışındaki faaliyetlere katılımıyla Türk edebiyatının ölümsüz olarak nitelendirilebilecek isimlerini tanır. Özdenoğlu gibi “Mülkiyeli Şair” sıfatıyla nitelendirilecek pek çok isme sahip olan Türk edebiyatının kıymetli şairlerinden biri de Cahit Sıtkı Tarancı’dır. Mülkiye mezunu pek çok birey gibi Cahit Sıtkı Tarancı da “Mülkiyeli” olmakla övünç duyar. Öyle ki Özdenoğlu’nun anılarında Tarancı’nın Mülkiyedeki eğitim yıllarından sonra da okulla olan bağlarını koparmadığı “Şairin, okulumuza yakınlığı, aramızdaki dostluğu, adeta ‘akrabalık’ derecesinde güçlendirmişti” (Özdenoğlu, 2000, 124) cümlesinde de görülür. Görüldüğü üzere Özdenoğlu-Tarancı ilişkisi 1940’lı yılların başında Özdenoğlu’nun üniversite döneminde başlar. Bu ilişki zaman içinde ağabey-kardeş ilişkisine dönüşür.

Başkent Ankara’da uzun yıllar boyunca şairlerin, yazarların uğrak yerlerinden olan Ulus’taki Şükran Lokantası’nın müdavimlerinden biri de Cahit Sıtkı Tarancı’dır. Bu lokanta hem Şinasi Özdenoğlu hem de Cahit Sıtkı Tarancı için değerli bir hatıranın mekânıdır. Türk edebiyatında akla gelen ilk şiirlerden biri olan “Otuz Beş Yaş” şiiri bu hatıranın ana konusunu oluşturur. Özdenoğlu, Türk şiiri için önemli bir ana tanıklık ettiği günü şu cümlelerle dile getirir:

“Günlerden bir gün, Ulus’ta, Posta Caddesi’nde (şimdi Şehit Teğmen Kalmaz Caddesi) ünlü ‘Yeni Hayat’ın yanı başında ‘Şükran Lokantası’nda buluştuk Tarancı’yla... (...) Cahit Ağabey, cebinden çıkardığı kâğıda, el yazısıyla yazılmış ‘Otuz Beş Yaş’ şiirini, işte burada, ‘Şükran Lokantası’nda bana okumuştü. (...) Tarancı, şiirini beğenip beğenmediğimi sordu.

Çok beğendiğimi söyledim. Eserini, CHP'nin açtığı şiir yarışmasına gönderecekti. Kendisine, şiiriyle ilgili iki soru sorduğumu anımsıyorum: Şiirin, sondan bir önceki 'küme'sinde, neden farsça 'tarumar' sözcüğünü kullanmıştı? Bu sözcüğü değiştiremez miydi? Verdiği yanıtta: bu sözcüğü hem 'uyak' zorunluluğu, hem de ezgisel bir nitelik taşıdığı için yeğlediğini söylemişti. Tarancı'ya sorduğum ikinci soru şuydu:

'Neden 'Otuz Beş Yaş'? Başka bir isim düşünemez miydiniz?'

Şairin verdiği yanıt şöyle olmuştu:

'Dante'nin 'Divina Commedia'sını Fransızcasından okudum. Bu yapıtın beni etkilediğini söylemeliyim. İtalyan şairi; insan ömrünü 70 yıl varsaymış, ünlü yapıtı 'Divina Commedia'yı 35 yaşında yazmaya başlamıştır. Ve Dante, ilk dizesinde 'Hayat yolunun ortasında' diye başlıyor başyapıtına... Ben bu girişi çok beğendim ve şiirime işte bu nedenle 'Otuz Beş Yaş Şiiri' dedim" (Özdenoğlu, 2000, 124-125).

1941 yılının 19 Mayıs'a yaklaşan günlerinde genç şair Özdenoğlu, Atatürk'ü anmak adına 19 Mayıs konulu bir şiir yazıp Ankara Radyosunda okumak ister. Şiirini hazırlayıp bu isteğini gerçekleştirmek için Ankara Radyosuna gider ve radyo müdürüyle bir görüşme gerçekleştirir. O yıllarda radyonun müdürlüğünü politikacı yazar Vedat Nedim Tör yapmaktadır. Şinasi Özdenoğlu, radyoda okumak istediği şiiri üzerine Tör ile görüşmelerinden şu cümlelerle söz eder:

“ '19 Mayıs üstüne bir şiir yazdım. İzin verirsiniz, bunu radyonuzda okumak istiyorum.' ”

'Şiir yanınızda mı?'

Şiiri uzatıyorum; okuyor, beğendiğini söylüyor.

'Bu şiiri size radyoda okutacağım. Ama önce bir şey sormak istiyorum: Ankara'ya yeni gelmiş bir genç olarak, radyoda şiir okumak için beni ziyaret kararımı kendiniz mi verdiniz, yoksa bir başkası mı sizi özendirip, yol gösterdi?'

Coşkulu bir sesle yanıtlıyorum:

'Kendim karar verdim. Şiirimi yazınca da kalkıp, geldim. Biz Cumhuriyet gençleriyiz, cesaretimizi *Atatürk*'ten alıyoruz' ” (Özdenoğlu, 2000, 140).

19 Mayıs 1941 günü Ankara Radyosunda şiirini okuyan Özdenoğlu'nun, bu vesileyle tanıdığı Vedat Nedim Tör, şairin 1943'te yayımlanan ilk şiir kitabı *Teselli*'yi sunduğu isimler arasındadır. Özdenoğlu, Vedat Nedim Tör'ü ziyaret ettiği bir günde Tör'ün kendisine verdiği öğütlerden ve bu ziyaretten sonraki bir tarihte aralarında gerçekleşen mektuplaşmadan şu cümlelerle söz eder:

“Kendisini ziyaret ettiğimde, dergilerde çıkan şiirlerimi dikkatle izlediğini söyleyerek, beni bir kez daha özendirmiş, şiiri bırakmamamı, klasiklerin tümünü okumamı önermişti. Bir süre sonra, mektupla, yayımladığı ‘*Hep Bu Topraktan*’ adlı dergi için şiir göndermemi istedi. Şiirlerim önce ‘*Hep Bu Topraktan*’da, daha sonra yine Tör’ün yönettiği ‘*Aile*’ dergisinde yayımlandı” (Özdenoğlu, 2000, 141).

Vedat Nedim Tör, genç şair Şinasi Özdenoğlu’na yalnızca sanat hayatıyla ilgili değil sosyal hayatta yaşadığı veya yaşayacak olduğu olaylar karşısında nasıl davranması gerektiğini belirten öğütler de verir. Özdenoğlu, 1945’te babası Hikmet Bey’i kaybettiğinde Tör’ün acısını paylaştığı mektubundaki öğütlerine anılarında yer verir: “ ‘Sabırlı olmanı ve hayatın her safhasında kendini mutlu hissetmeni dilerim. Sen, klasik memur olamazsın. O nedenle, hem kendin, hem de çevren için faydalı olabilmenin yollarını arayıp bulacağından eminim’ ” (Özdenoğlu, 2000, 145).

Şinasi Özdenoğlu’nun “(...) tâ ortaokul sıralarında duygu ve hüznü dolu şiirlerini zevkle izlediğim bir isim” (Özdenoğlu, 2000, 109) cümlesiyle andığı kişi Halit Fahri Ozansoy’dur. Ozansoy’la tanışmaları da 1943-1944 yıllarında *Varlık* dergisinde yaptığı anket dolayısıyla gerçekleşir. Ozansoy’un Türk edebiyatına yön vermiş önemli simaların hayatına tanıklığı ve onlarla olan dostluğu edebiyata ilgili her bireyin olacağı gibi Şinasi Özdenoğlu’nun da dikkatini çeker. Özdenoğlu, Türk edebiyatı tarihi için değeri göz ardı edilemeyecek isimlerden biri olan Halit Fahri Ozansoy’u söz konusu anketi yapmak üzere Büyükdada’daki evinde ziyarete gittiğinde Türk edebiyatının seçkin şair ve yazarlarına dair hatıraları da dinleme imkânı bulur.

Halit Fahri Ozansoy, şiir yolculuğunun başlarında genç şair Özdenoğlu’nun yeteneğinin farkına vararak onu yüreklendirir. Şinasi Özdenoğlu, anılarında “üstat” olarak hitap ettiği Ozansoy’a dair hatıralarına şu cümlelerde yer verir:

“1943’te yayımlanan ilk şiir kitabım ‘*Teselli*’ üstüne yazdığı eleştiride üstat, özendirici duygularını esirgememiş, yazısını şu satırlarla tamamlamıştı:

‘Genç şair, ışıklı bir sanat yolundadır. O yolda hep ilah gibi yürümelidir.’

Layık olmadığım böylesi bir övgü, hangi genç şairi daha güzel, daha soylu yapıtlar üretmeye yöneltmez? İçişleri Bakanlığı’nda yeni göreve başladığım sırada, yeni yıl kutlamama verdiği yanıt mektupta da, yine özendirici dostluğunu esirgememişti” (Özdenoğlu, 2000, 113).

Özdenoğlu, İstanbul ve Ankara merkezli sanat yaşamında yukarıda adı geçen isimler dışında da önemli isimlerle aynı ortamı paylaşmış ve dostluk kurmuştur. Ancak bu ilişkilere dair yeterli ve sağlıklı belgeler bulunmadığından şairin sanat çevresi söz konusu edilirken birincil kaynak olan anılarında yer verdiği isimler ile ilişkileri ön plana çıkartılmak istenmiştir.

1.6. Evliliği ve Kızı Bilge Özdenoğlu

Şinasi Özdenoğlu, 1954'te Ankara'da serbest avukatlığa başlamasından bir süre sonra 28 Ocak 1955'te Perihan Hanım'la evlenir. Perihan Hanım, 1926'da Bulgaristan'ın Filibe (Plovdiv) şehrinde dünyaya gelir. İlk, orta ve lise eğitimini burada tamamlar. Liseyi, Fransızca eğitim veren ve yalnızca kızların eğitim gördüğü Saint Joseph Lisesinde tamamlar. Ardından Bulgaristan'da bugünkü Gazi Eğitim Fakültesine eş değer olabilecek bir yüksekokulda da matematik bölümünü bitirir. 1950'lerde Bulgaristan'dan Türkiye'ye yoğun bir şekilde başlayan göç hareketinin sonucunda Perihan Hanım ve ablası Mediha Engin, 1951'de Ankara'ya gelirler. Perihan Hanım, lisede aldığı eğitimle iyi derecede Fransızca bilmesi dolayısıyla Ankara'da Sosyal Sigortalar Kurumunda Fransızca Mütercim olarak çalışmaya başlar. Bir süre burada çalıştıktan sonra Merkez Bankasında görev alır. Perihan Hanım, burada çalıştığı yıllarda çocukluk arkadaşı Nüzhet Hanım sayesinde Şinasi Özdenoğlu ile tanışır. Aynı zamanda Nüzhet Hanım'ın eşi Haydar Aytekin ise Özdenoğlu'nun Trabzon Lisesinden ve Mülkiyeden arkadaşıdır. Tanıştıktan bir süre sonra evlenirler ve yaklaşık iki yıl sonra kızları Bilge Özdenoğlu dünyaya gelir.

Perihan Hanım, okumaya çok meraklı bir insandır. Evlenmesine ve bir de çocuğu olmasına rağmen okumaktan vazgeçmemiştir. Yüksek tahsil yapan kadınların parmakla gösterildiği ve üniversitelere sınavsız girilebildiği 1950'li yıllarda Perihan Hanım, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydolur. Kızı Bilge Özdenoğlu'nu da okula giderken yanında götürür ve kimi zaman orada okuyan öğrenci kızlara emanet eder. Bilge Özdenoğlu bazen de annesiyle birlikte Prof. Bülent Nuri Esen'in

okuttuğu Roma Hukuku derslerine girdiğini hâlâ anımsamaktadır. Ancak Perihan Hanım, buradaki eğitimine iki yıl devam edebilir.³²

Perihan Özdenoğlu, Şinasi Özdenoğlu ile yarım asra yakın süren evliliklerinin ardından 6 Eylül 2004 Pazanesi günü³³ Ankara’da vefat eder. Aynı gün kılınan cenaze namazının ardından Karşıyaka Mezarlığı’na defnedilir.

Perihan ve Mustafa Şinasi çiftinin 26 Aralık 1956’da kızları Bilge Özdenoğlu dünyaya gelir. İlkokul birinci ve ikinci sınıfı Ayşe Abla İlkokulunda tamamlayan Bilge Özdenoğlu, üçüncü, dördüncü, beşinci sınıfları, ortaokul ve lise eğitimini Ted Ankara Kolejinde tamamlar. Ardından İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi’ne girer. Buradan 1979’da mezun olur. Daha sonra Hacettepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Periodontoloji bölümünde eğitim alır. 1981 Aralık’ta göreve başladığı SSK Topraklık Ağız Diş Protez Merkezinde on bir yıl görev yapar. Ayrıca 1990’da kendi muayenehanesini açar. 1995-2013 yılları arasında Danıştay Başkanlığının Polikliniğinde Diş Hekimi olarak çalışır ve emekli olur. Bilge Özdenoğlu, emekliliğinin ardından da bir süre muayenehanesinde çalışmaya devam eder ancak ailevi nedenlerden dolayı mesleğine ara vermek zorunda kalır.

Şinasi Özdenoğlu, maddi imkânsızlıklar sebebiyle iyi okullarda eğitim görememesinden zaman zaman yakınır. Bilge Özdenoğlu, ilkokul üçüncü sınıftan üniversiteye kadar olan eğitim sürecini Ankara’nın ve Türkiye’nin önemli eğitim kurumlarından olan TED Koleji’nde tamamlamasının bu durumla yakından bir ilişkisi olduğunu düşünür:

“Babam bana demişti ki: ‘Bir Anadolu çocuğu olmasaydık. Babamın ekonomik durumu çok iyi olsaydı, çok kardeşim olmasaydı belki ben de Galatasaray’da okur, diplomat olurum.’ Çocukluğunda iyi bir eğitim alamamanın eksikliğini hissetmiş. O yüzden beni koleje yazdırdı.”³⁴

Bilge Özdenoğlu, çocuk yaşta babasının aktif olarak sürdürdüğü politik ve sanatsal faaliyetlerinin en yakın tanıklarından biridir. Öyle ki ömrünce büyük bir

³² Şinasi Özdenoğlu’nun evlilik ve aile hayatı ile ilgili bu bilgiler 08.05.2019’da kızı Bilge Özdenoğlu ile yapılan telefon görüşmesinden özetlenmiştir.

³³ İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu ve Özdenoğlu Ailesinin Büyük Acısı”, **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2614 (10 Eylül 2004), s. 1.

³⁴ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

övünç kaynağı olarak kabul ettiği babasının ilkokul ve ortaokul dönemlerinde dahi en büyük destekçilerinden olmuştur:

“İlkokuldayken babamın birkaç tane şiir kitabı vardı. Onları alıp okurdum ama tabii bilinçli bir şekilde değil. Arkadaşlarım arasında konuşurken de babamın şair yönüyle, yönetici kimliğiyle övünürdüm. Orta birinci sınıfta babamın seçim pusulalarını dağıtmıştım.”³⁵

Bilge Özdenoğlu, o yıllara ait anılarında da görüldüğü üzere babasıyla ilişkileri kuvvetli olan bir çocuktur. Bu gerçek yetişkinlik yıllarında da değişiklik göstermez. Şinasi Özdenoğlu hemen her davete, etkinliğe kızı ile birlikte katılır, giyeceği kıyafetler konusunda ondan fikir alır:

“Milliyet gazetesinin kuruluş yıl dönümü etkinlikleri, edebî toplantılar, Mülkiye baloları, Trabzon Lisesi mezunlarının yıl dönümü yemekleri, Macar Kültür Dostluk Derneği kokteylleri, çeşitli yazarların dinletileri, kendi şiir toplantıları, paneller, Tüyap’ta düzenlenen imza günleri gibi etkinliklere beni de götürürdü. Ben de onu yalnız bırakmak istemezdim. Ben annemden ziyade daha çok babamla gezerdim. Kültürel faaliyetler söz konusu olduğu zaman babama refakat ederdim. Ayrıca babam bu davetlere katılırken çok uyumlu giyinirdi. Benim zevkime çok güvenirdi. Kravatlarını ben seçerdim.”³⁶

Hemen her ebeveyn gibi Şinasi Özdenoğlu da çocuğunun daha aydınlık bir geleceğinin olması için çabalar. Kızı Bilge’nin doktor olması en büyük arzusudur. İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesini kazanan Bilge Özdenoğlu, babasının arzusunu yerine getirebilmek adına tekrar sınavlara girer ancak tıp fakültesi için yeterli puanı alamaz. Bilge Özdenoğlu, babası ile yaşadığı o günleri şu cümlelerle dile getirir:

“Babam diş hekimi olmamı istemedi. Doktor olmamı çok arzuladı. Ben tekrar sınavlara hazırlandım ancak doktorluğu değil siyasal bilgileri kazandım. Sonra babam ‘Ne yapacaksın? Devlet memuru mu olacaksın?’ diyerek diş hekimliğine devam etmemi söyledi.”³⁷

Şinasi Özdenoğlu, kızınının diş hekimliği yaptığı dönemde politika yapmaya uygun bir karaktere sahip olduğunu söyleyerek onunla ilgili hayallerini başka bir noktaya taşır. Bilge Özdenoğlu babasının bu durumu kendisine ifade ettiği anı şu cümlelerle paylaşır:

³⁵ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden

³⁶ a.g.g.

³⁷ a.g.g.

“Babam bana demişti ki: Ben senin milletvekili olmanı çok istedim. Niye olmayasın ki? Çok sosyalsin, çok girişken, halka çok yakın, halkçı ve mütevazisin. Gider bacılarla oturup, bağdaş kurup onların sofrasında yemek yersin. Öyle bir tipsin.”³⁸

Bilge Özdenoğlu, anne ve babasının evdeki yaşamlarına dair izlenimlerinden ve yaşanılanların kendi üzerindeki etkisinden şu şekilde söz eder:

“Annemle babam evde benden gizli Fransızca konuşurlardı. Ben de kızardım onlara. Bu sebeple Fransızca’yı öğrenmek istemedim. Annem bana dedi ki: ‘Ne var bunda gel sana öğretilim.’ Bana kitaplar aldılar, egzersizler yaptık birlikte. Ama hiç istemedim. İnadına okullarda seçmeli ders olarak Almancayı seçtim.”³⁹

Özdenoğlu, özellikle milletvekili olduğu yıllarda çalışmalarından dolayı ailesine yeterince vakit ayıramaz. Babasına düşkün bir çocuk olan Bilge Özdenoğlu da söz konusu döneme dair hatırladıklarını, çocukluğunda babasıyla dilediğinde vakit geçiremediğini şu cümlelerle dile getirir:

“Babam işleri gereği çok yoğun çalışan bir insandı. Bu sebeple ancak tatillerde birlikte vakit geçirebilirdik. Akçay’a çok gittik. Yaz tatillerinde üç ay ev kiralardık orada. Babam daktilosunu da Akçay’a götürür orada da çalışmaya devam ederdi. Bize meclisin tatil olduğu zaman diliminde kısa süreli eşlik ederdi. Daha sonra Ankara’ya dönerek çalışmalarına orada devam ederdi.”⁴⁰

1.7. Kişisel Özellikleri ve Fiziki Portresi

Şinasi Özdenoğlu’nun fiziki özellikleri; buğday tenli, orta boylu ve kıvırcık saçlı olarak nitelendirilebilir. İnce bıyıklı, sert bakışlı, karizmatik bir simaya sahiptir. Özdenoğlu, doksan sekiz yıllık ömrünü aile bireylerinin de uzun ömürlü olmasının yanında sağlıklı ve doğal beslenmesine borçludur denilebilir. Bilge Özdenoğlu, babasının beslenme konusundaki hassasiyetini şu cümlelerle ifade eder: “Babam beslenmesine çok dikkat ederdi. Ben onu hiç göbekli olarak hatırlamıyorum. Sağlıklı beslenirdi. Ben biraz kilo alsam hemen fark eder beni ‘kızım beslenmene biraz dikkat et’ diye uyarırdı.”⁴¹

³⁸ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

³⁹ a.g.g.

⁴⁰ a.g.g.

⁴¹ a.g.g.

Özdenoğlu, küçük yaşlardan beri çalışkan, çok okuyan, sorgulayan ve öğrenme isteğiyle dolu bir kişiliğe sahiptir. Çocukluğunda akranları sokakta oyun oynarken o, vaktini bulmacalar çözerek gazetelerdeki bilgi yarışmalarına katılarak kitap okuyarak ve yazarak geçirir. Dolayısıyla Özdenoğlu, okur-yazar olmanın kıymetinin farkında, yaşamın her alanında eğitime öncelik vermiş bir birey olarak yetişmiştir denilebilir. Bilge Özdenoğlu da babasının kendisinin eğitim hayatına önemli etkileri olduğunu dile getirir. Şairin eğitim de dâhil olmak üzere hemen her konuda disiplinli ve çalışkan yapısı kızı Bilge Özdenoğlu'nun ifadeleriyle şu şekilde karşılık bulur:

“Babam ciddi bir adamdı. Bilgi dağarcığının gelişmesine çok ehemmiyet verirdi. Ben henüz ilkokula giderken divanın üzerinde yan yatar, sürekli okur, yazar, çizirdi. Denemeler yazardı. Elinden kalem düşmeyen bir insandı. Bana da boş zamanlarında ilgi duyayım diye çoktan seçmeli kelime soruları hazırlardı. Babamın bu tutumu benim meraklı olmama, her şeyi merak edip öğrenme hazzını yaşamama neden oldu. Bana çok güzel kitaplar, romanlar hediye ederdi. Babamın Tüyap'ta imza günleri olurdu, biz beraber hazırlanırdık.”⁴²

Özdenoğlu'nun çalışkan yapısına verilebilecek örnekler arttırabilir. Bilge Özdenoğlu, babasının yer ve zaman tanımayan bir azimle işten döndükten sonra da çalışmalarına aralıksız devam ettiğini belirtir:

“Meclis saati vardı. Akşamları saat onda başlardı. Milletvekillerinin isimleri söylenerek sunduğu önerge ve kanun teklifleri açıklanırdı. Ben çocuktum o sıralar ama onları hep dinlerdim ve her akşam babamın ismi, soyadı geçerdi. Çok çalışkandı. Çok yorulurdu ve eve geldiğinde de yatağa çapraz yatarak bir şeyler yazmaya, karalamaya devam ederdi. Hatta çarşafklar bu sebepten hep mürekkep lekesi olmuştur.”⁴³

Şinasi Özdenoğlu, insanların hak ve özgürlüklerini gerek iş hayatında gerek sosyal hayatta savunmayı kendisine ilke edinmiş, yanlışlar, çarpıklıklar karşısında doğru ve adil olanı dile getirmekten çekinmemiş bir aydındır. Özdenoğlu'nun bu duruşunun hukukçu kimliğiyle de açıklanabileceği Bilge Özdenoğlu'nun şu cümlelerinde karşılığını bulur:

⁴² Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

⁴³ a.g.g.

“Babam menfaat için saf değiştiren insanlardan hoşlanmazdı. Haksızlığa uğrayanların her daim yanında olmuştur. Babam kavgaların adamıdır. Hiç yılmaz. Mücadelecidir. Çok iyi avukattır. Hâkimler dahi çok çekinirmiş babamdan. Kaybettiği dava olmamıştır.”⁴⁴

şinasi Özdenoğlu, avukatlığı ellili yaşlarının başında bırakarak kendini tamamıyla sanata adamıştır. Hayatının her safhasında önemsemediği ve uyguladığı mücadeleyi sanatçı kimliğiyle sürdürmüştür. Mücadeleci yapısı dolayısıyla önu pek çok kez kesilmeye çalışılmış, haksızlığa uğratılmış olmasına karşın Özdenoğlu’nun mücadeleci kişiliği, yalnız yakın çevresi ve ailesi tarafından değil onunla farklı görüşlere sahip insanların da dikkatini çekmiştir. Öyle ki şairin vefatının ardından farklı partilere mensup birçok politikacı, Bilge Özdenoğlu’nu arayarak teselli etmiştir.

Yukarıda sözü edilen insana ait sosyal meseleler dışında çevre ile ilgili sorunların çözümü üzerine faaliyetlerde bulunmak şinasi Özdenoğlu’nun kendine görev addettiği bir başka konudur. Üniversite yıllarından vefatına dek yaşamış olduğu Ankara’nın çevre sorunlarının oldukça arttığı bir dönemde getirdiği çözümler ile Ankara halkına daha sağlıklı ve temiz bir şehirde yaşama imkânı sunulmasında önemli bir paya sahiptir. Bilge Özdenoğlu, Ankara’daki hava kirliliğinin sebebini ve babasının bu meselenin çözümü üzerindeki etkin rolünü şu cümlelerde ifade eder:

“Babam çevreci bir insandı. Eymir Gölü’nün temizlenmesi konusunda da çalışmaları vardı mesela. Bir gün bana dedi ki: ‘Çevre ile ilgili çok çalışmalarım var. İleride sen bunlardan kitap bile yazarsın.’ Ankara’da dumansız yakıt projesinin öncülerindendi babam. Smoke (Duman) Olayı yaşıyorduk biz. Herkes maskelerle dışarı çıkabiliyordu. Karbonmonoksit gazı enversiyon yüzünden havada asılı kalıyordu. Ben 1983’te Topraklık’ta çalışırken akşam işten maskelerle çıkıyorduk. Nefes almakta zorluk çekiyorduk. Çünkü evlerde merkezî sistem linyit kömürü yakılıyordu. Ankara’da doğal gaza geçilmesinde babam önyak olmuştur. O dönem Ankara Belediye Başkanı Ali Dinçer de bu konuya çok sıcak baktı. Ben hava kirliliği konusunu İstanbul Üniversitesinde iken ödev olarak hazırlayıp anlatmıştım.”⁴⁵

Birçok edebî türde eserler vererek Türk edebiyatına hizmet eden şinasi Özdenoğlu, sanatın diğer dallarının da iyi bir takipçisi olmuştur. O, Ankara’da gerçekteştirilen kültür ve sanat faaliyetlerine sık sık katılan bir sanatseverdir.

⁴⁴ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

⁴⁵ a.g.g.

“Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının konserlerine giderdi. Sağlıklı iken hafta sonu konserlere mutlaka giderdi. Kemani çok severdi. Mesela İdil Biret’in piyano konserine birlikte gittiğimizi hatırlıyorum. Özetle çağdaş batı müziğini dinlemekten büyük zevk alırdı. Ayrıca tangoyu da çok severdi. Türk müziğinde de Ajda Pekkan’ı, Nükhet Duru’yu ve Emel Sayın’ı beğenirdi.”⁴⁶

Şinasi Özdenoğlu, 1996’da *Damar* dergisinde Ayhan Aydın’ın kendisiyle yaptığı söyleşide, “(...) Öğrenciliğinizden bu yana Atatürkçü bir heyecanı ve çalışma azmini -hiç yitirmeden- içinizde yaşatmanızın gizi nereden geliyor? Bunu açıklar mısınız?” sorusuna verdiği yanıtla düşünce dünyasını ve karakterini tutarlı kılan sebepleri yetişmesindeki rolleri yadsınamayacak annesi, babası, ailesi, öğretmenleri ve çevresiyle açıklar:

“Bu, henüz çocuk yaşta alınan bir eğitim ve görgü işidir, çevre işidir. Ananın, babanın ve öğretmenin kişilikleriyle oluşan bir sentezdir. Babam ünlü bir avukattı ve gerçek bir aydıydı. Annem, çağdaş bir öğrenim görmediği halde, her sabah gazete okuyan, metin ve duygulu bir kadındı. Aile çevrem, kişiliğim üzerindeki olumlu etkisi tartışılmaz. Buna, idealist ve kültürlü öğretmenlerimin eğitici ve özendirici çabaları da eklenince, okumaya ve yazmaya olan merakım tutku haline geldi” (Aydın, 1996, 5).

Şinasi Özdenoğlu’nun karakteristik özellikleri konusunda kızı Bilge Özdenoğlu’nun, dostlarının ve yakın çevresinin düşüncelerinin değeri elbette yadsınamaz. Ancak yaşamının önemli bölümünü hararetli mücadelelerle geçirmiş ve bu mücadeleler sonucunda çeşitli tecrübeler edinmiş bir şahsiyetin, insan olarak kendi dünyasına ait düşünceleri de şüphesiz önemlidir. Ayhan Aydın’ın kendisiyle yaptığı söz konusu söyleşide “Sayın Özdenoğlu; birkaç sözcükle kendinizi bize tanımlar mısınız?” sorusuna verdiği cevapla kişilik özelliklerini açıkça belirtir:

“İşte, gördüğünüz ve az-çok tanıdığınız gibi; açık sözlü-dobra; zaman zaman kırıncı, ama kin tutmayan, kendini ne kimseden küçük, ne de büyük gören, ideolojik kampların uzağında tek başına haksızlıklara direnmeye çalışan; aceleci, titiz ve sorumluluk duygusu taşıyan enayice vefalı bir kişiyim. Geniş, vurdumduymaz, çok konuşup az düşünen insanlardan nefret ederim. Çünkü Türkiye’nin bütün acıları ve felaketleri bu insanlardan ötürü yaşadığına inanırım” (Aydın, 1996, 9).

⁴⁶ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

Şinasi Özdenoğlu, kişiliğinin izlerini şiirlerine de taşıyan bir şairdir. Dolayısıyla yukarıda vurguladığı hayat tecrübelerini mısralarında da görmek mümkündür.

Özdenoğlu'nun kardeşi Yıldız Eskicioğlu'nun ağabeyinin ortaokul yıllarından söz ederken ifade ettiği cümleler onun yetişkinlik çağında kimlikleri haline gelecek sanatçı ve aynı zamanda otoriter yapısı göze çarpar:

“Şinasi ağabeyim ise, henüz ortaokul öğrencisiydi. 10. Yıl Marşı'nı kemanla çalar; sonra üçüncü kattaki odasına kapanarak şiirler yazar, dergilerdeki bulmacaları çözerdi. Yemek zamanları bizimle ilgilenir, konuşma hatalarımızı düzeltir, düzgün konuşmamamızı öğütlerdi. Şinasi ağabeyim otoriterdi ve sözünü dinletirdi. Onun bir dediğini iki etmezdik” (Eskicioğlu, 1995, 10).

1.8. Son Yılları ve Vefatı

Özdenoğlu, 2003'te son eseri *Her Aşk Bir Titanik*'i yayımlamasından yaklaşık bir yıl sonra eşi Perihan Özdenoğlu'nu kaybeder. Ömrünün yaklaşık elli yılını birlikte geçirdiği eşinin vefatı şairi derinden etkiler. Yaşamını sanat ve politikadaki kabiliyetlerini kullanarak anlamlandıran Özdenoğlu için eşinden ayrı geçireceği ömrünün son on beş yılı yaşının da ilerlemesi sebebiyle yaşamının geneline bakıldığında en dingin geçirdiği dönem olarak nitelendirilebilir. Şair, kızının ve yakın çevresinin gözlemlerine göre doksan yaşına dek dinç bir şekilde yaşamını sürdürmüştür. Bilge Özdenoğlu, babasının yaşama bağlılığının ve mücadelecilik yapısının uzun yaşamındaki temel sebepler olduğu düşüncesindedir. Bu düşüncesini babasının ölüm konusundaki tavrına da yer vererek şu cümlelerle ifade eder:

“Annem öldükten sonra söylememe rağmen babam kabir için yer satın almadı. ‘Bunlar çok tatsız işler. Bırak bu işleri. Zamanı gelince hallolur’ dedi. Babam ölümü kendine hiç yakıştırmadı. Belki de bu yüzden çok yaşadı diye düşünüyorum. Hayata çok bağlıydı. Ölümünden evvel doktor da ‘kalbi çok güçlü’ demişti.”⁴⁷

Şair, sağlığında işinden arta kalan vaktinin önemli bir bölümünü kızı Bilge Özdenoğlu ile geçirmiştir. Baba-kız davetlere, balolara, imza günlerine her daim

⁴⁷ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

birlikte katılmıştır. Bilge Özdenoğlu, sağlığında olduğu gibi hastalığında da babasının en yakınındaki isimdir. Şinasi Özdenoğlu'nun uzun yıllar yaşına bağlı rahatsızlıklarının dışında önemli denebilecek hastalığı bulunmaz. Son yıllarında ağırlaşmadan önce vücudunun gösterdiği bazı belirtileri, bu belirtilere bağlı önceki rahatsızlıklarını Bilge Hanım şu cümlelerle ifade eder:

“Babamın ağırlaşması çok kısa sürdü. Demansa girişi doksan yaşından itibaren oldu. Hiç baston kullanmak istemedi. Ben zorla alıp verdim. Çünkü artık dizlerinin ve ayaklarının güçsüzlüğü nedeniyle sık sık tökezlemeler, düşmeler baş gösterdi. Bel fıtığı ve diz kayması da vardı ayriyeten. Felç olma riskinden ötürü diz kaymasından ameliyat olmasını annem istemedi. Dolayısıyla babam bu süreçte fizik tedavilerle idare etti.”⁴⁸

Bilge Özdenoğlu, ailesinin tek çocuğudur. Annesi Perihan Hanım'ın vefatının ardından babasının yaşının ilerlemesi ve teyzesi Mediha Hanım'ın da felç geçirmesi üzerindeki sorumlulukların da artmasına sebebiyet verir. Dolayısıyla evde babasının, teyzesinin ve kendisinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek yardımcı bir kadın çalıştırmak ister. Bilge Hanım, bu doğrultuda Bulgaristan, Gürcistan gibi farklı ülkelerden Ankara'ya göç eden, yaşlıların bakımıyla geçimlerini sağlayan kadınlara ulaşır. Birkaç kişiyle çalıştıktan sonra Gürcistan vatandaşı Natali, hem Mediha Hanım'ın hem de Şinasi Bey'in uzun yıllar yardımcılığını üstlenerek Bilge Hanım'ın en büyük destekçilerinden biri olur. Halen hayatta olan Mediha Hanım'ın bakımını üstlenen Bilge Hanım, kendisi için bir çalışandan ziyade ailenin bir ferdi olan Natali'yi şu cümlelerle anlatır: “Babamın son sekiz yılının en yakın şahitlerinden biri de evdeki yardımcımız Natali'dir. Hemen her şeyi ile o ilgilenirdi. Babama ve bize çok sadıktı. Bizi burada ailesi yerine koydu.”⁴⁹

Özdenoğlu, ömrünün son sekiz yılında zihinsel becerilerini kullanmakta zorluk çeker. Yaşamının her safhasında düşünsel yetilerini aktif biçimde kullanan bir insan olarak yaşamış olduğu bu hastalık hem kendisi hem de yakın çevresi için oldukça acıdır. Şinasi Özdenoğlu, doksan sekiz yaşında vefat ederken ismini ölümsüzleştirecek pek çok yapıtını, faaliyetlerini geride bırakarak Türk edebiyatına, hukukuna ve politikasına önemli katkıları olmuş bir birey olarak tarihteki yerini almıştır.

⁴⁸ Bilge Özdenoğlu ile yapılan görüşmeden.

⁴⁹ a.g.g.

Şinasi Özdenoğlu, sekiz yılı aşkın süren hastalığının neticesinde 12 Ocak 2019 Cumartesi günü Ankara’da vefat etmiştir. 14 Ocak Pazartesi günü saat 12.00’da TBMM’de bir tören düzenlenmiş ve Kocatepe Camii’nde kılınan cenaze namazının ardından Karşıyaka Mezarlığı’nda toprağa verilmiştir.⁵⁰ Vefatının ardından yakın çevresinden ve kültür, sanat dünyasından pek çok isim onunla ilgili düşüncelerini basın, yayın organlarında paylaşmışlardır. Şairin mezar taşında kızı Bilge Özdenoğlu’na ait şu mısralar eklenmiştir:

Babam
Ettiğim duam, sığındığım liman
Gözümdeki ışık, dik duruşum, yılmayışım
Bildiklerim, senden öğrendiklerim.
Sakındığım, koruduğun, kıyamadığın
Evladınım babam...

Biricik Kızın BİLGE

Ayrıca şairin mezar taşına “Sanki Ölmüş Gibiyim” adlı şiirinden bir parça Bilge Özdenoğlu tarafından ufak değişiklikler yapılarak eklenmiştir.

1.9. Aldığı Ödüller ve Adına Verilen Ödüller

Şinasi Özdenoğlu, gerek politik gerek sanat yaşamı boyunca çalışmaları ve eserleriyle pek çok ödüle layık görülür. Bu ödüllerden ilkini henüz yirmili yaşlarının başında alır. 1942’de Siyasal Bilgilerde ikinci sınıf öğrencisiyken *Yeni Adam* dergisinin açtığı fikir yarışmasında birinci olur.⁵¹ Bu ödülü, 1945’te Türk Hukuk Kurumunun düzenlediği yarışmada kazandığı “Özendirme Ödülü” takip eder.

Şair 1956’da SSCB’nin Macaristan’ı işgali üzerine Macar halkını yüreklendirmek ve destek olmak amacıyla kaleme aldığı “Macar Rapsodisi” şiiri ile “Macar Ulusal Kurtuluş Örgütü Nemzetör Ödülü”ne layık görülür.⁵²

Özdenoğlu’nun, 1950’li yıllarda hava kirliliği ve çevre sorunlarına karşı başlattığı mücadelesi zaman içinde bazı kurum ve kuruluşlarca ödüllendirilir. 1975’te kendisine Türkiye Tabiatını Koruma Derneği tarafından “Şeref Ödülü” verilir.

⁵⁰ TBMM’nin haber portalında yer alan Şinasi Özdenoğlu’nun vefatına dair haber. https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/haber_portal.aciklama?p1=146063 [Erişim tarihi: 02.02.2019]

⁵¹ İmzasız, “Yeni Adam Fikir Müsabakası Neticelendi”, *Yeni Adam*, S. 367 (8 İllkânun 1942), s. 8-9.

⁵² bkz. Ekler’deki 6 numaralı belge.

Ömrünün önemli bir bölümünü geçirdiği başkent Ankara'daki hava kirliliğiyle uzun yıllar verdiği mücadelesinden ve bunun yanında Cumhuriyet dönemi edebiyatına katkılarında dolayı Ankara Belediyesi Meclis kararıyla “Başkent Onur Ödülü”ne⁵³ 1992’de Şinasi Özdenoğlu layık görülür. Bu ödül Özdenoğlu’na Ankara’nın Başkent oluşunun 69. Yıl Dönümü olan 13 Ekim 1992’de Ankara Palas’ta yapılan tören ile verilir.

1981’de Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen Yüzüncü Yıl Atatürk Marşı Yarışması’nda “Atatürk Marşı” adlı şiiriyle “Kültür Bakanlığı Ödülü” alır.

Şinasi Özdenoğlu, 2009’da Mülkiyeliler Birliği tarafından Mülkiyenin 150. kuruluş yıl dönümü dolayısıyla Nüzhet Erman adına verilen “11. Nüzhet Erman Şiir Ödülü”ne⁵⁴ layık görülür.

Mülkiyeliler Birliği Vakfı, 1995 yılından itibaren Özdenoğlu’nun şahsına karşı duyduğu vefa borcunu her yıl adına düzenlediği şiir, deneme, öykü türlerindeki ve çevre konulu yarışmalarıyla ödemiş olur. Mülkiyeliler Birliği Vakfı, Şinasi Özdenoğlu adına her yıl düzenlenecek yarışmalara dair önerisini şu cümlelerle açıklar:

“Haksızlıklara karşı eksilmeyen direnciyle, dinamik, biraz hırçın ve tok sözlü kişiliğiyle, ülkemizce ünlenen, 1944 mezunu Şinasi Özdenoğlu ağabeyimizin adını ve anısını yaşatmak amacıyla vakfımız; ‘Özdenoğlu Şiir, Deneme ve Çevre Ödülü’ adı altında, her yıl ve dönenceli olarak yenilenecek bir yarışma düzenlenmesine ilişkin bu öneriyi; ilgili yönetmelikle birlikte Mülkiyeliler Vakfı Yönetim Kurulu’nun görüşüne ve onayına saygı ile sunar.”⁵⁵

Şinasi Özdenoğlu, yaşamı boyunca Türkiye’deki edebiyat ve sanat çevrelerince saygı gören bir isimdir. Turgut Uyar, Cemal Süreya, Oktay Akbal, Ahmet Oktay, Doğan Hızlan, Muzaffer Uyguner, Ahmet Muhip Dıranas, Selim İleri, Tahsin Yücel gibi önemli isimlerin jüri üyesi olarak yer aldığı bazı edebiyat ve fikir yarışmalarında jüri olarak bulunmuştur. Özdenoğlu’nun seçici kurullarında bulunduğu yarışmalar şunlardır: Nüzhet Erman Şiir Ödülü, Milliyet Ödülleri (Haldun

⁵³ İmzasız, “Özdenoğlu’na ‘Başkent Onur Ödülü’ Verildi”, **Kuşakkaya**, Y. 26, S. 2016 (23 Ekim 1992), s. 1/4. / Ödüle dair belge için bkz. Ekler’deki 7 numaralı belge.

⁵⁴ İmzasız, “11. Nüzhet Erman Şiir Ödülü Özdenoğlu’na Verildi”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3860 (16 Kasım 2009), s. 1. Ödüle dair belge için bkz. Ekler’deki 8 numaralı belge.

⁵⁵ İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü”, **Kıyı**, Y. 10, S. 110 (Mayıs 1995), s. 29.

Taner Öykü Ödülü,⁵⁶ Örsan Öymen Ödülü), Şefik Soyer adına düzenlenen “Laiklik” konulu yarışma ve “1979 Çocuk Yılı” nedeniyle Anadolu Bankası tarafından düzenlenen “Anadolu” konulu şiir yarışması.

⁵⁶ İmzasız, “Kıyı’dan / Haldun Taner Öykü Ödülleri”, **Kıyı**, Y. 13, S. 148 (Temmuz 1998), s. 2.

İKİNCİ BÖLÜM

SANATI

2.1. Şiirlerinin Kaynağı ve Yazma Serüveni

Şinasi Özdenoğlu, kendisindeki sanat zevkinin küçük yaşlarda oluştuğunu dile getirir. Edebiyatın pek çok türünde eser vermiş olan Özdenoğlu, yazın hayatına şiirle giriş yapar. Memleketi Gümüşhane'nin kültürel ve coğrafi yapısı, ailesinin, öğretmenlerinin Cumhuriyet aydınlanmasına bağlı bireyler oluşu şairin, şiir dünyasının oluşumuna kaynaklık eden etkenlerdir. Aşk, özlem, gurbet, ayrılık gibi bireysel konular üzerine izlenimleri ilk şiirlerinde baskın olarak görülür. İlk yaz dergisinde kendisiyle yapılan söyleşide “Şiire nasıl ve ne zaman başladınız?” sorusuna verdiği cevapla yazma serüveninin başlangıcını ve şiirlerinin kaynağını özetlemiş olur:

“Şiire, çocuk denecek yaşında başladım. Ortaokul öğrenciliğim sırasında, Gümüşhane’de, evimizin arkasındaki yamaca tırmanır; oradan kırlara açılarak doğayı dinlerdim. Harşıt Vadisindeki boydan boya bahçeler içinde, dik çatılı, bembeyaz evlerle yükselen o büyütülü seslerin coşkusuyla yazdıklarımı, sonradan titizlikle işleyerek uyaklı dizeler haline getirmeye çalışırdım. Her şey, işte böyle başladı... ‘30 Ağustos’ başlıklı ilk şiirim, memleketimin o zamanki tek gazetesi ‘Gümüşeli’nde yayımlandığı zaman, dünyalar benim olmuştu. Sağlam bir sanat anlayışıyla, beni şiire ve yazına özendiren Gümüşhane Ortaokulundaki Türkçe öğretmenim Hüseyin Avni Arınç’ı minnetle anıyorum” (Demir, 1994, 15).

Şair, 1935’te henüz on dört yaşında “30 Ağustos” başlıklı şiiriyle, Türk milletinin bilinçli bir bireyi olarak üzerine düşen sorumluluğu yetenekleri ölçüsünde yerine getirmenin gururunu yaşar. Akranlarının vaktini oyunlara ayırdığı dönemlerde o, vaktinin büyük bir bölümünü Halkevi ve kütüphane gibi kurumlarda okuyup yazarak geçirir. Küçük yaşlarda kişiliğinin oluşumunda önemli bir yere sahip olan okuma ve yazma tutkusu lisede, üniversite yıllarında ve sonrasında da artarak devam eder. Özdenoğlu, Gümüşhane’de başlayan Trabzon’da ve Ankara’da şekillenen yazın hayatının ilk yıllarını şu cümlelerle ifade eder:

“(…) ortaokulu bitirdiğimde, Gümüşhane Halkevi kitaplığındaki kitapların hemen tümünü okumuş bulunuyordum. Trabzon Lisesinde de bu tutkum büyük ölçüde sürdü. Lise son sınıfta, şiirlerim dergilerde görülmeye başlamıştı bile... İlk şiir kitabım ‘Teselli’ 1943’te Ankara’da yayımlandıktan sonra, genç kuşağın ünlü isimleri arasında yer almıştım. Siyasal

Bilgilerin (Mülkiye) yatılı bir yüksekokul oluşu, bizi belli bir disiplin içinde verimli çalışmaya ve yoğun okumaya, tartışmaya ve düşünmeye yöneltti” (Aydın, 1996, 5).

Özdenoğlu, *Teselli* adını verdiği eseriyle 1940’lı yıllarda pek çok şiir ekolünün bir arada varlığını sürdürdüğü Türk şiirindeki yerini oluşturmak açısından somut adımlar atmaya başlar. 1946’da yayımlanan *Anaforda Dönen Adam*, hem adıyla hem de içeriğiyle Özdenoğlu’nun özgün bir şiir dili oluşturmaktaki gayesini açıkça ortaya koyar. Bu eserinden sonra uzunca bir süre şiir türünde eser vermeyecek olmasına rağmen şiirle ve edebiyatla arasına mesafe koymaz. Yirmi yedi yıllık süre zarfında pek çok süreli yayında şiirleri, yazıları yayımlanmaya devam eder. Ayrıca 1943-1944 yıllarında *Varlık* dergisinde devrin saygın edebiyatçıları, düşünürleri ile yaptığı anketleri topladığı *Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi* adlı eserini 1949’da yayımlar. Şinasi Özdenoğlu, bu çalışmasıyla genç yaşında Türk edebiyatı tarihine kaynaklık eden bir esere imza atmış olur.

Şairin, üniversiteyi bitirmesini takiben idarecilik, serbest avukatlık, milletvekilliği kimliklerini taşıdığı yıllarda özellikle Türkiye’nin sosyal ve siyasal hayatına dair tecrübeleri, bağımsızlığa susamış milletlerin mücadelelerine yönelik gözlemleri 1973’te *Vatanım Benim*, 1974’te *Özgürlük İçin Ölmek*, 1975’te *Acısıyla Yanmak Türkiye’nin* ve 1978’de *Memleketi Sevmek Suçu* adlı eserlerinde karşılık bulur. Özdenoğlu, görevi dolayısıyla bulunduğu Anadolu’nun unutulmuşluğuna ve geri kalmışlığına şahitlik eder. Şair, Anadolu coğrafyasında karşılaştığı endişe verici manzaraları “Anadolu’nun Kaderinden Bahsedilen Şiirler” olarak adlandırdığı şiirleriyle ortaya koyar. 1956’da Macaristan’ın Sovyetler Birliği tarafından işgali üzerine yazdığı “Macar Rapsodisi” adlı şiiri ise şairin ömrü boyunca hissedeceği duyarlılıkların temelini oluşturur. Denilebilir ki Özdenoğlu şiirleriyle toplumun temel ihtiyaçlarından olan bağımsızlığın ve aydınlanmanın sanat yoluyla mücadelesini veren bir şairdir. 1986’da yayımlanan *Şairler Böyle Sever* ise şairin, bireysel konulu şiirlerinin yanında şiir anlayışını ve sanatındaki yönelimleri dile getirdiği poetik şiirlerinden oluşur.

1981’de yayımlanan *Önce İnsan Olmak* ve 1988’de yayımlanan *Susunlar Ülkesi* adlı denemeleriyle şairin yazar kimliği de ortaya çıkar. Birbirlerini tamamlayan eserler olarak nitelendirilebilecek bu iki eserde Özdenoğlu, Türkiye’nin

sosyal ve siyasal anlamda sorunlarını tecrübeleriyle örneklendirerek dile getirir. Bu sorunlara çözümler de üreten şair, böylelikle Türk toplumunun zihninde bir ışık yakabilmeyi amaç edinir.

1989'da yayımlanan *Seninle Bir Yılbaşı*, Özdenoğlu'nun öykü türündeki tek eseridir. Öykü türündeki ilk adımlarını *Servet-i Fünun Uyanış* ve *Varlık* dergilerinde yayımlanan öyküleriyle atan Özdenoğlu, yıllar sonra öykü türünde bir eser yayımlamış olsa da şiir türünde kendisini daha yetkin gördüğünden öykü türüne bu eser haricinde bir eğilim göstermemiştir. Eserde öykülerin genel manzarasını yılbaşı öncesinde, yılbaşı gecesinde ve sonrasında kadın-erkek ilişkileri oluşturur. Bu eseri yine aşk, kadın, özgürlük, bağımsızlık temalarıyla kaleme aldığı şiirlerden oluşan *Yasaklar Cehennemi* (1991) ve *Özgürlük Tek Sevgilim* (1992) adlı şiir kitapları takip eder.

Şinasi Özdenoğlu, 1993'te *Sımsıcak Dostluğunda Ölümün* adlı eserini yayımlar. Şairin eserine *Sımsıcak Dostluğunda Ölümün* ismini tercih etmesi de ölüm olgusuna bakış açısının farklılığı noktasında bir ipucu niteliğindedir. Şair, bu şiir kitabından önce yayımlanan şiir türündeki eserlerinde de zaman zaman ölümün birey üzerinde bıraktığı etkileri mısralarına yansıtır. Tüm şiirlerin temasının ölüm oluşu ve şairin ölümün yarattığı hüzünden çıkarılabilecek güzellikler olduğunu düşünmesi bu eserini diğer eserlerinden farklı kılar.

1995'te yayımlanan *Sevdim Savaştım* ve 1997'de yayımlanan *Uzak Şiirler*, şairin sanat yaşamının son yıllarına denk gelen, daha çok seçti şiirlerin yer aldığı eserlerdir. Özdenoğlu, *Sevdim Savaştım* ismiyle sosyal, siyasal ve sanat yaşamının; *Uzak Şiirler* ismiyle şiirdeki geçmişinin karşılığını ifade etmiştir. *Uzak Şiirler*'le aynı yıl yayımlanan *Türkiye Sevdası* adlı şiir kitabı konu çeşitliliği bakımından zengin, destan ve destan türüne yakın bir üslupla kaleme alınan şiirlerden oluşan bir eserdir. Özdenoğlu, kendisi için büyük bir sorumluluğun karşılığı olan bu eserindeki şiirlerinde; Mustafa Kemal Atatürk'ü, Millî Mücadeleyi ve Anadolu'nun kültürel mirasını Türk milletinin övünç kaynakları olarak ölümsüzleştirir.

Şinasi Özdenoğlu, 2000'de anı türündeki tek eseri olan *Anılar ve Portreler*'i yayımlar. Şair, bu eseriyle Türk kültür, sanat ve edebiyatına hizmetleri olmuş pek çok değerli ismin kendisiyle ilişkilerinden kesitler sunarak *Edebiyatımızın Beş Ana*

Meselesi'nden sonra edebiyat tarihine kaynaklık edebilecek bir başka yapıt daha ortaya koymuş olur. Şiir türünde yetmiş yıla yakın bir emeğin son ürünü 2003'te *Her Aşk Bir Titanik* ismiyle vücut bulur. Şair, şiir türündeki ilk ürünlerinde yoğun olarak işlediği ve hemen her şair gibi şiirini besleyen ana damarlardan biri olan aşk duygusuna son eserinde de önemli bir yer ayırır.

Şinasi Özdenoğlu, tüm basılı eserlerinin dışında süreli yayınlarda şiir, deneme, öykü, kitap tanıtımı, köşe yazısı türlerinde yazdıklarıyla da adından söz ettirir. 1935'te Gümüşhane'nin yerel gazetelerinden biri olan *Gümüşeli*'nde yayımlanan şiiri ile başlayan süreli yayın faaliyetleri hem yerel hem ulusal gazete ve dergilerle devam eder. Özdenoğlu, süreli yayınlardaki kimliğiyle politikada ve edebiyatta günceli takip eden, çözüm odaklı yazılarıyla yaşadığı döneme ışık tutan bir fikir adamı ve sanatçıdır.

2.2. Şairliği ve Şiir Anlayışı

Turgut Uyar, “Bir şiir her ne kadar kendi başına bir yapı; oluşumunu, sonuçlarını ve açıklanma imkânlarını kendinde taşıyan bir bütün ise de şairinin kişiselliğine, eğilimlerine ve bütün öbür niteliklerine sıkı sıkıya bağlıdır” (Uyar, 2018, 28) ifadeleriyle şair-şiir ilişkisini en temel biçimde açıklar. Uyar'ın bu düşüncesi şiir sanatı için emek vermiş tüm şairler gibi Şinasi Özdenoğlu'nun da şiiriyle olan ilişkisi için söylenebilir. Şairin, kendisiyle yapılan bir söyleşide sanat görüşünün sorulması üzerine verdiği cevap yukarıda ifade edilmek istenen durumun karşılığı olarak gösterilebilir:

“Bir şairin sanat görüşü, her şeyden önce onun yaşam serüveniyle biçimlenir, içerik kazanır. Yaşantısı savaşlarla dolu bir sanatçının yapıtları, yalnızca bireysel duyguların üstüne kurulu olamaz. Bence, yaşanmayan bir hayatın şiiri şiir değildir. Ömrü boyunca haksızlıklara uğramış bir şairin dizelerinde, elbet haksızlıklara başkaldırının öfkesi ve haykırışı olacaktır (...)” (Demir, 1994, 16/18).

Özdenoğlu, henüz şiir serüveninin başındayken “Şiir Allah gibidir, izaha sığmaz; ya kabul yahut inkâr ederiz” (Özdenoğlu, 1946, XI) diyerek şiir sanatının öznelliğini vurgulamak adına iddialı bir değerlendirmede bulunur. Bununla birlikte şiir ve şairlik hakkındaki görüşlerini kimi şiirlerinde, şiirle ilgili yazılarında, gazete

ve dergilerde bulunan söyleşilerinde ifade eder. Şairin bakış açısıyla şiir şu ifadelerle karşılık bulur:

“Bana sorarsanız şiir; bir başkaldırının serüvenidir. Şairin, bütün ömrünce kendini ifade edebilmek için yaşadığı bir serüven... Şair, kendi iç dünyasını betimlerken; duyusundaki özelliklerle birlikte, kuşkusuz, yaşamını, çevresini; hatta tüm insanlığa bakışını da dile getirmektedir” (Özer ve Uyguner, 2000, 95).

Yukarıdaki ifadelerden hareketle Özdenoğlu'nun, şiirin ciddi bir iş olduğunu düşündüğü kanısına varılabilir. Şair, şiir kavramı üzerine bir başka değerlendirmesinde de şiirin değerinin anlam olarak kapalılığında değil şairin yaratma gücünde ve emeğinde aranması gerekliliğini ifade eder.

“Özdenoğlu şiiri şöyle değerlendiriyor: Şiir bir zekâ oyunu değildir. Bir paradokslar ve bulmacalar yumağı da değildir. Güzel şiir modası geçmeyen şiirdir. Şairin onu yaratmak için harcadığı emek en kutsal emektir. Şiir bir iççekiş, bir karasevda, bir başkaldırı, bir direniş, deliliğe övgü ya da özgürlük epopesidir” (Kömürcüoğlu, 1996, 2).

Şair, 1994'te *İlkyaz* dergisinde Sezgin Demir'in “Şiir nedir?” sorusuna verdiği yanıtla şiirin kesin bir tanımının yapılamayacağını belirtirken estetik kaygı göz önünde bulundurularak yazılmış her şiirin, şiir sanatı için farklı tanımlar ortaya çıkaracağı görüşündedir.

“50 yıldır gençler, anketlerime hep bu soruyla başlarlar: ‘Şiir nedir?’ Bence bu soruya gerek yok... Çünkü her şair; şiirin ne olduğunu, ya da ne olmadığını hesaba katmadan şiir yazar. Kimyada bir ‘element’in, fizikte ‘volt’ ya da ‘amper’in tanımı yapılabilir. Ama ya şiir? Her şaire göre ayrı bir şiir tanımı, ayrı bir şiir anlayışı olacağı doğaldır. Önemli olan; şiirin, kendisini kabul ettirip ettirmediğidir. Dar bir çevre için ya da kendileri için şiir yazarlar da vardır. Olabilir... Ama yukarıda da söylediğim gibi şiiri hem kendi toplumumuzun, hem de tüm insanlığın mutluluğuna adanmış, ciddi bir iş olarak görüyorum. (...) ben de şiiri şöyle tanımlayabilirim ve derim ki: ‘İyi şairin, usta şairin yazdığı dizelere şiir denir...’ Lütfen bu tanımı ciddiye almayın: Çünkü iyi şair diye bildiğimiz kişilerin de nice zayıf ve değersiz dizeleri var... Öyleyse, gelin bu bahsi şöyle tamamlayalım: ‘Şiirin tek bir tanımı yoktur; her güzel şiir, şiirin yeni bir tanımıdır’ ” (Demir, 1994, 15-16).

Özdenoğlu, şairliğin sonradan edinilemeyecek bir yetenek olduğunu Latince “‘Poeta nascitur, non fit.’ ‘Şair doğulmadıkça, sonradan şair olunmaz’ ” (Özdenoğlu, 1947, 120) deyişiyle vurgular. Şair, var olan yeteneğin sonradan geliştirilebileceği düşüncesinden hareketle şiir yazmak için sadece hevesli olmanın yetmeyeceğini,

yeteneğin yanı sıra derin bir kültürel birikime ve yaşamın pek çok döneminde edinilecek tecrübelere ihtiyaç duyulacağı görüşündedir. Bu tecrübelere ulaşmaktaki ilk adımlardan biri öykünme yoluyla atılır. Özdenoğlu da genç şairlerin şiir serüvenlerinin başında kendisinden önceki şairlerin şiirlerine öykünmelerinde bir sakınca olmadığı fikrindedir.

“Her şairin, kendisinden öncekilerden etkilenmesi doğaldır. Önemli olan; kısa sürede bu etkiden sıyrılıp, kendi kişiliğini, kendi biçimini kazanmaktır. Şiir; şaire, her gün daha güçlü olmasını emreden bir savaşımdır. Genç şair; bugün yazdığını yarın beğenmemelidir. Beğeniyorsa kendisini aşamıyor demektir. Şair, şiirdeki gelişmesini, başkalarının beğenisiyle de kontrol etmelidir. Şiir ciddi bir iştir. Şiire hevesli olmak başka, şiirde yetenek sahibi olmak başka şeydir. Yetenek; sağlam bir kültürle, dünya görüşüyle, hayatın içinde yaşayıp pişerek güçlenmelidir. Şiir bir anlamda, yaşam serüvenini bütün boyutlarıyla yaşamak kendi dünyamızdan evrensele açılmak demektir” (Demir, 1994, 15).

Özdenoğlu, şiirle soluk alan bir sanatçıdır. Güzel şiirin varlığı ve devamlılığı en büyük arzudur. Şair, bu devamlılığın genç ve yetenekli şairlerin adaletli, yapıcı eleştirilerle yönlendirilmesiyle mümkün olacağını düşünür. *İlk yaz* dergisinde Sezgin Demir ile yaptığı söyleşide “Günümüz şiirini nasıl buluyosunuz; kısaca değerlendirir misiniz?” sorusuna verdiği yanıtla bu konu hakkındaki düşüncelerini şu şekilde dile getirir:

“Genç şairlerin tanıtılmasına, yapıtlarının yayımlanmasına yardımcı olmak, soylu bir görevdir. Onlar özene, desteğe, ilgiye her zaman muhtaçtırlar. Hele destek verecek ‘dayısı’ yoksa... Kendi gençliğimi düşünüyorum: Babasız, ‘dayısız’ ve hiçbir desteği olmadan, iğneyle kuyu kazarcasına ve her adımda adeta bir meydan savaşı vererek açık-seçik konuşmanın diyetini ödeyerek bu noktaya geldik. Yetenekli, ama desteği olmayan her sanatçıya omuz vermek; onurlu, imkânları olan herkes için bir borçtur” (Demir, 1994, 18).

Şair, genç şairler için ölümsüz şiiri yaratmalarında şiir serüvenlerinin başında öz eleştirinin de kıymetli olduğu görüşündedir.

“(…) şair, her yeni şiiriyle bir öncekini aşmadıkça, yarınlara ses bırakma şansına erişemez. Şiirde bu olumlu atılımı yapacak sanatçı, önce kendisine karşı acımasız olmalıdır. Kendi şiirine hayran birçok genç şair, daha başlangıçta soluksuz kalmışlardır” (Özdenoğlu, 1994, 21).

Özdenoğlu, her şair gibi kendinden önceki şairleri, onların şiirdeki gelişim ve değişimlerini tahlil ederek kendi şiir dünyasını oluşturur. Şair, uzun yıllar sürececek şiir

yolculuğundaki temelin yanı sıra şiirinin sosyal hadiselerle göre şekillenen değişim ve gelişimini de şu cümlelerle ifade eder:

“Gençliğimde, bireysel aşk şiirleriyle, gurbet ve hasret şiirleriyle yola çıktım. (...) Lise ve üniversite dönemi; bu tür şiirler dönemidir. Terk edilmiş Anadolu insanının keşfi, 1945’lerden sonra başlıyor. Genç yönetici olarak, Anadolu insanının dramatik yaşantısının gözlemcisi olmak; şiire, yeni ve değişik bakış açılarından yönelmek imkânlarını vermektedir. O yıllarda, çeşitli dergilerde ‘Anadolu’nun Kaderinden Bahseden Şiirler’; şiir çalışmalarımızın daha gerçekçi bakış açılarından ivme kazanması oldu. (...) ‘Evrensel’e yönelmiş şiir, işte bütün bu nitelikleri şart koşacak, adına şiir dediğimiz bu kutsal uğraşı; insanlığın saygı ve hayranlık duyduğu bir çaba, bir yaratış olarak benimsenecek, ciddiye alınacaktır. Uzun yıllardan beri şiir çalışmalarımı bu inançla sürdürdüm. Şiir, çetin bir ‘maraton’dur ve şair; tüm insanlığın korkusuz, ölümsüz ve ödünsüz sesidir. Şiir felsefemin temel ilkesi de budur” (Demir, 1994, 18).

Şair, ilk dönem eserlerinde dönem edebiyatının ve şiirinin hece ölçüsüne aidiyetinin bir sonucu olarak daha çok heceye bağlı kalmış ancak özgünlüğünü muhteva yönünden sağlamaya gayret göstermiştir. Şiirinde Divan edebiyatının şekil ve içerik özelliklerine dair bir dikkatine rastlanılmayan şairin, buna karşın beyit nazım birimiyle oluşturduğu tespit edilen bir şiiri vardır. 2005’te şiir serüveninin son yıllarında *Türk Dili* dergisinde yayımlanan “Son Yolculuk” başlığını taşıyan şiirin, her beyitinin kendi arasında kafiyeleşimi bakımından mesnevi nazım biçiminde olduğu görülür.

Volkan Şenel, şairin ilk dönem şiirlerindeki içerik ve biçim tercihleri hakkındaki dikkatlerine yer verdiği *Kuşakkaya* gazetesinde yayımlanan yazısında, Özdenoğlu’nun genç yaşlarda kendisini diğer şairlerden farklı kılan hassasiyetler üzerinde yoğunlaştığını şu cümlelerle ifade eder:

“Özdenoğlu, şiire başladığı yıllarda edebiyatımızın şiir alanının büyük ustaları hece ölçüsünün en güzel dizelerini okura sunmanın yarışındaydılar. Çoğu şairin şiirlerinde belirgin bir şekilde; yurt sevgisi, aşk, umut-umutsuzluk ve ölüm isteği görülüyordu. Özdenoğlu da ilk kitaplarında yer alan şiirlerinin çoğunda yer yer hece ölçüsünü kullanmıştır. İlginç olan daha 20’li yaşlarını süren gencecik bir üniversite öğrencisinin geçmişte kalan yıllarına yönelttiği özlere. Özdenoğlu’nun bu dönem şiirlerinde toprağın yaşamdaki yeri belirgin bir şekilde öne çıkar. Onun için toprak, hayatı özleyen ölümlerin diliyle dizelere dökülerek, sözün özünü oluşturur: ‘Ben toprağı sevdim, sevdim, okşadım / Ayrılığı ayıkladım, pakladım / Gelin gibi duvakladım, süsledim...’ ” (Şenel, 2003, 2).

Şinasi Özdenoğlu'nun şiirinde bireysellik; aşk, yalnızlık, özlem ve ölüm gibi olgular ekseninde vücut bulur. Aşk olgusu üzerine duygularında sık sık değişimler görülse de aşkın sanatın ve insanlığın ihtiyaç duyduğu en büyük kuvvet olduğu fikri değişmez. Aşk duygusundan yoksunluğun da varlığının yaratacağı güce ters orantılı olarak oluşturacağı problemlerin farkında bir ruh halini de onun şiirlerinde görmek mümkündür.

Yalnızlığın ve özlemin duygu dünyasında yarattıkları aşktan ve sevgiliden yoksun bireyin yaşayacağı problemlere kısmen paralel olarak kendini gösterir. Uzun ömrünce hem sosyal hem de siyasal anlamda yaşadığı yalnızlıklar, şiirinde kimi zaman yalnız ya da yalnız olmak arzusunda görülen bireyi ortaya çıkarır. Sosyal ve siyasal yalnızlığından zaman zaman yakınsa da çoğunlukla yalnız kalmayı yeğleyen yapısıyla şairin, yalnızlık şiirleri, insanoğlunun ölüm gerçeğiyle buluştuğunda yaşayacağı kaderde birleşir. Özlem ise onun için iki farklı noktayı işaret eder. Yirmili yaşlarda yazdığı şiirlerde sevgiliye duyduğu özlemi dile getiren bir âşık olarak görülen şair, yetişkinliğinde çocukluğuna, gençliğine duyduğu özlemin karşılığı olan mısralar kaleme alır.

Ölüm olgusu, Şinasi Özdenoğlu'nun şiirinde ısrarla üzerinde durduğu gerçeklerden biridir. Yaşamsal faaliyetlerinin tükenişini, sonunu ifade eden bu gerçek Özdenoğlu için alelade bir kavram olmaktan çok aklından bir an olsun çıkaramadığı, onunla yaşamak noktasında kendini cesaretlendirmeye çalıştığı bir yolculuktur. Ölümü “Öte” kavramıyla açıklamaya çalışırken de yaşamın içinde varlığını sürdürürken bir yandan da yaşamın ötesinde sürüp giden bir yolculuğu işaret etmesi şairin, ölüm üzerine sıradan bir düşünce dünyasına sahip olmadığını gösterir.

Şinasi Özdenoğlu'nun, şiirinde bireysel konular dışında toplumsal konular da önemli yer tutar. O, şiirinde bireysel duygulardan ulusal meselelere ve son olarak evrenselliğe ulaşan bir şairdir. Bu anlamda bireyin iç dünyasıyla dış dünya arasında köprü kuran bir şair olduğu söylenebilir. Toplumsal yönünün ağır bastığı şiirlerinde dahi şiir türünün estetik boyutunu göz ardı etmeyen Özdenoğlu, şiirleriyle kendisinden sonraki nesillere ulaşmak isteyen şairlerin de işledikleri konulara bakmaksızın estetik kaygı taşımaları gerektiğini düşünür. Şair, 1996'da *Kıyı*

dergisinde Ahmet Özer’le yaptığı söyleşide “Sevgili Ağabey, dünden bugüne yazdığınız şiirlerde bir çizgi değişikliği söz konusu mu? Şiirinizdeki evreler üzerine neler söylemek istersiniz?” sorusuna verdiği cevapta da bu düşüncesini şu cümlelerle dile getirir:

“ ‘Anaforda Dönen Adam’a ön söz yazdığım zaman, o günkü şiir eleştirisini de dile getirmiştım. Orada şairin bireysel duygularını birinci planda ele almasının gerektiğini savunuyordum. Daha sonra Anadolu insanıyla baş başa kalınca, şairin sosyal misyonu olduğunu anladım. Şair yalnız kendi insanının değil, bütün insanlığın haklı davasını da savunmalıdır. Özellikle, şunu kaydetmek isterim: Bir şair hangi sosyal sorunu gündemine getirip şiirine dökerse döksün hangi mesajı vermek isterse istesin, bir şiir yazmakta olduğunun sorumluluğunu en başta hissetmelidir. Siyasi manifesti önde tutanlar, çok çabuk unutulurlar” (Özer, 1996, 20).

Şair, şiirinde ağırlık verdiği konuların ilk şiirlerinde bireysel iken daha sonra toplumsal bir hava kazanmasının ardındaki sebebi şu cümlelerle ifade eder:

“Şiir özgürlüktür ve şair özgür olmalıdır. Hiçbir şairi, sevda şiiri ya da özgürlük üstüne destan yazmaya zorlayamazsınız. Hemen söylemeliyim ki; ben de her genç şair gibi başlangıçta aşk şiirleri yazdım. ‘Toplumsal’dan çok, ‘Bireysel’e yakındım. Yaşam kavgası içine girip; devleti, toplumu, ülkeyi ve dünyayı görüp yaşadıkça, insanlığın sözcüsü saydığım şairin, sevda şiirlerinden başka şeyler de yazması gerektiğine inandım. Şair, bir anlamda, tüm insanların, insanca yaşama mücadelesini üstlenen kişidir. Şair, tüm insanlığın haklarına ve özelemlerine sahip çıktıkça saygınlık görecektir. Bir şairin bireysel, ulusal bakış açıları olduğu gibi evrensel bakış açısı da olmalıdır. Şair, yaptıklarını ne ölçüde insanlığa mal edebiliyorsa, o ölçüde ölümsüzleşecektir” (Aydın, 1996, 7).

Özdenoğlu, 1940 Kuşağı içerisinde memleketçi, halkçı bir bakış açısıyla yer alır. O, Cumhuriyet aydınlanmasının bilincinde bir sanatçı olarak bağımsızlık savaşı veren dünya milletlerinin mücadelelerini destekleyen düşünce dünyasıyla şiirini oluşturanlardandır. 1940 Kuşağı Türk şiirinin genel durumu hakkında yaptığı değerlendirmede de şiirin ulusalın sınırlarını aşarak evrensele ulaştığı ilk kuşağın kendisinin de içinde bulunduğu kuşak olduğunu şu cümlelerle ifade eder.

“Cumhuriyet Şiiri’nde ‘1940 Kuşağı’ diye adlandırılan bizler; işte bu insanlığın özelemlerini ve soyuluşunu hissederek bireysel şiirden hızla uzaklaşıp; acılara boğulmuş toplumların mutluluğu, insanların kardeşliği, barış içinde bir dünya temaları üstüne şiirler yazmaya başladık. ‘Evrensel’ ve ‘dünya barışı’na açılış, 1940’larda bizim kuşakla başlamış ve

sürmüştür. Bu nedenle de ‘1940 Kuşağı’nın kendisinden öncekilerin etkisinden çabucak kurtulduğunu söylemek mümkündür” (Demir, 1994, 15).

Şiirleri 1940’larda yayımlanmaya başlamış bir şair olarak Özdenoğlu, Türk şiirinde 1940 Kuşağı ve dönemin diğer bir şiir ekolü olan I. Yeni hakkındaki düşüncelerini şu cümlelerle özetler:

“1940 Kuşağı’nın şiiri, korkunç bir savaş (II. Cihan Savaşı) içinde barışı özleyen bir kuşağın şiiridir. I. Yeni’nin fazlaca gerçek yaşama ve realizme dönük niteliğine karşı, barışı ve insan sevgisini kucaklayan bir anlayışın lirik söylemidir. Çekinmeden diyebiliriz ki Türk şiiri, hiçbir dönemde barış ve kardeşlik özlemi içindeki toplumumuzla, 1940 Kuşağı şiiriyle olduğu kadar bütünleşmemiştir”(Aydın, 1996, 8).

Savaşların sosyal ve siyasal anlamdaki etkilerinin yanı sıra sanata ve edebiyata da önemli etkileri olduğu şüphesizdir. Özdenoğlu da önemli şairlerin şiirlerini takip etme fırsatını bulduğu gençlik döneminin İkinci Dünya Savaşı’na denk gelmesinin şiirine, insanın evrensel hak ve özgürlüklerini önemseyen yeni bir bakış açısı getirdiğini ifade eder:

“Bizim gençliğimizde; Necip Fazıl, Nâzım Hikmet, Ahmet Hamdi Tanpınar, Kemalettin Kamu, Ömer Bedrettin Uşaklı gibi ‘iyi şairler’ vardı. Onları Ahmet Muhip, Cahit Sıtkı, Ziya Osman, Asaf Hâlet ve ‘Birinci Yeni’ izledi. Onları severek beğenerek okuduk. Ancak II. Cihan Savaşı Kuşağı olarak şiir dünyasına gözlerimizi açmamız, belki de bizim için bir şans oluşturdu. Acılı, ateşli ve kanlı bir dönemin gençleri olarak önümüzde yepyeni bir ufuk vardı: Barış özlemiyle dolu, barışa ve kardeşliğe hasret bir insanlık...” (Demir, 1994, 15).

Özdenoğlu, bir söyleşide “Şiirin bir dinamizm gerektirdiği düşünülürken, bu gücün kaynağını nereye bağlıyorsunuz?” sorusuna verdiği yanıtla şairliğe yüklediği anlamları ve şairin evrensel bakış açısına sahip olması gerekliliğini açıklar:

“Bir şair; inançlarını, dünya görüşünü şiirin içine katacaktır kuşkusuz. Şairliği peygamberlik gibi kutsal sayıyorum. Şiiri yüceltmek ve ona saygınlık kazandırmak, şairin bu alanda kendini görevli saymasıyla mümkündür. Beni düşündüren ve üzen şudur: Ezilen tüm halklara karşı, şair Türkiye’de de dışarıda da görevini yapmıyor. Dünya barışına özlem duyan tüm insanların sorunlarına sahip çıkılmasını istiyorum. Örneğin Macaristan’daki acıyı dile getiren Macar Rapsodisi’ni de yazdım, Vietnam halkının direnişini de... Kimi şairler bunlardan birini seçiyor diğerine ilgisiz kalıyor” (Özer, 1996, 21).

Şair, toplumların yaşamış olduğu tüm felaketlerin izlerini silmekte şiirin önemli bir yeri olduğunu belirtir. Dolayısıyla Özdenoğlu, şiirin yaratıcısı olan

şairlerin, sorumluluklarının da yadsınamayacak derecede büyük olduğunu düşünür. O, şiirin insanlığa katkısının fikirleri güzelleştirmek olacağını vurgular.

“Bizce, şairin rolü ve etkinliği, günümüzde, bütün zamanlardan daha ciddi, daha ağırlıklı olmalıdır. İşkencelerle, soykırımlarla, savaşlarla çalkalanan dünyamızda; elleri kanlı insanlığı, evrensel barışa ve kardeşliğe yöneltecek şiir; öteki güzel sanatlardan daha etkili olmak zorunda değil midir? Evet, insanların yalnızca gönüllere, duygularına değil; beyinlerine de seslenecek olan şiir; onlara ölümsüz değerleri, güzellikleri, merhameti ve iyilikleri benimsetecek ve sevdirecektir” (Özdenoğlu, 1994, 20).

Özdenoğlu, şiirin sağlam bir geleceğe sahip olmasında şairlerin mensubu oldukları milletlerin, birey olarak içinde buldukları toplumun atmosferinden uzaklaşmamaları gerektiğini düşünür:

“Günümüzde şiirin büyüsunü yitirdiğini ileri süren Özdenoğlu, şiirde fantezilerin uzun süre yaşama şansının olmadığını belirtir. Toplumun kendi sesini, kendi özlemlerini yansıtan şiirlere ilgi duymasının doğal olduğunu söyleyen Özdenoğlu, günümüz şairinin toplumuyla ve insanlıkla yapıtları arasında sağlam köprüler kurup, kendini okutmak zorunda olduğunu açıklar. (...) ‘Ben şairi, insanlığın sözcüsü olarak görüyorum. Şair, toplumun bir bireyi olduğunu unutmamalıdır. Sesini en çok yükseltmesi gerekenler şairlerdir’ ” (Özer, 1996, 18/20).

Şinasi Özdenoğlu, bir yönetici olarak Anadolu’da görev yapmasının, kendisine kattıklarını ve buna bağlı olarak şiirini çok beslediğini her fırsatta dile getirir. Bunun yanı sıra Anadolu’nun kültür ve sanatla bağlılığının sürdürülmesinde sanatçıların devlet tarafından desteklenmesinin gerekli olduğunu *Kıyı* dergisindeki bir söyleşide kendisine yöneltilen “Efendim, bir yönetici olarak Anadolu’da görev yapmanız şiirinizi besledi mi?” sorusuna verdiği yanıtla da açıkça ifade eder:

“Çok besledi. Anadolu kimsesizliği içinde kalmış, medyanın nimetlerinden yararlanamamış pek çok genç edebiyatçımız var; bunlar çok iyi yazıyorlar, ellerinden tutulmazsa sönüp giderler. Eskiden bu kadar sayıda değildiler. Ancak devletin sanatçının elinden tutması söz konusuydu. Tek parti döneminde ressamın Anadolu’ya gönderilip onların yaptığı tablolar satın alınıyordu. Edebiyatçılar ise saygınlık görüyordu. Devletin Kültür Bakanlığının bir dergisinin olmayışı bir eksiklik değil mi?” (Özer, 1996, 20).

Özdenoğlu, uzun yıllar idarecilik ve politikacılık yapmış birisi olarak toplumların yönetiminde, değişim ve gelişiminde sanatın daha etkin bir yapıya sahip

olduğunun farkındadır. Başka bir deyişle Özdenoğlu, şairlerin vasıflarının farkında olarak hareket etmeleri gerektiği düşüncesindedir:

“Bence şair; ideolojik olmasa bile, ‘evrensel’ bir ‘mission’un adamıdır. Kendi toplumuna ve bütün insanlığa karşı bir görevi vardır. ‘Şairim’ diye ortada dolaşan bir insan, herhâlde bir sirk palyoçosu değildir. Etkili barış mesajları verebilen, bütün insanlığın gönlünü kazanabilmiş bir şair; politikacıların yapamadığını başarmış, ‘apolitik’ bir görevin adamıdır. İşte burada şiir; ‘savaşa, zulme ve haksızlığa karşı bir direniş’tir. (...) Yıllar önce yazdığım: ‘Şiirin tanımını şiirle yaparım / Şair olmasam, peygamberlik yaparım...’ dizeleri, bazı çevrelerde şaşkınlık yaratmıştı. Evet, peygamberlerin, insanlığın mutluluğu için verdikleri mesajları; sırasında, gereğinde ve zamanında şairler neden vermesin? Yüz binlerce günahsız insanın katledildiği, her gün utanç verici sahnelerin gözler önünde sergilendiği bir dünyada, şairlerin hiç mi görevi olmayacaktır? Unutmamalıdır ki; şairlik yeteneği Tanrı’nın yalnızca şairlere; şiir ise şairlerin tüm insanlığa en onurlu, en değerli armağanıdır. 21. yüzyıla yürüyen dünyamızda, hâlâ özlenen insanlık düzeyinin çok gerisindeki insanlığı “şiirle eğitmek” neden mümkün olmasın?” (Demir, 1994, 16).

Şinasi Özdenoğlu, sanat yaşamıyla evrensel anlamda insanlığa hizmeti, üzerinde büyük bir sorumluluk olarak görmüş şairlerdendir. Şairin bu tavrının ilk karşılığı 1956’da kaleme aldığı Macar Rapsodisi adlı şiiridir. Macaristan’dan sonra Çekoslovakya, Bosna Hersek ve Vietnam gibi farklı coğrafyalarda yaşanan işgaller, şairin şiirinde önemli yeri olan özgürlük, bağımsızlık kavramlarını temellendiren olaylardır. Bu durum onun ifadeleriyle şu cümlelerde karşılık bulur:

“Yalnızca, 1956’nın Macar özgürlük savaşmaları üstüne değil, 1968’de Sovyet ordusunun Çekoslovakya’yı işgaline karşı, 1960’larda, EOKA çetelerinin Kıbrıs’ta işgal edip yaktıkları Türk köyleri ile öldürdükleri insanlarımızın anısına destansı şiirler yazmış; dünyanın neresinde olursa olsun, zulme ve işgallere karşı savaştan kahramanların yanında yer alıp, yapıtlarımla dünya barışına katkıda bulunmaya çalıştım” (Özdenoğlu, 2008, 3).

Özdenoğlu, sanatın toplumların sağlıklı fikirler üreten bireylerden oluşmasındaki rolünü önemsemektedir. Şair, 1952’de *Hisar* dergisinde kendisiyle yapılan bir söyleşide “Sanatın cemiyet içindeki yeri size göre ne olmalıdır?” sorusuna verdiği yanıtla da bu konudaki hassasiyetini şu cümlelerle anlatır:

“Sanatı her şeyden önce ciddi bir iş olarak kabul ediyor ve insanlığın selameti namına herkesin bu hüviyetle görmesini arzu ediyorum. Öteden beri sanat ve fikir anketlerine, bu kanaatin adamı olarak cevap verdim. Bizim için olduğu kadar dünya için de kurtuluş yolu, bütün insanlığı, sanatın ciddi ve hayati bir iş olduğuna inandırmaktadır. Bence, hürriyetin, en

güzel ve müspet hamlelerin, insana insanlığını duyuran kıvılcıkların en faziletli müdafaacısı olan sanat adamını, cemiyet içinde layık olduğu yere oturabildiğimiz, omuzlarımızda yükseltebildiğimiz gün, en çetin meseleyi yarı yarıya halletmiş ve insanlığı bir anafor gibi derinliklerine çeken ahlak ve iman buhranına en müessir çareyi bulmuş olacağız. Kötü politika ve idare adamlarının cehenneme çevirdikleri dünyamızda, tek ümit ışığı, yine sanat ve fikir adamının bağımsız ve gür sesi olacaktır” (Uzer, 1952, 10).

Şair, gözlemlediği, tanık olduğu toplumsal olayları şiirle gelecek nesillere taşıyabileceği düşüncesindedir. Öyle ki Özdenoğlu, “Şiirde mevzu diye bir şey yoktur. Ama icabında her şey hatta ideoloji bile şiire mevzu olabilir. Kuvvetli şiir, mevzuu ne olursa olsun onu ölümsüzleştirir” (Özdenoğlu, 1946, VIII) ifadeleriyle verilmek istenen mesajın zihinlerde şiirle kalıcı hale geldiğini vurgular. Bu anlamda şairin Macaristan, Çekoslovakya, Bosna gibi çeşitli dünya halklarının yaşadığı işgal dönemlerini kendisinden sonraki nesillere şiirleriyle ulaştırmaktaki gayreti ve hassasiyeti dikkate değerdir. Özdenoğlu, insanlığın sözcüsü olarak nitelediği şairlerin şiir serüvenlerinde duyumsayacakları kuvvetli kaygılardan birinin de evrensel barışı savunmak olduğunu şu cümlelerle ifade eder:

“Şair, -bir anlamda- tüm insanlığın sözcüsü olduğuna göre dünyanın neresinde olursa olsun, haklı olan savaşımın yanında yer almalıdır. 1956 Macar Devrimi, bağımsızlığını ve topraklarını korumak için verilen bir kahramanlık destanıdır. Haksızlığa ve soykırıma uğramış bir halkın destanını yazmak, benim için bir borç olmuştur. Şiir, hızla yayıldı, benimsendi, yabancı dillere çevrildi. Son bölümü de Alman besteci Prof. Zugmayer tarafından ‘Hürriyet Marşı’ adıyla bestelendi. Ve Macar özgürlük savaşımını yürüten ‘Nemzetör’ kuruluşunca ödüllendirildi. Vietnam’daki Amerikan zulmüne, Çekoslovakya’nın işgaline, Bosna’daki soykırıma karşı da şiirler yazdım. Çünkü inancıma göre bir şair, yalnızca kendi halkından değil, tüm dünya halklarının haklarından sorumludur” (Aydın, 1996, 7).

Şair, toplumsal meseleler gibi çevresel meselelerin de yakın takipçisi olarak politika aracılığıyla çevre sorunlarına getirilemeyen çözümlerin sanat yoluyla getirilebileceği düşüncesindedir. Pek çok fikrini uygulamaya geçirmek noktasında cesur ve kararlı bir duruş sergileyen Özdenoğlu, sanatçı kimliğiyle de Ankara’da çevre sorunlarına yönelik çalışmalara öncülük etmiştir. Şair, 1996’da Ayhan Aydın ile yaptığı söyleşide kendisinin öncülük ettiği “Doğacı Şiir Akımı” ile ilgili düşüncelerini şu cümlelerle açıklar:

“Çevre sorunu, insanlığın deva bulmaz bir belası, çözümlenemeyen ortak sorunu... Sanayileşmiş, zengin ülkelerle, geri bırakılmış cahil toplumlar el ele vermiş, güzelim doğamızı tüketip yaşamına son vermek istiyorlar. Bu -bir tek sözcükle- insanlığın intiharıdır. (...) Dünyada ve Türkiye’imizde, bu konuda yıllardır söylenen sayısız söylevler hep sonuçsuz kalmıştır. Politikacılar, bu konuda da halk yığınlarını aldatmaktadırlar. İnanıyorum ki; şairlerin ve tüm sanatçıların çabası, politikacılara oranla daha inandırıcı olacaktır. Öyleyse, neden sanatçılar bu konuda da öncülük etmesinler? Ankara’ımızda Eymir ve Mogan göllerinin kurtarılması kampanyası nedeniyle sanatçılarımızı 1990 yılında yaptığımız basın toplantısında doğanın tüketilmesine karşı savaşım vermeye çağırmiştık. (...) Gelecek kuşaklara, yemyeşil bir cennet bırakmak varken, neden dünyamızı bir ‘Çöl Cehennemi’ halinde devredelim? Böylesi ortak bir çabayı desteklemek; şiirle, müzikle, resimle böylesi bir evrensel hareketin önünde bulunmak, Türkiye için hem bir görev, hem de bir onur değil midir?” (Aydın, 1996, 9).

Şinasi Özdenoğlu, Ahmet Özer’in kendisiyle yaptığı söyleşide “Şiirimizi nasıl görüyorsunuz?” sorusuna verdiği cevapla yakın dönem Türk şiir, öykü ve romanının da kısa bir değerlendirmesini yapar. Şair, bu değerlendirmesinde toplumdan uzak, düşüncelerinde aykırı nitelik taşıdığını düşündüğü İkinci Yeni şairlerini, estetik kaygı yerine egolarını önceleyen öykü ve roman yazarlarını eleştirirken kendi kuşağının ve sonrasındaki kuşakların dikkatlerini de karşılaştırmış olur.

“(…) 40 Kuşağı’nın şairleri olarak ayrı bir mesajımız vardı. Bizler barış özlemleriyle var olan, bir savaş kuşağıyız. Avrupa’da milyonlarca insanın ölümüne tanık olduk. Bu acıların şiirini savaşa karşı durarak yazdık. O dönemde destana kaçan epik şiirler yazıldı. Ardından, İkinci Yeni geldi. Soyut şiirin Türk şiirini zenginleştirdiği kanısında değilim. Çünkü toplumla olan ilişkilerini tamamen koparmıştır. Bizler toplumla özdeşleşen şiiri savunduk. Bugünkü şiir kuşağını beğeniyor ve umut besliyorum. İçerik bakımından geniş boyutlu derin ve güçlü; düşündürücü, imgelemi kucaklayan bir şiir... Paradoksal ilgi çekmek isteyen taraflarını ise beğenmiyorum. Ayrıca dünün ünlü şairlerinden bugün sığ bir durum görebiliyorum. Öykü ve romanda da gününü yaşayan, egosunu koruyan ürünler veriliyor. Üründe; olay, kahraman, yer yok. Öykücü iç dünyasının labirentlerinde geziniyor. Bilinçaltı depresyonlarını ve ‘ben’ini anlatıyor... Sanatçı toplumun özlediği eseri verirse bencillikten ve yalnızlıktan kurtulacaktır. Fantastik öğeler taşıyanların yanında, lirik öğeler taşıyanlar da var” (Özer, 1996, 21).

Özdenoğlu, Türk şiirinin 1940 ile 1950 dönemleri arasında geçirdiği değişimler sonucunda sanatsal açıdan büyük bir kayıp yaşadığı düşüncesindedir. Şair, 1952’de *Hisar* dergisinde Suat Uzer’le söyleşisinde 1950’lerin başındaki Türk

şii hakkında düşüncelerini dile getirirken İkinci Yeni şiirinin yarattığı atmosferden duyduğu rahatsızlık hissedilir.

“Şiirimizde sahte ve gerçeğin mücadelesi, korkunç derecede lakayt bir cemiyetin yanı başında, üç beş edebiyat heveslisi arasında, alelade bir hadise değersizliğiyle ve bir kör dövüşü halinde sürüp gidiyor. Bir kelime ile acı ve düşündürücü. Türk şiirinin kaderi bu mu olmalıydı? Oysaki bir zamanlar, harikulade kıvılcıklar, geniş, zengin, hayırlı bir sanat ufkunu bizim nesle müjdelemişti. Bundan iki üç yıl önce şiirimizin manzarası karşısında belki daha iyimserdik” (Uzer, 1952, 11).

Şinasi Özdenoğlu, yukarıda sözü edilen söyleşide kendisine yöneltilen “Yeninın meydana gelmesi için eskinin yıkılması bir zaruret midir, size göre yenilik nedir?” sorusuna verdiği cevapla da şiirdeki eski-yeni tartışmalarına bakışını ifade etmiş olur. Şair, eserlerin yazıldığı dönemin sosyal, siyasal ve kültürel atmosferi içerisinde değerlendirildiğinde eskimeyeceği aksine hak ettiği değeri bulacağı kanısındadır.

“Sanatta eski-yeni diye bir ayırma, sanat heveslilerinin günlük dedikodularına göre bir tasnif tarzı olabilir. Bence, aklı başında bir adam böyle tasnifleri gülünç bulur. Sanatta belki ‘eski’ değil, değerini kaybetmiş manasında ‘eskimiş’ vardır. Şurası muhakkak ki sanatta gerçek ile sahte meselesi, zaman zaman eski-yeni davası halinde edebiyat piyasasında boyvergelmiştir. Eskiye bir an taşlamayı kabul etsek bile, modern sanatın kendisine çok şeyler borçlu olduğu eski Yunan ve Latin kültürünü ve insanlığa yepyeni bir idrak ve duygu kapısı açan Rönesans sanatını fikir ve sanat pazarlarından kovmamız icap etmeyecek midir? (...) Sanat eseri - bittabi bir sanat çilesinin mahsulü olan eser- fâni olan sanatkârın iradesinden kurtulduğu andan itibaren, daha çok realitedir. Onu atom dünyasının içinde değil, yaratıldığı devrin hususiyetleri içinde değerlendirmek gerekir. Aksi halde, ölmez eserleri bile ‘eskimişliğin kaderi’nden kurtaramamış oluruz” (Uzer, 1952, 11).

Suat Uzer’in söyleşide “(...) Yahya Kemal hakkındaki fikirleriniz. Uzun zamandan beri Yahya Kemal’i hırpalamak isteyenler var. Mesela; Nurullah Ataç, Peyami Safa hakkında ne dersiniz?” sorusuna verdiği yanıtla şair, Peyami Safa ve Nurullah Ataç’ın Yahya Kemal’in şiirine bakış açılarındaki eksikliği vurgulayarak haksız yönlerini ortaya koyar. Bununla birlikte Türk şiirinin ekollerinden biri olan Yahya Kemal’in şiir dünyası ve sanatındaki genel yapı, Şinasi Özdenoğlu’nun düşüncelerinde şu cümlelerle karşılık bulur:

“Yahya Kemal’i inkârdan bahsediyorsunuz. (...) Nurullah Ataç’ı müstakil ve kararlı fikirleri olan bir vatandaş saymadığım için onu bu bahse dâhil etmiyorum. Ancak Peyami Safa’nın hakiki bir fikir adamı olduğundan hiçbir zaman şüphe etmediğim gibi hayretimi de gizleyemiyorum. Yahya Kemal’i sadece bir duygu, hayal ve ahenk dünyasının adamı olarak Türk dilinin imkânlarını fethetmiş büyük ve ehemmiyetli bir şair telakki etmek hatadır. Kanaatimce ve anlayabildiğim nispette o, milletçe kültürümüzün, tefekkürümüzün, zevkimizin ve bilhassa kendimize mahsus taraflarımızın en yetkili temsilcisidir. Yahya Kemal’in dilinde, sanatında ve şahsiyetinde iyi ve fena talihimizin, yaman ve bahtiyar günlerimizin, milletçe düşüplerimizin ve şahlanışlarımızın muhassalası vardır. (...) Yahya Kemal, şahsiyetinde kendisinden önceyi ustalıklı toplamıştır ve bu itibarla da kendisinden sonrası için bir kıymet ve mana ifade eder. Ve bence onun asıl ‘misyonu’u da budur” (Uzer, 1952, 17).

Şinasi Özdenoğlu, Türk yazınında eleştiri türünün değerlendirilmesinden önce edebî eserlerin eleştirilmeye uygunluğunu tartışma konusu eder. Şair, Uzer’le söyleşisinde “Bizde neden münekkit yetişmiyor, hâlâ münekkit sıfatını verebileceğimiz bir şahsiyete neden sahip olamadık?” sorusuna verdiği cevapla bu durumun altında yatan sebepleri açıkça ifade eder.

“Gerçek manasıyla bir sanat hayatımız var mı ki bir tenkitçiden de bahsedebilelim. Yoksa elbette bir tenkitçi yetiştirmek, bir peygamber yetiştirmek kadar güç değildir. Kaç tane iyi şairimiz, mükemmel romancımız var? Her şeyimiz tamam da bir tek münekkidimiz mi noksan? Varsın o da olmayıversin. Bir St. Beuve, bir Emile Faguet, bir Valéry’yi daha uzun yıllar bekleyeceğimiz muhakkak. Sade bu işi uzun yıllar yılı beceremeyen Nurullah Ataç meydandan çekilse belki gerçek bir kabiliyet bu çığırda daha cesur hareket etmek imkânlarını kazanmış olur. Kültürüne, zevkine ve ölçülerine inandığım değerli dostum Sabahattin Tahsin Teoman’ın bu vadiye kendisini verdiği takdirde iyi bir sanat tenkitçisi olacağına kaniyim. Tenkitçiliği şairliğiyle atbaşı yürütmesinde, ben şahsen bir engel görmüyorum” (Uzer, 1952, 17).

Şinasi Özdenoğlu Türk şiirinin 1950’lerin başındaki değer kaybedişi o dönemin eleştirmenlerinin şairlerin yapıtlarına hak ettikleri değerlendirmeleri yapmamasından kaynaklandığını düşünür. Bu düşüncesini Uzer’in kendisine yönelttiği “Sevdiğiniz veya beğendiğiniz şahsiyetler kimlerdir?” sorusundan hareketle örneklendirerek açıklar:

“Şiir dünyamızda bir sürü fâni şöhretin geçit resmini seyretmekle şeref duyuyoruz. Başlangıçta alabildiğine umut, heyecan ve sevgiyle alkışladığımız birkaç şairin, bugün birer cevher fukarası olduklarını hüznle görmüyor muyuz? Onları birkaç güzel mısram başı için

göklere çıkararak zavallı sözde tenkitçilere ne demeli? Bu tenkitçiler bu kabiliyetlerin intiharından sorumludurlar. Bugünkü kör dövüşü arasında gerçek sanat yolunun adamları, haklı olarak, susmayı tercih etmektedirler. Şahsen başım sıkıldığı takdirde, yine beş sene evvelki şiirlere; mesela, Ahmet Muhip'in 'Olvido'suna dönüyorum" (Uzer, 1952, 17).

Şinasi Özdenoğlu, şiiri ile hemen her dönemde adından söz ettiren bir şair olarak anılmasa da hakkında hatırı sayılır ölçüde eleştiriler kaleme alınmış bir şairdir. Dolayısıyla Özdenoğlu'nun şiiri hakkında bazı edebiyatçıların düşünceleri, onun şiir anlayışını farklı bakış açılarıyla görmek açısından önemlidir. Abdulkadir Güler, Özdenoğlu'nun şiirlerinin temelini oluşturan toplumsal meselelere bakışının şiirine etkileri noktasında görüş bildiren isimlerden biridir. Güler, şair hakkındaki yazısında, şiirde ulusaldan evrensele ulaşan toplumculuğunu genel hatlarıyla şu cümlelerde değerlendirir:

“Anadolu'daki hizmet yıllarında, ülke insanının gerçeğiyle bütünleşen şair; kimi eleştirmenlerce Anadolu şiirinin entelektüel ve lirik bir temsilcisi, kimilerince destansı söyleyişi öne çıkararak bir şair olarak nitelendirilmiştir. Şurası bir gerçektir ki; Anadolu'daki idarecilik yıllarından sonra, sanatında daha geniş ufuklar arayan Özdenoğlu, evrensele açılmış; 1956'da yazdığı 'Macar Rapsodisi' adlı dünyaca tanınmış bir özgürlük epopesine imzasını atarak bu aşamadan sonra sanatını daha çok dünya barışına ve insanların kardeşliğine adanmıştır" (Güler, 2007, 4).

Özdenoğlu'nun Türk edebiyatına, şiirine katkıları onu yakından izleyen isimlerce de ifade edilmiştir. Bu isimlerden biri Ahmet Özer'dir. Özer, şairle uzun sayılabilecek bir geçmişe dayanan dostluk ilişkilerinde onun insan yanının şair yanıyla kurduğu güçlü bağa tanık olmuştur. Bu tanıklıkta şairin şiir dünyasındaki baskın duygular ve sanatçı karakterinin arka planı Özer'in çizdiği şu çerçevede açık biçimde görülür:

“Aşk, direnci, umudu, sevgiyi, özgürlüğü ve elbette Cumhuriyet ve onun kurucusu Mustafa Kemal'i bütün yüreğiyle algılayıp dizelere döken bir şairle baş başayız. Özdenoğlu, şiirimize ve yurdumuza olan emeğiyle daha yaşarken ölümsüzler arasında olabilmeyi başaran bir şairimizdir" (Özer, 2004, 2).

Özdenoğlu, uzun yaşamının büyük bir bölümünü şiir yazarak şiir üzerine düşünerek geçirmiş bir sanatçıdır. Onun şiir sanatını ihmal etmeyen tavrı, çok sayıda eser vermesini, önemli dergi ve gazetelerde yer almasını sağlar. Yaşar Faruk İnal,

Özdenoğlu'nu Fazıl Hüsnü Dağlarca gibi çok yazan kalemler arasında gördüğünü şu cümlelerle ifade eder:

“Yaşayan şairlerimizden Fazıl Hüsnü Dağlarca, çok yazan bir şair olarak ün yapmıştır. Ancak ne var ki yıllardır sesi çıkmıyor. Şiirlerini görmüyoruz. Bu tür şairlere doğurgan şairler diyebiliriz. Ben, doğurgan kelimesini anne adayları için anlamlı gördüğümünden, eski kelime de olsa, bu tür şairler için velut kelimesini uygun bulmaktayım. İşte, Şinasi Özdenoğlu; 50 yılı aşkın zaman dilimi içerisinde, şiirin peşini bırakmamakla, bu sığfata layık şairlerimizin başında geliyor” (İnal, 1993, 18).

Yaşanmışlıkların sanatla, estetikle buluşması, pek çok yazar ve şair gibi Şinasi Özdenoğlu için de geçerlidir. Bu durum şairin şiirlerinde yalnız bireysel duyguların tarifi değil toplumsal amacın ifadeleri olarak da öne çıkar. Muzaffer Uyguner, Şinasi Özdenoğlu'nun *Uzak Şiirler* adlı eseri hakkındaki yazısında şairin şiir dünyasının oluşumunda ve gelişimindeki kültürel, toplumsal alt yapıya şu cümlelerle dikkat çeker:

“Şinasi Özdenoğlu, lise sıralarında iken yazdığı şiirleriyle, daha o yıllarda (1941-1942) üne kavuşmuştu. Doğu Karadeniz yaylarının ortamında geçen gençliğinin rüzgârları eserdii o şiirlerde. Daha sonraki şiirlerinde, ülke gerçekleri karşısında duyduğu duygulanımları, toplumsal yaşamdaki çarpıklıkları yansıtmıştır ve yansıtmaktadır. Zaten, onun şiirini yaşamından ayıramayız. Yaşamı boyunca ülkesi ve insanlarımız için yaptığı savaşımını, kavgalarını buluruz şiirlerinde. Bu nedenle, şiirini Anadolu insanının toplumsal yaşamının şiiridir diye de belirtebilirim. ‘Anadolu insanının mutluluğu için verilmiş kavgaların şiiri’ diye nitelememiz belki de daha doğru olur. (...) Bu arada gurbet şiirleri de var. Ama asıl ağırlık Anadolu ve Anadolu insanının kaderini yansıtan şiirlerdedir. Şinasi Özdenoğlu'nun Anadolu bozkırlarında yönetici olarak gördükleri ve gördükleri karşısındaki duygulanımları, izlenimleri şiirlerinde yansıtmış; Anadolu insanının kaderi yanında insanlığın kaderi de onun şiirlerinde öz olarak çıkar karşımıza. İnsancıl bir yaşam, barış içinde mutlu olma da onun önemli istekleri arasındadır” (Uyguner, 1999, 26).

Sanatçı kimliği, bütün toplumsal ve siyasal rollerinden önce gelen şair için sanatını evrensel bir bakış açısıyla insanlığın hizmetine sunmak oldukça önemlidir. Bu doğrultuda sanat, bilim, toplum ve politika kavramlarının birbirleriyle olan ilişkisi de Özdenoğlu'nun yaşamı boyunca hassasiyet gösterdiği bir mesele halini alır. *Mülkiyeliler Birliği* dergisinde yayımlanan, “Mülkiyeli Bir Sanatçı” adlı köşede Şinasi Özdenoğlu'nun şiirinde ve sosyal yaşantısındaki bu durum şu ifadelerle açıklanır:

“Kırsır siyasal çekişmeler karşısında direnmeye çalışan, gücünü bu uğurda harcayan, her türlü haksızlığa karşı olan Özdenoğlu; ezik, küskün ama inançlı olarak yine sanata vermeye başlamıştır gücünü ve zamanını. Sanatın baş amacının insan mutluluğu olduğuna inanır. Sanatçının, kişiliğine ve sanat ölçülerine kıymadan, sesini büyük halk kitlelerine ve bütün insanlara duyurması gerektiğini savunur. Sanat ve fikir adamlarının yönetecekleri bir dünyanın insanlar için mutluluk getireceği kanısındadır. Yöneticilerin, sanat ve bilim akımlarının bilincine varmış kimseler olması gerektiği düşüncesindedir” (İmzasız, 1968, 25).

2.3. Dil, Anlatım ve Üslubu

Şinasi Özdenoğlu, şiirlerinde herkesin rahatlıkla anlayabileceği açık, anlaşılır bir dil kullanmıştır. Şairin kendisiyle yapılan bir söyleşide kullandığı şu ifadeler onun şiir dilinin kaynaklarının da temel dayanağının toplum tarafından anlaşılmaktan geçtiğini ortaya koyar:

“İstedini topluma anlatmaktan kaçınan, anlamsızlığını peşinen ilan eden sanatçı, çevresinden kopmuş demektir. Oysa sanatçı; insanlarına ve insanlığa bir şeyler söyleyebilmek için ‘anlaşılır’ olmalıdır. Şiir de öyle... Etkili olabilmek için ‘anlaşılır’, ‘sevilir’ olmalı, insanların hafızasında yer tutabilmelidir” (İmzasız, 1974, 5).

O, duygularını ifade ederken de içten bir üslup tercih etmiştir. Şair, edebî eserlerde de inceleme konusu olan üslubu ve üslubun şiirle ilişkisini şu cümlelerle tanımlar:

“İster aşk, ister hasret, ister haksızlıklara karşı savaşım deyiniz; şair, bunu dil aracılığıyla ve kendisine özgü bir söylemle yapıyor. İşte bu kendine özgü söyleme, yazında ‘biçem (üslup)’ diyoruz. Şiir, bir anlamda biçem farklılığıdır. Başkalarının söyleyemediğini farklı bir biçemle söyleyebilmektir” (Özer ve Uyguner, 2000, 96).

Şair, sade bir dil kullanmasına karşın estetik kaygıyı sanat yaşamı boyunca taşımıştır. Öykü, deneme, anı gibi düzyazılarında dahi şiirsel havanın kendini güçlü biçimde hissettirmesi şairin, dil konusundaki yüksek hassasiyetinin bir sonucudur. O, dil konusunda şairlere düşen büyük sorumluluğun farkındalığıyla şunları söyler:

“Şiir, konuşma dilinden farklıdır. Öyleyse şiirin bir başka tanımını da şöyle yapabiliriz: ‘Şiir, bir dilin sözcükleriyle, bir başka dil (şiir dili) yaratmaktır.’ Bizce, bir şair için dilinin söylenmemiş güzelliklerini keşfetmek, dilini toplumuna sevdirmek başlıca görevidir. Sözcükler üretip o sözcüklerden güzellikler yaratarak dizelerini halka mal etmek bir şair için

en onur verici hünerdir. Çünkü dil; bir ulusun en kutsal varlığı, ölümsüz zenginliğidir” (Özer ve Uyguner, 2000, 96).

Özdenoğlu, Ahmet Özer’in 1996’da kendisiyle yaptığı söyleşide “Siz Türkçeye hayli önem veren bir yazarınız. Dile özen gösteren birisiniz. Ana dilin gerekliliğini de düşünerek; orta dereceli okullarda okutulan Türkçe ve Edebiyat kitapları konusunda tek seçici olsaydınız neleri gerçekleştirmek isterdiniz?” sorusuna verdiği yanıtla sanatta ve eğitimde dilin değerlendirilmesi noktasındaki fikirlerini şu cümlelerle ifade eder:

“Diline saygı duymayan; duyarlığı, titizliği göstermeyen bir sanatçıya saygı duymam. Dil saygı gerektirir. Goethe, ‘dil bir milletin yarısıdır’ diyordu. Bence dil bir ulusun kendisidir. Dilimiz acınılacak bir duruma düşürüldü. TV ekranlarında bu olumsuzluğu yaşıyoruz. En acil sorunumuz bu. Bu konunun, devletin yetkili ve tarafsız bir kuruluşla, adalet ölçüsüyle ve çağdaş bir görüşle ele alınıp dilin zenginleştirilip güzelleştirilmesiyle çözümlenmesinden yanayım. Kitapları yazacak olan komisyon her türlü siyasal etkilerin dışında, seçkin ve yetenekli kişilerden oluşması gerekiyor. Bugün durum içler acısıdır. Gerçek yazın değeri olan ürünler kitaplara giremiyor” (Özer, 1996, 21).

Uzun soluklu bir sanat yaşamı olması Özdenoğlu’nun şiirinin de yakın çevresi ve edebiyat eleştirmenleri tarafından değerlendirilmesini sağlar. O, kendinden önceki ve sonraki kuşaklardan pek çok edebiyatçının dikkatini çekecek bir anlatıma ve dil duyarlılığına sahiptir. Özdenoğlu’nun şiirlerinin anlaşılabilmesi için şairin delikanlılık çağı ve sonrasında yaşamındaki dönüm noktalarının iyi tahlil edilmesi gerekmektedir. Şairin ilk dönem şiirlerinde yoğun olarak görülen bireysel konulara eğilimi İkinci Dünya Savaşı ve işgallerin ardından yerini toplumsal konulara bırakır. Bu yaşananlar da şairin üslubunda bazı değişiklikleri beraberinde getirir ve sevdanın, hasretin ifadeleri bir özgürlük savaşçısının haykırıışlarına dönüşür. Ahmet Tufan Şentürk, Özdenoğlu’nun yaşamından şiirine yansıyan toplumcu tutumunu, dil ve anlatım konusundaki tercihlerini şu cümlelerle ifade eder:

“Şair Şinasi Özdenoğlu ‘Vatanım Benim’ diyor, ‘Özgürlük İçin Ölmek’ diyor, insan diyor, toplum diyor. Bütün kişisel ve toplumsal sorunları canının çekirdeğinde duyuyor. Ülkenin, ulusun acıları ile dertli, kıvançları ile mutlu oluyor. Böyle duyduğu, böyle düşündüğü için sanatta, ‘Yeni Toplumcu Akım’ diye bir savla çıkıyor okuyucu karşısına. Bu düşüncesini bütün gerçek şairlerle birlikte sürdürmek, savunmak istiyor. Sanatçı, topluma kendi anlayacağı sade bir dil, arı bir Türkçe ile seslenmeli diyor. Sanatçı, toplumla, toplum da sanatçı ile bütünleşebilmelidir diyor. Katılırim Özdenoğlu’nun düşüncelerine. Toplum,

kendisini duygulandırmayan, acılarını kıvançlarını dile getirmeyen, bir sanatçıyı tutmaz. Hafızasında kalmayan bir eseri sanat gücü ne olursa olsun benimsemez, işte ozan bu gerçeği biliyor, söylüyor, savunuyor” (Şentürk, 1974, 18).

Özdenoğlu, toplumcu bakışında bir yeniliğin gerekliliğini düşünerek “1974’te ‘Yeni Toplumcu Akım’ adıyla bir sanat hareketi (...)” (Tan, 2019, 111) başlatır. Şair, düşünce dünyasında, Yeni Toplumcu Akım hareketini gerekli kılan Türk toplumunun içinde bulunduğu çaresizliği şu cümlelerle ifade eder:

“Türk toplumu ağır ve ezici bir bunalım geçirmektedir. Geri kalmışlığın çetin koşullar yanında çağın teknolojik hızına ayak uyduramamanın yarattığı sarsıntı, işsizlik, geçim zorlukları, ekonomik dengesizlik, taşınması imkânsız bir yük halinde vatandaşın sırtındadır. Kimse sorumluluk almamakta, herkes görevinde yan çizmeye çalışmakta, kimse kimseden hesap sormamakta, kimse kimseye hesap vermemekte. Dostlukların arkadaşlıkların en yüce duyguların her kesimde iflas ettiğini görüyoruz. Toplumda haksızlıklara, yolsuzluklara kötülöklere direnç kalmamıştır. İşte bu koşullar önünde topluma umut vermek, onun bunalımlarını, isyanlarını, tepkilerini, özlemlerini dile getirerek onu deşarj etmek ve böylece yeni yarınlara hazırlamak için büyük ve insancıl bir görev düşüyor sanatçıya..” (Erdem, 1974, 2).

Özdenoğlu, şiirindeki anlatımı yaşamıyla şekillendiren bir şairdir. M. Kemal Yılmaz da Özdenoğlu’nun şiirindeki anlatım, muhteva ve üslup hakkındaki düşüncelerini ifade ederken bu gerçeği vurgular:

“Özdenoğlu’nun şiiri; kavgaları, umutları, öfkeleri, düş kırıklıkları ve engin sevgileriyle bir yaşam öyküsüdür. O şiirlerde, her insan biraz kendisini bulur. Anlatımda belki biraz aceleci görünür; içinde, şiirsel çağrışımlarla yüklü dizeleri çoğunluktadır. İnançlı, aydınlık toplumcu, sırasında kavgacı; ama her şeyden önce lirizmle yüklüdür şiirleri Özdenoğlu’nun” (Yılmaz, 1997, 21).

Muzaffer Uyguner ise şairin ilk dönem eserleriyle ilgili yaptığı değerlendirmede dil ve üslup özellikleri hakkında şu ifadeleri kullanır:

“Şinasi Özdenoğlu, şiirlerinde değişik söyleşi yeğlemiştir. Teselli’deki şiirlerinde genellikle geleneksel şiirimizin biçimi ve biçemi görülür; dörtlükler ve uyak bu şiirlerin örgüsünde geniş yer tutuyor. Anaforda Dönen Adam’da ve daha sonraki kitaplarına giren şiirlerinde daha özgür bir havadadır. Şiir kendini nasıl duyumsatmış ise ona uymuş ve kendine özgü düzenlemeler kurmuştur. Şinasi, şiirlerinde yinelemelerden uzaktır söyleyiş bakımından; ama şiirlerinin özünde Anadolu ve insancıl yaşam, kardeşlik ve barış geniş yer tutar” (Uyguner, 1999, 27).

Özdenoğlu, şiirinin temelini “söylemdeki büyü, iç dünyamızda dalgalar ya da fırtınalar, bir bahar çılgınlığı ya da hüznün yaratan ses...” (Özer, 1996, 19) ifadeleriyle tanımladığı lirik söylemle oluşturur. Şair, şiirlerindeki lirizmin kaynağının memleketi Gümüşhane’den geldiğini Ekim 1992 tarihli bir yazısında şu cümlelerle açıklar:

“Başkasının çocuğunu, kendi öz evladı gibi bağrına basıp, sevgi sunan anneler diyarıdır Gümüşhane... ‘Habu bizim Asiye Hanım’ın uşağıdır..’ diyerek, beni kucaklayan anne kokan komşu kadınlarının sımsıcak sevecenliğini nasıl unutabilirim? Bu engin sevgilerle birlikte memleketimin göz alabildiğine elma bahçelerinin sonbahar hüznü, şiirlerimin lirik yapısını oluşturdu. O bahçeler bizim her şeyimizdi. Bebekler, o bahçelerde kurulmuş salıncaklarda gözlerini ‘yeşil’e açtılar. ‘Orta direk,’ ekmek parasını o bahçelerden çıkardı. O nefis ‘pestil’lerimizin ‘herlesi,’ o bahçelerde kaynatıldı” (Özdenoğlu, 1992, 2).

Özdenoğlu’nun Ayhan Aydın’ın 1996’da kendisiyle yaptığı söyleşide kullandığı ifadeler lirizme bakışını açıkça ortaya koyar:

“Lirizm; şiiri düzyazıdan ayıran ögedir, özelliştir. Şiirin, insanı saran, etkileyen, söylemi; bir tek sözcükle ‘giz’dir. Şimdilerde genç şairlerimiz, sonsuz bir imgesellik pahasına lirizmi gözden çıkarıyorlar. Aslında, geniş boyutlu imgesellikle zenginleşen çağdaş şiirimizde, lirizmi asla ihmal etmemek gerekir. Çünkü şiir, yalnızca gözle okunan bir şey değildir, belleklerde de kalmalıdır. Bunu sağlayacak olan da şairin söylemindeki ‘büyü’, yani lirizmdir” (Aydın, 1996, 8).

Şairin, sanat yaşamı boyunca büyük bir titizlikle şiirinin temelini koyduğu lirizm konusundaki düşünceleri her daim sabit kalmıştır. Öyle ki şair, yukarıda lirizmin şiirde göz ardı edildiğini ifade etmesinin ardından on iki yıl geçmesine karşın o günün şiirindeki imgenin lirizme tercih edilmesi konusundaki fikirlerini şöyle açıklar: “Günümüz şiiri; içerik bakımından geniş boyutlu, imgeler dünyasında dolaşan, paradokslarla ilgi çekmeye çalışan, imgeyi baş tacı yapıp, söylem titizliğini ve lirizmi savsaklayan bir şiir...” (Özdenoğlu, 2008, 46).

Özdenoğlu, şiirinin oluşum aşamasında olduğu 1940’lı yıllarda sanat yaşamındaki geleceğini önemseyen bir şair olarak Türk şiirinde biçim ve içerikle ilgili yeniliklere kayıtsız kalmayarak heceyle yazdığı ilk dönem şiirleri dışında daha çok serbest nazım ve ölçüyü tercih etmiştir. Kafiyeye ve vezin onun için ikinci plandadır. 1946’da yayımlanan *Anaforda Dönen Adam* adlı şiir kitabında “Şiire ve Şiirden Gayrı Bazı Şeylere Dair” başlığının altında şiirle ilgili düşüncelerini

belirtirken kafiye ve veznin şiir için bir zorunluluk arz etmediğini şu cümlelerle dile getirir: “Kafiye, vezin derdi bir alışkanlıktır. Harikulade şeyler yaratmak isteyen bir şair, bir başka lisan yaratmaya özenir; kafiyeyi, vezni düşünmez” (Özdenoğlu, 1946, IX). Bu ifadelerde görüleceği üzere şair, ölçüde belli kalıpların dışına çıkmanın şiirin geleceği açısından bir zorunluluk olduğu düşüncesindedir. Muzaffer Uyguner, şairin şiirlerinin büyük çoğunluğuna hâkim olan biçimsel yapıyı şu cümleyle ifade eder: “Şinasi Özdenoğlu, genellikle özgür koşuk düzenini yeğlemiştir” (Özer ve Uyguner, 2000, 173). Böylelikle ilk dönem şiirlerinde ölçüyle yazdığı şiirlerine rastlansa da Özdenoğlu, sanatçı karakterine en uygun düşen biçimin ‘özgür koşuk’ olarak adlandırılan ve şiirdeki tüm sınırlamaları ortadan kaldıran yapı olduğuna kanaat getirir.

Şair, “(...) şiirdeki duygusal söylemden esinlenen; ancak, ‘uyak’ ve ‘kalıp’ gibi şiirin klasik öğelerine bağlı olmayan, imgesellik yerine daha gerçekçi bir söylem biçimidir” (Özdenoğlu, 2006, 295) cümlesiyle tanımladığı “şiirsel düzyazı” türünde bir eser kaleme alarak kendinden önceki kuşağın “mensur şiir” olarak adlandırdığı türü tekrar edebiyat dünyasının gündemine getirmeyi amaçlamıştır. Özdenoğlu’nun mensur şiir için “şiirsel düzyazı” ifadesini tercih etmesini Cemal Süreya, şu cümlelerle eleştirir:

“Şinasi Özdenoğlu’nun ‘mensur şiir’ karşılığı olarak ‘şiirsel düzyazı’ sözünü seçmiş olduğu anlaşılıyor. Türk Dil Kurumunca da bu söz önerilmekte. Bence ‘mensur şiir’i bu sözcüklerle karşılamak doğru değil. Çünkü bu tür şiirde düzyazının yalnızca biçimi vardır, ama temeldeki öz yine şiirdir, düzyazı biçiminde de yazılsa bir şiir söz konusudur. Onun için ‘şiirsel düzyazı’ sözü bu tür şiiri aydınlatmaya yetmiyor. Belki ‘düzyazısal şiir’ demek daha doğru. Ya da ‘düzyazı-şiir’ ” (Süreya, 1976, 6).

Özdenoğlu, Cemal Süreya’nın şiirsel düzyazı ifadesi üzerinde durarak yaptığı eleştiriye otuz yıl sonra *Türk Dili* dergisinde yayımlanan bir yazısında şu cevabı verir:

“Şair Cemal Süreya, kitabın üzerine yazdığı eleştiride⁵⁷; ‘şiirsel düzyazı’ yerine ‘düz yazısal şiir’ demenin daha doğru olacağını ileri sürmüştü. Cemal Süreya’nın bu önerisine biz katılmadığımız gibi başkaları da katılmadı. Çünkü; mensur şiirde alt yapı esasta ‘düzyazı’dır; şiir değildir, şiir öğelerini içeren bir düz yazıdır. Bir başka deyimle ‘düzyazı ağırlıklı bir

⁵⁷ bkz. Cemal Süreya, “Şiirsel Düzyazı”, *Politika*, (21 Ocak 1976), s. 6.

tür'dür. Şiirsel söylemle ayrı bir nitelik kazanır. Öyleyse, asal niteliği göz önüne alarak 'şiirsel düzyazı' demek doğru olacaktır. Gerçekten de kullandığımız bu deyim yazınıımızda benimsendi ve tuttu" (Özdenoğlu, 2006, 295).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESERLERİ

3.1. Şiir

3.1.1. Teselli

Şinasi Özdenoğlu'nun yayımlanan ilk şiiri “30 Ağustos”tur. 1935'te Gümüşhane'nin yerel gazetelerinden biri olan *Gümüşeli*'nde yayımlanan bu şiirin ardından şairin ismi, yerel ve ulusal pek çok süreli yayında görülmeye başlar. Şair, 1940-1943 yılları arasında *Servet-i Fünûn Uyanış*, *Varlık*, *Millet*, *Ülkü*, *Yedigün* dergilerinde ve *Ulus* gazetesinin “Güzel Sanatlar” ekinde yazdığı şiirlerden oluşan *Teselli* adlı ilk eserini 1943'te yayımlar. Ankara'da Alâeddin Kıral Matbaası'nda basılan eser; “Teselli”, “Efsane”, “Esirler”, “Toprağa Dönüş” olmak üzere dört bölüm ve yirmi altı şiirden oluşmaktadır. Şair, “Efsane” adını verdiği bölümü “Hazin bir hikâyenin hatırasına ithaf” (Özden, 1943, 17) ifadesiyle şiirlerin gerçek bir hikâyeden esinlenerek yazdığını da belirtmiş olur. Ayrıca kitabın sonunda şairin “Dertyanış” adı verilen destan türünde bir eserin yayımlanacağı duyurulur ve bu destandan birkaç bölüm yer alır. Dertyanış'ın içeriği hakkında şu bilgiler verilmektedir:

“Dertyanış

Bir destandır; fakat konusu kahramanlık değildir. Öncesiz ve sonrasız olan hayat-ölüm meselesi karşısında, insanı, bilhassa bizim toprağımızın insanını dile getirmektedir. Dertyanış'ta ölümlerin hayatı özleyişi, dirilerin ölümü gözleyişi, dertlilerin, yaşlıların Tanrı'ya yalvarışı; kısaca, insanların ızdırabı, sevinci, dertyanışı şiirleştirildi” (Özden, 1943, 49).

Eserin ön kapağında ressam Turgut Zaim⁵⁸ tarafından resmedilen karaca motifi, şairin, eserin adı, yer ve tarih bilgisi; arka kapağında ise eserin 75 kuruştan satışa sunulduğunun bilgisi yer almaktadır.

Teselli, şairin 1997'de yayımlanan ve seçme şiirlerinden oluşan *Uzak Şiirler* kitabının içerisinde de bir bölüm olarak yer almaktadır. Ancak söz konusu bu eserde *Teselli*'de yer alan “Aşka Elveda”, “Güzelsin”, “Şehit”, “Şehit Anası”, “Osman'ı

⁵⁸ bkz. İmzasız, “Turgut Zaim”, *Hisar*, S. 126 (Haziran 1974), s. 30.

Vurdular”, “Uzaklardan Cevap Ver” ve “Şoför Türküsü” adlı şiirlere yer verilmemiştir.

Şair, *Teselli*'yi çıkardığında üniversite üçüncü sınıftadır. Kitabın basılmasının ardındaki hikâyeyi Ahmet Özer şu cümlelerle açıklar:

“Kitabın yayını için paraya gereksinim vardır. Şair, henüz öğrencidir. Babasına da yük olmak istemez. Bir arkadaşıyla, günler boyu çözüm düşünürler. Sonunda, arkadaşının yeni satın aldığı daktilosunu rehin bırakarak, sağlanan parayla, ‘Teselli’ yayımlanır” (Özer ve Uyguner, 2000, 13).

Teselli, adını kitaptaki ilk şiirden alır. Kitaba adını veren “Teselli” şiirinin de arka planında şairin çocukluk yıllarına uzanan bir hikâye bulunur. Şair, çocuk yaşta yakın komşuları olan İl Veteriner Müdürünün kızı Meşkûre’ye büyük bir sevgi duyar. Özdenoğlu’nun sevgisi karşılıksız kalmaz. Meşkûre ile aralarında saf ve temiz bir ilişki başlar. Ancak bu ilişki Meşkûre’nin babasının İzmir’e tayini çıkması sebebiyle mektuplaşmalarla devam etmek zorunda kalır. Bir süre sonra da şair, Meşkûre’nin ölüm haberini alır. Sevdiği kızın ölümüyle sarsılan şair, ilk olarak 1940’ta *Servet-i Fünûn Uyanış*’ta yayımlanan şiirinde hayatın getirileri olan acı ve ayrılıklara rağmen teselli bulunacak durumların varlığını dile getirir. Böylelikle şair, yüreğindeki derin acının tesellisini şiirde bulmuştur denilebilir.

Özdenoğlu’nun bu eserindeki şiirlerinde daha çok bireyselliği merkeze alan bir şiir anlayışına sahip olduğu görülür. Şairin, bu şiirlerde aşk, gurbet, özlem, ölüm, yalnızlık gibi duygulara bakışının yanı sıra tabiata bakışının yansımaları da görülür. Aynı zamanda “Esirler” bölümünde yer alan şiirlerde kahramanlık ve esaret duygusunu yansıtan mısralar da mevcuttur. Remzi Tüfrik Tüzüncam da bu doğrultuda “Sevgilisinden anasına, şehitten mahkûma, topraktan yağmura, rüzgâra kadar her şeyin güzelliğini ve şiirini duyan Özden, bize bu türlü sezîşlerini ruhunun imbiklerinden geçirerek damla damla içiriyor” (Tüzüncam, 1944, 13) değerlendirmesinde bulunur. Şiirler, akıcı ve özgün bir dil kullanılarak kaleme alınmış olmasının yanında çoğunluğu serbest ölçüyle oluşturulmuştur.

Eser, yayımlanışının ardından beğeniler almış ve pek çok sanatçı tarafından değerlendirmeye alınmıştır. Esere ilk değerlendirme yazısı yazan *Ulus* gazetesinin “Toplu İğne” adıyla köşe yazarlığını yapan Nurettin Artam’dır. Artam, eseri genel

hatlarıyla şu ifadelerle değerlendirir: “Teselli’nin mısraları; şairin yaşını belirten körpe, bazen belki toy, fakat samimi, içten bir ruh taşıyor” (Özdenoğlu, 1978, 89).

3.1.2. Anaforda Dönen Adam

Şinasi Özdenoğlu’nun ikinci eseri *Anaforda Dönen Adam*, Mayıs 1946’da bin adet olarak İstanbul Üniversite Matbaası’nda basılır. İlk eseri *Teselli*’den üç yıl sonra yayımlanan bu eser; “Anaforda Dönen Adam”, “Yelken”, “Ölüm Poemi” ve “Delikanlılık Şiirleri” olmak üzere dört bölüm ve on beş şiirden oluşmaktadır. Şair, “Yelken” adını verdiği ve altı parçadan oluşan şiirlerinin üçüncü parçasını “Suut Kemal Yetkin”e ithaf etmiştir. Eserin iç kapağında “Desenler tanınmış Fransız ressam Paul Colin’in talebesi Mlle. VICKİ tarafından kitabımız için yapılmıştır” ifadesi yer almaktadır. Özdenoğlu’nun daha çok bireyselliği merkeze alan bir şiir anlayışıyla oluşturduğu kırk dokuz sayfalık bu eserde aşka, gurbete, özleme, ölüme, yaşama ve tabiata bakışının yansımaları yoğun bir şekilde görülür. Aynı zamanda Özdenoğlu’nun kitabın baş kısmında yer verdiği “Şiire ve Şiirden Gayri Bazı Şeylere Dair” yazısı şairin şiir hakkındaki görüşlerinin bildirisi niteliğini taşımaktadır. Şair, bu yazısıyla Halit Fahri Ozansoy, Nahit Sırrı Örik ve Fikret Adil gibi önemli edebiyatçılardan kendisinden önceki kuşak sanatçıları hakkındaki değerlendirmelerinden ötürü ağır eleştiriler alır. Özdenoğlu eseriyle ve kendisiyle ilgili yapılan bu eleştirileri yıllar sonra haklı bulur. 1982’de “Çiçek Pasajın’da Kendimle Söyleşi” başlıklı yazısındaki şu ifadelerle hem öz eleştiri yapar hem de o dönemin genç edebiyatçılarına da bir mesaj vermiş olur:

“1946’da yayımlanan ‘Anaforda Dönen Adam’ adlı şiir kitabımın ön sözüyle bizden önceki kuşaklara karşı açtığım gereksiz savaşı düşünüyorum... İşte o ön sözden size birkaç çocuksu ve budalaca tümce:

‘(...) Bunların hiçbiri (eski kuşak sanatçıları kastediliyor) bugün yeni bir neslin yeni ve gerçek kıymetleriyle iktidara geldiğinin farkında değil. Bizi beğenmiyor olabilirler... Biz de onları beğenmiyoruz. Ama bir farkla: Onlar bizim hakkımızda ince eleyip sık dokumadan hüküm veriyorlar. Biz ise onların bütün eserlerini okuduk; hayran olunacak bir şey bulamadık. Fark burada. Bir şey istemeyiz onlardan. Sadece (Gölge etmesinler!)’ Çoktan rahmetli olan şair Halit Fahri Ozansoy; hikâyeci ve yazar Nahit Sırrı Örik ve eleştirmen Fikret Adil; o zaman kitabım üstüne yazdıkları eleştirilerde, bu başımdan büyük laflarla

çelebice alay etmişlerdi. Şimdiki aklım olsa, bunları yazar mıydım? Bugünkü genç edebiyat kuşağının, bizim kuşak hakkında ne düşündüğünü bilmiyorum ama yukarıdaki hükümlere varacak kadar akılsız olduklarını da sanmıyorum” (Özdenoğlu, 1988, 156).

Eserin ön kapağında ressam Vicki tarafından resmedilen dalgalar arasında gözlerini elleriyle kapatmış bir insan figürü, şairin, eserin adı, yer ve tarih bilgisi; arka kapağında ise eserin bir liradan satışa sunulduğunun bilgisi yer almaktadır. Aynı zamanda eserin sonunda Özdenoğlu'nun *Teselli* kitabı hakkında süreli yayınlarda yayımlanmış yazılardan kesitler sunulmuştur.

Ahmet Özer ise Özdenoğlu'nun ikinci şiir kitabını hem şiirinin gelişimi hem de Türk şiirine kattıkları açısından farklı bir noktada konumlandırırken eserde yer alan şiirlerin, şairin şiir anlayışındaki bazı yenilikleri ifade ettiği görüşündedir. “ ‘Anaforda Dönen Adam’; yeni bir sese, yeni bir biçem getirmektedir. Güçlü bir imgeleme yeteneğinin, karmaşa ve yaratma dürtüsüyle bilenmiş bilinçaltı dünyasına yansıyan izdüşümleridir kitaptaki şiirler” (Özer ve Uyguner, 2000, 51).

Özdenoğlu, anılarında *Anaforda Dönen Adam* için önce Bedri Rahmi Eyuboğlu'nun desenler çizdiğini “Yıl 1946... Ünlü ressam Bedri Rahmi Eyuboğlu; İstanbul'da Universum basımevinde baskıya girecek ‘Anaforda Dönen Adam’ adlı şiir kitabıma, çok beğendiği İspanyol ressam El Greco biçiminde desenler çiziyor” (Özdenoğlu, 2000, 64) cümleleriyle açıklar. Ardından şair, Bucak Müdürlüğü stajı için Burgazadası'ndayken Paris'ten Kınalıada'ya gelen ressam Vicki ile tanışır. Kısa sürede başlayan arkadaşlıkları sayesinde kitapta yer alan şiirleri okuyan ressam Vicki, esere desenler çizer. Bu durum Özdenoğlu'nun arada kalmasına sebebiyet verse de şair, kısa sürede kararını verir ve Vicki'nin çizdiği desenleri tercih ettiğini şu cümlelerle açıklar: “ ... Ve ben, çağdaş bir ressam olan Vicki'nin beni büyüleyen desenlerini yeğliyorum. Bedri Ağabey, ilkin bana kırılır gibi oluyor; ama Vicki'yi ve yapıtlarını gördükten sonra beni anlıyor ve bağışlıyor” (Özdenoğlu, 2000, 64-65).

İlk kitabında yer alan “Teselli”, “Sürme Arabacı” adlı şiirler ile “Efsane” şiirinin I. ve II. bölümleri bu eserde de bulunmaktadır. Teselli'de yer alan “Ayrılık Sonatı” adlı şiiri bu eserde “Ayrılık Türküsü” başlığıyla yer almaktadır. “Ayrılık Sonatı” iki bölümden, “Ayrılık Türküsü” üç bölümden oluşmaktadır. İsmi değişen şiirlerin sadece birinci bölümleri aynıdır.

3.1.3. Vatanım Benim

Şinasi Özdenoğlu'nun *Anaforda Dönen Adam*'dan yirmi yedi yıl sonra şiir türündeki üçüncü eseri *Vatanım Benim* 1973'te yayımlanır. Ankara'da Başnur Matbaası'nda basılan eser, adını birinci bölümde yer alan "Vatanım Benim" başlıklı şiirden almaktadır. Doksan sekiz sayfalık eserde altı bölüm, otuz beş şiir bulunmaktadır. Kitaptaki şiirlerin altına şair tarafından tarih ve yer bilgisi eklenmiştir. Şiirlerin 1946-1973 yılları arasında Paris, Viyana, Halep, Leiden, Barcelona, Edremit olmak üzere farklı yerlerde yazıldıkları görülür. Eserin bölümleri sırasıyla, "Vatanım Benim", "Macar Rapsodisi", "Anadolu'nun Kaderinden Bahseden Şiirler", "Anama", "Yaban Toprağında", "Selam Seven İnsanların Dünyasına" adlarını taşımaktadır. Ayrıca her bölümün başında o bölümdeki bir şiirden mısralar bulunur. Birinci bölümde yer alan üç şiirde vatan ve memleket kavramlarının şair için ifade ettiği anlamları görebilmek mümkündür. "Macar Rapsodisi" başlığını taşıyan ikinci bölümdeki şiirler, Macaristan ve Çekoslovakya halklarının bağımsızlık mücadelelerini destekleyen mısralardan oluşmaktadır. Üçüncü bölümdeki şiirler, şairin görevi dolayısıyla Anadolu'da bulunduğu yıllardaki gözlemlerini içerir. Şair, "Anama" adlı bölümde yer alan şiirlerde ise geçmişe ait özlemlerini annesi üzerinden dile getirmiş ve hayatı boyunca yaşamış olduğu haksızlıklar ve çarpıklıkları ifade etmiştir. "Yaban Toprağı" bölümünde bulunan şiirleri şair yurt dışında kaleme almıştır. Söz konusu bu şiirlerde ağırlıklı olarak şair, Türkiye'ye olan özlemini dile getirir. Son bölümde yer alan şiirlerde ise şairin, kadın ve aşk konusu üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. M. Kemal Yılmaz da eserin tematik yapısı, dil ve anlatım özellikleri hakkında şu değerlendirmeyi yapar:

"Kitapta, adından da anlaşılacağı gibi genel olarak işlenen tema vatan sevgisi. Ancak bu işleniş alışageldiğimiz ısmarlama vatan, millet, sakarya edebiyatı biçiminde değil. Özdenoğlu kendine özgü, rahat, dar kalıplardan sıyrılmış geniş kelime hazinesi ve hayal gücüyle söylenebileceğin en güzelini, en duygusunu, en içlisini söyleyebilmiş" (Yılmaz, 1974, 24).

Şair, ilk bölümde yer alan "Vatanım Benim" adlı şiirin yazılış anını şu cümlelerle dile getirmektedir: "Paris'te, Champs-Élysée'deki Zafer Kemerinin yanbaşımda oturdum bir akşamüstü. Yağmur altında, alabildiğine acılarıyla dolu, Vatanım Benim'i yazarken, hep Türkiye'yi bu kötü kadere teslim edenleri düşündüm" (Özdenoğlu, 1975, 159).

Kitabın ön kapağında küçük bir başak resmi, şairin, eserin ve yayınevini adı; arka kapağında ise Özdenoğlu'nun kısa bir biyografisi, fotoğrafı ve yayınevini Özdenoğlu'nun sanatı ile ilgili düşünceleri yer almaktadır. Eroğlu Yayınevi tarafından yayımlanan eserin kapak düzeni Fahri Karagözoğlu tarafından yapılmıştır. Kitap 10 liradan satışa sunulmuştur.

3.1.4. Özgürlük İçin Ölmek

Şinasi Özdenoğlu'nun beşinci eseri *Özgürlük İçin Ölmek*, 1974'te yayımlanmıştır. Ankara'da Ayyıldız Matbaası'nda basılan eser, adını ilk bölümde yer alan "Özgürlük İçin Ölmek" başlıklı şiirden almaktadır. Eser, "Özgürlük İçin Ölmek", "Özgürlük Savaşı", "Toplum Uğruna", "Anadolu'nun Kaderinden Bahsedilen Şiirler", "Roma'ya", "Yalnızlık Şiirleri" ve "Kanıma Düşen Cemre" olmak üzere yedi bölüm ve otuz dokuz şiirden oluşmaktadır. Eserde her bölümün başında o bölümdeki bir şiirden mısralar bulunur. Aynı zamanda eserin sonunda "Türk Şiirinde Yeni Bir Akım Başlatmalıyız" ve "Yeni Toplumcu Şiir" başlıklı iki bölüm daha bulunmaktadır. İlk bölümde yayınevi tarafından Özdenoğlu'nun "Yeni Toplumcu Akım" olarak adlandırdığı şiir atılımıyla neyi amaçladığından kısaca söz edilmektedir. İkinci bölümde ise şairin 16 Mart 1974'te *Barış* gazetesine verdiği röportajına yer verilmiştir. Bu röportajda Özdenoğlu genel olarak şairin görev ve sorumluluklarını dile getirirken şiirin anlaşılır kılınarak halka yaklaştırılması konusu üzerinde durmaktadır.

Kitabın ön kapağında dikenli telleri aşarak özgürlüğüne kavuşan kuş figürleri, şairin, eserin, yayınevini adı, "özgürlük ve toplum şiirleri" ifadesi; arka kapağında ise Şinasi Özdenoğlu'nun fotoğrafı, kısa biyografisi ve eserin içeriği hakkında bilgiye yer verilmektedir. Eroğlu Yayınevi tarafından yayımlanan eserin kapak düzeni Erdem Gülegen tarafından yapılmıştır. Kitap 10 liradan satışa sunulmuştur.

Özdenoğlu'nun bu eserindeki şiirleri daha çok özgürlük ve toplumların sevinçten acıya yaşadıkları duyguların ifadeleridir. Şiirlerin 1946-1974 yılları arasında Ankara, Roma, Lüksemburg, Münih, Marsilya olmak üzere farklı yerlerde yazıldıkları görülür. Şair eserin, birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerinde bireylerin ve

toplumların özgürlükleri için verdikleri ya da vermeleri gereken mücadeleleri, politik ve sosyal yaşamında karşılaştığı haksızlık ve vefasızlıkları söz konusu etmiştir. Dördüncü bölüm vatan ve memleket konulu şiirlerden oluşur. Bu şiirlerde şair, Anadolu'nun yoksulluğunun ve yalnızlığının kendisine hissettirdiklerini dile getirir. "Roma'ya" adını verdiği beşinci bölümdeki şiirlerde ise Roma şehrinin tarihsel ve kültürel anlamdaki değerini göz ardı etmeyen bir bakış açısı görülür. Altıncı bölümde şair, yalnızlık duygusunun yüreğinde hissettirdiklerini yansıtır. "Kanıma Düşen Cemre" adlı son bölümdeki şiirler ise kadın ve aşk konularını içermektedir. Şair-yazar Yahya Akengin, eser hakkında şu değerlendirmeyi yapar: "Özgürlük için, Anadolu için yazılmış bu şiirler Türkiye tutkusu için bütün ömrünü harcamakta olan bir sanatçının lirik ürünleridir" (Akengin, 1974, 53).

3.1.5. Memleketi Sevmek Suçu

Şairin, yedinci eseri *Memleketi Sevmek Suçu* 1978'de Ankara'da yayımlanır. İsmi içerisinde yer alan ve üç parçadan oluşan "Memleketi Sevmek Suçu" adlı şiirden alan eser; "Ölmeyeceğim", "Memleketi Sevmek Suçu", "Analar ve Ozanlar", "Tükenmeyen Aşk", "Gelecek Kuşaklara" olmak üzere beş bölüm ve kırk dört şiirden oluşmaktadır. Ayrıca eserin sonunda yer alan "Bir Zamanlar" ile "Ve Bugün" adını taşıyan bölümlerde 1942-1977 yılları arasında süreli yayınlarda şair ve eserleri hakkında yazılmış eleştiri yazıları bulunmaktadır. Şair, diğer eserlerinde olduğu gibi bu eserinde de şiirlerin altına tarih düşerek bazı şiirlerinde de tarihle birlikte yazıldığı yeri de belirtmiştir. 1948-1977 yılları arasında değişik tarihlere sahip şiirlerin Roma, Kopenhag ve Brüksel olmak üzere farklı yerlerde yazıldıkları görülür.

Kitabın ön kapağında adım izleri arasında bir gül, şairin, eserin ve yayınevinin adı; arka kapağında şairin Rıza Ezer tarafından çekilen bir fotoğrafı, "Memleketi Sevmek Suçu I" adlı şiirinden bir bölüm, sanatı ve kişisel özellikleri hakkında bazı bilgiler yer almaktadır. Eroğlu Yayınevi tarafından yayımlanan eserin kapak düzeni ve desenleri Sait Maden tarafından yapılmıştır. Kitap 20 liradan satışa sunulmuştur.

Özdenoğlu'nun bu eserindeki şiirleri; haksızlıklar karşısında başkaldırı, sevgili ile memlekete duyulan sevdâ ve hasret, yalnızlık, pişmanlık, toplumdan uzaklaşma isteği gibi duyguların yoğun biçimde hissedildiği mısralardan oluşur. Şair, eserde ilk bölümün başında yer alan mısralarıyla çarpıklıklar ve haksızlıklarla olan mücadelesinden vazgeçmeyeceğinin mesajını verir:

“Ömründe tek namuslu kavga vermemiş; dürüst insanların yolunu kesmekten başka iş bilmemiş küçük politikacılara, tüm ‘kapı kulları’na, / Ölümsüz şiirin yüceliğine varamayan, taraf tutmaktan başka işe yaramayan sözde eleştirmenlere.. / Evet onlara, küçük hesaplar içindeki o cüce yaratıklara...” (Özdenoğlu, 1978, 5).

Şair, eserin ilk bölümü “Ölmeyeceğim”de yer alan altı şiirle direniş, başkaldırı, bağımsızlık, özgürlük ve barış gibi kavramları kendi yaşamından kesitlerle dizeleştirir. İkinci bölüm “Memleketi Sevmek Suçu”nda yer alan on altı şiir, kimi zaman Anadolu coğrafyasından izlerle, kimi zaman gurbetten memlekete duyulan hasretle sentezlenmiş mısralardan oluşur. “Refioğlu'nun kızı / Anaların en duygulusu / Anam Asiye Özdenoğlu'na” (Özdenoğlu, 1978, 47) ifadeleriyle annesine ithaf ettiği üçüncü bölüm “Analar ve Ozanlar”da yer alan on şiir ağırlıklı olarak anne ve annelik duygusu üzerinde yoğunlaşırken aşk, pişmanlık, yalnızlık gibi duyguların da yer yer hissedildiği mısralardan meydana gelmektedir. Dördüncü bölüm “Tükenmeyen Aşk”, aşk konulu dokuz şiirden, beşinci bölüm “Gelecek Kuşaklara” da şairin poetikasına dair izler taşıyan üç şiirden oluşur. Şair-yazar İlhan Geçer, eser hakkında şu değerlendirmeyi yapar: “Yeni kitabında, huzurlu ve mutlu bir Anadolu'nun özlemini duymakta, kavgasını vermektedir” (Geçer, 1978, 25).

3.1.6. Şairler Böyle Sever

Şair, dokuzuncu eseri *Şairler Böyle Sever*'i 1986'da Ankara'da yayımlar. İsmi ilk bölümdeki şiirlerden esinlenilerek alan eser; “Şairlik Üstüne Şiirler”, “Dostlara Dostluklara”, “Gariplik ve Hasretlik Üstüne Şiirler”, “Türkiye Özlemi”, “Aşk Denen Mucize”, “İtalya Şiirleri”, Side'de Tarih ve Şiir” olmak üzere yedi bölüm ve altmış iki şiirden oluşmaktadır. Şair, diğer eserlerinde olduğu gibi bu eserinde de şiirlerin altına tarih düşmüş bazı şiirlerinde de tarihle birlikte yazıldığı yeri belirtmiştir. 1941-1986 yılları arasında değişik tarihlere sahip şiirlerin Paris,

Lüksemburg, Londra, Roma, Floransa ve Ankara olmak üzere farklı yerlerde yazıldıkları görülür. Ancak, son bölüm “Side’de Tarih ve Şiir”deki şiirlerin yer ve tarih bilgisi, “Ölümsüz Olan Yalnızca Şiir” adlı son şiirin altında “Side, 1971-1986” ifadesiyle yer almaktadır.

Kitabın ön kapağında bulutların üzerinde at arabası kullanan bir erkek ile bir kadın figürü, şairin ve eserin adı; arka kapağında ise şairin fotoğrafı ile “Sevdim” şiirinden bir bölüm yer almaktadır. Grafik Stüdyo - S tarafından yayımlanan eserin kapak kompozisyonu Sait Maden tarafından yapılmıştır. Kitap 500 liradan satışa sunulmuştur.

Özdenoğlu’nun bu eserindeki şiirleri; şairliği hakkında bilgi veren poetik, kendi yaşantısı ve toplumsal yaşamdan izler barındıran; aşk, yalnızlık, özlem, tabiat, gençlik, kadın gibi kavramlara ait duyguların ifade edildiği mısralardan oluşur.

Eserin ilk bölümü “Şairlik Üstüne Şiirler”de yer alan on şiirde şair, şiirinin sosyal hayat ve kendi yaşantısı içerisinde geçirdiği dönemlerden söz ederek poetik mısraları tercih eder. İkinci bölüm “Dostlara Dostluklara”daki beş şiir, toplumsal yaşamda gerçekleşen olumsuz durumların, insan sevgisinin ifade edildiği mısralardan oluşur. Bu bölümün başında “Bilirim, insanlarsız edemezsin / Boş yere bu insanlara sitemin” (Özdenoğlu, 1986, 21) mısraları yer alır. Üçüncü bölüm “Gariplik ve Hasretlik Üstüne Şiirler”de bulunan dokuz şiir, şairin yaşamında tatmış olduğu yalnızlık, aşk, özlem gibi bireysel duyguların ifadeleridir. Dördüncü bölüm “Türkiye Özlemi”ndeki şiirler şairin yurt dışı şiirleridir. Burada bulunan dört şiir Paris, Lüksemburg, Londra’da yazılan ve şairin Türkiye hasretinin hissedildiği mısralardan oluşur. Beşinci bölüm “Aşk Denen Mucize” eserin en hacimli bölümüdür. Yirmi bir şiirin yer aldığı bölümde şairin, her genç gibi aşk duygusunun yoğun biçimde hissedildiği ve gençlik yıllarına ait özlemlerini dile getirdiği şiirler yer alır. Ayrıca eserdeki altıncı bölüm “İtalya Şiirleri” de şairin yurt dışı şiirleridir. Özdenoğlu, bu bölümün başında Horatius’un bir şiirinden alıntıya yer vermiştir. Şair, bu bölümdeki şiirlerin dördünü Roma ve Floransa’da kaleme aldığını belirterek bu şehirlerin kültürel ve tarihî güzelliklerinden söz eder. Ayrıca şair, diğer iki şiirde ise İtalya’daki yaşamışlıklarından söz eder. Yedinci bölüm “Side’de Tarih ve Şiir”de ise Sezar, Kleopatra, Antonius, Neron gibi tarihî kişiliklerin yaşantılarından bazı kesitler yer

alır. Bölümün başında “Kleopatra ile Antonius’un görkemli aşkı üstüne bir ‘uzundeyiş’ten bölümler” (Özdenoğlu, 1986, 111) ifadesi bulunur.

Şairler Böyle Sever’in on beş yıl sonra 2001’de ikinci baskısı yapılır ve bu baskıda ilk baskıya göre bazı değişiklikler görülür. Özdenoğlu, eserin ikinci baskısında daha önceki şiir kitaplarında yer almayan on yedi şiire yer verir. İkinci baskıda sekiz bölüm, yetmiş bir şiir bulunmaktadır. İlk baskıda “Şairlik Üstüne Şiirler” ve “Gariplik ve Hasretlik Üstüne Şiirler” bölümleri ikinci baskıda “Şairler Böyle Sever” ve “Gurbet ve Hasretlik Üstüne Şiirler” adlarını almıştır. İkinci baskıda şair, “Gariban Kadınlar Üstüne Romans” adını verdiği bölümü eserine eklemiştir. Ayrıca “Türkiye Özlemi” ve “Gurbetlik ve Hasretlik Üstüne Şiirler” bölümlerinin sıralamadaki yerleri de ilk baskıya göre farklıdır.

3.1.7. Yasaklar Cehennemi

Şinasi Özdenoğlu’nun on ikinci eseri *Yasaklar Cehennemi*, Ekim 1991’de Ankara’da yayımlanır. Adını içerisinde yer alan “Yasaklar Cehennemi” başlıklı şiirden alan eser; “Yasaklar Cehennemi”, “Aşk Üstüne Anayasa Tasarısı”, “Garip Aşklar ve Gençlik Sevdaları Üstüne” olmak üzere dört bölüm ve kırk beş şiirden oluşmaktadır. Özdenoğlu’nun yüz altı sayfalık bu eserindeki şiirler daha çok aşk, kadın, özlem kavramlarının şairin duygu ve düşünce dünyasında uyandırdıklarının ifadeleridir. Ayrıca şairin bu eserinde yurt dışı izlenimlerini ve yaşam öyküsünü yansıttığı şiirler de kaleme aldığı görülmektedir.

“Yasaklar Cehennemi” ve “Aşk Üstüne Anayasa Tasarısı” bölümündeki şiirlerde yer ve tarih bilgisi yoktur. Bununla birlikte üçüncü ve dördüncü bölümde tarih ve yer bilgisine sahip şiirlerin 1954-1973 yılları arasında Paris, Londra, Roma, Milano Yolu, İstanbul-Venedik Yolu, Lüksemburg olmak üzere farklı yerlerde yazıldıkları görülür.

“Yasaklar Cehennemi” bölümünün başında Norveçli ressam Edvard Munch’ın 1896’da yapmış olduğu bir tablonun; “Aşk Üstüne Anayasa Tasarısı” bölümünün başında İtalyan ressam Raffaello’ya ait 1511 tarihli bir tablonun; “Garip Aşklar” bölümünün başında Avusturyalı ressam Gustav Klimt’e ait 1914 tarihli bir

tablonun fotoğrafları bulunur. “Gençlik Sevdaları Üstüne” bölümünün başında ise “Paris’li ressam Mlle. Vicki’nin, şairin 1946’da ‘Anaforda Dönen Adam’ adlı yapıtı için çizdiği bir desen” (Özdenoğlu, 1991, 65) ifadesi ile birlikte bu ifadede sözü geçen desen yer alır.

Kitabın ön kapağında bir kadın fotoğrafı, şairin, eserin adı ve “sevda şiirleri” ifadesi; arka kapağında ise şairin bir fotoğrafı, kendi el yazısıyla 1991’de yazılmış “Nasıl şiir yazarım?” başlıklı bir şiiri yer almaktadır. Dost Yayınları tarafından yayımlanan kitabın fiyatı belirtilmemiştir.

3.1.8. Özgürlük Tek Sevgilim

Ağustos 1992’de Ankara’da yayımlanan *Özgürlük Tek Sevgilim*, Şinasi Özdenoğlu’nun on üçüncü eseridir. Şair bu eserini “Yunan askerinin İzmir’i işgalinde / Gümüşhane’den Osmanlı Sultanı’na / Ağır bir kınama telgrafı çeken, Müdafaa-i Hukuk’çu / Babam Avukat Hüseyin Hikmet’in onurlu anısına” (Özdenoğlu, 1992, 5) cümlesiyle babasına ithaf ederken özgürlüğe, bağımsızlığa bakışının köklerinden gelen bir tutum olduğu da açık biçimde görülmektedir.

Adını içerisinde yer alan “Özgürlük Tek Sevgilim Bağımsızlık Onurum” başlıklı şiirden esinlenerek alan eser; “Özgürlük Tek Sevgilim”, “Selam Ey Özgürlük”, “Evrensel Barışa ve Dostluğa Çağrı” olmak üzere üç bölüm ve otuz yedi şiirden oluşmaktadır. Özdenoğlu’nun yüz on sekiz sayfalık bu eserindeki şiirlerinde; özgürlük, bağımsızlık, barış, dostluk gibi toplumsal kavramların yoğun bir şekilde işlendiği görülür. Ayrıca bu eserde şairin bireysel şiirlerinde merkeze aldığı unsurlar olan aşk ve kadın konulu şiirleriyle, yurt dışı izlenimlerini yansıttığı şiirleri de mevcuttur. Eserde, bunların dışında poetik ve otobiyografik izler taşıyan şiirler de yer alır. Ahmet Özer, söz konusu bu eserle ilgili “(...) Şinasi Özdenoğlu’nun kendi ülkesinin ve toplumunun da sorunlarını aşarak, tüm insanlığa seslendiği şiirlerinden oluşan yapıtıdır” (Özer ve Uyguner, 2000, 77) değerlendirmesini yapar.

Eserde yalnızca “Ve Sen Ey Roma” şiirinde tarih ve yer bilgisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte tarih ve yer bilgisine sahip şiirlere bakıldığında 1945-1992 yılları arasında Ankara, Münih, Akçay, Paris, Kelkit, Atina, Kopenhag,

Roma, Lüksemburg ve İstanbul olmak üzere geniş bir coğrafyada yazıldıkları görülür.

“Özgürlük Tek Sevgilim” bölümünün başında Fransız ressam Eugène Delacroix'nin “Halka Yol Gösteren Özgürlük” ismini verdiği ünlü tablosunun; “Selam Ey Özgürlük” bölümünün başında “Özgürlük Bağımsızlık ve Barış üstüne çeşitlemeler” (Özdenoğlu, 1992, 43) ifadesi ile birlikte Meksikalı ressam Orozco'ya ait bir tablonun; “Evrensel Barışa ve Dostluğa Çağrı” bölümünün başında Beethoven'ın 9. Senfonisinden alıntılanan “Söz zincire vurulsa da, ses özgürdür...” (Özdenoğlu, 1992, 89) cümlesiyle “Bir senfoni, ya da bir senfonik şiir için deyişler” (Özdenoğlu, 1992, 89) ifadesinin yanı sıra İtalyan ressam Carlo Cignani'ye ait bir tablonun fotoğrafları bulunur. Ayrıca kitabın sonunda “Geçmişten Bugüne Birkaç Eleştiri” başlığı ile Şinasi Özdenoğlu ve şiiri hakkında süreli yayınlarda yazılan eleştirilerden kesitler yer almaktadır.

Kitabın ön kapağında bir nilüfer çiçeği fotoğrafı, şairin, eserin adı ve “özgürlük, bağımsızlık, barış şiirleri” ifadesi; arka kapağında ise şairin bir fotoğrafı, Prof. Dr. Anna Masala, Muzaffer Uyguner, Yekta Güngör Özden ve Mehmet Aldan'ın şairin eseri ile özgürlük şiirleri üzerine görüşleri yer almaktadır. Dost Yayınları tarafından yayımlanan kitabın fiyatı belirtilmemiştir.

3.1.9. Sımsıcak Dostluğunda Ölümün

Şinasi Özdenoğlu'nun on dördüncü eseri *Sımsıcak Dostluğunda Ölümün*, Şubat 1993'te Ankara'da iki bin beş yüz adet olarak basılmıştır. Eser, “Sımsıcak Dostluğunda Ölümün”, “Öte'den”, “Korkusu Sarmasın Ölümün”, “Ölüm Poemi” ve “Ölümsüz Olana Git” olmak üzere beş bölüm ve kırk şiirden oluşmaktadır. Yüz yedi sayfalık bu kitaptaki şiirlerin tamamı ölüm konusu üzerine yazılmıştır. Özdenoğlu, bu kitabını “Genç yaşlarda yitirdiğimiz / Sevgili kardeşlerim / Güneş ve Alpaslan Özdenoğlu'nun / Unutulmaz anılarına...” (Özdenoğlu, 1993, 7) ifadesiyle vefat eden iki kardeşine ithaf eder. Şair, “Ölüm Poemi” bölümü dışındaki şiirlere tarih bilgisi eklemiştir. Bu tarihlere bakıldığında şiirlerin 1964-1992 yılları arasında yazıldığı görülmektedir.

“Sımsıcak Dostluğunda Ölümün” bölümünün başında Fransız ressam Pierre Paul Prud'hon'a ait bir tablonun fotoğrafı bulunmaktadır. “Öte'den” bölümünün başında bir başka Fransız ressam J. A. Dominique Ingres'in tablosuna ait bir fotoğraf ile “şairin notu” olarak belirtilen şu cümleler yer almaktadır:

“Zaman; bölünmez, durdurulmaz, sonsuz bir süreç olduğuna göre; ölüm de bu süreç içinde, tıpkı yaşam gibi onunla bütünleşen bir başka gerçek. ‘Öte’; bir ‘öteki dünya’ imgelemi değil; zaman süreci içinde akıp giden bir başka serüven, bir başka değişimdir bence... Bu yüzden ‘öte’ diyorum ona...” (Özdenoğlu, 1993, 35).

“Korkusu Sarmasın Ölümün” adlı üçüncü bölümün başında Norveçli ressam Edvard Munch'a ait bir tablonun fotoğrafı ve Alman şair Friedrich Schiller'in “Ölümden de korkunçtur, ölüm korkusu...” sözü yer almaktadır. “Ölüm Poemi” adlı bölümün başında Fransız ressam Théodore Géricault'a ait bir tablonun fotoğrafı ve “Bu bölümlerdeki şiirler; şairin 1946 yılında yayımlanan ‘Anaforda Dönen Adam’ adlı yapıtından alınmıştır” ifadesi bulunur. Son bölümün başında ise Alman ressam Caspar David Friedrich'e ait bir tablonun fotoğrafı ile “Mademki ölüm var bu dünyada / Ver kalbini ölümsüz şarkılara / Git, ölümsüzü ara!” (Özdenoğlu, 1993, 93) mısralarına yer verilmiştir.

Kitabın ön kapağında karanlıkta bir erkek figürü, şairin, eserin ve yayınevının adı; arka kapağında ise ön kapakta bulunan erkek figürü yer almaktadır. Gece Yayınları tarafından yayımlanan kitabın fiyatı belirtilmemiştir.

3.1.10. Sevdim Savaşım

Şinasi Özdenoğlu'nun on beşinci eseri *Sevdim Savaşım*, şairin daha önce yayımlanmış şiirlerinden seçkilerle birkaç yeni şiirinin bir arada sunulduğu bir yapıttır. Ağustos 1995'te Ankara'da yayımlanan eser, “Nereye Kalbim”, “Nisan Selleri”, “Sevdim-Savaşım” olmak üzere üç bölüm ve elli beş şiirden oluşmaktadır. Şair, eserinde her bölümün başında o bölümdeki bir şiirden mısralar sunar. Aynı zamanda eserin sonunda “Geçmişten Bugüne Şairin Şiirleri Üstüne Söylenenler” başlığıyla Şinasi Özdenoğlu'nun şiir dünyasına ve eserlerine ilişkin süreli yayınlarda yayımlanan yazılardan kesitler bulunmaktadır. Özdenoğlu'nun doksan beş sayfalık bu eserindeki şiirlerinde; özgürlük, bağımsızlık, barış, yaşam ve insan sevgisi gibi

toplumsal kavramları işlediği görülür. Ayrıca şairin bu eserinde aşk ve kadın konulu şiirleriyle yaşam öyküsünden bazı izler sunduğu şiirler de yer alır.

Eserde yer alan şiirlerin büyük çoğunluğunda tarih ve yer bilgisi bulunmamaktadır. Tarih ve yer bilgisi belirtilen şiirlere bakıldığında 1945-1995 yılları arasında, Ankara’da ve Kopenhag’da yazıldıkları görülür. Şair, eserin bir ve ikinci bölümünde yer alan şiirlerin önemli kısmında kendi yaşamından da kesitler sunarak aşk, kadın, yalnızlık, özlem gibi bireysel kavramları işlerken üçüncü bölümde ise yine kendi yaşamından izler taşıyan özgürlük, bağımsızlık, dünya barışı gibi toplumsal meselelere dair duygularının ifadeleri olan mısraları tercih eder. Ahmet Özer, esere ilgili olarak “ ‘Sevdim Savaşım’; bütün bir ömrü şiirle iç içe geçen bir şairin, yaşamdan damıttığı duyarlılıkların sergilendiği bir kitaptır” (Özer ve Uyguner, 2000, 86) değerlendirmesini yapar.

Kitabın ön kapağında Fransız ressam Pierre Auguste Renoir’e ait “Boulevard de Paris”⁵⁹ adlı tablo, şairin, eserin ve yayınevinin adı ile “yeni şiirler ve seçkiler” ifadesi; arka kapağında ise Gönül Bumin tarafından yapılan şairin yağlı boya portresi yer almaktadır. Ayrıca eserdeki bölüm başlarında yer alan resimler ise İsmet Birsal tarafından çizilmiştir. Evrim Sanat Yayınları tarafından yayımlanan kitabın fiyatı belirtilmemiştir.

3.1.11. Uzak Şiirler

1997’de Ankara’da yayımlanan *Uzak Şiirler*, Şinasi Özdenoğlu’nun on altıncı eseridir. Şairin diğer şiir kitaplarından seçilen şiirlere yer verilmiş bir seçkiler toplamı olan eser; “Teselli”, “Dertyanış”, “Anaforda Dönen Adam”, “Yelken”, “Ölüm Poemi”, “Delikanlılık Şiirleri”, “Anadolu’nun Kaderinden Bahsedilen Şiirler” ve “Güzel Bir Dünya Üstüne” olmak üzere sekiz bölüm, elli dört şiirden ve yüz kırk iki sayfadan oluşmaktadır. “Anadolu’nun Kaderinden Bahsedilen Şiirler” bölümünde yer alan desen Refik Epikman tarafından yapılmıştır. Şair, bölümün başında “Anadolu insanı ki benim insanım / Yazdım gençlik günlerimde şiirini / Nice aydın geçinenler tanımaz / Onlardan hiçbirini...” (Özdenoğlu, 1997, 91) mısralarına yer

⁵⁹ bkz. <http://www.ressamlar.gen.tr/pierre-auguste-renoir/boulevard-de-paris/> [Erişim tarihi: 06.04.2020]

verir. “Güzel Bir Dünya Üstüne” bölümünün başında “dünya barışı, özgürlük ve kardeşlik üstüne şiirler” ifadesi yer almaktadır. Ayrıca eserin sonunda “Eleştiriler Yorumlar Değerlendirmeler” başlığıyla şairin şiir anlayışı ve bazı şiirleri üzerine görüşler yer almaktadır.

Eserin ilk bölümü “Teselli”, şairin ilk şiir kitabından alınan on dokuz şiirden oluşur. Şair, bu şiirlerde aşk ve özlem gibi bireysel duyguların tarifi olan mısraları tercih eder. Ayrıca tabiat unsurlarından yoğun biçimde faydalandığı mısralar da mevcuttur. İkinci bölüm “Dertyanış”ta yer alan ve birbirinin devamı niteliğinde olan dört şiirde şair, duygu dünyasında önemli bir yere sahip olan yaşam ve ölüm kavramlarını destansı bir üslupla sunar. “Anaforda Dönen Adam” başlıklı üçüncü bölümde altı parçadan oluşan bir şiir yer alır. Bu şiir şairin ikinci şiir kitabı *Anaforda Dönen Adam*’dan aktarılmıştır. Şair, “Anaforda Dönen Adam”da; şiire, sanata ve hayata bakışındaki ipuçlarını verirken insanlık için de ölüm gerçeğini unutmadan yaşamın değerinin farkındalığını oluşturmak gayesindedir. Bu şiir ve Özdenoğlu’nun yaşamı boyunca verdiği bireysel ve sosyal mücadeleler göz önüne alındığında “Anaforda Dönen Adam”, şairin kendi hayatına bir göndermesi olarak değerlendirilebilir. Dördüncü bölüm “Yelken”, beşinci bölüm “Ölüm Poemi” ve altıncı bölüm “Delikanlılık Şiirleri” de yine *Anaforda Dönen Adam* eserinde yer alan bölümlerdir. “Yelken” ve “Ölüm Poemi” bölümleri altı parçalık tek şiirden oluşurken “Delikanlılık Şiirleri” sekiz şiirin yer aldığı bir bölümdür. Şair, denizi bir anne kendisini ise bir gemi olarak tasvir ettiği “Yelken”de; çocukluğundan yetişkinliğine hissettiği özlem, umut, yaşama sevinci gibi duyguların ifadelerini denizle ilgili unsurlar yardımıyla sunar. “Ölüm Poemi”nde ise şair, ölümün er ya da geç insanlık tarafından tadılacak bir gerçek oluşundan hareketle, ölenlerin ardında bıraktıkları dünya hayatına ilişkin olası hislerinden, ölümle birlikte unutulmak korkusundan söz ettiği mısraları tercih eder. “Delikanlılık Şiirleri” bölümündeki şiirlerde şairin gençlik yıllarında aşkı; pişmanlık, hayal kırıklığı, özlem gibi hislerle sentezlediği görülür. Eserde yer alan son iki bölüm “Anadolu’nun Kaderinden Bahseden Şiirler” ve “Güzel Bir Dünya”da daha çok sosyal meselelere dair şiirler bulunur. “Anadolu’nun Kaderinden Bahseden Şiirler” Türk aydınının Anadolu insanı ile arasındaki mesafenin de farkındalığıyla Anadolu coğrafyasının unutulmuşluğunu dile getirdiği şiirlerden; “Güzel Bir Dünya Üstüne” de şairin şiirlerinde ve düzyazılarında

sıklıkla üzerinde durduğu evrensel barışın sağlanmasının dileği olan şairlerden oluşmaktadır. Ahmet Özer, kitapla ilgili olarak “Özdenoğlu, bu yapıtıyla yıllar öncesinde kalan günlerine, o günlerde yazdığı şiirlere, yaşadığı duygu yüklü yıllara, bir uzun yolculuk başlatıyor” (Özer, 1998, 80) değerlendirmesini yapar.

Kitabın ön kapağında bir ovada bulunan at fotoğrafı, şairin, eserin adı ve “seçkiler” ifadesi; arka kapağında ise şairin bir fotoğrafı, Şinasi Özdenoğlu’nu tanıtan kısa bir yazı ile yayınevının bu seçkiyi yayımlamasının amacından söz eden ifadeler yer almaktadır. 4RENK Yayınları tarafından yayımlanan eserin fiyatı belirtilmemiştir.

3.1.12. Türkiye Sevdası

1997’de Ankara’da beş bin adet basılan *Türkiye Sevdası*, Şinasi Özdenoğlu’nun on yedinci eseridir. Esere dönemin Kültür Bakanı Mustafa İstemihan Talay⁶⁰ tarafından ön söz yazılmıştır. Adını ilk bölümdeki “Türkiye Sevdası”ndan alan eser; “Türkiye Sevdası”, “Bağımsızlık / Özgürlük”, “Barışa ve İnsanlığa Çağrı”, “Side’de Tarih ve Şiir”, “Mustafa Kemal Ateşi” ve “Ulusal Bağımsızlık Destanı” olmak üzere altı bölüm ve altmış şiirden oluşmaktadır. Özdenoğlu’nun yüz kırk altı sayfalık eserinin iç kapağında “Destanlar ve Destansı Şiirler” ifadesi yer alır.

Eserde yalnızca üç şiirde -“Büyüktür Bizim Anadolumuz”, “Ve İşte Ömrüm”, “Öldürme N’olur”- tarih ve yer bilgisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte tarih ve yer bilgisine sahip şiirlere bakıldığında 1945-1995 yılları arasında Paris, Fesliğin Yaylası (Hâdim), Edremit (Akçay), Leiden, Yozgat (Sorgun), Kopenhag, Ankara, Kelkit, Atina, İstanbul ve Antalya (Side) olmak üzere geniş bir coğrafyada yazıldıkları görülür.

Eserin ilk bölümü “Türkiye Sevdası”ndaki on altı şiirde şair, yurt dışında bulunduğu yıllarda Türkiye’ye duyduğu özlemi ve sevgiyi destanları andıran coşkun söyleyişle dile getirirken yaşamından da bazı kesitleri gösteren mısraları tercih eder. Bölümün başında o bölümdeki bir şiirden mısralar bulunur. İkinci bölüm

⁶⁰ bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Türkiye_kültür_ve_turizm_bakanları_listesi [Erişim tarihi: 06.04.2020]

“Bağımsızlık / Özgürlük”teki on beş şiir, şairin pek çok şiirinde ana konu olarak yer alan özgürlük kavramını tarihî gerçekliklerle sunan mısralardan oluşur. Bölümün başında “Bağımsızlık, özgürlük / Biri aşkım, öteki karasevdam” (Özdenoğlu, 1997, 37) ifadesi yer almaktadır. Üçüncü bölüm “Barışa ve İnsanlığa Çağrı”da bulunan yedi şiir, insanlığa tarih boyunca büyük zararlar veren savaşların son bulması dileğiyle âdeta dünya barışının propagandası olabilecek mısralardan oluşur. Bölümün başında “Bir senfoni, ya da senfonik şiir için dizeler” (Özdenoğlu, 1997, 79) ifadesiyle, “Nerde insanlığın hakkı var, oradayım / Nerde haksızlık varsa, karşımdayım / Darağacında özgürlüğü haykıracağım!” (Özdenoğlu, 1997, 79) mısraları yer almaktadır. Dördüncü bölüm “Side’de Tarih ve Şiir”de iki tarihî kişiliğin Antonius ve Kleopatra’nın aşkının ön planda tutulduğu destansı söyleyişe sahip mısralar dikkat çekicidir. Bölümün başında “Kleopatra ile Antonius’un görkemli aşkı üstüne destan” (Özdenoğlu, 1997, 91) ifadesiyle, bölümdeki bir şiirden mısralar bulunur. Beşinci bölüm “Mustafa Kemal Ateşi”ndeki on iki şiir, Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün Türk milletinin zihninde, gönlünde edindiği yeri tasvir eden mısralardan oluşur. Bölümün başında bölümdeki şiirden mısralar bulunur. Altıncı ve son bölüm “Ulusal Bağımsızlık Destanı”nda yer alan üç şiir, Türk milletinin büyük bir azim ve inançla mücadele vererek kazandığı bağımsızlığın ifadeleridir. Şair, bu bölümü “Ulusal Bağımsızlık Savaşımızda can veren yiğitlerin kutsal anısına” (Özdenoğlu, 1997, 129) ifadesiyle ithaf eder. Ayrıca bölümün başında “Şairin, tamamlamaya çalıştığı ‘Ulusal Kurtuluş Savaşı’ adlı destandan 3 bölüm” (Özdenoğlu, 1997, 129) açıklaması bulunur.

Kitabın ön kapağında Sümela Manastırı’na ait bir fotoğraf, şairin, eserin ve yayınevinin adı; arka kapağında Şinasi Özdenoğlu’nu tanıtan kısa bir yazı ve yayınevinin kitap hakkındaki görüşleri yer almaktadır. T.C. Kültür Bakanlığı tarafından yayımlanan eserin kapak düzeni Canan Bayram tarafından yapılmıştır. Kitap 600.000 TL’den satışa sunulmuştur.

3.1.13. Her Aşk Bir Titanik

Şinasi Özdenoğlu'nun on dokuzuncu ve son eseri *Her Aşk Bir Titanik* 2003'te Ankara'da yayımlanır. Adını ilk bölümden alan eser; “Her Aşk Bir Titanik”, “Saklıkent”, “Uzak Sevdalar”, “Savaşlar Olmasaydı” ve bir seçki bölüm olan “Okuyucularımın Seçtikleri” olmak üzere beş bölüm ve altmış şiirden oluşmaktadır. Özdenoğlu, yüz on bir sayfalık bu eserindeki şiirlerde; aşk, ölüm, yalnızlık, gurbet, özlem, barış gibi duyguların ifadesinin yanı sıra tabiata bakışını yansıttığı mısralara da yer verir. Ayrıca eserde yer yer poetik ve otobiyografik şiirlere de rastlanılır. Ahmet Özer, “Titanik, buz dağına çarparak parçalanan bir transatlantikti. Bu geminin denize gömülüğü; büyük aşkların, âşıkların küle dönüştürüşüne benzetilmiştir. Özdenoğlu da ‘Her terk ediş bir intihardır şimdi’ dizesiyle bu ‘gidiş’i anlatır dizelerinde” (Özer, 2004, 2) ifadeleriyle hem şairin eseri için tercih ettiği ismin arka planına hem de eserin içeriğine dair bir değerlendirmede bulunur.

Eserde “Okuyucularımın Seçtikleri” bölümündeki şiirlerin tamamında hangi eserden bu esere aktarıldığı ve tarih bilgisi yer almaktadır. Bu tarihlere bakıldığında şiirlerin 1964-2001 yılları arasında yazılmış oldukları görülür. Bunun dışında yalnızca “Uzak Sevdalar” bölümündeki “Uzak Sevdalar I” ve “Yaban Toprağında Bir Şarkı” şiirlerinde tarih ve yer bilgisi bulunmaktadır. “Uzak Sevdalar I” şiirinde “Ankara 1949” ifadesi bulunurken “Yaban Toprağında Bir Şarkı” şiirinde ise “Münih ‘Bülbül Pansiyonu’ Mayıs 1973” bilgisi yer alır.

Kitabın ön kapağında keman çalan bir kız ve ağaç fotoğrafı, şairin, eserin adı; arka kapağında ise şairin bir fotoğrafı, yayınevini şair ve sanatı hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Dost Yayınları tarafından yayımlanan eserin kapak düzeni Alaattin Bahçekapılı tarafından yapılmıştır. Kitabın fiyatı belirtilmemiştir.

3.2. Şiirsel Düzyazı

3.2.1. Acısıyla Yanmak Türkiye'nin

1975'te yayımlanan *Acısıyla Yanmak Türkiye'nin*, Şinasi Özdenoğlu'nun altıncı eseridir. Ankara Tisa Matbaası'nda basılan eser, adını ilk bölümde yer alan "Acısıyla Yanmak Türkiye"nin adlı şiirsel düzyazıdan alır. Eser, "Acısıyla Yanmak Türkiye'nin", "İnsan ve Toplum", "Devlet ve Erdem", "Sevgilerle Donattığım Yaban Topraklarından" olmak üzere dört bölüm ve otuz dokuz şiirsel düzyazıdan oluşmaktadır.

Kitabın ön kapağında bir ateş figürünün içerisinde resmedilmiş eller, şairin, eserin, yayınevinin adı ve "şiirsel düzyazıyla toplum ve insan gerçeğine bakışlar" ifadesi; arka kapağında ise Şinasi Özdenoğlu'nun fotoğrafı, kısa biyografisi ve şiirsel düzyazı türünde kaleme alınmış eserin içeriği hakkında bilgiye yer verilmektedir. Eroğlu Yayınevi tarafından yayımlanan eserin kapak düzeni ve desenleri Sait Maden tarafından yapılmıştır. Kitap 20 liradan satışa sunulmuştur.

Özdenoğlu, eserini toplumsal gözlemlerinin ve yaşamında önemseydiği meselelerin ifadelerinden oluşan parçalardan meydana getirmiştir. Bu dikkatle bakıldığında *Acısıyla Yanmak Türkiye'nin*, Türkiye'nin Cumhuriyet aydınlanmasını takip eden yıllar içinde giderek bozulmaya başlayan sosyal ve siyasal durumuna dair önemli değerlendirmeler içeren bir eserdir denilebilir. Şair, kendi ifadesiyle "şiirsel düzyazıyla toplum ve insan gerçeğine bakışlar" olarak nitelendirdiği eserinde kullandığı biçim bakımından da dikkate değer bir yapıt ortaya koymuştur. Özdenoğlu, eserinde -mensur şiir olarak da bilinen- kendi adlandırmasıyla "şiirsel düzyazı" biçimini kullanmasındaki sebebi eserin ikinci baskısında yer alan ön sözünde şu cümlelerle açıklamaktadır:

"Cumhuriyet dönemi edebiyatımızda; Ahmet Haşim, Yakup Kadri Karaosmanoğlu ve Ruşen Eşref Ünaydın'la temsilcilerini bulan, adına 'şiirsel düzyazı' dediğimiz bu yazın türünü; o değerli temsilcilerden yarım yüzyıl sonra, bireysel boyuttan çıkarıp, toplumsal ve evrensel boyut içinde, sosyal, siyasal ve ekonomik öğeler katarak yeniden yazınımızın gündemine getirmek istedik. Fransızların 'poème en prose' dedikleri bu yazın türüne, bizim eski üstatlar 'mensur şiir' demişler. Biz de bu yazın çeşidine Türkçemizde ilk kez bir karşılık bularak 'şiirsel düzyazı' dedik. Şair Cemal Süreya 'Acısıyla Yanmak Türkiye'nin' üstüne yazdığı eleştiride; 'şiirsel düzyazı' yerine 'düzyazısal şiir' demenin daha doğru olacağını ileri

sürmüştü. Cemal Süreya'nın bu önerisine katılmadık. Çünkü 'mensur şiir'de altyapı, esasta 'düzyazı'dır. Şiir değildir. Nasıl bir düzyazıdır? Şiir öğelerini içeren bir düzyazıdır. Bir başka deyimle; düzyazı ağırlıklı bir türdür. Şiirsel söylemle ve öğelerle ayrı bir nitelik kazanır. Öyleyse; asal nitelik göz önüne alınarak 'şiirsel düzyazı' demek doğru olacaktır. Gerçekten de kullandığımız bu deyim yazınımızda benimsendi ve tuttu" (Özdenoğlu, 1995, 5).

Muzaffer Uyguner *Türk Dili* dergisinin Şubat 1976 tarihli sayısında eserle ilgili değerlendirmesinde şu ifadelerle yer verir:

"Özdenoğlu, bu şiirsel düzyazılarında, Anadolu ve burada yaşayan insanların sevgisiyle coşmakta; geri bıraktırlmış yurdunun ve insanların acı alın yazısı karşısında başkaldırmakta ve geri bıraktıran güçleri sert, acı, acımasız bir dille yermektedir. Anadolu insanının alın yazısına dönük bu başkaldırması, genişleyip tüm geri bıraktırlmış ülke insanların alın yazısını da kapsamaktadır. Atatürkçü ve insancıl bir kaynaktan beslenen Özdenoğlu, şiirsel bir güçle etkili bir bileşime ulaşmaktadır" (Uyguner, 1976, 118).

Acısıyla Yanmak Türkiye'nin yirmi yıl sonra 1995'te ikinci baskısı yapılır ve bu baskıda ilk baskıya göre bazı değişiklikler görülür. Özdenoğlu, eserin ikinci baskısında ilk baskıda yer almayan on yeni şiirsel düzyazıya yer verir. İkinci baskıda beş bölüm, kırk dokuz şiirsel düzyazı bulunmaktadır. Şair, ikinci baskıda "Doğamızın Dramı" adını verdiği bölümü eserine eklemiştir. Ayrıca şair, ilk baskıda "Ne Güzelsin Vatanım I-II", "Hayvanlar" başlıklı şiirsel düzyazıları ikinci baskıda "Ne Güzelsin Benim Yurdum I-II", "Kiralıklar" adlarıyla değiştirmiştir.

3.3. İnceleme

3.3.1.Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi

Şinasi Özdenoğlu'nun üçüncü ve inceleme türündeki tek eseri *Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi*, 1949'da yayımlanmıştır. İstanbul'da Güven Basımevi'nde basılan eser, yirmi altı isimle Türk edebiyatının beş ana meselesi üzerinden yapılan anketlerden ve bu beş mesele hakkında Özdenoğlu'nun düşüncelerinden oluşmaktadır.

Kitabın ön kapağının rengi mavi olup şairin, eserin, yayınevini adı ve eser içerisinde söyleşileri bulunan isimlerin adları; arka kapağında ise sadece kitabın 200

kuruştan satıŖa sunulduğunun bilgisi yer almaktadır. Aynı zamanda eser, İnkılap Kitabevi tarafından yayımlanmıŖtır.

Eserdeki beŖ ana mesele; “Millî Edebiyat”, “Hümanizma ve Hümanizmanın Gerçek Manası”, “Tercüme Hareketimiz”, “Hümanizmayı Yaratmak”, “Yeni Neslin Sanata BakıŖı”dır. Ankete katılan isimler: Abdülhak Ŗinasi Hisar, Agâh Sırrı Levend, Behçet Kemal Çağlar, Burhan Belge, Enis Behiç Koryürek,ERCÜMENT EKREM TALÜ, FaliH Rıfki Atay, Fuat Köprülü, Halit Fahri Ozansoy, Hasan Ali Yücel, Hüseyin Cahit Yalçın, İbrahim Alaettin Gövsa, Kemalettin Kamu, Nahit Sırrı Örik, Necmettin Halil Onan, Nurettin Artam, Nurullah Ataç, Ömer Bedrettin UŖaklı, Peyami Safa, ReŖat Nuri Güntekin, Sabahattin Eyuboğlu, Sabri Esat Sivayuşgil, Sadri Ertem, Selahattin Batu, Suut Kemal Yetkin ve Yunus Kâzım Köni’dir. Ŗinasi Özdenoğlu, 1943-1944 yılları arasında *Varlık* dergisinde de yayımlanan bu anketlerle Türk edebiyatı tarihine kaynaklık edebilecek edebiyat ve sanat hayatımıza katkı sunacak bir eseri meydana getirdiğini Ŗu cümlelerle açıklar: “Bir gün bu kitabı açıp okuyanlar, muayyen edebiyat ve sanat meseleleri üzerinde, yine bir gün konuşmuş ve düşünmüş olanların sesini, yılların ötesinden duymuş olacaktadırlar” (Özdenoğlu, 1949, 8).

Özdenoğlu, anketlerin, dolayısıyla eserin oluŖturulmasındaki temel gayenin ise Türkiye’nin kültür ve sanat tarihi açısından bir ihtiyacını karŖılamak olduğunu dile getirir:

“Yirmi yıldan beri -kendine göre- bir Sanat Rönesansı içinde bulunan Türkiye’de, bir takım değerler çökmekte, bir takımları da yepyeni hüviyetlerle belirlenmektedir. Bu oluŖ ve değerlerle, ortaya çıkan yeni problemlerin izahını, sözlerine güvenilir edebiyatçılar arasında yapılmıŖ gerçek bir anketle sağlamak gerekiyordu. İşte bizim anketimiz bu lüzumdan doğdu. Kitapta eski ve yeni meseleler var. Eskiler; üzerinde kesin söz söylenmemiş; yeniler de iyice aydınlanmamış oldukları için, hepsi de anketin konusu içine alınmışlardır” (Özdenoğlu, 1949, 5-6).

Özdenoğlu, “Millî Edebiyat Meselesi”nde bir yazının millî olup olmadığını belirleyen etkenleri irdeler. Ona göre bir sanat eserinin millî oluŖunun en önemli Ŗartı dildir ve Türk olan yazarın Türk diliyle yazdığı her eser millî sıfatını hak eder. Ancak Özdenoğlu, “Millî Edebiyat” ifadesinin sınırlayıcı ve ikiliğe sebep olduğunu düşündüğünden kullanılmaması gerektiğini savunur.

“Hümanizma ve Hümanizma'nın Gerçek Mânası” meselesinde hümanizma kavramının Türkiye’de beş farklı anlamda kullanıldığını belirten Özdenoğlu, bunları; Rönesans’ı doğuran etken olarak, Antik Yunan ve Latin kültürüyle ilgilenmek anlamında, Kültür ve sanat eserlerinde insanı ve insana dair her şeyi aramak ve yaratmak anlamında, Bütün insani değerleri kapsayan bir anlayış olarak ve Millî inkâr edip milletlerarası olma yolundaki hareket olarak hümanizma şeklinde dile getirir. Ayrıca Özdenoğlu, yaptığı tüm anketlerde hümanizma kavramının tam anlamıyla tanımlanamadığını dile getirir. Şairin bu anlamda en kapsayıcı bulduğu tanımlama Suut Kemal Yetkin’in, hümanizmanın geçmişe dayanan bir kavram olmasına karşın çağdaşlaşan dünyaya ayak uyduran bir olgu olduğuna yönelik ifadeleridir.

Özdenoğlu, “Tercüme Hareketimiz” başlıklı meselede Türkiye’deki tercüme hareketlerini özel tercüme ve devlet eliyle yapılan tercüme olarak ikiye ayırır. Her iki tarafın yaptığı tercüme hareketlerini doğru bulan şair, buna karşın tercüme eserlerin çokluğunun yol açtığı problemleri de dile getirir. Şaire göre bu problemler; tercüme tekniğinde görülen yanlışlıklar, tercüme edilecek eserlerin değer sırasına göre yayımlanmaması, gereğinden fazla tercüme eserin telif eserlerin okunması noktasındaki olumsuz etkisidir.

Şair, “Hümanizmayı Yaratmak Meselesi”nde eski ve yeni toplulukların hümanizma kavramına bakış açılarını dile getirir. Özdenoğlu, hümanizma kavramını ortaya atanların Antik Yunan ve Roma toplulukları olduğunu ifade ederken hümanizmayı geliştirenlerin başta Macaristan olmak üzere Almanya, Fransa ve Kuzey Avrupa ülkeleri olduğunu dile getirir.

“Yeni Neslin Sanata Bakışı” meselesinde şair, genç neslin sanata geniş bir bakış açısı getirerek insanı öncelediği ancak yine de yetersizliklerin olduğunu düşünür. Özdenoğlu, çalışma azmi ve gösterecekleri birliktelikle daha iyi konumda olabileceğini dile getirerek Türk sanatçılarına olan inancını vurgular.

3.4. Deneme

3.4.1. Önce İnsan Olmak

Şinasi Özdenoğlu'nun sekizinci ve deneme türündeki ilk eseri *Önce İnsan Olmak* 1981'de yayımlanır. Ankara Eroğlu Matbaası'nda basılan eser, adını ilk bölümde yer alan "Önce İnsan Olmak" adlı bölüm ve yazıdan almaktadır. Yüz doksan beş sayfalık eser, "Önce İnsan Olmak", "Nâmuslu Bir Demokrasi İçin" ve "Bir Kemalist'in Bakış Açısıyla" olmak üzere üç bölüm ve yirmi altı yazıdan oluşmaktadır. Eserin ikinci bölümünün başında Fransız siyasetçi Jules Simon'un "Köle olmak istemeyen ve şeref arayan kimse; partilerin ve liderlerin gözünde bir bozguncudan başka bir şey değildir.." (Özdenoğlu, 1981, 63) sözü yer almaktadır.

İlk bölüm "Önce İnsan Olmak"ta yer alan denemelerin adları şunlardır: "Önce İnsan Olmak", "Yeni Bir Çağ - Yeni Bir İnsan", "Haksızlığa Karşı Uygarca Direniş"⁶¹, "Sevmesini Unutmuş Toplum", "Erdeme Acımak"⁶², "Kavgaya Omuz Vermek", "Gençliğe Akılcı Yaklaşım", "Çağdaş İnsan ve Mutluluk"⁶³, "Duygusal Türkiye"dir.

İkinci bölüm "Nâmuslu Bir Demokrasi İçin"de yer alan denemelerin adları şunlardır: "Okumak ve Ötesi"⁶⁴, "Elele Bir Dünya Yaratmak"⁶⁵, "Devlet ve Adalet", "Çıkar Yol"⁶⁶, "Halk Dalkavukluğu"⁶⁷, "Liderler Demokrasisi"⁶⁸, "Demokrasinin Neresindeyiz", "Partizanlık, TRT ve Devlet", "Değerlerini Harcalayan Ülke:

⁶¹ Bu yazı *Kuşakkaya* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Haksızlığa Karşı Uygarcı Direniş...", *Kuşakkaya*, Y. 8, S. 811 (27 Haziran 1975), s. 2. ve Özdenoğlu, Şinasi, "Haksızlığa Karşı Uygarcı Direniş...-2-", *Kuşakkaya*, Y. 8, S. 812 (1 Temmuz 1975), s. 3.

⁶² Bu yazı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Arada Bir / Erdeme Acımak", *Cumhuriyet*, Y. 51, S. 18227 (29 Nisan 1975), s. 2.

⁶³ Bu yazı *Varlık* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Çağdaş İnsan ve Mutluluk", *Varlık*, S. 844 (Ocak 1978), s. 4.

⁶⁴ Bu yazı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Arada Bir / Okumak ve Ötesi", *Cumhuriyet*, Y. 53, S. 18866 (6 Şubat 1977), s. 2.

⁶⁵ Bu yazı *Milliyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Düşünenlerin Düşüncesi / El Ele Bir Dünya Yaratmak İçin", *Milliyet*, (20 Nisan 1973), s. 2.

⁶⁶ Bu yazı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Çıkar Yol", *Cumhuriyet*, Y. 46, S. 16281 (22 Kasım 1969), s. 2.

⁶⁷ Bu yazı *Atatürkçü Düşünce* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Halk Dalkavukluğu", *Atatürkçü Düşünce*, Y. 3, S. 37 (Mayıs 1997), s. 8-9.

⁶⁸ Bu yazı *Kuşakkaya* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Liderler Demokrasisi", *Kuşakkaya*, Y. 31, S. 2561 (12 Eylül 1997), s. 2.

Türkiye”⁶⁹, “Lidere Ters Düşmek Korkusu”⁷⁰, “Konuşmak Görevi”⁷¹, “Usturuplu Konuşmak”, “Seçim Dedikleri” ve “Önseçim ve Battal”dır.

“Bir Kemalist’in Bakış Açısıyla” adı verilen son bölümdeki denemelerin adları ise şunlardır: “Atatürkçü Diyalektik - Atatürkçü Yorum”⁷², 100. Yılda Çağdaş Atatürk” ve “Kemalizm Karşısında Sorumluluğumuz”⁷³dur.

Kitabın ön kapağının rengi mavi olup şairin, eserin, yayınevini adı ve “insanımız, insanlığımız ve demokrasi üstüne denemeler” ifadesi; arka kapağında ise şairin fotoğrafı ve yayınevini kitap hakkındaki düşünceleri yer almaktadır. Akın Yayınları tarafından yayımlanan eserin kapak düzeni Sait Maden tarafından yapılmıştır. Kitap 200 liradan satışa sunulmuştur.

Önce İnsan Olmak, daha ilk bakışta adı itibarıyla zihinlerde insana ve insanlığa dair meseleleri içeren bir eser algısını uyandırır. Denemelerinde özgür düşünceden yana bir tavır sergileyen Özdenoğlu, insan olmanın temeline akı, gönlü ve sevgiyi koymaktadır. Turan Tuğlu, eser hakkındaki bir yazısında şu değerlendirmeyi yapar: “İnsan olmanın ne anlama geldiğini ya da insan olmanın erdemini daha iyi kavramak isteyenler Özdenoğlu’nun bu eserini okumalıdır” (Tuğlu, 2000, 1). Özdenoğlu, yazıları kaleme aldığı yıllar göz önüne alındığında hem politikanın içinden hem de dışından bir bakış açısını tercih eder. O, yazılarda insan,

⁶⁹ Bu yazı *Atatürkçü Düşünce* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Değerlerini Harcayan Ülke: Türkiye”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 23 (Mart 1996), s. 21. Ayrıca bu yazı *Kuşakkaya* gazetesinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Değerlerini Harcayan Ülke Türkiye”, **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2218 (8 Kasım 1996), s. 1-2.

⁷⁰ Bu yazı *Kuşakkaya* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Lidere Ters Düşmek Korkusu”, **Kuşakkaya**, Y. 12, S. 1181 (23 Şubat 1979), s. 3/4. Ayrıca bu yazı *Atatürkçü Düşünce* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Lidere Ters Düşmek Korkusu”, **Atatürkçü Düşünce Derneği**, Y. 3, S. 38 (Haziran 1997), s. 14-15.

⁷¹ Bu yazı *Atatürkçü Düşünce* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Konuşmak Görevi”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 39 (Temmuz 1997), s. 11-12.

⁷² Bu yazı *Kemalis Ülkü* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Atatürkçü Diyalektik ve Atatürkçü Yorum”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 274 (Ağustos 1991), s. 9-10. Yazının devamı için bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “İki Yeni Yorum / ‘Halkçılık ve Milliyetçilik’ ”, **Kemalist Ülkü**, C. ?, Y. ?, S. ? (?), s. 6-7. Ayrıca bu yazının bir bölümü *Kemalist Ülkü* dergisinde yeniden yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Atatürkçü Diyalektik ve Atatürkçü Yorum”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 286 (Ağustos 1992), s. 8-9.

⁷³ Bu yazı *Milliyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Kemalizm Karşısında Sorumluluğumuz”, **Milliyet**, (7 Haziran 1981), s. 2. Ayrıca *Kemalist Ülkü* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Arada / Kemalizm Karşısında Sorumluluğumuz”, **Kemalist Ülkü**, C. ?, Y. ?, S. 186 (Nisan 1984), s. 6-8. Aynı zamanda *Kemalist Ülkü* dergisinde yeniden yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Başyazı / Kemalizm Karşısında Sorumluluğumuz”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 279 (Ocak 1992), s. 3-5.

politika, demokrasi kavramları ve Atatürk'le ilgili kendi düşünce dünyasındakileri kaleme aldığı gibi söz konusu kavramlar ile Atatürk'ün Türk milletinin fikir hayatında nasıl yer ettiğini de ifade eder. Ayrıca Özdenoğlu, konu bütünlüğünün dışına çıkmamakla birlikte zaman zaman kısa anekdotlara ve anılarına da yazılarında yer verir.

Eserde yer alan denemelerin tarihlerine bakıldığında 1969-1981 tarihleri arasında kaleme alındıkları görülür. Dolayısıyla eserde 1960'lı yılların sonu ile 80'li yılların başında Türkiye gündemindeki sorunların realist bir bakış açısıyla yorumu ve eleştirisi yer alır denilebilir. Özdenoğlu, bireysel ve toplumsal odaklı bu eleştirilerinde tespit ettiği problemlere çözüm önermeyi de ihmal etmemiştir.

Önce İnsan Olmak, 1990'da ikinci, 1995'te ise üçüncü ve son baskıyı yapar. Eserin ilk baskısı ve son baskısı arasında bazı değişiklikler görülür. Ayrıca eserdeki yazıların bazılarının süreli yayınlarda da küçük değişikliklerle yer aldığı görülür. Özdenoğlu, eserin ilk baskısında yirmi altı yazıya yer verirken son baskısına yedi yazı daha ekler. İlk baskıda "Nâmuslu Bir Demokrasi İçin" başlığını taşıyan ikinci bölüm son baskıda "Demokrasi Uğruna Savaşım" olarak değiştirilmiştir. Son baskıya eklenen denemelerin adları şunlardır: "Kaçımız Okur Yazarız?", "Kemalizm Ölüyor Mu?", "Kemalistlerin Yalnızlığı", "Eğitim... Yine Eğitim", "Atatürk'ün İnançlı Kadrosu", "Barış Dünyasında Atatürk'ün Sesi" ve "Bir Atatürk Aramak"tır. Ayrıca yayınevi tarafından son baskıya "Üçüncü Baskı Üstüne" başlığını taşıyan bir ön söz eklenmiştir.

3.4.2. Suskunlar Ülkesi

Şinasi Özdenoğlu'nun onuncu ve deneme türündeki ikinci eseri *Suskunlar Ülkesi* 1988'de yayımlanır. Adını ilk bölümde yer alan "Suskunlar Ülkesi" adlı yazıdan alan eser, "Daha Yürekli Bir Toplum İçin", "Politika, O Tatlı Bela" ve "Ömür Boyu Bir Kavgadan Sayfalar" olmak üzere üç bölüm ve yirmi yazıdan oluşmaktadır. Şair, eserin bölüm başlarında kendi şiirlerinden kesitler sunar. Eserin başındaki "Niçin Yayınlıyorum?" başlığını taşıyan bölümde; Özdenoğlu'nun eserin içerisindeki denemelerin özünü ve eserine verdiği ismin sebebini açıklar. "Çiçek

Pasajı'nda Kendimle Söyleşi" başlığı altında ise şairin monolog tekniğiyle yaşam öyküsünün küçük bir muhasebesini yaptığı görülür. Ayrıca eserin sonunda " 'Önce İnsan Olmak' Üstüne Eleştiriler" başlığı altında 1981-1985 tarihleri arasında *Önce İnsan Olmak* adlı eseri ile hakkında süreli yayınlarda yayımlanan yazılar ve mektuplardan kesitlere yer verilmiştir. Eserde yazıldığı tarih belirtilmeyen "Suskun Bir Toplum" başlıklı deneme dışındakilerin 1979-1987 tarihleri arasında kaleme alındıkları görülür. Ayrıca konu bütünlüğünü bozmadan bazı yaşanmışlıklarına da yazılarında yer veren şair, "Hep soylu bir Refioğlu olmakla övünen / Biricik Anam, / Duygulu ve metin insan / Asiye Özdenoğlu'nun / Unutulmaz anısına" (Özdenoğlu, 1988, 5) ifadeleriyle eseri annesine ithaf etmiştir.

İlk bölüm "Daha Yürekli Bir Toplum İçin"de yer alan denemelerin adları şunlardır: "Suskun Bir Toplum"⁷⁴, "Çirkin Suskunluk", "Suskunlar Ülkesi", "Bir Anayasa Tartışması Bir Uygur Cesaret Örneği ve Atatürk'ün Tarihsel Hoşgörüsü"⁷⁵, "İnsan Unsuru"⁷⁶, "Türkiye'de İnsan Erozyonu"⁷⁷, "Eğitim, Yine Eğitim"⁷⁸, "Cumhuriyet İnsanı ve Kültür"⁷⁹, "Batsız Türkiye Olur Mu?"⁸⁰ ve "Geleceğin Dünyasını Kimler Yönetecek?"⁸¹ tir. İkinci bölüm "Politika, O Tatlı Belâ" adını taşıyan ikinci bölümdeki denemelerin adları şunlardır: "Politikacı Mı, Devlet Adamı

⁷⁴ Bu yazı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Olaylar ve Görüşler / Suskun Bir Toplum", *Cumhuriyet*, Y. 61, S. 21728 (21 Şubat 1985), s. 2.

⁷⁵ Bu yazı *Kuşakkaya* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Bir Anayasa Tartışması ve ATATÜRK'ün Tarihsel Hoşgörüsü", *Kuşakkaya*, Y. 20, S. 1715 (24 Ekim 1986), s. 2. / Özdenoğlu, Şinasi, "Bir Anayasa Tartışması ve ATATÜRK'ün Tarihsel Hoşgörüsü -2-", *Kuşakkaya*, Y. 20, S. 1716 (31 Ekim 1986), s. 2-3. / Özdenoğlu, Şinasi, "Bir Anayasa Tartışması ve ATATÜRK'ün Tarihsel Hoşgörüsü", *Kuşakkaya*, Y. 20, S. 1717 (7 Kasım 1986), s. 3. Ayrıca bu yazı *Atatürkçü Düşünce* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Bir Anayasa Tartışması Bir Uygur Cesaret Örneği ve Atatürk'ün Tarihsel Hoşgörüsü", *Atatürkçü Düşünce*, Y. 4, S. 42 (Ekim1997), s. 16-18.

⁷⁶ Bu yazı *Parlamento* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Başyazı / İnsan Unsuru", *Parlamento*, S. 8 (Haziran 1985), s. 3-4.

⁷⁷ Bu yazı *Atatürkçü Düşünce* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Türkiye'de İnsan Erozyonu", *Atatürkçü Düşünce*, Y. 3, S. 22 (Şubat 1996), s. 8-9.

⁷⁸ Bu yazı *Kemalist Ülkü* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Başyazı / Eğitim... Yine Eğitim", *Kemalist Ülkü*, C. 24, Y. 24, S. 284 (Haziran 1992), s. 3-5. Ayrıca bu yazı *Atatürkçü Düşünce* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Eğitim... Yine Eğitim...", *Atatürkçü Düşünce*, Y. 4, S. 43 (Kasım 1997), s. 11-12.

⁷⁹ Bu yazı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Cumhuriyet İnsanı ve Kültür", *Cumhuriyet*, Y. 64, S. 22618 (15 Ağustos 1987), s. 2.

⁸⁰ Bu yazı *Milliyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Düşünenlerin Düşüncesi / 'Bati'sız Türkiye' Olur Mu?", *Milliyet*, (28 Şubat 1982), s. 2.

⁸¹ Bu yazı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Geleceğin Dünyasını Kimler Yönetecek?", *Cumhuriyet*, Y. 62, S. 22042 (6 Ocak 1986), s. 2.

Mı?”⁸², “Demokraside Hoşgörü ve Barutçu”⁸³, “Sandalyenin Hakkını Vermek”⁸⁴, “Politikanın Geleceği ve Geleceğin Politikacısı”, “Değerlerini Harcayan Ülke: Türkiye”⁸⁵, “Tarih Ders Almak İçin Vardır”⁸⁶ ve “Şiir ve Politika”dır. “Ömür Boyu Bir Kavgadan Sayfalar” adı verilen son bölümdeki denemeler, “Ankara, Ey Bahtsız Kent”, “Duman Cehenneminde”⁸⁷ ve “Tükenen Güzelliklerin Yağması” adlarını taşır.

Kitabın ön kapağının rengi turuncu olup şairin, eserin adı, “toplumumuzun suskunluğu ve gerçekliği üstüne denemeler” ifadesi; arka kapağında ise şairin fotoğrafı, sanatı, kişisel özellikleri ve eser hakkında yayınevının düşünceleri yer almaktadır. Dost Yayınları tarafından yayımlanan eserin kapak düzeni Sait Maden tarafından yapılmıştır. Kitabın fiyatı belirtilmemiştir.

Şinasi Özdenoğlu, toplumsal bilinci yüksek karakterini denemelerine de güçlü biçimde yansıtır. Eserde, Türk toplumunun haksızlıklar karşısında suskun kalışının sebepleri ve bu suskunluğun toplum içerisinde yarattığı olumsuzluklar dile getirilir. “Bu kitapla, suskunluk psikozundan kurtulmuş, insanların birbirinin kaderine sahip çıktığı, sosyal dayanışması güçlü bir topluma giden yolda inançlarımızı, önerilerimizi açıklamak istedik” (Özdenoğlu, 1988, 8) diyen Özdenoğlu, haksızlıklara karşı gelememenin, suskun bir toplum olmanın baskın sebeplerini; eğitimsizlik, aydınların sorumluluklarını yerine getirmemeleri ve politikacıların baskıcı tavrı olarak açıklar.

Farklı tarihlerde kaleme alınan ancak konu bütünlüğü açısından birbirleriyle bağlantılı metinler olan bu denemelerde şairin, dile getirdiği sorunlar için çözüm arayışını ve önerilerini sürdürmekten imtina etmediği görülür. Sabahattin Kömürcüoğlu’nun kitapla ilgili bir yazısında bu durum üzerine yaptığı değerlendirme

⁸² Bu yazı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Arada Bir / Politikacı Mı? Devlet Adamı Mı?”, **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21523 (28 Temmuz 1984), s. 2.

⁸³ Bu yazı *Parlamento* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Demokraside Hoşgörü ve Barutçu”, **Parlamento**, S. 1 (29 Ekim 1984), s. 7-9.

⁸⁴ Bu yazı *Aatürkçü Düşünce* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Sandalyenin Hakkını Vermek”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 24 (Nisan 1996), s. 10-11. Ayrıca bu yazı *Atatürkçü Düşünce* dergisinde yeniden yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Sandalyenin Hakkını Vermek”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 4, S. 44 (Aralık 1997), s. 11-12.

⁸⁵ Bu yazı şairin denemelerinin yer aldığı *Önce İnsan Olmak*’ta da yayımlanmıştır.

⁸⁶ Bu yazı *Parlamento* dergisinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Başyazı / Tarih, Ders Almak İçin Vardır”, **Parlamento**, S. 28 (Şubat 1987), s. 7-8.

⁸⁷ Bu yazı *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “Duman Cehenneminde”, **Cumhuriyet**, Y. 60, S. 21318 (3 Ocak 1984), s. 2.

şu şekildedir: “Bu kitapta Özdenoğlu, birey ve toplumumuzun tarihi süreç içinde sorunlarını ‘neden’ çözemediğini ve neden mutlu, çağdaş bir yaşama erişemediğini değerlendirerek yarınlar için bir çıkış yolu göstermektedir” (Kömürcüoğlu, 1989, 2).

3.5. Öykü

3.5.1. Seninle Bir Yılbaşı

Şinasi Özdenoğlu'nun on birinci ve öykü türündeki tek eseri *Seninle Bir Yılbaşı* 1989'da yayımlanmasından bir yıl sonra ikinci baskıyı da yapar. İsmi içerisindeki ilk öyküden alan eser; “Seninle Bir Yılbaşı”, “Unutulmaz Bir Yılbaşı”, “Bir Pişmanlığın Öyküsü”, “Karmaşık Bir Duygu Demeti”, “Gece Mavisini Tuvalet”, “Otobüsteki Madonna” ve “Pavyon Çiçeği Sevim” adlı yedi öykü olmak üzere yüz yirmi altı sayfadan oluşmaktadır. Özdenoğlu'nun bu eseri, aşk ve kadın unsurlarının çerçevelediği öykülerden oluşur. Öykülerde kahramanların gerçekleşmeyecek hayallerinden duydukları üzüntü ve hayal kırıklıklarına yoğun olarak yer veren Özdenoğlu, öykülerin tamamında karşılık bulmasa da “yılbaşı” kavramının zihinlerde oluşturduğu geleceğe yönelik ümit dolu bir yaşam fikrini merkeze alır.

Kitabın ön kapağında dans eden bir kadın ve erkek figürü, şairin ve eserin adı; arka kapağında ise Şinasi Özdenoğlu'nun Cemal Dünder imzası taşıyan portresi, kısaca sanatçı kimliği ve yayımlanmış eserlerinin isimleri yer alır. Dost Yayın Dağıtım tarafından yayımlanan eserin kapak kompozisyonu Sait Maden tarafından yapılmıştır. Kitabın fiyatı belirtilmemiştir.

3.6. Anı

3.6.1. Anılar ve Portreler

2000'de yayımlanan *Anılar ve Portreler*, Şinasi Özdenoğlu'nun on sekizinci ve anı türündeki tek eseridir. Özdenoğlu, yüz yetmiş beş sayfalık bu eserinde edebiyat ve sanat dünyasından bizzat tanıdığı on beş isimle olan anılarına yer verir.

Bu isimler; Sait Faik Abasıyanık, Nurullah Ataç⁸⁸, Behçet Kemal Çağlar, Ahmet Muhip Dıranas⁸⁹, Bedri Rahmi Eyuboğlu⁹⁰, Abdülhak Şinasi Hisar, Kemalettin Kamu⁹¹, Vasfî Mahir Kocatürk⁹², Halit Fahri Ozansoy⁹³, Cahit Sıtkı Tarancı, Melahat Togar, Vedat Nedim Tör, Bedrettin Tuncel⁹⁴, Ömer Bedrettin Uşaklı ve Suut Kemal Yetkin'dir. Eser isminden de anlaşılacağı üzere söz konusu bu isimlerin Şinasi Özdenoğlu ile olan yaşanmışlıklarının yanı sıra portrelerini içermektedir. Şair, 15 Ocak 2000 tarihli "Bu Kitap Üstüne Birkaç Söz" başlıklı ön sözünde eserini yayımlamasındaki temel amacın; Türk kültür, edebiyat ve sanatına hizmet etmiş bu on beş ismi gelecek kuşakların daha yakından tanınmasını sağlamak olduğunu dile getirir.

"Adına 'zaman' dediğimiz o karşı konmaz gücün unutturuculuğuna karşın; gönlümüz yine de sanatımıza ve kültürümüze emek vermiş, eserler armağan etmiş insanlarımızın kişiliklerinin unutulmasına razı olmamalı. Biyografik incelemelerin, yayınlanmış anıların kültür ve sanat değerlerimizin bugünkü gençliğe ve gelecek kuşaklara tanıtılmasındaki yarar ise elbette yadsınamaz" (Özdenoğlu, 2000, 8-9).

Kitabın ön kapağında şairin İstanbul'daki evinde çalışma odasında çekilmiş bir fotoğrafı, şairin, eserin ve yayınevinin adı; arka kapağında ise yayınevinin kitap hakkındaki görüşlerine yer verilmektedir. Cumhuriyet Kitapları tarafından yayımlanan eserin kapak tasarımı Alaattin Bahçekapılı tarafından yapılmıştır. Kitabın fiyatı belirtilmemiştir.

⁸⁸ Nurullah Ataç hakkındaki bu yazı *Kıyı* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu Şinasi, "Türkçenin Yılmaz Savaşıcısı Nurullah Ataç", *Kıyı*, Y. 12, S. 138 (Eylül 1997), s. 6-8.

⁸⁹ Ahmet Muhip Dıranas hakkındaki bu yazı *Kıyı* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Ahmet Muhip Dıranas", *Kıyı*, Y. 10, S. 117 (Aralık 1995), s. 24-25.

⁹⁰ Bedri Rahmi Eyuboğlu hakkındaki bu yazı *Kıyı* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Trabzon'un Uçarı Çocuğu – Sımsıcak Dizelerin Şairi Bedri Rahmi Eyuboğlu", *Kıyı*, Y. 12. S. 142 (Ocak 1998), s. 6-8.

⁹¹ Kemalettin Kamu hakkındaki bu yazı *Kıyı* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Anıların ve Acıların İçli Şairi – Kemalettin Kamu", *Kıyı*, Y. 10, S. 125 (Ağustos 1996), s. 8-10.

⁹² Vasfî Mahir Kocatürk hakkındaki bu yazı *Kıyı* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu Şinasi, "Yedi Meşale'nin Coşkulu Şairi Vasfî Mahir Kocatürk", *Kıyı*, Y. 11, S. 132, (Mart 1997), s. 10-11.

⁹³ Halit Fahri Ozansoy hakkındaki bu yazı *Kıyı* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, "Hüzünlerin Aydınlık Yürekli Şairi – Halit Fahri Ozansoy", *Kıyı*, Y. 10, S. 126 (Eylül 1996), s. 6-7.

⁹⁴ Bedrettin Tuncel hakkındaki bu yazı *Kıyı* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu Şinasi, "Unesco'daki Gururumuz Prof. Bedrettin Tuncel", *Kıyı*, Y. 10, S. 130 (Ocak 1997), s. 10-11.

3.7. Şairin Kitaplarında Yer Almayan Kendine Ait Defterlerindeki Şiirlerinin Adları

“Sonbaharda Açan Gül”, “Köylüler Korosu”, “Bir Mezar Taşı Üstüne”, “Bahar Şarkısı”, “İlk Aşk”⁹⁵, “Bir Köy Sabahında”, “Erzincan’dan Bir Ses Gelir”, “Sulh II”, “Kördüğüm”, “Bekârın Gece Şarkısı”, “Sulh II”⁹⁶, “Meyhane I”, “Çoban Kulübesi”, “Sabaha Açılan Penceremizden”, “İyimser Şarkı”, “Sulh I-III”, “Ninem”.

“Ellerimiz”, “And”, “Veda II”, “Deli Bir Kız Vardı”, “Ateşe Yanan Pervane”, “Kraliçem”, “Toplantı”, “Tren”, “Sis”, “Kış Masalı”, “Ölüm Sonatı”, “Galipler”, “Ankara”, “Gaziler”, “Köyüme”⁹⁷, “Beş İthaf / Vefasız Sevgiliye - Zamana - İstiraba - Tanrı’ya - İnsanoğluna”, “Bu Millet”, “Yurduma”, “Mektup”⁹⁸, “Gurbet Türküsü I-II”, “Sabahın Eşiğinde”, “Banyo”, “Kuruntu II”, “Bir Yayla Dilberine”, “Nedim’in Ölümü”, “Korkusuz Gemi”, “Türk İstiklal Destanından”.

“Hüzünlü Aşk Şarkısı II”, “Sıcak, Harp ve Ayrılık”, “Sefiller”, “Geleceksin”, “Sonbahar Ey Munis Çehre”, “Elim Koynumda Kaldı”, “Veda”, “Biten Mevsimin Ardından”, “Kuruntu I”, “Kalbim Atatürk’ündür”, “Namık Kemal”, “Halkevleri İçin”, “Sabahın Eşiğinde”⁹⁹, “Barış I-II-III”¹⁰⁰.

“Fırtına”, “Eski Sevdalara Dair I”, “Meyhane II”¹⁰¹, “Sabaha Açılan Pencereden”, “Ankara’da Delikanlılık Geceleri I-II”, “Kader”, “Kalenderlik Üstüne Koşma I”, “Ağaçlar Üstüne”, “Kalenderlik Üstüne Koşma II”, “Güverte Sevdası”, “Güzel Teselli”, “Nasılsın Burgaz?”, “Bir Çift Göz Üstüne”, “Ansızın Gel”, “Sonsuzda”, “Ben O Adam Mıyım?”, “Anadolu Gecelerini Hatırladığım Zaman I”, “Oldum Olayısıya”, “Kafiyeli Şiir”, “Hatırım Kalır”, “Hünkârın Ölümü”, “Mutlaka İnsanlara”, “İskenderun Gecesi”, “Bir Hatıra”, “Yahya Kemal’e Gazel”.

⁹⁵ Şiir, şaire ait bir defterde “Aytekin, bu şiir sana” ifadesiyle yer almaktadır.

⁹⁶ Şiir, şairin defterinde yer alan diğer “Sulh II” şiirinden farklıdır.

⁹⁷ Şiir, şaire ait bir defterde “Köy davasını benimseyen idealist arkadaşlara ithaf” ifadesiyle yer almaktadır.

⁹⁸ Şiir, şairin *Her Aşk Bir Titanik* adlı eserinde yer alan “Mektup” şiirinden farklıdır.

⁹⁹ Şiir, şairin defterinde yer alan diğer “Sabahın Eşiğinde” şiirinden farklıdır.

¹⁰⁰ Şiirler, şairin “Sulh” başlıklı şiirlerinin adlarının değiştirilmiş halidir. Ayrıca şiirler arasında farklılıklar da söz konusudur.

¹⁰¹ Şiir, şaire ait bir defterde “Şemsi ve Recai’ye” ifadesiyle yer almaktadır.

“Çocukluk”¹⁰², “Park”¹⁰³, “Sevkiyat”, “Mahkûmlar III”, “Arzuhal”, “Resmigeçit”, “Vasiyet”, “Biten Mevsimin Ardından”, “Vatan İsterse I-II-III”, “Kötümserliğe ve Aşka Kaside”, “Sefiller II”, “Romans”¹⁰⁴, “Noktürn”, “Mülkiye Marşı”, “Hasret II”¹⁰⁵, “Koyda Akşam”, “Geçmeyen Geceler”, “Ömrümüz Hasretle”, “Bu Gece”, “Keder Koşması”, “Çıldırış”¹⁰⁶, “Koşma Gibi”¹⁰⁷, “Kaybettiğim Ülke”, “Sevgiliyi Uyandırış”, “Ey Bülbül”, “Sonbahar Akşamları”, “Onun Şarkısı”, “Kaybolan Sevgiliye”, “Beklemek”, “Bir Kâbus ve Bir Arzu”, “Bir Çocuğun Rüyası”, “Sevgiliye Mektup”, “Söyle ve Dinle”, “Ey Bülbül”, “Sevgiliye Koşma I”, “Koşma”, “Mektup”¹⁰⁸, “Hayat”, “Gurbet Türküleri I-II”¹⁰⁹, “Baharda Hasret Şarkısı”.

“Tüm Kavgalara Katılmışım”¹¹⁰, “Dünya Oyunu”, “Bir Garip Efkârlanınca”, “Memleket”, “Son Pişmanlık”, “Halkım İçin”, “Ver Gözlerini”, “Yaman Türkü”, “Yaşasın Aşk I-II-III”¹¹¹, “Mustafa Kemal’in Kıbrıs’ı I-II-III-IV-V”, “Ver Bana Ellerini”, “Ateş ve Su”, “Halkım İçin”, “Apaçık”, “O Biçim”, “Çile Türkiyem Çile”, “Aramızdaki”¹¹², “Severek ve İnatla”, “Geçmiş Ola”.

3.8. Bestelenmiş Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu’nun *Teselli* adlı eserinde yer alan “Efsane” şiirinin III. parçası 1943’de Ankara Devlet Konservatuvarı öğretim üyesi Prof. Kemal İlerici tarafından “Lied”¹¹³ olarak bestelenmiştir.

Şairin Macar halkının bağımsızlığını dile getirdiği “Macar Rapsodisi” şiirinin son bölümü Alman besteci Prof. Zugmayer tarafından “Hürriyet Marşı” adıyla bestelenmiştir.

¹⁰² Şiir, şaire ait bir defterde “Ziya İlhan’a” ifadesiyle yer almaktadır.

¹⁰³ Şiir, şaire ait bir defterde “Cavit Yamaç’a” ifadesiyle yer almaktadır.

¹⁰⁴ Şiir, şairin kitaplarında aynı adla yer alan şiirden farklıdır.

¹⁰⁵ Şiir, şairin kitaplarında aynı adla yer alan şiirden farklıdır.

¹⁰⁶ Şiir, şaire ait bir defterde “Necip Fazıl Kısakürek’e” ifadesiyle yer almaktadır.

¹⁰⁷ Şiir, şaire ait bir defterde “Karacaoğla diliyle” ifadesiyle yer almaktadır.

¹⁰⁸ Şiir, şairin kitaplarında aynı adla yer alan şiirden ve aynı adla defterinde yer alan şiirden farklıdır.

¹⁰⁹ Şiir, şaire ait bir defterde “Süha Savcı’ya sevgilerim ile” ifadesiyle yer almaktadır.

¹¹⁰ Şiir, şaire ait bir defterde “Sanatın değil, kavgaların babındadır” ifadesiyle yer almaktadır.

¹¹¹ Şiirin ilk bölümü şairin “Boşver Aynalara” şiiri ile aynıdır.

¹¹² Şiir, şaire ait bir defterde “Bir mebus taslağına” ifadesiyle yer almaktadır.

¹¹³ Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Lied> [Erişim tarihi: 10.06.2020]

Şinasi Özdenoğlu, 1981’de Kültür Bakanlığının gerçekleştirdiği 100. Yıl Atatürk Marşı yarışmasında Atatürk Marşı güfte yazarı olarak seçilen beş şair içerisinde yer almıştır.¹¹⁴ Şairin yazdığı marş besteci Prof. Sabahattin Kalender tarafından bestelenmiştir. Bu şiirin bestelenmeden önceki hali şu şekildedir:

Atatürk Marşı¹¹⁵
(Bestelenmeden Önceki Metin)

Tarihin baştan başa zafer ve şan Atatürk
İnsanlığın şerefi büyük insan Atatürk
Milletçe yolundayız bize inan Atatürk
İnsanlığın şerefi büyük insan Atatürk

Mutluluğa çağırın türkülerdir en güzel
Atatürk’ün izinde her Türk dünyaya bedel

Yeniden doğar gibi Gazi Mustafa Kemal
Doğsun tüm insanlığa bir barış ki en kutsal
Ey Türk! Yüzüncü yılda Atatürk’ten kuvvet al
Doğsun tüm insanlığa bir barış ki en kutsal

Zaferlere ulaşan türkülerdir en güzel
Atatürk’ün izinde her Türk dünyaya bedel

Temeline harç yapıp kan ve alın terini
Ulusal bağımsızlık yarattı önderini
Ölsek yine şahlanır koruruz eserini
Ulusal bağımsızlık yarattı önderini

Atıl da yıldızlara aya güneşe yüksel
Atatürk’ün izinde her Türk dünyaya bedel

Şinasi ÖZDENOĞLU

Şinasi Özdenoğlu’nun Türkiye Cumhuriyeti’nin 75. yılı için yazmış olduğu “75. Yıl Cumhuriyet Marşı¹¹⁶” başlığını taşıyan şiiri, Kültür Bakanlığının talimatıyla üç ünlü besteci (Prof. Muammer Sun, Prof. Hikmet Şimşek ve Doç. İstemihan Taviloğlu) tarafından bestelenmiştir. Ayrıca bu besteler yine bakanlık tarafından öğrencilere öğretilmek amacıyla kaset haline getirilerek okullara gönderilmiştir.

¹¹⁴ İmzasız, “Beş Atatürk Marşı Güfte Yazarı İçinde Özdenoğlu’da Var”, **Kuşakkaya**, Y. 14, S. 1392 (27 Mart 1981), s. 1.

¹¹⁵ Özdenoğlu, Şinasi, “Atatürk Marşı”, **Kuşakkaya**, Y. 14, S. 1393 (31 Mart 1981), s. 1.

¹¹⁶ İmzasız, “Özdenoğlu Bir Başarıya Daha İmza Attı”, **Kuşakkaya**, Y. 32, S. 2331 (5 Şubat 1999), s. 1.

75. Yıl Cumhuriyet Marşı¹¹⁷

Yüksel büyük milletim, yolunda Atatürk'ün
Cumhuriyet andımız, ulus bütün, yurt bütün
İnsanlık tarihinde onurumuz en üstün
Cumhuriyet yücelsin, yücelsin her yeni gün

Her gün daha ileri, her yerde her başta Türk
Selam sana Türkiyem, selam sana Atatürk

Kültür, bilim, sanatta yaz yepyeni destanlar
Tarih sensin, eserin: Zaferler, nice şanlar
Bir kez daha tanısın seni tanımayanlar
Unutma! Hür olanın yaşamaya hakkı var

Her gün daha ileri, her yerde en başta Türk
Selam sana Türkiyem, selam sana Atatürk

Doğar gibi yeniden Gazi Mustafa Kemal
Aydınlatınsın dünyayı bir barış ki en kutsal
Yetmişbeşinci yılda tarihinden kuvvet al
Aydınlatınsın dünyayı bir barış ki en kutsal

Her gün daha ileri, her yerde en başta Türk
Selam sana Türkiyem, selam sana Atatürk

Şinasi ÖZDENOĞLU

Sözleri Şinasi Özdenoğlu'na ait olan “Neden Böylesine Geç / Neden Böylesine Umutsuz”¹¹⁸ adlı eser, Türk musikisi bestekârı Zekai Tunca; “Öyle Bir Kadınsın Ki”¹¹⁹ ve “Rastladım Ömür Boyu Aradığım Sevgiye”¹²⁰ adlı eserler, Pınar Köksal; “Gözlerin Neler Söyler”¹²¹ ve “Seviyorsan Çabuk Gel”¹²² adlı eserler ise Rüştü Eriç tarafından bestelenmiştir.

¹¹⁷ İmzasız, “Özdenoğlu Bir Başarıya Daha İmza Attı”, **Kuşakkaya**, Y. 32, S. 2331 (5 Şubat 1999), s.

1.

¹¹⁸ bkz. Ekler'deki 9 numaralı belge.

¹¹⁹ bkz. Ekler'deki 12 numaralı belge.

¹²⁰ bkz. Ekler'deki 13 numaralı belge.

¹²¹ bkz. Ekler'deki 10 numaralı belge.

¹²² bkz. Ekler'deki 11 numaralı belge.

3.9. İthaf ve Çeviri Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu'nun ilk şiir kitabı *Teselli*'de üç şiir ithaf edilmiştir. Bu şiirlerden; “Hüzünlü Aşk Şarkısı”, “Necdet Uğur’a”; “Osman’ı Vurdular”¹²³, “Köyü ve köylüyü iyi tanıyan Kadir Demirel’e”; “Şoför Türküsü” ise “Dost Sadun Aren’e” ifadelerini taşır.

Anaforda Dönen Adam'da “Yelken III”, “Pişmanlık” ve “Bir Gece İçinde Beklenen” olmak üzere üç şiir ithaf edilmiştir. Altı parçadan oluşan “Yelken”¹²⁴ şiirinin üçüncü parçası “Suut Kemal Yetkin’e”; “Pişmanlık”, “Bu şiir Ömer Bedrettin’in Aziz Hatırasına Sunuldu”; “Gece İçinde Beklenen”¹²⁵ ise “Haldun Kemalî Kardeşimize” ifadelerini taşır.

Özgürlük İçin Ölmek'de ithaf bulunan tek şiir “Seni Hatırlıyorum”¹²⁶dur. Şiir, “Ankara'nın 17 Kasım 1952 gecesine” ithaf edilmiştir.

Memleketi Sevmek Suçu'nda “Müze Memuru”¹²⁷, ve “Ağıt” adlı iki şiirde ithaf bulunmaktadır. “Müze Memuru”, “Müzeye atanan bir öğretmen için”; “Ağıt” ise “Varto depreminde ölen genç bir öğretmen için” ifadelerini taşımaktadır. Aynı zamanda eserin “Analar ve Ozanlar” adlı bölümü “Refioğlu'nun kızı / Anaların en duygulusu / Anam Asiye Özdenoğlu'na..” ifadesini taşımaktadır.

Şairler Böyle Sever'de “Beni Düşün” ithaf olunan tek şiirdir. Şiir, “Adil Aksan’a” ifadesini taşımaktadır.

Özgürlük Tek Sevgilim'de beş şiir ithaf edilmiştir. Bu şiirler; “Macar Rapsodisi”, “Budapeşte’de Bir Gece”, “Korkak İnsanlık Üstüne Söylev”, “Güzel Bir Dünya İçin II” ve “Akropol’den Ankara’ya Selam”dır. Macar halkının bağımsızlık mücadelesini konu alan “Macar Rapsodisi”¹²⁸, “Dr. Martha’ların ölümsüz anılarına” ithaf edilmiştir. “Budapeşte’de Bir Gece”, “Budapeşte’nin unutulmaz bir gecesini, yıllar sonra birlikte andığımız iki eski dostu: Muammer Erten’e ve Kemal Yılmaz’a”

¹²³ Şiir, şaire ait bir defterde ithaf edilmemiştir.

¹²⁴ Şiir, *Uzak Şiirler*'de de bulunmaktadır ancak ithaf edilmemiştir.

¹²⁵ “Gece İçinde Beklenen” *Uzak Şiirler*'de “Bir Kadın Özlüyorum” adıyla yer alır ve “Haldun Kemalî Aksüt’e” ifadesini taşır.

¹²⁶ Şiir, *Şairler Böyle Sever*, *Yasaklar Cehennemi* ve *Sevdim Savaşım* kitaplarında “Ankara'nın 17 Kasım 1953 gecesine” ifadesiyle yer alır.

¹²⁷ Şiir, şaire ait bir defterde ithaf edilmemiştir.

¹²⁸ Şiir, ilk olarak *Vatanım Benim*'de yer almıştır ancak ithaf edilmemiştir.

ifadesini taşır. “Korkak İnsanlık Üstüne Söylev”¹²⁹, “Değerli dost ve yazar Büyükelçi Semih Günver ağabeyimize”; Güzel Bir Dünya İçin II”, “Değerli eğitimci ve düşün adamı Rauf İnan’a” ithaf edilmiştir. Eserdeki son ithaf ise “Orhan H. Çıray’a sevgilerimle” ifadesini taşıyan “Akropol’den Ankara’ya Selam” adlı şiiirdir.

Sevdim Savaştım’da ithaf bulunan tek şiir “İnsanlık Ölmesin”dir.¹³⁰ Bosna Hersek’in Sırp lar tarafından işgalini konu edinen şiir, “Kızım Bilge Özdenoğlu’na” ifadesini taşımaktadır.

Uzak Şiirler’de şairin beş şiirinde ithaf görülür. Bu şiirlerden; “Efsane”¹³¹ şiirinin ilk parçası “Hazin bir hikâyenin hatırasın ithaf”; “Bir Kadın Özlüyorum”¹³², “Haldun Kemali Aksüt’e”; “Toro slarda Kalan Gençliğim”, “Sayın Bekir Semerci’ye”; “Uyanacaksın Bir Gün”¹³³, “Yurdumun İnsanlarına”; ve “Öldürme N’olur”¹³⁴ da “Utku Acun kardeşime” ifadelerini taşımaktadır.

Türkiye Sevdası’nda toplam on bir şiirde ithaf görülür. Bu şiirlerden yedi tanesi şairin önceki kitaplarında da ithaf edildiği görülür. Diğer dört şiir ise “Yanıyor Saraybosna”, “Ne Kadar Alçak”, “Umutlar Ölür Mü Ki?” ve “Bulunur Kurtaracak”tır. “Yanıyor Saraybosna”, “İnsan haklarının maskeli sözcülerine...”; “Ne Kadar Alçak”, “Saraybosna’ya kıyan alçaklara”; “Umutlar Ölür Mü Ki?”, “Çeçenistan kahramanları için”; “Bulunur Kurtaracak” ise “Sakarya Valisi Mehmet Aldan kardeşime” ifadelerini taşır.

Özdenoğlu’nun son şiir kitabı *Her Aşk Bir Titanik*’te “Sözcüklerle Cenk” ve “Boşver Aynalara” olmak üzere iki şiir ithaf edilmiştir. “Sözcüklerle Cenk”, “Zamanın ötesine göçen, dost ve kardeş, değerli eleştirmen-yazar Muzaffer

¹²⁹ Şiir, ilk olarak *Özgürlük İçin Ölmek*’de yer almıştır ancak ithaf edilmemiştir.

¹³⁰ Şiir ayrıca *Kemalist Ülkü* dergisinde de yayımlanmıştır. bkz. Özdenoğlu, Şinasi, “İnsanlık Ölmesin”, *Kemalist Ülkü*, C. 27, Y. 27, S. 317 (Mart 1995), s. 24.

¹³¹ Bu şiir *Teselli* adlı eserin içinde bölüm olarak yer almaktadır ve bölüm ithaf edilmiştir. *Uzak Şiirler*’de ise sadece I. şiir ithaf edilmiştir. Ayrıca şairi ait bir defterde şiirin I. parçası “S...’ya” ifadesini taşımaktadır.

¹³² Bu şiir *Anaforda Dönen Adam* adlı eserde “Gece İçinde Beklenen” başlığıyla yer almaktadır. İthaf ismi ise “Haldun Kemali Kardeşimize” şeklinde verilmiştir.

¹³³ Şiir, ilk olarak *Vatanım Benim*’de yer almıştır ancak ithaf edilmemiştir.

¹³⁴ Şiir, ilk olarak *Özgürlük İçin Ölmek*’de yer almıştır ancak ithaf edilmemiştir. Ayrıca *Türkiye Sevdası*’nda “Hatay Valisi Utku Acun kardeşime” ifadesini taşır.

Uyguner'in anısına" ifadesini taşımaktadır. Eserdeki son ithaf ise "Tüm yeni yıllar için" ifadesini taşıyan "Boş Ver Aynalara"¹³⁵ adlı şiiirdir.

Şairin *Vatanım Benim*, *Yasaklar Cehennemi* ve *Sımsıcak Dostluğunda Ölümün* adlı kitaplarında ithaf şiir bulunmamaktadır.

Şairin kimi şiirlerinin başına İtalyanca, Fransızca, Latince, İspanyolca şiirler, sözler ile bazı notlar aldığı görülmektedir. Özdenoğlu'nun kitaplarında yer alan ithaf harici şiirlerinin başına düştüğü notlar, sözler ve şiirler şu şekildedir:

Anaforda Dönen Adam'da altı parçadan oluşan "Ölüm Poemi" şiirinin dördüncü bölümünde İtalyanca bir söz, altıncı bölümde ise İngiliz şair Keats'ın bir sözü yer almaktadır. Ayrıca şairin ilk eserindeki "Teselli" şiirinde Fransızca bir söz, "Ayrılık Türküsü III" şiirinde "Necdet, zamana rağmen bu şarkı yaşıyor" ifadesi ve "Karanlıkta Koşan Atlar" şiirinde ise Latince bir söz yer almaktadır.

Özgürlük İçin Ölmek'te "Roma'ya II" şiirinde Byron'a ait bir söz yer almaktadır.

Şairler Böyle Sever'de "Şair Olunmaz Doğulmayınca" şiirinde Latince bir söz, "Ve Sen Ey Roma" şiiri "Villa Borghese'de, o tanrısal, o görkemli sessizlik önünde", "Roma Böyle Güzelken" şiirinde "Bir heykel önünde", "Ezgilerle Yaşamak Ezgilerle Ölmek" şiirinde "Piyaniist Marcella Crudeli'yi dinlerken" ifadeleri yer almaktadır. Ayrıca yedi bölümden oluşan "Side'de Tarih ve Şiir" adlı bölümün ilk şiirinde Shakespeare'in, ikinci şiir "Kleopatra ve Antonius Üstüne Güzelleme"de Musset'in bir sözü, dördüncü şiir "Savaşın ve Yenilginin Dinmeyen Acısı"nda S. Eyüboğlu tarafından çevrilen Antonius ve Kleopatra adlı eserden, beşinci bölüm "Nerde Dünkü Dostlar?"da yine Sabahattin Eyüboğlu tarafından çevrilen Julius Caesar'dan bir sahne ve yedinci bölüm "Ölümsüz Olan Yalnızca Şiir"de Hegel'e ait bir söz bulunmaktadır.

Özgürlük Tek Sevgilim'de "Kıbrıs'ı Unutmamak" şiirinde Schiller'e ait bir söz, "Tarih Unutmaz" şiirinde "Karabağ üstüne hem ağıt, hem destan" ifadesi, "Özgürlük İçin Ölmek"de Petöfi'ye ait bir söz, "Denize 'İlan-ı Aşk' "da "Denizlere uzak dağ başlarından" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca şairin "Beethoven'le Ölmek"

¹³⁵ Şiir, ilk olarak *Vatanım Benim*'de yer almıştır ancak ithaf edilmemiştir.

şiiirine ise “(... Ve gecelerden 30 Ocak 1978 pazartesi gecesi... Ünlü piyanist Mindru Katz; İstanbul’da Atatürk Kültür Sarayı’nda, Beethoven’in ‘Fırtına Sonatı’nı çalarken, piyanonun taşları üstüne yığılıp kalmıştı...)” notunu düştüğü görülür.

Sımsıcak Dostluğunda Ölümün’de “Selam Deyip Ölüme” şiirinde Schiller’e Paul Ernst tarafından söylenen söz, “Ölüme Hazırlanmak” şiirinde İspanyolca bir söz, “O Yaman Günümüz”de “Öldü / Artık ölümden hiç korkmayacak...”, “Ölüm Poemi II’de “Ey Tanrım, öldüğünü hissedip de ölüyorum diyememek...”, “Ölüm Poemi III”de “Anadolu’da bir toprak adamının yakarışı”, “Ölümsüz Bir Dünyaya Özlem”de “Bir ozanın yakarışı”, “Çiçek Toplamaya Gider Gibi”de “Koro” ifadesi yer almaktadır.

Sevdim Savaşım’da “Sun Bana Bütün Güzellikleri” şiirinde “Chopin’in 1. Piyoano konçertosunu dinlerken” ifadesi yer almaktadır.

Türkiye Sevdası’nda “Akçay Güzellemesi” şiirinde “Edremit Körfezi’nin eşsiz doğasında, antik çağların tanrılarıyla bulduğumuz imgesel şölenlerin anısıyla”; “Taşırız Atatürk’ü Canımızın İçinde” şiirinde “Gençlerin Atatürk’e seslenişi” ifadesi yer almaktadır. Şairin “Sakarya Köprüsü”nde şiirine ise “(... Ve işgalci düşmanın öncü kuvvetlerinin bir kolu, yolunu şaşırıp Sakarya toprağına girince, nehrin öte yüzünde karşılaştı Gölyaka’lı Tahsin’le. Belki de şairin imgesini kuşatan bir düştü bu.)” notunu düştüğü görülür.

Her Aşk Bir Titanik’te “Mutluluğu Yakmak” şiirinde “Uzak bir anının hüznüyle”, “Uzaklarda Bir Kadın” şiirinde “Gizemli sevdaların anısıyla”, “Yıllardan Sonra Memleketim” adlı şiirde ise “Gümüşhane özlemiyle” ifadesi yer almaktadır.

Şinasi Özdenoğlu’nun kendisinin ithaf ettiği şiirler dışında kendisine ithaf edilen şiirler de bulunmaktadır. Bunlardan biri şair Nahit Ulvi Akgün tarafından kaleme alınan “Hayalet”¹³⁶ adlı şiirdir. *Varlık* dergisinde yayımlanan bu şiir “Şinasi Özden’e” ifadesini taşımaktadır. Diğeri ise şair Engin Aşkın tarafından kaleme alınan “Büyük Beklenti”¹³⁷ adlı şiirdir. *Kıyı* dergisinde yayımlanan bu şiir “Şinasi Özdenoğlu’na” ifadesini taşımaktadır.

¹³⁶ Akgün, Nahit Ulvi, “Hayalet”, *Varlık*, S. 276-277 (1-15 Ocak 1945), s. 582.

¹³⁷ Aşkın, Engin, “Büyük Beklenti”, *Kıyı*, Y. 12, S. 134 (Mayıs 1997), s. 28.

Çeviri Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu, Fransız edebiyatını ve şiirini yakından takip eder ve C. Baudelaire, P. Verlaine, A. Rimbaud ve P. Claudel gibi şairlerin şiirlerini Türkçeye kazandırmıştır. Şair, *Ülkü* dergisinde yayımlanan “Mayıs Üzüntüsü”¹³⁸ adlı şiiri P. Claudel’den, *Varlık* dergisinde yayımlanan “Gezgin”¹³⁹ adlı şiiri A. Rimbaud’dan, “Neşeli Şarkılar VII”¹⁴⁰ şiirini P. Verlaine’den çevirmiştir. Bu şiirlerin yanı sıra şaire ait bir defterde “Yolculuk” adlı şiiri C. Baudelaire’den çevirdiği görülür. Ayrıca şairin *Yasaklar Cehennemi* eserinde yer alan “Unutmalıyım Gözlerini”¹⁴¹ adlı şiiri Nilgün Anadolu Okur tarafından İngilizceye çevrilmiş ve *Çağrı* dergisinde yayımlanmıştır.

¹³⁸ Özdenoğlu, Şinasi, “Mayıs Üzüntüsü”, *Ülkü*, C. 10, S. 112 (16 Mayıs 1946), s. 21.

¹³⁹ Özden, Şinasi, “Gezgin” (Çeviri Şiir – A. Rimbaud’dan), *Varlık*, S. 230 (1 Şubat 1943), s. 287.

¹⁴⁰ Özden, Şinasi, “Neşeli Şarkılar VII” (Çeviri Şiir – Paul Verlaine’dan), *Varlık*, S. 247 (15 İlkteşrin 1943), s. 129.

¹⁴¹ Anadolu Okur, Nilgün, (Çeviri Şiir) “I Have To Forget Your Eyes”, *Çağrı*, Y. 37, S. 398 (Ocak 1993) s. 24.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MUHTEVALARINA GÖRE ŞİİRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Bireysel Konulu Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu, toplumsallığıyla tanınan bir şair olsa da bireysel şiirlerinin nicelik olarak daha çok olduğu görülür. Ancak bu durum onun şiiriyle toplumsal bir amaca hizmet etme fikrini etkilemez. Şair, idealist karakteriyle şiirde de mükemmeli aramak gayesinden olacak ki kimi şiirlerinde kendi iç dünyasına ve yaşamına yönelerek inandırıcı mısralar kaleme alır.

Pek çok şairde olduğu gibi; aşk, yalnızlık, ayrılık, özlem gibi bireyin sosyal yaşamına doğrudan ya da dolaylı olarak etki edecek duyguların ifadeleri olan mısralarla Şinasi Özdenoğlu'nun şiirlerinde de karşılaşmak mümkündür. Şair, bireysel konulu şiirlerine hâkim olan aşk duygusunun, sanatıyla ve sosyal yaşamla ilgisi hakkında şunları söyler:

“Aşk, insanı motive eden en büyük güçtür. Sevmeyen insan düşünemiyorum. Cinsel aşkın da insani bir boyut, tüm insanları yöneten yüce bir duygu taşıdığı bir gerçek. Aşktan yoksun olan insanın eksiklikleri vardır. Aşkı sanat eseriyle yorumlamak sunmak önemlidir. Bu ise sanatçının yeteneğinden kaynaklanan büyük bir olaydır. Devrimci aşk, yönetim aşkı da bu aşkın bir başka boyutudur. Aşk heyecan unsuruyla iç içedir. Aşkı hep ön planda tuttum. Aşkı çok yönlü olarak düşünüyorum” (Özer, 1996, 21).

Şair, ilk eserine adını veren ve “(...) yemyeşil bahçelerle donatılmış, uzak bir vadide, şiire gözlerini henüz açmış bir delikanlının fantastik imgeler üreten iç dünyasıdır” (Sezgin, 1994, 18) ifadeleriyle tanımladığı “Teselli” şiirinde sevgilisinin derdine ortak olmaya, onu teselli etmeye çalışan bir âşık kimliğinde görülür: “Sevgilim / Bana sokul gözlerime bak / Neden benzin uçuk? / Kirpiğin ıslak?” (Özden, 1943, 2). “Aşka Elveda” şiirinde ise şair, kendisinin de öznelere birisi olduğu ve belirsizlikler neticesinde mutlu sona ulaşamayan bir aşk hikâyesini iki dörtlülle tarife çalışır. Ancak “Teselli”den farklı olarak bu şiirde şair, sevgiliyi değil kendisini teselli eder: “Bahtiyarız, sevilmiş, sevebilmişsek / Aşka elveda ölene kadar” (Özden, 1943, 7). Delikanlılık çağında yazdığı “Aşka Elveda” şiirinde Özdenoğlu'nun aşka duyduğu inancın zayıfladığı anlaşılrsa da uzun yıllar aşkı hissederek yaşamıştır denilebilir. Yaşama dair pek çok tecrübe edindiği yaşta kaleme

aldığı “Bir Hayaldir Mutluluk” şiirinde ise “Anladım gerçek aşkın / Bir hayal olduğunu” (Özdenoğlu, 1991, 52) mısralarıyla aşk duygusunun varlığına olan inancını tamamen yitirmiş bir halde gözüktür. Özdenoğlu, şiir dünyasında aşka karşı hislerinin değiştiği döneme rast gelen şiirlerden biri olan “Aşkın Adı Asparagas”ta, aşkın kurgulanan dünyalarda yaşanan kadar samimi ve içten olmadığı düşüncesindedir: “Werther’e özense de o saf âşıklar / Charlotte değil artık hiçbir sevgili / Ölmek yolunda aşkın... Boş bir masaldır şimdi / O roman sevgilileri yalnız şiirde yaşar... / (...) / Aşk ki çirkin bir oyundur çağımızda, adı: Asparagas!” (Özdenoğlu, 1995, 45).

Özdenoğlu, şiir serüveninin bir döneminde tecrübeleri ışığında duyduğu inanç zayıflasa da aşk duygusunu şiir dünyası ve insanlık adına büyük bir güç olarak kabul eder. Ancak bu gücün varlığının yarattığı atmosfer gibi yokluğunun sonucunda oluşacak zorluklar da bireyin sosyal yaşantısına doğrudan etki eder. Nitekim şair de teselli bulacağı, sığınacağı sevgiden, sevgiliden yoksunluğunu “Romans” adlı şiirindeki şu mısralarla ifade eder: “Kime dert yanayım sevgilim, kime? / Kaç gece kapında sabahlamıştım / Ben ki rüyalara bel bağlamıştım / Rüyalar da artık görülmez oldu...” (Özden, 1943, 9).

“Davet” şiirinde ise şairin, yaşı itibarıyla aşka dair yaşanmışlıklarında doyuma ulaşamadığının ifadeleri yer alır: “Daha ölüm için zaman pek erken / Kalbim yine de coşkun, yine de deli / Aşkın beşiğinde uyumak varken / Aşka vedâ edip, nasıl ölmeli?” (Özden, 1943, 22).

Altı parçadan oluşan “Anaforda Dönen Adam”, Özdenoğlu’nun neredeyse ismiyle özdeşleşmiş bir şiiridir. Özdenoğlu’nun bireyin hayatta karışık duygularla iç içeliğini vurgulamak adına “Anaforda Dönen Adam” başlığını tercih ettiği düşünülebilir. Şairin yirmili yaşlarını sürerken kaleme aldığı şiirde, devrin şiir anlayışına bağlı olarak küçük insanın yaşamından bazı manzaralar, durumlar sunulur. Özdenoğlu, küçük insanın bir girdaba benzeyen ömrünün nasıl geçtiğinin sorgulamasını ise şu mısralarda yapar: “Sen hep aynı yerde, karanlık bahçede / Şimal rüzgârlarının sırtında, denizler ortasında / Denizler ortasında, ıssız adada / İssiz adada Allah’la arası açık / Kimsenin bilmediği bir türkü tutturmuş / Evinin yolunu unutmuş adam. / Ne yaptın ömrün o en güzel zamanını?” (Özdenoğlu, 1946, 3)

Şair, 1946’da yayımlanan “Anaforda Dönen Adam” şiirinin Burgazada’daki dostu, Türk öykücülüğünün usta ismi Sait Faik Abasıyanık tarafından da beğenildiğinden anılarında söz eder.¹⁴² Özdenoğlu’nun şiirde özne durumunda sunduğu küçük insanın yaşamının Sait Faik’in öykülerinin yapısıyla paralel oluşu bu beğenin sebebi olarak yorumlanabilir. Bu duruma bağlı olarak Sait Faik’in şiirde en çok sevdiği ve Özdenoğlu’na sık sık okuttuğu dörtlükte, yaşam akıp giderken aşk duygusunun da köyden kente göç gibi toplumsal sebepler sonucunda değişiklikler gösterdiğinin ifadeleri yer alır: “Yanan ormanlar içinde geyikler ağlıyor / Batan gemiler içinde insanlar. / Sen, ne güzel kadınsın şehre inmeden / Ne güzel öperdin beni bir zamanlar” (Özdenoğlu, 1946, 8).

Şair, “Uzakta” şiirinde Anadolu’nun geçmişinde ağalık sistemiyle zenginin yoksulu mal varlığını kullanarak ezdiği dönemlerde sevginin, aşkın en değerli varlık olduğunu vurgular: “Ellerin subasar toprağı vardı / Benimse bütün zenginliğim / Gözlerindi” (Özdenoğlu, 1973, 39).

Özdenoğlu’nun “Gece Yazılan Mektup”ta uzak geçmişteki bir yaz gecesini anımsadığı görülür. Şair, şiirde “Sevdiceğim” hitabıyla seslendiği sevgilinin aşkı karşısında aciz kalan bir âşık kimliğindedir. Bu durumun sonucu olarak sevgili onun için ulaşıldığı anda hayatı anlamlandıran bir kimsedir: “Ben bir kimsesiz insanım sevdiceğim / Sensin en kutlu günüm, annem, sevgilim, yavrum” (Özdenoğlu, 1946, 33).

“Kalbim” adlı şiirde ise Özdenoğlu, âşık kimliğinin yanına şair kimliğini de ekler. Söz konusu şiir, delikanlılık döneminin yarattığı acı tecrübelerle dolu aşk hayatına dair bir yakınmanın ifadeleri olarak da okunabilir. Şair, zıtlıklardan yararlanarak oluşturduğu mısraları kendisi gibi tüm şairlerin ortak kaderi olan hüznü “güz” mevsimiyle vurgulayarak sonlandırır: “Kalbim aşk hasadında nasipsiz kalan bahtsız / Bir bayram şenliğinde gözyaşı dökten öksüz, / Sınırsız bir ülkeye hükmeden taçsız, tahtsız / Sevgi bahçesinde yaz şiir sofrasında güz” (Özdenoğlu, 1946, 49).

Özdenoğlu’nun hem âşık hem de şair kimliğiyle özne olarak yer aldığı şiirlerden biri de “Yeniden Başlamak Şiire”dir. Şair, şiirde birliktelik kuracağı kadınla uzun arayışların sonunda karşılaştığını ve bu karşılaşmadan duyduğu

¹⁴² bkz. Şinasi Özdenoğlu, **Anılar ve Portreler**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2000, s. 19.

memnuniyeti dile getirirken aşkın, sevginin varlığının şiir dünyasına yeni bir soluk getirdiği düşüncesindedir: “Şairlik alınyazısı / Sevmekse başka bir hikâye / Seni bulunca başladım yeniden / Şairliğe...” (Özdenoğlu, 1986, 19).

Özdenoğlu, bireysel şiirlerinde, âşık ve şair kimliklerini ağırlıklı olarak tercih etmesinin yanında kişisel özelliklerinin izlerini de zaman zaman yansıttığı hissedilir. “Kadınlar Üstüne” şiirinde, şairin uygun bulduğu “kadın” modeliyle sert, cesur ve özgürlükçü bakış açısını bağdaştırmak mümkündür: “Ben severim hoyrat kadını / Erkeği gözünden anlayanı / Hürriyet gibi vazgeçilmeyeni / Hürriyet gibi paylaşılmayanı” (Özdenoğlu, 1973, 84).

Şair, 1952’de kaleme aldığı ve Ankara’nın Çankaya semtinde bulunan bir sokağın adını verdiği “Marmara Sokağı” şiirinde Kore Savaşı’nın sürdüğü dönemde bir kadınla yaşamışlıklarını anımsar. Tarihe yalnız savaşların değil aşk hikâyelerinin de geçirilebileceği düşüncesinden hareketle şair, birlikteliklerinin tarihe not düşülecek kadar kıymetli anlamlar içerdiğini belirterek şiiri sonlandırır: “Ve yazılırken yirminci yüzyıl tarihi / Kore Savaşı’yla bir arada / Bahsedilsin isterim hikâyemizden / Bahsedilsin Marmara Sokağı’ndan / Sadece / İki satırla” (Özdenoğlu, 1973, 92).

“Boşver Aynalara”, ana düşüncesini yaşamın gelip geçiciliğinin oluşturduğu bir şiirdir. Şair, hayat akıp giderken insanoğlunun fiziksel özelliklerindeki değişimleri umursamadan kavganın, savaşın yerine sevgiyi üretmesinin gerekliliğini “Boşver kavgalara / Kavgalara inat, sev!” (Özdenoğlu, 1973, 94) mısralarıyla vurgular.

Cemal Süreya, *99 Yüz* isimli eserinde Şinasi Özdenoğlu’nu “Sürekli grup duygusu içinde bulunan çok yalnız bir adam” (Süreya, 2015, 375) olarak tanıtır. Bu değerlendirme ışığında yaşamı boyunca pek çok siyasal ve toplumsal girişiminde yalnız bırakılmış bir şair olarak Şinasi Özdenoğlu’nun, “Tek Başına” başlığını tercih ettiği bir şiirinin olması doğal karşılanacak bir durumdur. Şair, iyi niyetinin ve vefakârlığının karşılığını alamadığının farkında olarak kendisini sorguladığı mısraları kitaplarının dostluğunu ölene kadar hissedeceğini belirterek sonlandırır: “Terkedilmişsin işte / Farkında değil misin? / Nerede o dostların, sınıf arkadaşların? /

Gençliğini, kalbini yoluna koydukların? / Ölürsen başucunda / Sadece kitapların..” (Özdenoğlu, 1974, 44).

“Terkedilmişlik”, şairin yaşam öyküsünde tecrübe ettiği bir duygunun mısralarla ifadesidir. Özdenoğlu, şiirde ailesi, sevdikleri ya da dostları tarafından yalnız bırakılmış insanlara seslenerek o anki duygularını iyi tahlil etmelerinin elzem olduğunu vurgular. Bu vurgulamada ölüm gerçeğini de arka planda hatırlatarak yalnızlığın insanlığın bir kaderi olduğunu ifade etmeye çalışır: “Terkedilmişliği bir tutam şiir gibi koy da kadehine / İçme sakın, bekle! / Bekle onu, o gerçek kendini, odur gelen sana / Görünce kapında yıllar sonra / Ağlama!” (Özdenoğlu, 1986, 46).

Şair, sonbahar mevsiminin doğada olduğu gibi insanın iç dünyasında yarattığı kasvetli atmosferi “Sonbahar Yalnızlığı” şiiriyle hissettirir. Özdenoğlu, şiirde “Sonbaharda acısı büyür yalnızlıkların” (Özdenoğlu, 2003, 17) mısrayla doğanın canlılığını yitirmeye başlamasının bireyin duygularına olumsuz anlamda etki ettiği düşüncesindedir.

Şinasi Özdenoğlu’nun, bireysel şiirlerinde kimi zaman toplumcu tarafını da görmek mümkündür. “Kavgalarda Yalnız” şiiri bu açıdan dikkate değerdir. Görüş ayrılıkları sonucunda çevresindeki insanların azalmasını çok kez tecrübe etmiştir. Ancak o, yalnızlığını insanlığın yalnız kaldığında yaşadıklarını anlayabilmek açısından bir fırsat olarak görür ve mısralarına yansıtır: “O apacı yemişini / Tad ki yalnızlığının / Anlayasın neler çektiğini / Öteki yalnızlıkların..” (Özdenoğlu, 1978, 44).

“Yalnızlık” şiirinde şair, kendi yalnızlığını Türkiye’nin terkedilmişliğiyle eş değer görür. Onu bu tek başlılığından kurtaracak kişinin ise sevgili olduğunu düşünerek şu mısraları kaleme alır: “Yalnızım öylesine / Yalnızlığın da ötesinde / Terkedilmiş Türkiye gibi / Gel, kurtar beni / Ellerinle..” (Özdenoğlu, 1974, 78).

Özdenoğlu, yalnızlığın duygu dünyasına yansımalarını “Yalnızlık Şiiri”¹⁴³ ile de hissettirir. Şair, yalnızlığının sebebini aşkı, sevdayı uç noktalarda yaşayan bir birey oluşuyla şu mısralarda itiraf eder: “Kalbim uçurumlarda açan çiçek / O kadın

¹⁴³ Şiir, *Özgürlük İçin Ölmek*’te “Yalnızım” başlığıyla, *Sevdim Savaşım*’da “Yalnızlık Şiiri” başlığıyla yer almaktadır. Ancak şiirin *Sevdim Savaşım*’daki halinde *Özgürlük İçin Ölmek*’te yer alan ilk on dokuz mısraına yer verilmemiştir.

bu kalbi nereden bilecek? / Kalbim uçurumlarda açan çiçek / Bu sonsuz yalnızlık nasıl bitecek?” (Özdenoğlu, 1995, 30).

Şairin yalnızlığını kendi içinde yaşadığı hayalî bir mekân olarak düşlediği yer olan “Hüzünler Oteli” yalnızlık konulu bir şiirinin adıdır. Şair, bu hayalî mekânda on yıllık bir zaman dilimi içinde üç gece bulunduğundan söz ettiği şiirde yalnızlığını şu iki mısrayla vurgular: “Kendimle kuşatılmışım bu otele geleli / Kalbim de yapayalnız tıpkı otelim gibi...” (Özdenoğlu, 2003, 13). Özdenoğlu, yalnızlık duygusunu “Beni Yalnızlığımda Ara” şiirinde ise sığmıllacak, teselli bulunacak bir dost olarak görür: “Yalnızlık en güzel dostluktur / Beni yalnızlığımda ara...” (Özdenoğlu, 1991, 53).

Şinasi Özdenoğlu’nun yalnızlık konulu şiirlerinden biri de “Robenson’ca”dır. Şair, İngiliz yazar Daniel Defoe’nun Robinson Crusoe adlı romanına atıf yaptığı şiirde kalabalık bir yaşamdan, insandan uzaklaşmak arzusunda olduğu görülür. Bu arzusunu bir adada uzun süre tek başına yaşayan eserin başkahramanı Robinson’un yaşantısıyla şu mısralarda açıklar: “İnsanlar ki kıskanç, maskeli, kaypak / İnsanlar ki nankör, bencil, ahmak / Mutluluğun tek adı benim kitabımda / İnsanlardan uzak, uzak, çok uzak / Robenson gibi / Tek başına yaşamak!” (Özdenoğlu, 2001, 32). Robinson Crusoe ve bu yaşam şekli Türk şiirinde de yankı bulmuştur. Orhan Veli, “Robenson” başlıklı şiirinde çocukluğunun bir kahramanı olarak Robinson Crusoe’u “Haminnemdir en sevgilisi / Çocukluk arkadaşlarımın / Zavallı Robenson’u ıssız adadan / Kurtarmak için çareler düşündüğümüz” (Yalçın, 2019,33) mısralarıyla dizelerine taşırken Cahit Sıtkı ve Turgut Uyar, Özdenoğlu’nun şiirine paralel bir bakış açısıyla Robinson’u yalnızlıklarını ve yalnız kalma arzularını dile getirmekte bir araç olarak kullanırlarlar. Cahit Sıtkı’nın “Robenson” şiirinde; “Robenson, akıllı Robenson’um, / Ne imreniyorum sana bilsen! / Göstersen adana giden yolu; / Başımı dinlemek istiyorum” (Bezirci, 2019, 178) mısraları yer alırken Turgut Uyar, “Bir Sessiz Gecedden Turnam”da “Bir tuzlu sahile ‘Ben Robenson’um’ deyip / Kemali azametle kadem basmışsın. / Kumlarda ayağının çatlak çatlak izleri / Garip garip ses vermiş attığın her adım, / Söyle Turnam, insan olsun, köpek olsun, karınca olsun / Bir dost aramaz mısın?..” (Toprak, 2011, 45) mısralarını tercih ederek duygularını dile getirir.

Şairin, “Anam Gibi” başlığını tercih ettiği şiirinde muhtevayı da başlığa uygun olarak oluşturduğu görülür. Şiirde bu duruma bağlı olarak Özdenoğlu’nun, sevgilisinin sahip olmasını istediği vasıflarda anne şefkati ve bağlılığını öncelendiği anlaşılır: “Çirkin de olabilirsin ama / Otur yanıma / Bırakma beni / Konuşma tek kelime.. / Tut ellerimden / Anam gibi..” (Özdenoğlu, 1978, 63).

İnsanoğluna her daim umudu, sevgiyi, güzellikleri çağrıştıran bahar mevsimi, şairin şiir dünyasında da benzer çağrışımları ifade eder. Şair, aşk duygusunu yüreğinde hissettiği anı, baharın başlangıcının habercisi olan “cemre”nin toprağa düşmesi olayıyla bağdaştırarak anlatır. Aşkın, sevginin doğada ve insan üzerinde bıraktığı izlenimler Özdenoğlu’nun, “Kanıma Düşen Cemre” şiirindeki şu mısralarla karşılık bulur: “Baharla birlikte kanıma düştü / Cemrelerin en ateşlisi: yani aşk! / Güneşin simsiyah gölgelere yansıması / Ve doğanın cümbüşü tomurcuklarda / Çılgınlığın yaylım ateşi ruhuma” (Özdenoğlu, 1974, 87).

Özdenoğlu, “Nisan Yağmuru” şiirinde yağmurun doğa için ifade ettiği canlılıkla, sevginin dünya için ifade ettiği güzellikleri ilişkilendirerek anlatır: “Ekilecek kalplere bir damla yağmur Rabbim! / Bekle, bu gelen başka bir yağmur kalbim / Yağmaya görsün hele, gök kışner, yer kudurur / Bir sevmeye gör, dünya gülistan olur!” (Özdenoğlu, 1978, 68).

“Nisan Selleri”, şaire geçmişte kalan duygularını, hatıralarını anımsatan bir şiirdir. Özdenoğlu, sırasıyla Gümüşhane, Trabzon ve Ankara’da geçen çocukluk ve gençlik yıllarını işaret ederek geçen zamana karşın duygularındaki, yaşayışındaki canlılığı yitirmediğini şu mısralarla anlatır: “Nisan rüzgârları ki uçururdu kalbimi / Yıllar öncesinin o afacan çocuğu / Kalbim, yine de o hoyrat delikanlının kalbi...” (Özdenoğlu, 1995, 34).

“Yağmur Altında Aşk” şiirinde şair, yağmuru bu kez aşk duygusuna sunduklarıyla ele alır. Cinselliği çağrıştıran ifadelerle yer verilen şiirde duygulanım açısından yağmurun rolü şu mısralarla dile getirilir: “Yağmurda sevişmek daha bir başkadır / Islaktır dudaklar, saçlar buğuludur / Yağmurda en kaba kadınlar bile duyguludur” (Özdenoğlu, 1978, 71).

Özdenoğlu, “Başkasının kollarında bile / Saracağın erkek benim!” (Özdenoğlu, 1974, 94) mısralarıyla sonlandırdığı “Başlamadan Biten Hikâye” şiirinde sevgilisine gözdağı veren özgüveni yüksek bir âşık olarak görülse de bu durum “Seni Hatırlıyorum” şiirinde tam tersi bir hal alır. şair, sevgilinin yokluğuna alışamayacağı gerçeğini şu mısralarda dile getirir: “Paydos, bütün hatıra şiirlerine / Demişken / Paydos, seni hatırlatan her şeye / And içmişken / Ben / Darağacına kahkahayla gidecek adam / Gölgene teslim oluyorum!” (Özdenoğlu, 1974, 95).

“Anadolu’yu Sever Gibi” şiirinde şair, sevgiliye olan aşkını memleket sevdasıyla ilişkilendirirken memleket sevdasının toplumsal açıdan yetersizliğinden de yakındığı anlaşılır: “Anadolu’yu sever gibi sevdim seni / Anlamaz kimseler bunu” (Özdenoğlu, 1978, 67).

şairin bireysel şiirlerinin niceliği bakımından en hacimli eseri *Yasaklar Cehennemi*’dir. Eserde otuz adet bireysel konulu şiir tespit edilmiştir. Özdenoğlu, kitaba adını veren “Yasaklar Cehennemi” şiiriyle, bireylerin ortak değerlerinden biri olan aşk duygusunun mutluluğa zarar verecek şekilde katı kurullarla engellenmesinin sebeplerini arar: “Neden kaçırmıştın dudaklarını? / Uslu bir öpücüktü benimkisi / Gizli bir korku muydu seni ürküten? / Dinsel kitapların öğretisi mi?” (Özdenoğlu, 1991, 9).

“Sevmekten Korkmak” şiirinde şairin yukarıdaki muhtevayı devam ettirmesiyle birlikte yaşamın en önemli parçaları olan aşk ve sevginin getirilecek engeller sonucunda yitirileceğinin korkusunu şu mısralarda duyumsar: “Nerdeyse yasaklar dünyasında / Silinip gidecek o en yüce duygular / Bir suç mu ki sevmek sence” (Özdenoğlu, 1991, 11).

“Bugün de Seviyorum”da sevgiyi bir ibadet gibi tanımlayan şair, sevmek eylemini -bilinen ibadetlerin dışında- gerçekleştirmek için öncülük eden kimselere ihtiyaç duyulmayacağını şu mısralarda dile getirir: “Sevmek emredilmiş insanoğluna / Yürütecek hükmünü ister istemez / Herkes aşk için bu tapınakta / Sevmek için papaz, imam gerekmez” (Özdenoğlu, 1991, 26).

“Aşk Üstüne Anayasa Tasarısı” hem adı hem de muhtevası itibarıyla şairin en dikkat çekici şiirlerinden biridir. Özdenoğlu, Yekta Güngör Özden’in *Tutsak Yürek*

adlı kitabı hakkındaki yazısında “Şiir diliyle Aşkın Anayasası’nı ilk kez biz yazmıştık” (Özdenoğlu, 2002, 11) diyerek şiirinin bir ilki de ifade ettiğini belirtir. Yaşamın sürdürülebilmesi adına en elzem duygulardan biri olan aşkı, yasaların koruyamadığı düşüncesinde olduğu görülen şair, bu durumun insanlık adına olumsuz sonuçlar doğuracağını dile getirir: “Kentleri basmış eşkıya / Aşkın peşinde jandarma... / Bilse ki bu polis, bu jandarma / Çıkarınca aşk sözcüğünü kitaplardan / Geriye hiçbir şey kalmayacak” (Özdenoğlu, 1991, 29-30).

Şair, yaşam öyküsü boyunca karşılaştığı tüm engellerde gösterdiği direnmekten yılmayan karakterini şu mısralarla açığa çıkararak şiiri sonlandırır: “Yasaklara yasak / yasaklara yasak / yasaklara yasak!” (Özdenoğlu, 1991, 31).

“Sensin Aradığım” şiirinde şairin, tutkuyla bağlanacağı bir sevgilinin arayışı içerisinde olduğu anlaşılır. Arayışını Diyojen’in alışkanlık haline getirdiği bir davranışı ile ilişkilendirerek dile getirir. Diyojen’in bu davranışıyla ilgili olarak Alper Bilgehan Yardımcı, Diognes Laertios’tan naklen “Diogenes, Atina sokaklarında ve pazar yerinde (Agora) insanların yüzüne gündüz vakti fener tutarak dürüst bir insan aradığını söylemesi ile tanınan ve Platon’un “Sokrates’in çıldırmış hali olarak” tanımladığı Yunanlı bir Kinik (chreia) düşünürdür” (Kıran, 2018, 386) ifadelerini kullanır. Şairin, Diyojen’in bu davranışını kendi arayışına benzettiği şu mısralarda görülmektedir: “Diyojen gibi elimde fener / Arıyordum birini / Aradığım sensin!” (Özdenoğlu, 1991, 15). Özdenoğlu, “Yeniden Sevmek” adlı şiirde de yaşamış güzel günlerin hatırasına saygı duyduğunu vurgulayarak aşkın bir arayış sürecini ifade ettiği görülür: “Özür dileyerek tüm eski sevgililerden / Koşmak yeni aşklara!” (Özdenoğlu, 1991, 81).

Şair, yukarıda söz ettiğimiz “Sensin Aradığım” başlıklı şiirindeki “Buldu rastlantıların en güzelini / Aradığım sensin!” (Özdenoğlu, 1991, 16) mısraıyla işaret ettiği rastlantıyı da Feyzi Halıcı’nın *Bir Şiirin Hikâyesi* adlı eserinde kendisine ilham eden olay olarak niteler ve yaşadıklarını ayrıntılarıyla anlatır. Olay kısaca şöyle gerçekleşir: Özdenoğlu, kaymakamlık yıllarında izinli olarak İstanbul’a geldiği bir yılbaşı arifesinde Boğaziçi’nde bir restoranda Ekrem adlı bir dostuyla karşılaşır. Sofrasına dostunu davet eder ve aralarında sohbet devam ederken arkalarındaki masada oturan yaşlı adam ve genç kadının konuşmalarına kulak misafiri olurlar.

Genç kadın Özdenoğlu'nun şiirlerinden mısralar okur. Bu durum karşısında büyük bir şaşkınlık ve heyecan duyan Özdenoğlu, genç kadının kendisini tanımadan okuduğu şiirlerine rağmen tanınması halinde büyük bir sevgi besleyeceğinden söz etmesiyle hayatında aradığı kadını bulduğunu arkadaşına açıklar. Ancak genç kadının yanındaki yaşlı adamın onun kocası olduğunu öğrenir ve kurduğu tüm hayaller bir anda yıkılır.¹⁴⁴

Şairin, bireysel şiirlerinde kimi zaman da özlemlerini dile getirdiği görülür. Özdenoğlu, özlemlerini çoğunlukla sevdiği kadınlara ve dostlarına yönelik ifadeler yoluyla anlatan bir şairdir. “Hasretlik” adlı şiirinde aynı evi paylaştığı kadının evin içerisinde kendisine olan sınırlı uzaklığına dahi tahammül edemeyen bir âşık olarak görülür: “Mutfak da hasret demek / Bir dakikayı geçmesin / Uzaklaşma gözümden / Ölürüm hasretinden...” (Özdenoğlu, 1991, 23).

Özdenoğlu'nun “Ellerin İçin Noktürn”¹⁴⁵ şiiri de ismiyle içeriğinin birbiriyle güçlü bir uyum gösterdiği şiirlerindedir. Bir müzik terimi olarak noktürn, “1700’lerin sonlarına doğru geceleri açık havada icra edilmek üzere nefesli ve yaylı çalgılar için yazılmıştır. Bir tür ‘serenat’ır.”¹⁴⁶ Sevgiliye serenat yapan bir âşığın sesi mısralarda hissedilirken şair, sevgilinin ellerini, yaşamını sanatsal dokunuşlarla güzelleştiren bir vasıta olarak ifade eder: “Nasıl hatırlamam, yapayalnız kalırım da / Ellerin... Köpükler kadar beyaz / Gece, söylediğim şarkıdır kaldırımında / Öylesine bir şarkı ki anlatılmaz... / Saçlarımdan tutup kör gecelerden / Beni sabaha çıkaran ellerin / Gömleğime aşk dizeleri işleyen / Mutlu soframızı kuran ellerin...” (Özdenoğlu, 1991, 91-92).

1980’de kaleme alınan ve “Ankara akşamları ki duman ve yalan” (Özdenoğlu, 1986, 47) mısraıyla başlayan “Pazar İkindileri Ankara’da” şiirinde de şairin toplumcu tarafından söz edilebilir. Şair, 1940’lı yıllardan 2000’lere dek Ankara’nın sosyal ve siyasal alanda yaşanan gelişmelerinin en yakın takipçilerinden biri olarak ilk mısradaki “duman” kelimesiyle şehirde linyit kömüründen kaynaklanan hava kirliliğini, “yalan” kelimesiyle de şehrin idari ve siyasi kimliğinin yarattığı

¹⁴⁴ Söz konusu olayın yer aldığı esere ait bilgiler şu şekildedir: Feyzi Halıcı, **Bir Şiirin Hikayesi**, M.E.B. Yayınları, Ankara 1996, s. 637-653.

¹⁴⁵ Şiir, şaire ait bir defterde “Ellerin İçin Övgü” başlığıyla yer almaktadır.

¹⁴⁶ Bu bilgi <https://tr.wikipedia.org/wiki/Nocturne> sitesinden alınmıştır. [Erişim tarihi: 03.03.2020]

olumsuzlukları ifadeye çalışır. Ancak tüm olumsuzluklara rağmen Ankara, ona yaşamın sunduğu özel dostlukların, hatıraların mekânıdır: “Bir plak koyar bir el kalbimizin çalgısına / Takılır gidersen anıların akıntısına / Eski dostlardan başka ne varsa hepsi yalan” (Özdenoğlu, 1986, 47).

Şinasi Özdenoğlu’nun bireysel şiirleri içerisinde ayrılık konulu şiirler de yer alır. “Unutulmuşluğum Kadar” adlı şiir ayrılığın yaşanmasına karşın hislerin ölmemesini dileyen bir aşığın serzenişi olarak okunabilir. Şair, “Yaşat ki anılarında beni / Uzak bir yıldız gibi gökyüzünde / Işıldayayım...” (Özdenoğlu, 1991, 35) mısralarıyla sevgiliden uzakta olsa da hep hatırında kalmak dileğini vurgular.

“Olamaz Bir Başkası”, şairin ayrılığın hissettirdikleriyle sevdiği kadının kendisi üzerinde bıraktığı derin tesiri ifadeye çalıştığı bir şiirdir. Özdenoğlu, ayrılmış olsalar dahi sevdiğini her yönüyle tanıyanın sadece kendisi olabileceğini şu mısralarla ifade eder: “Çileden çıkarırdı bir tek gülüşün / Ki zalimce benden Öcalan / Olamaz bir başkası benim gibi / Seni destan gibi açıp okuyan...” (Özdenoğlu, 1991, 79).

“Allahaismarladık”ta da bir ayrılığın hikâyesini anlatır şair. Mutluluğun sağlanması adına çabalarının bir anlam ifade etmediğinin farkına varmasıyla şair, şiirde ayrılığın her iki taraf açısından da uygar bir tutumla sonuçlandırılmasını temenni eder. Olumsuz bir durum olsa da iyimser bir bakış açısıyla durur ayrılık üzerinde: “Ayrılmakla başlar mutluluk bazen / Her tükenen günle bir ufuk açılır / Yaşanmaz dediğimiz günler bile aranır” (Özdenoğlu, 1991, 88).

Özdenoğlu, 1939’da henüz on sekiz yaşında delikanlı bir şairken kaleme aldığı ve *Yedigün* dergisinde yayımlanan “Çıldırış” şiirini Necip Fazıl Kısakürek’e ithaf etmiştir. Şiir, dikkatle okunduğunda bu ithafın sebepsiz olmadığı gözlemlenir. Şair, söz konusu şiirde Necip Fazıl’a yakın bir söyleyişle onun kelime dünyasıyla duygularını dile getirmek gayretinde olan bir gencin heyecanı içerisinde. Necip Fazıl Kısakürek’in ilk akla gelen şiirlerinden biri olan “Çile”de, hayatın akıp giden gerçekliği içerisindeki yaşamöyküsü yer alır. Kısakürek, yaşam serüveninde karşılaştığı problemlerin dahi iç dünyasında yaşadıklarından daha tercih edilebilecek durumda olduğunu şu mısralarla vurgular: “Akrep, nokta nokta ruhumu sokmuş / Mevsimden mevsime girdim böylece / Gördüm ki ateşte, cımbızda yokmuş / Fikir

çilesinden büyük işkence” (Kısakürek, 2017, 18). “Çıldırış”, başlıklı şiirde zamanı, insan ömrünün en büyük düşmanı olarak gören bir psikoloji içerisindeki Özdenoğlu, düşüncelerini kontrol etmekte yaşadığı problemi “Dur! İğrenç hayat makası / Ömrümü doğrayan kasap / Parçalan ey kafatası / Nedir bu çektiğim azap” (Özden, 1939, 13) mısralarıyla dile getirir ve Necip Fazıl’ın “Çile” şiirinde yer alan yukarıdaki mısralarını anımsatır.

“Çile” ve “Çıldırış” şiirleri arasındaki benzerlikler yukarıdakilerle sınırlı kalmaz. Düşünce dünyasındaki ağırlığı üzerinden atamayan Kısakürek, bu ağırlıktan iç dünyasına çekilerek kısacası çilesini kendi içinde çekerek kurtulabileceğini düşünür. Ancak her şeye rağmen sabahın oluşu ve doğanın bu kaçınılmaz gerçeğini ifade eden horozun ötüşü ona daha öncekilerden farklı bir dünyayı sunduğunu dile getirir: “Ensemde örsünde bir demir balyoz / Kapandım yatağa son çare diye / Bir kanlı şafakta bana çil horoz, / Yepyeni bir dünya etti hediye” (Kısakürek, 2017, 17). Özdenoğlu, Kısakürek’le aynı ruh hali içerisinde kaleme aldığı mısralarda onun kadar iyimser değildir ve duyumsadığı fikirsel bunalıma teslim olduğunu şu mısralarla ifade eder: “Patla ey baştaki volkan! / Yetişir; insafsız balyoz! / Ve yıkıl utanmaz şeytan! / Vakitsiz bağırır horoz...” (Özden, 1939, 13).

4.2. Toplumsal Konulu Şiirleri

Özdenoğlu, yazıları ve şiirleriyle Cumhuriyet’in kazanımlarının takipçisi olmayı ısrarla sürdürmüş bir aydındır. Bu yönüyle şair, bir asra yakın ömrü boyunca adının geçtiği her mecrada tüm kimliklerinden önce toplumcu karakteriyle yer alır. Özellikle idareciliği döneminde bilinçli bir devlet memuru olarak acılarını paylaşp azalttığı, mutluluklarını paylaşp çoğalttığı Anadolu, onun toplumsal şiirlerinin özünü, kaynağını oluşturur denilebilir. Şair, “Büyüktür bizim Anadolu’muz / Güzeldir, dertlidir” (Özdenoğlu, 1973, 35) mısralarıyla da kısa bir tarifini yaptığı Anadolu’nun kendisi için ifade ettiklerini şu cümlelerle dile getirir:

“Benim her şeyim, bu topraklarda... Yani Anadolu’da. Anadolu’da doğdum, bu topraklarla özdeşleştim. Anamdan öğrendiğim dille ve bu toprağın kültürüyle yetiştim; onun insanlarıyla kader birliği içindeyim. Vatanımı çok sevdim ve bütün ömrümü, onun uğruna adadım” (Aydın, 1996, 7).

Şair, ilk eseri *Teselli*'de henüz üniversite üçüncü sınıf öğrencisi bir gençken kaleme aldığı Anadolu trajedisi niteliği taşıyan “Osman’ı Vurdular” şiirinde genç bir idareci adayı olarak göreve ne denli hazır olduğunun mesajını da verir. Şiir, “Batıdaki hudut alaylarından / İzinli dönmüştü köyüne / Hasat için..” (Özden, 1943, 34) mısralarıyla Osman hakkında kişisel bilgilerle başlar. Anadolu’da geçimini tarımla sağlayan bir hanenin tek erkeği Osman’ın vatani görevini sürdürürken izinli olarak döndüğü köyünde bir kıskançlık sonucunda öldürülmesi olayıyla şair, Anadolu’nun ve Anadolu kadınının dramını da ortaya çıkarır. “Terhis olup köye muhtar olacak dediler / Kıskandılar onu, çekemediler... / Kancıkça kesip yolunu harman dönüşünde / İki el kurşun sıktılar bağırma / Ve.. Bir çınar gibi devrildi toprağa.. / Geride bir ana / Çiçeği burnunda bir gelin / Memede bir oğul bıraktı / Anası başını taşlara vurdu / Harmanını başkaları savurdu / Yetim kaldı sabanıyla öküzü..” (Özden, 1943, 34).

“Doğduğum Topraklar Üstüne”, Özdenoğlu’nun genç bir kaymakam sıfatıyla Anadolu’da görev yaptığı yıllarda kaleme aldığı bir şiirdir. Şair, Anadolu’nun tarihsel ve coğrafi dokusuna da atıflar yaptığı şiirde, bozkırın çevrelediği dünyasının dışavurumunu şu mısralarla yapar: “Ben ki çilesini katık yapıp ekmeğime / Anamın sütü kadar helâl / Belki kağnısının ve steplerinin macerasını / Katmışım gençliğime / Ötesi masal” (Özdenoğlu, 1973, 14).

Anadolu’nun Türk aydını tarafından kaderine terk edildiği, unutulduğu dönemlerdeki durumuna yakından şahitlik eden Özdenoğlu, bu duruma kayıtsız kalamaz. “Anadolu’da Kavgalar Ortasında” adını verdiği şiir de bu duyarlılığın bir karşılığı olarak gösterilebilir. Şair, Anadolu’nun coğrafi konum ve tarihi itibarıyla Türkiye için değerini ifade ettiği şiirde orada yetişen insanların yaşadığı aidiyet problemini şu mısralarla dile getirir: “Nerde çocukları Anadolu’nun? / Emzirip, besleyip büyüttükleri / Bırakıp gittiler mi onu Tanrım?” (Özdenoğlu, 1974, 59).

1946 tarihinde kaleme alınan “Ayşelerin Fatmaların Saçları Üstünde”, Özdenoğlu’nun döneme dair atmosferiyle Anadolu gerçeğine yer verdiği şiirlerden biridir. Şair, şiirde yer alan şu mısralarda Anadolu’nun dışa kapalı yapısının kaderine terk edilmesinin bir sonucu olduğu düşüncesindedir: “Dert yüklü kamyonlar

taşınıyordu / Uykusuna köylerimin / Öküz gözlerinde derin geceler yaşıyordu / Büyük gerçekler taşıyordu / Bu sükût” (Özdenoğlu, 1973, 38).

Şair, *Uzak Şiirler*'de yer alan “Çok Uzakta Köylerim” adlı şiirinde “İster Satı de ister Emine / Çoğu beni tanımaz bile / Ben onların türküsünü söylerim” (Özdenoğlu, 1997, 100) mısralarıyla Anadolu köylüsünün kaderinden söz etmenin kendisi için büyük bir sorumluluğu ifade ettiğini dile getirir. “Ben Bir Köyde Gözlerim İstanbul'da” şiirinde ise Özdenoğlu'nun Anadolu'da geçen ilk yıllarında büyük şehirlerdeki yaşantıya özlemine dile getirdiği görülür: “O şehir geçiyor yangın gibi / Geçiyor gönlümüzden.. / Basacak mıyız o şehrin kaldırımına yeniden?” (Özdenoğlu, 1974, 57).

Şinasi Özdenoğlu, Türkiye'ye duyduğu aidiyetle memleketin mutluluğu adına iyinin ve doğrunun yanında yer alıyor olmasının bir suç işlemekle eş değer olarak algılandığını “Memleketi Sevmek Suçu” şiirinde dile getirir: “Sevmek bu ülkeyi suç sayılmış / Suçlu benim / Aramayın onu uzaklarda..” (Özdenoğlu, 1978, 19).

“Türkiyem” şiirinde Özdenoğlu, şefkatli bir anne yüreği olarak tasvir ettiği vatanın, kurtarıcısı Mustafa Kemal'den sonraki vaziyetini şu mısralarla tarif eder: “Bir toprak ki güzelse / Acılar varsa kaderinde / Hayırsızsa çocukları / Terk edilmişse / Orası Türkiye'dir” (Özdenoğlu, 1974, 37). Türkiye'nin maruz kaldığı tüm bu olumsuzlukların arka planında yer alan haksızlıklarla mücadeleyi sürdürmekten imtina etmeyeceğini ise “Türkiye'yi Sevmek Hakkı” adlı şiirinde dile getirir: “Türkiye'yi sevmek bir haktır ki / Alamazsın elimden! / Haksızlığın yakasına yapışan ellerimi ki / Koparamazsın bileklerimden!” (Özdenoğlu, 1978, 46).

“Beni Korum Ey Toprağım” da şairin toprağa bağlılığı üzerinden memlekete duyduğu aidiyetini ortaya koyduğu bir şiirdir. Özdenoğlu, idareci ve politikacı kimlikleriyle memleket uğruna verdikleri savaşlarda sürekli duyumsadığı yalnızlığı toprağın kendisine göstereceği sadakatin unutturabileceğini ifade eder: “Harcatma beni, kavganı vermişim / Bana sahip çıkmazsan ben yoğum / Bana sahip çık, ey toprağım / Beni korum!” (Özdenoğlu, 1978, 27).

Şair, Anadolu'yu dizinden ayrılmadığı bir anne gibi ifade ettiği “Uyanacaksın Bir Gün”de, Anadolu halkıyla geçen günlerini anımsayarak coğrafyanın kaderi olan

suskunluğun bozulacağına dair inancını şu mısralarla ifade eder: “Yemin etmişim doğduğum topraklar üstüne / Doğacak çocuğuma, emdiğim süte / Yemin etmişim özgürlüğün başı üstüne / Uyanacaksın bir gün, uyan diye diye / Derin uykulardaki vatanım, Büyük Türkiyem!” (Özdenoğlu, 1973, 34). “Kanıyla Yaz Adımı” şiirinde de insanlığı haksızlıklarla mücadelesi noktasında cesaretlendiren bir sesleniş görülür: “Direni tüm haksızlıklara / Haksızlıkların zulmünden korkma! / İnsanlar kalleştir / Yürü üstüne kalleşliklerin / Korkma!” (Özdenoğlu, 1974, 9).

Şinasi Özdenoğlu, uzun yıllar devlet adamlığı yapmış, sorumluluklarının bilincinde bir idareci, yönetici olarak politik hayatta ve devlet dairelerinde yapılan haksızlıkların ömrünce karşısında olmuştur. Dolayısıyla sosyal ya da siyasal boyutta hemen her meselede savaşımlar vermektense çekinmeyen duruşu sanat yaşamına da güçlü biçimde yansır. Şair, “Haksızlığın Üstüne” başlığını taşıyan şiiriyle şahit olduğu haksızlıklar karşısında mücadelesini canı pahasına sürdüreceğini dile getirir. Söz konusu bu şiirin dikkat çeken bir yönü de şairin şiirlerindeki özgürlük teması konusundaki itirafıdır: Bunca çiçek açtırmış / Gelmiş, geçmiş baharlar / Sevdaların üstüne... / Bir tek farkında / Onun güzelliğinin / Ben yazmışım diyorum / En güzel şiirlerimi / Özgürlüğün üstüne / Ben yürürüm korkusuz / Bir başıma kalsam da / Ben yürürüm ölsem de / Haksızlığın üstüne... (Özdenoğlu, 1992, 53).

Şinasi Özdenoğlu'nun toplumsal şiirlerinde “özgürlük” kavramı da önemli bir yer tutar. Şairin, altmış yılı aşkın sanat yaşamında birincil gayesi özgürlüğün ifade ettiği anlamları şiirleriyle güçlü ve yüksek bir sesle duyurmaktır. Özdenoğlu, “Selam Ey Özgürlük” şiirinde yer alan şu mısralarla şiirlerini okuyanlarda özgürlük kavramına dair önemli bir izlenim bıraktığını dile getirir: “Her adımda dikildim haksızlığın önüne / Herkesin haksızlıklara selam durduğu günde / Özgürlüğü kazıdım insanların gönlüne / 1940'ten beri yazdığım şiirlerle... (Özdenoğlu, 1992, 45). Şairin, yaşamı boyunca özgürlük konusunda sergileyeceği tutum da “İnadına” adlı şiirinde şu dizelerle karşılık bulur: “Kırsan da kalemimi / İnadına / Kanıyla yazacağım / Özgürlük diye uçan kuşun / Kanadına / Yapışıp gideceğim / Ben insanoğlu insanım / İnsan gibi yaşamak hakkım / Ver bana hakkımı, yoksa / Bileğimle alacağım!” (Özdenoğlu, 1974, 28).

Şair, “Özgürlük Tek Sevgilim Bağımsızlık Onurum” başlığını taşıyan şiirinde; özgürlüklerin kısıtlandığı ortamlarda yaşamsal faaliyetlerin de olamayacağı, yaşamın bir anlam ifade etmeyeceğini dile getirir. Özdenoğlu ayrıca “sevgili”, “onur” gibi kelimelerle anlamı güçlendirerek bağımsızlık ve özgürlük kavramlarının birbirini tamamlayıcı niteliğini de ortaya koyar: “Özgürlük olmayınca ateşten bir kafeste / Tutsak olur ölürüm / Yoksa bağımsızlığım / Zincirlere vurulmuş köle olurum / Alın, sizlerin olsun en görkemli ödüller / Özgürlük tek sevgilim / Bağımsızlık onurum! (Özdenoğlu, 1992, 9).

Özdenoğlu, 1974’te yayımlanan *Özgürlük İçin Ölmek* ve 1992’de yayımlanan *Özgürlük Tek Sevgilim* adlı eserlerine verdiği isimlerle özgürlüğe bakış açısını somut biçimde ortaya koyar. Dolayısıyla şair için özgürlük, uğrunda ölümü göze aldığı ve sadakatle bağlılık duyduğu bir kavramdır denilebilir. Bununla birlikte onun özgürlüğe bakış açısına mısralarında şahit olmak adına “Özgürlüğümde Benim” şiiri dikkat çekmektedir: Özgürlüğümde benim / Doğan her çocuğun hakkı var / Özgürlüğümde benim / Sömürülenlerin / Demir kafesler ardındakilerin / Düşünün her insanın payı var! (Özdenoğlu, 1974, 17).

Şinasi Özdenoğlu, yaşamı boyunca toplumların yok olmasına, mağdur edilmesine sebep olan savaş, işgal, sömürü gibi toplumsal meselelere duyarlı bir şair kimliği ortaya koyar. Şinasi Özdenoğlu imzası taşıyan pek çok şiirde yalnızca Türk milletinin değil dünya milletlerinin özgürlüğünü savunan dizelere tesadüf edilir. “Selam Evrensele” adlı şiirindeki mısralar bu açıdan dikkat çekicidir. Şair, şiirinin önemli bir tarafını oluşturan toplumcu kimliğindeki evrenselliği şu mısralarla dile getirir: “Nerede insanlığın hakkı var, oradayım / Nerede bir haksızlık varsa, karşımdayım / Darağacında özgürlüğü haykıracağım!” (Özdenoğlu, 1992, 91).

1956’da Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı üyesi ülkelerin Macaristan’ı işgali üzerine bir gecede kaleme aldığı “Macar Rapsodisi”, şairin ismiyle, karakteriyle bütünleşen bir şiir olmuştur. Macaristan’ın bağımsızlık mücadelesini destekleyen Nemzetör adlı örgüt tarafından ödüle layık görülen şiirin son bölümü, Prof. Zugmayer tarafından bestelenip marş haline getirilmiştir. Şairin, zor kullanılarak bir milletin özgürlüğünün elinden alınışı karşısında hissettiklerinin ifadesi olan bu şiir, samimi ve duygu yoğunluğunun hâkim olduğu mısralardan oluşur. Özdenoğlu,

büyük fedakârlıklarla ulusal bağımsızlık mücadelesi vermiş bir neslin devamı olarak özgürlüğe bir sevgili, bir anne gibi kutsal anlamlar yükler: “Yangın başladı Peşte’de, kardeşim, yangın! / Taze göğüsler üstünde tanklar horada / Sevgilim alevler içinde, sevgilim orada / Tutulmuş bütün caddeler tutulmuş / Yanına varamıyorum / Sanırsın anacığım boğazlanıyor / Kurtaramıyorum” (Özdenoğlu, 1973, 22).

Özdenoğlu için gerçek sanatçının, şairin karşılığı olan “(...) Petöfi, gerek şiirleri gerekse eylemleri ile Macarların özgürlük ve bağımsızlıklarını kazanmak için giriştikleri mücadelenin en önde gelen önderlerden birisi olmuştur” (Güngörmüş, 1990, 109). Şair, Macaristan’ın bağımsızlığı söz konusu edildiğinde akla gelecek ilk isimlerden biri olan Petöfi’ye¹⁴⁷ de yer verdiği şiirde Macaristan özelinde savaşların milletlerin kültürü, sanatı ve tarihi üzerindeki olumsuz etkilerini de göz ardı etmeyerek şu mısralarda dile getirir: “Nerde kaldı çigan havaları, o çılgın kemancılar / Nerde dudak dudağa sevgililer? / Duyuyor musunuz şâir Petöfi’nin sesini? / Duyuyor musunuz tankların homurtusunda / Macar Rapsodisi’ni?” (Özdenoğlu, 1973, 23).

Özdenoğlu, “Macar Rapsodisi” şiiriyle Macaristan’ın II. Dünya Savaşı sonrasında yaşadığı işgali anlatırken “(...) Enis Behiç, Macarlar için son derece önemli olan I. Dünya Savaşı sonrası Trianon Antlaşması çerçevesinde Macaristan’ın toprak kaybedişinden, Macar halkının çektiği sıkıntılardan büyük üzüntü duymuş ve bu üzüntüsünü “Macar Duası”¹⁴⁸ adlı şiirinde dile getirmiştir” (Çakır, 2014, 182). Söz konusu bu iki şiir, tarih boyunca güçlü bir şekilde sürüp giden Türk-Macar ilişkilerinin iki Türk şair özelinde Türk milleti için ifade ettiği değeri göstermesi bakımından önemlidir.

Şair, 1968’de Sovyetler Birliği’nin Varşova Paktı’ndaki diğer müttefik ülkelerle birlikte Çekoslovakya’yı işgaline¹⁴⁹ kayıtsız kalamaz ve Çekoslovakyalıların bağımsızlık mücadelesine işgalin üçüncü gününde kaleme aldığı “Dayan Çekoslovakya” şiiriyle destek verir. “Dayanın Moravya’nın yiğit çocukları / Bir Sakarya yaratın Prag önlerinde” (Özdenoğlu, 1973, 28) mısralarıyla

¹⁴⁷ bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Sándor_Petöfi [Erişim tarihi: 18.04.2020]

¹⁴⁸ bkz. Fethi Tevettoğlu (haz.), **Mîrâs ve Güneşin Ölümü**, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, s. 209-212.

¹⁴⁹ bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Varşova_Paktı'nın_Çekoslovakya'ya_müdahalesi [Erişim tarihi: 18.04.2020]

Çekoslovakya halkını yüreklendiren Özdenoğlu, bir şair ve insan olarak özgürlüğün evrenselleşmesi arzusunun gerçekleştirilmesi adına sanatıyla verdiği mücadelede yaptıklarını ve yapacaklarını şu mısralarda dile getirir: “Ben, nerde olursa olsun, özgürlüğün dostuyum / Ben, kim olursa olsun haklının yanındayım / Dün Peşte sokaklarındaydım / Bir barış güvercini oldum Viyetnam’da / Ve bugün Prag’dayım!” (Özdenoğlu, 1973, 27). Ayrıca şair, bu şiiri kendisine ilham eden olayı şu cümlelerle ifade eder: “Dayan Çekoslovakya!” başlıklı şiirim, Vençeslas alanında kendini yakarak işgale karşı direnen üniversiteli gence bir selamın ve desteğin haykırışıdır” (Özdenoğlu, 2008, 3).

Şair, “Sustur Silahları Amerika” şiirinde milyonlarca insanın hayatını kaybettiği Vietnam Savaşı’nın¹⁵⁰ üzüntüsü içerisinde. Özdenoğlu, bu kayıpların suçlusu olarak gördüğü Amerika’ya seslenerek savaşa bir son vermesini istediği mısralarda zulme uğrayan insanların acısını da duyumsar: “Sustur silâhları Amerika / Çekik gözlü dilberlere kıymayın askerler! / Sustur silâhları Amerika! / Tankların peşinde sürükleniyor cesedim / Susturmak için silâhları / Ben öleyim!” (Özdenoğlu, 1974, 15).

Özdenoğlu, gençlik dönemine denk gelen II. Dünya Savaşı’nda yaşananları yıllar sonra da olsa şiirine taşır. Savaşın başlangıcı olarak bilinen Polonya’nın Almanya tarafından işgaline¹⁵¹ ve Polonya halkının gösterdiği direnişe “Ölümsüz Polonya’ya Selam” şiirinde yer veren şair, “Bir kez ölür insanoğlu / Bir kez ölür Polonya’lı / Ölümsüz Polonya doğar!” (Özdenoğlu, 1992, 28) mısralarıyla bir millet açısından bağımsızlık mücadelelerinin kıymetine vurgu yapar.

Şairin, savaşın milletler adına yıkıcı etkisini dile getirdiği bir başka şiir “Çeçenya Üstüne Ağıt”ta “kapkara”, “barut” ve “duman” kelimeleriyle zihinlerde savaş sonrası bir manzaranın silüetini canlandırır: “Barış / Grozni rüzgârında savrulan / Kapkara bir çiçek / Barut kokuyor... / Şehirler silinmiş haritalardan / Anılar duman olmuş...” (Özdenoğlu, 1997, 76).

Özdenoğlu, dünya milletlerinin savaşlar, işgaller karşısındaki direnişlerine güzellikler yapıp hayatını kaybedenlere ağıtlar yakarken 1963’te Kıbrıs

¹⁵⁰ bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Vietnam_Savaşı [Erişim tarihi: 18.04.2020]

¹⁵¹ bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Polonya_Seferi [Erişim tarihi: 18.04.2020]

Rumlarının Kıbrıs Türklerine karşı başlattığı, tarihe “Kanlı Noel”¹⁵² adıyla geçecek saldırılarla yaptığı katliam üzerine “Kıbrıs’ı Unutmamak” adlı şiiri kaleme alır. Şair, şiirde yer alan şu mısralarla da Kıbrıs’a duyduğu sevgiyi ve Kıbrıs Türklerinin bu olaydan yirmi yıl sonra kazanacakları bağımsızlığa¹⁵³ olan inancını dile getirir: “Kıbrıs demiyorum sana, Kıbrıs’ım diyorum / Çocuğuma senin adını ezberletiyorum / Özgürlüğünün temelinde senin / Harç olsun istiyorum mısralarım / Zerrelerimde seni yaşıyorum...” (Özdenoğlu, 1992, 35).

“Tarih Unutmaz” şiirinde ise şair Azerbaycan’ın Karabağ bölgesinde yaşananları dile getirir. Şiir, 25 Şubat 1992’de bölgedeki Hocalı kasabasında yaşananları takip eden günlerde 4 Mart 1992’de kaleme alınmıştır. Özdenoğlu, yüzlerce Azerbaycanlının ölümüyle sonuçlanan Ermeni askerî kuvvetlerin yaptığı katliamın duygu dünyasında yarattıklarını şu mısralarla ifade eder: “Ağıtlar duman-duman / Gözyaşı ırmak-ırmak / Düşer mi Karabağ, kim inanır? / Karabağ şimdi bir destan!” (Özdenoğlu, 1992, 41).

1992-1995 yılları arasında gerçekleşen Bosna Savaşı’nda Sırp askerî kuvvetlerinin Boşnaklara uyguladığı soykırım¹⁵⁴ Şinasi Özdenoğlu’nun şiirine yansıttığı bir başka toplumsal meseledir. *Çağrı* dergisinde yayımlanan bir kitap tanıtımı yazısında şair, Bosnalı gençlerin ve çocukların da içlerinde bulunduğu binlerce insanın hayatını kaybettiği bu savaş üzerine yazdığı “Yanıyor Saraybosna” şiirini şu cümlelerle anlatır:

“Gencecik Asiye Tatarıç’lerin, küçücük Nermin Divoviç’lerin ve 50.000 günahsız Boşnak çocuğunun, canavar mermileriyle katledildiği cinayetlere karşı yazdığımız, cephedeki Boşnak milislerine ulaştırılan ‘Yanıyor Saraybosna’ adlı protesto şiirimiz (...)” (Özdenoğlu, 1995, 18).

Şair, söz konusu şiirde “Yanıyor Saraybosna / Yanıyor umutlarım! / El değmemiş çiçekler / Altında postalların / Çâresiz insanlar ki / Elinde barbarların...” (Özdenoğlu, 1997, 66) mısralarındaki “el değmemiş çiçekler” ifadesiyle savaşın ve işgalin doğurduğu ağır sonuçlardan en çok etkilenenlerin çocuklar olduğunu vurgularken “Bosna’da Bir Asiye” şiiriyle de soykırımın arka planında bir çocuğun

¹⁵² bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanlı_Noel [Erişim tarihi: 18.04.2020]

¹⁵³ bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kuzey_Kıbrıs_Türk_Cumhuriyeti [Erişim tarihi: 18.04.2020]

¹⁵⁴ bkz. https://tr.wikipedia.org/wiki/Bosna_Soykırımı [Erişim tarihi: 18.04.2020]

başrolde olduğu hazin bir öyküyü dile getirir: “1994’ün 5 Ocak akşamında / Sırp ateşi altında yanıyor Bosna... / Beş kişilik ailesiyle birlikte / Giderken ölüm ülkesine / Vedalaşıyor son akşam yemeğinde / Saraybosna’lı Asiye...” (Özdenoğlu, 1997, 69). Şair annesinin adının da Asiye olması üzerinden Asiye ile duygusal bir bağ kurarak onun ölümünün acısını derin bir şekilde hisseder: “Asiye, kızımın adı / Asiye annemin adı / Asiye benim anam...” (Özdenoğlu, 1997, 70).

Şair, “Kanlı Cuma I”¹⁵⁵ ve “Kanlı Cuma II” şiirlerinde 27 Mayıs 1960 İhtilali’nden önce 28-29 Nisan 1960’da Ankara ve İstanbul’da üniversite öğrencilerinin devrin iktidarına karşı başlattıkları eylemlerde yaşananları dile getirir. Firdes Temizgüney, üniversite öğrencilerinin yaptıkları eylemlerin arka planındaki gerekçeleri şu cümlelerle dile getirir:

“DP’nin, basın ve CHP’nin faaliyetlerini araştırmak için mecliste geniş yetkilerle donattığı on beş kişiden oluşan bir ‘Tahkikat Komisyonu’nu kurması, bardağı taşıran son damla oldu. Meclisteki komisyonun oluşumu ve yetki kanununun onay süreci tartışmalarında, İnönü’ye meclisten 12 celse uzaklaştırma cezası verilmesi, siyasi ortamı daha da gerginleştirdi. Hızla askeri darbeye doğru giden bu süreç içinde, Hükûmete karşı üniversiteler de hareketlendi” (Temizgüney, 2018, 187).

Özdenoğlu, olayların yaşandığı günde sığağı sığağına kaleme aldığı ikinci şiirde üniversite gençliğinin eylemlerindeki haklılığı vurgulayarak sanatı adına duyduğu övüncü şu mısralarla ifade eder: “Günlerden Yirmidokuz Nisan / Atıyorum imzamı Vatanım için / Taze kan verenlere övünç duyarak; / Atıyorum imzamı altına / Özgürlük Savaşı’nda, özgürlük şiirlerimin / Çeviriyorum gözlerimi şimdi / En aydınlık ufkuna / Türkiye’min!” (Özdenoğlu, 1974, 27). Söz konusu öğrenci olayları, Türk şiirinde geniş bir yankı uyandırmıştır. Nâzım Hikmet, “Beyazıt Meydanı’nda Bir Ölü”,¹⁵⁶ Enver Gökçe¹⁵⁷ “Turan Emeksiz”¹⁵⁸ başlıklı şiirleriyle olaylarda hayatını kaybeden üniversite öğrencisi Turan Emeksiz’i anarken yaşananlar karşısında

¹⁵⁵ 29 Nisan 1960’ta yaşanan öğrenci olaylarına yer verilen bu şiirin, altında yer alan ifadelerde olayın tazeliğini koruduğu günlerde gizlice çoğaltılarak dağıtıldığı, ancak 27 Mayıs 1960’tan sonra yayımlanabildiği bilgisi verilir.

¹⁵⁶ bkz. Güven Turan, Fahri Güllüoğlu (ed.), **Nâzım Hikmet Bütün Şiirleri**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2008, s. 1730.

¹⁵⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Hatem Türk, Toplumcu Türk Şiirinin Erzincan’da Bir Yıldızı: Enver Gökçe, Uluslararası Erzincan Sempozyumu, Erzincan, 2016, s. 699-708. / M. Arif Erzen, İdeolojik Savaş Alanı Olarak Enver Gökçe Şiiri, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2018, S. 41, s. 85-116.

¹⁵⁸ bkz. Enver Gökçe, **Bütün Şiirleri**, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2005, s. 83-84.

tepkilerini dile getirirler. Cemal Süreya ise olayları protesto etmek amacıyla kaleme aldığı “555K”¹⁵⁹ adlı şiirinin yanı sıra Ankara’da Kızılay’daki eylemlerin baş aktörlerinden biri olarak olaylara kayıtsız kalmadığını göstermişlerdir.

Savaş karşıtlığını ve özgürlük tutkusunu yoğun olarak hisseden ve şiirleriyle, yazılarıyla hissettiren bir kişilik olarak Özdenoğlu, toplumun ihtiyacı olan duyguları önemseyen bir sanatçıdır. Dolayısıyla onun bazı toplumsal şiirlerinde dünya barışının, kardeşliğin ve insan sevgisinin ısrarla üzerinde durduğu görülür. “İnsanları Seveceksin”, bu ısrarın hissedildiği şiirlerden biridir. Şair, anlaşılmazlık, nankörlük, düşmanlık gibi tüm olumsuzlukların olağanlaştığı dünyada, insanın her şeye rağmen sevgisiyle ölümsüzleşeceği düşüncesindedir. Ancak Özdenoğlu, bu sevginin karşılık beklenmeyecek bir sevgi olduğunun da altını çizer: “Bütün ömrünü yaksa da insanlar / Sahte dostlar, dost görünen düşmanlar / Söndürüp içindeki cehennemi / Yine de seveceksin! / Ve bir nisan sabahı / İpe götürseler de seni / Kanı on para etmez herifleri / Dâvân için affedeceksin / İnsanları seveceksin!” (Özdenoğlu, 1973, 55).

“İnsanları Seveceksin”, Nazım Hikmet’in “Yaşamaya Dair I” başlıklı şiiriyle birlikte de değerlendirilebilecek yapıda bir şiirdir. Ancak Özdenoğlu, dış etkenlerin oluşturduğu olumsuzluklar karşısında insandan fedakârlık beklerken Nazım Hikmet, dış etkenlerin yarattığı olumsuzluklar dışında insanın tercihlerinde de insanlık adına fedakârlıklarda bulunabileceğini dile getirir: “Yaşamayı ciddiye alacaksın, / yani, o derecede, öylesine ki, / meselâ, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda, / yahut, kocaman gözlüklerin, / beyaz gömleğinle bir laboratuvarda / insanlar için ölebileceksin, / hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için, / hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken, / hem de en güzel, en gerçek şeyin / yaşamak olduğunu bildiğin halde” (Çavaş, 2013, 62).

Özdenoğlu, bulunduğu her mecrada dost edindiği kimselere karşılık beklemeden gösterdiği sevgiyle oldukça geniş bir sosyal çevreye sahip olmuştur. Bu gerçekten hareketle “Öldürme N’olur” da şairin dostluk, kardeşlik duygularının çoğaltılmasıyla evrensel barışın sağlanabileceğini dile getirdiği bir şiirdir. Dünyanın yaşanabilir bir atmosfer halini alabilmesi için savaşların son bulmasının yanında

¹⁵⁹ bkz. Selahattin Özpabıyıklar (ed.), *Sevda Sözleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2018, s. 288-289.

insan ilişkilerinde gösterilecek fedakârlıkların oynadığı rolü şu mısralarla vurgular: “Dostlar ölmese de senin için / Yollarına koy canını, selâm dur! / Ölmek daha güzeldir öldürmekten / Öldürme n’olur?” (Özdenoğlu, 1974, 14). Şairin, “Güzel Bir Dünya İçin I” adlı şiiri de yukarıda söz edildiği gibi insan ilişkilerinde özverili, sağduyulu yaklaşımların kıymetini ifade eden bir başka şiiridir: “Sen kardeşim, avuçlarımla su taşı / Kardeşim, taşıyabildiğin kadar taşı / Güzel bir değirmen gibi dönsün dünyamız...” (Özdenoğlu, 1992, 62).

Özdenoğlu, yaşamı boyunca en büyük mücadelelerinden birini insanlığın barış içinde yaşaması adına vermiş bir sanatçıdır. 1991’de yetmiş yaşını sürerken kaleme aldığı “Ölmeden Önce” de ölümü daha yakından hissettiği bir dönemde son arzusunun barış içinde bir dünyada nefes almak olduğunu dile getirdiği bir şiirdir. Şair, evrensel ve ölümsüz barışın sağlanması noktasındaki sabırsızlığını şu mısralarla dile getirerek şiiri sonlandırır: “Ne zaman ölümsüz barış? / Yetsin bu kanlı yarış! / El ele tutuşsun bayraklar / Dosta, düşmana selam / Budur son dileğim / Ölmeden önce...” (Özdenoğlu, 1992, 113).

4.3. Yaşam ve Ölüm Konulu Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu, ölüm gerçeğinin birey üzerinde bıraktığı duygulanımları özgün bir üslupla dile getiren şairlerdendir. Emine Bilgehan Türk, Özdenoğlu’ nun şiir serüveninde ölümün geçirdiği evreler hakkında “İlk dönem şiirlerinde ölüm, sorgulanan bir kavram iken şairin ömrünün ilerleyen dönemlerinde daha çok kabullenilen teslim olunan bir olgu olarak kendini gösterir” (Türk, 2017, 7) değerlendirmesini yapar. Şairin, 1943’te yayımlanan ilk eserinden tam elli yıl sonra yayımlanan dokuzuncu şiir kitabı için *Sımsıcak Dostluğunda Ölümün* ismini tercih edişi de ölüme bakış açısındaki değişikliği gösteren bir durumdur. Özdenoğlu, bir söyleşide şiirlerinde ölüm gerçeğine yaklaşımını şu cümlelerle ifade eder:

“Ölüm üzerinde düşünmek ve yazmak, aslında insanın kendisini ifade etmesidir. Ölüm üstüne yazdığım şiirlerle, ‘ölüm’ gerçeğine bir prizmadan bakar gibi çeşitli yönlerden ve açılardan bakmaya çalıştım. Ölümü, bazen ‘sonsuz bir huzur’; bazen de ‘çiçek toplamaya gider gibi’ sevinçle karşıladım. Şiirlerimde, ölüm korkusundan çok, ölüme karşı bir ‘merak’ ya da ölümü ‘yeni bir başlangıç’mış gibi bir algılama sezileniyor. Belki de biraz ‘ölümü

sevdirmeye' çalıştım şiirlerimde. Ama sanıyorum, sadece ölüm şiirlerinden oluşan tek kitap bizim yazınımızda: 'Sımsıcak Dostluğunda Ölümün'dür' (Aydın, 1996, 9).

Şairin, ilk eseri *Teselli*'de yer alan "Gün Sonu" adlı şiirinde, zamanın yağmura, insan ömrünün ise bir tasa benzetildiği görülür. Bu benzetmelerden hareketle şair, geçen zamanın insan ömrüne bıraktığı acıların ardından ölümle buluşmanın bir kurtuluş olacağı vurgusunu yapar: "Yağmurdan sonra her şey sükûnet buldu / Zamana sunduğum tas kederle doldu, / Esir kuş kafesinden uçtu, kurtuldu / Ölülerimiz bu dem aramızdadır..." (Özden, 1943, 15). Ayrıca Özdenoğlu, şiirde İslam dininde dört büyük melekten biri olan İsrail'in sura üflemesiyle kıyamet gününü bildirmesini, Yunan mitolojisinde çoban tanrısı olan Pan'ın¹⁶⁰ kavalına üflemesiyle ilişkilendirir: "Kavalını sükûna üflemede Pan, / Kırdan Tanrı'ya vedâ ediyor çoban" (Özden, 1943, 15).

Beş parçadan oluşan "Ölüm Poemi", genç bir şair olan Özdenoğlu'nun ölümü erken sayılabilecek bir yaşta ölüm gerçeği üzerine düşüncelerinin şiirsel ifadesidir. Şair, şiirin birinci parçasında tıpkı "Gün Sonu" şiirindeki mısralarda olduğu gibi insanların dünya hayatında bir esir oldukları ve bir kurtuluş olsa da ölümle yaşamaya mecbur kaldıklarını anlatır. Ancak şair için ölüm yine de kavuşma arzusuyla beklenen yurda ulaşmak için bir aracıdır: "Bütün çeşmeler ölüme susayanlar içindir / Bütün köprüler o büyük ülkeye bağlar / Dünyamızı" (Özdenoğlu, 1946, 21). Şiirin ikinci parçasında şair, bir ölünün ağzından daha önce esaretle nitelediği dünya hayatına duyduğu özlemi, yokluğunda yaşananların merakını, unutulmak korkusunu şu mısralarda duyumsar: "Yalnız bir mektup gelse arada, sırada / Bir tek mektup, bir tek selam / Unutulmadığımı bilsem, teselli bulsam / Öğrensem ne âlemde bizimkiler" (Özdenoğlu, 1946, 23).

Ölümün zamansız oluşundan yakınmanın görüldüğü üçüncü parçada, insanın ömrü boyunca doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkide olduğu toprağın, yaşamın sona erişinin bir ifadesine dönüşmesinin yarattığı hüznün şu mısralarda karşılık bulur: "Ben toprağı sevdim, sevdim, okşadım / Ayrığı ayıkladım, pakladım / Gelin gibi duvakladım, süsledim / Dostlar, görün toprak beni neyledi / Kemirdi etimi harap eyledi" (Özdenoğlu, 1946, 24). Dördüncü parçada şair bu kez ahiret hayatını bir

¹⁶⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Behçet Necatigil, **100 Soruda Mitolojya**, Gerçek Yayınevi, 2000, İstanbul, s. 48.

gurbet ve esaret olarak niteler: “Kanatlarım kırık, bu gurbet elde / Bir toprak kafeste esirim şimdi” (Özdenoğlu, 1946, 25). Ayrıca bu parçada yer alan “ ‘Kırıldı kanadım, kaldım çöllerde’ ” (Özdenoğlu, 1946, 25) mısraıyla Erzincan yöresine ait “Yeşil Kurbağalar Öter Göllerde”¹⁶¹ türküsüne de bir atıf yaptığı görülür.

Şair, beşinci parçada “ölmek iyi şey” ifadesinin tekrarıyla ölüm olgusuna güzelleme yapmasına karşın insanın dünyada fiziken bulunamayışını ve unutuluşunu kabullenmekte yaşadığı güçlüğü şu mısralarda dile getirir: “Genç ölümlerle süslenmiş / Zengin mezarlık; / Zengin mezarlık, altın köprü / Ölmek iyi şey gömülmek kötü (...) / Ölmek iyi şey unutulmak kötü / Yeraltı karanlık, karanlık, karanlık / Çok işler ettin bize zengin mezarlık” (Özdenoğlu, 1946, 28).

“Geceye Selam” şiiri şairin yaşamla bağını koparmakta yaşadığı güçlüğü bir başka ifadesidir. Özdenoğlu, “Kimin aklına gelir öleceği? / Kim ayrılık gününü düşünür? / Kim güzelim dünyaya küsermiş? / Bu tapılası yaz gecesinde” (Özdenoğlu, 1946, 46) mısralarıyla yaşamın güzellikleri karşısında ölümün unutulduğu ya da unutulması gerektiğini dile getirir.

Şair, 1966’da kaleme aldığı “Zaman Gerçeği” şiirinde “Geçen bunca yılları inkâr edecek kalbin / ‘Gün bugün, saat bu saat..’ / En yakın sırdaş gibi eğil, zamana anlat / Ve sor kalbine: Nerede o eski deliliklerin?” (Özdenoğlu, 1973, 88) mısralarıyla kırklı yaşların ortasına gelene kadarki yaşamını düşleyerek zamanın gücü karşısında ömrün diremediğini vurgular. “Ömür” adını verdiği bir başka şiirde ise pek çok yaşanmışlıkla sonlansa da insan hayatını bir şarkıya benzeterek sınırlılığını dile getirir: “Bütün çeşmelerden içti / Kanmadı / Dinledi bütün şarkıları / Ayılamadı / Öptü, tuzlu dudaklarından genç kadınları / Sarmadı / Bir şarkı gibi söndü, gitti” (Özdenoğlu, 1973, 89).

“Ama sevinmesin düşmanlarım sakın / Öc alamazlar benden / Ölümümle.. / Şiirlerim okunacak çünkü / Sokaklarda / Şarkılarla birlikte / Ve yüksek sesle” (Özdenoğlu, 1978, 12) mısralarının yer aldığı “Sevinmesin Düşmanlarım”, şairin hem düşmanlarına hem de şiirleriyle adının yaşayacağını belirterek ölüme meydan okuması olarak değerlendirilebilecek bir şiirdir.

¹⁶¹ Bu bilgiye http://www.turkuler.com/sozler/turku_yesil_kurbagalar_oter_gollerde.html sitesinden ulaşılmıştır. [Erişim tarihi: 19.05. 2020]

Ölümün vakit tanımaz ve çoğu insan için erken gelen bir son oluşunu şair, “Sen de Yoksan Başucumda” şiirinde dile getirirken sevgilinin olası yokluğunda ölümün verdiği acının katlanacağı düşüncesindedir: “Ölüm kapımıza hızla yaklaşan / Alaca kanatlı bir atlıdır şimdi / Nal sesleri içimizde yankılanan.. (...) Sen de yoksan başucumda / Gözlerimi kim kapayacak?” (Özdenoğlu, 1986, 36).

Özdenoğlu, “Ölümden de Güzel”de ölüm gerçeğinden uzakta, onu en azından bir süreliğine düşünmeyerek, unutarak ancak yaşamın tadına varılabileceği düşüncesindedir. Bu düşüncesini gerçekleştireceği zamanın da bahar günleri oluşu fikrindeki haklılığı vurgulamak adına önemlidir: “Ölümden söz etme bana / Bu bahar gününde / En uzun ayrılıktır ölüm / Belki de sonsuz ayrılık... (...) Sonsuz özgürlüktür ölüm / Ölümden de güzel: Yaşamak...” (Özdenoğlu, 1995, 51).

Özdenoğlu’nun, şiirlerinden birine “Dante’yi Okurken” adını vermesinden Batı edebiyatından da okumalar yaptığı anlaşılabilir. Şair, hem Dante Alighieri’ye hem de onun ölümden sonraki hayatı anlattığı ünlü eseri *İlahi Komedya*’ya atıf yaparak ölüm gerçeğiyle sürdürülen yaşamda aklıyla gönlünün yaşadığı ikilemi dile getirir. Özdenoğlu, yaşadığı ikilemi anlatırken gönlü için “canlı” anlamına gelen “vivace”ı, akılı için “orta yavaşlıkta tempo”ya karşılık gelen “andante”yi tercih ederek müzik terimlerine¹⁶² başvurduğu görülür: “Neden yıllar geçtikçe beni çekiyor Dante? / Dünya varken bakamam cehenneme, cennete / Yaşamak istiyorum, sevdalarla dopdolu / Gönül diyor: Vivace, akıl diyor: Andante...” (Özdenoğlu, 1995, 52). “Ağır Kapı” şiirinde şair bu kez Dante’nin yanı sıra Doğu’nun kültür ve edebiyatına katkıları olmuş Mevlana, Yunus Emre ve Fuzuli gibi şahsiyetlere atıf yapar. Özdenoğlu, onların yaşadıkları çağlarda iyiliği, güzelliği ön planda tutan karakterleriyle ahirette yer alıyor olmalarını, ahiret hayatı başlayanlar için dünya hayatı devam edenlere karşı bir üstünlük olarak görür: “Dante’dir karşılayan seni, belki de Fuzuli / Korkma, dost ülkedesin; herkes en iyi / Ve arınmış o bildiğin kaypak ‘insan’dan / Sor Mevlana’yı ve bul orda Yunus’u...” (Özdenoğlu, 2003, 19).

Şair, ölüm konulu şiirlerinin bir bölümünde vurguladığı “öte” kavramıyla yalnızca ilk bakışta algılanan ahireti değil yaşamın içinde mevcudiyetini her an

¹⁶² “Vivace” ve “Andante” kavramlarıyla ilgili bilgiler <https://www.mozaik-koeln.com/tr/Kutuphane.shtml> sitesinden alınmıştır. [Erişim tarihi: 19. 05. 2020]

hissettiren bir olguyu işaret ettiğini şu cümlelerle açıklar: “ ‘Öte’; bir ‘öteki dünya’ imgelemi değil; zaman süreci içinde akıp giden bir başka serüven, bir başka değişimdir bence... Bu yüzden ‘Öte’ diyorum ona...” (Özdenoğlu, 1993, 35). Özdenoğlu, ölüme duyduğu yakınlığı dile getirdiği şiirlerden biri olan “Öte’den III”te “öte” kavramını insanları eşitleyen ve bütünleştiren bir mekânın karşılığı olarak kullanır: “Kim derdi ki ölümlle böylesine barışmak / Kim derdi ki Öte’de bir sofrada buluşmak / Ve koklamak çiçeğini ölmez dostluğun / Ve... Öte’de insan gibi yaşamak...” (Özdenoğlu, 1993, 41).

Şinasi Özdenoğlu, *Teselli* adlı ilk şiir kitabının yayımlanışının ellinci yılında kaleme aldığı “Ve İşte Ömrüm”de tüm yaşanmışlıklarının küçük bir muhasebesini yapar ve bu muhasebe sonucunda vicdanı rahat bir şekilde “öte”ye yolculuk yapacağını dile getirir: “Onurlu yenilgilerdi ömrüm, yengilerden çok üstün / Hileyle kazanılmış zaferler gördüm: İğrenç! / Ve şimdi gidiyorum... Ne memnun, ne de küskün / Gidiyorum Öte’ye, sert adımlarla, gepgenç...” (Özdenoğlu, 1995, 91).

Dört parçadan oluşan “Dertyanış” şiiri, şairin ölüm ile hayat olgusu karşısında insanların ızdırabını, sevincini ve yakınmalarını dile getirdiği mısralardan oluşur. Şiirin birinci bölümünde ölümlerin hayatı özleyişi, ikinci bölümünde dirilerin ölümü bekleyişi, üçüncü bölümünde ölümü yakın olanların tanrıya yalvarışının yer aldığı şiirin son bölümünde ölüme seslenen şair, dünya hayatından kurtulmak için gücüne güvendiği ölümlen medet umar: “Sen, ey şaşmayan saat, ebedi hükümdar / Sonsuzluğun ipini geçir boğazımıza / Sükûtun memesini ver ağzımıza / Ki bitsin bu dertyanış, dinsin bu elem / Yağ, üstümüze yağ, sönsün şu cehennem!..” (Özdenoğlu, 1997, 44).

Şair, “Sımsıcak Dostluğunda Aşkın ve Ölümün” adlı şiirinde, ölümü yaşamış bir kimsenin ağzıyla Dünyadakilere seslenerek ölümün zihinlerde oluşturduğu olumsuzlukları yok etmek gayesindedir: “Ey dünyadaki dost, dinle beni: / Ölümsüzle yaşayıp ölüm korkusunu sil / Bizlere sorarsanız ölüm / Hiç de korkulduğu gibi değil!” (Özdenoğlu, 1993, 12).

“Ölüme Hazırlanmak” şiirinde şairin çevresindeki insanların, emsallerinin yaşamını yitirmesiyle ölüm duygusunu daha yakından hissettiği görülür. Özdenoğlu, insanlığın ömrü boyunca ölümü umursamadan sürüp giden yaşayışı sonucunda ölüm

gerçeğine kendisini hazırlayamadığını şu mısralarda dile getirir: “Dostların gidişine inandık çoktan / Kendi ölümümüze inanmak en zor olan...” (Özdenoğlu, 1993, 18) mısralarıyla

“Ölümler Bilseler Ki”, şairin ölümün diğer adının da unutulmuş olduğu gerçeğini vurguladığı bir şiirdir. İnsanların kaybettikleri yakınlarına vefa göstermekte yaşadığı eksiklik şairin mısralarına şöyle yansır: “Ölümler bilseler ki / Toprakta böyle yalnız / İskeleti kemiren / Bir vefalı küçük dost / Böcek bile değiliz...” (Özdenoğlu, 1993, 20).

Şair, “Birlikte Ölmek” şiirinde ölümün ayrılıktan çok kavuşmayı, bir arada olmayı ifade ettiğini belirtir. Özdenoğlu, ölüm konulu pek çok şiirinde olduğu gibi bu şiirinde de ölümün korkulacak bir olgu olmadığını kanıtlamak gayesiyle şu mısraları tercih eder: “Ölüm / Çocuklar gibi korkutmamalı gözümüzü / Köprü’den Kadıköy’e geçer gibi / Basit bir yolculuk diye bilinmeli...” (Özdenoğlu, 1993, 22).

Şair, “Ölüm Sımsıcak”ta “Korkma benden ey dost! / Adım soğuk, kendim sımsıcak / Böylesine bir sessizliği / Sana kim sunacak?” (Özdenoğlu, 1993, 23) mısralarıyla ölümü konuşturarak kendisine sunduklarıyla ve sahip olduğu özelliklerle insanla dost olabilmek adına iknaya çalışır.

Özdenoğlu’nun Aralık 1988’de kaleme aldığı “Sanki Ölmüş Gibiyim” şiirinde annesi Asiye Hanım’ın aynı yılın Haziran ayında vefat edişinin, yüreğinde yarattığı hüznün ifadeleri açık biçimde hissedilir. Babasını genç yaşta kaybeden Özdenoğlu için yaşamın tüm zorluklarına birlikte göğüs gerdiği annesinin kaybı, kardeşi Güneş’in uzun yıllar önceki vefatının ardından ona ölüm gerçeğini tekrar ve daha derin bir şekilde hatırlatır. Ancak yaşadığı acıya rağmen şairin mısralarında metanet ve kabullenişin ifadeleri yer almaktadır: “Biliyorum ölümün / Bir anne kalbi gibi / Sımsıcak olduğunu / Biliyorum ne yazık / Şakacıktan değil de / Sahiden öldüğümü...” (Özdenoğlu, 1993, 44).

Şair “Ölüm Aynalarda”, şiiriyle ölümü hayatın bir yansıması olarak ifade eder. Öyle ki ölüm, canlıların tamamında görülen bir gerçek olarak insanlığın yaşamı için de bir sonucun karşılığıdır. Özdenoğlu’nun, insanlığın ölümü bekleyişini tarif ederken kullandığı ifadelerde ölümün, kendisinin de ömrünce sürdürdüğü eşitlikçi

kişiliğine uygun düştüğü görülür: “Hepimiz sıradayız; hem korkak, hem de suskun / Hep aynı suya düşecek gölgemiz / Duracak oyun, çağrılacak adımız / Tek sıralı safta eşit olduğumuz...” (Özdenoğlu, 1993, 55).

Şairin son dönem şiirlerinde ölüme bakış açısındaki teslimiyet ve kabulleniş “Korkusu Sarmasın Ölümün”de yerini “Dünyaya doymadan kapımıza / Atlısı varmasın ölümün / Yaşayın ölüm yokmuşçasına / Korkusu sarmasın ölümün...” (Özdenoğlu, 1993, 71) mısralarıyla yok saymaya bırakır. Ancak şiirin devamında “Kavuşmak belki de bir kurtuluştur / Güneşi kararmasın ölümün...” (Özdenoğlu, 1993, 71) mısralarıyla ölüme, yaşama tercih edilebileceğine dair açık kapı bırakır.

“Ölümsüz Bir Dünyaya Özlem” şiirinde Özdenoğlu’nun karmaşık duygulara yer verdiği görülür. Şiirin bir bölümünde “Korkunçluğu üstüne ölümün / Yazılmış ne varsa yakalım” (Özdenoğlu, 1993, 104) derken şiiri sonlandırdığı mısralarda bambaşka bir ruh halinde görülür: “Ötede huzur olsa da / Dünyamız yine de doyulmaz / Ne olsa ötesi karanlık / Yasakla ölümü Tanrım / Ölmek istemiyoruz artık!” (Özdenoğlu, 1993, 104).

Şairin, ölüme bakış açısındaki iyimserliği sürdürdüğü diğer bir şiir de “Çiçek Toplamaya Gider Gibi”dir. Özdenoğlu, şiirde adı ölüm olsa da büyük bir heyecanla beklediği sonu, şu mısralarda kendisi ve insanlık için Dünyada tecrübe edilen güzelliklerle bağdaştırır: “Çiçek toplamaya gider gibi / Ya da sevgiliyle buluşmaya / Uzayı keşfeder gibi meraklı / Çiçek toplamaya gider gibi / Oynaya güle / Gidelim artık şu son gideceğimiz yere...” (Özdenoğlu, 1993, 106).

Şairin Varto depreminde ölen genç bir öğretmene ithaf ettiği “Ağıt” adlı şiirde, doğal afetle gelen ölümün nesillerin, geleceğin aydınlanmasının temeli için de bir felaket olduğunu şu mısralarda dile getirir: “Taktı kara toprak çelmesini / Kesti yolunu ecel.. / Varto’da / Hala soluyan kara toprağın bağrında / Ve ardına kadar açık kapısı önünde yarınların / Uzanmış yatıyor şimdi..” (Özdenoğlu, 1978, 38).

Özdenoğlu, “Beethoven’le Ölmek” başlıklı şiirinin başına kısa bir not düşer. Notta yer alan ifadeler şiirin esin kaynağının yaşanmış bir olay olduğunu gösterir: “Ve gecelerden 30 Ocak 1978 pazartesi gecesi... Ünlü piyanist Mindru Katz; İstanbul’da Atatürk Kültür Sarayı’nda, Beethoven’in ‘Fırtına Sonatı’nı çalarken,

piyanonun tuşları üstüne yığılıp kalmıştı...” (Özdenoğlu, 1992, 97). Pek çok sanatçı için sanatını icra ederken ölmek bir hayaldir. Ömrünü müziğe adanmış bir sanatçı olan Mindru Katz’ın da piyano çalarken vefat etmesinde şairin, ölümü dostluk ilişkileri gibi samimi ve içten bulan bakış açısının bir karşılığı görülür. “Ve bu son gecesiydi onun / Çekiyordu notalar onu kollarından / -‘Ölme!’ diye / Ama, gerçekten ölüyordu o... / Eski günlerdeki gibi ölümlere inat / Gülüyordu o... / (...) / Şimdi / Ne çiçek bekliyordu insanlardan / Ne alkış... / Göklerden inen bir gezegen gibi / Yığılıp kalmıştı piyanonun tuşlarına / Ölümünün en güzeliydi bu ölüm / Darısı dostlar başına...” (Özdenoğlu, 1992, 97-98).

Şair, seksenli yaşlarının başında yayımlanan son eseri *Her Aşk Bir Titanik*’teki “Son Dilek” şiirinde ölüm gerçeğini güçlü bir şekilde hissettiği görülür. Haksızlıkların, çarpıklıkların son bulunduğu mutlu ve özgür bir Türkiye’nin özlemini çeken bir şair olarak Özdenoğlu’nun ölmeden önceki son arzusu da memlekete dairdir: “Biliyorum, yakında öleceğim / İstiyorum ki bu sahipsiz ülkemde / Bütün yollar tertemiz / Bütün alınlar açık / Ve parklar yemyeşil olsun... / İnsanlar mert olsun isterim / Zenginler daha cömert / Herkes haksızlıklara direnir olsun...” (Özdenoğlu, 2003, 69).

Şair şiirlerinin hemen hepsinde olduğu gibi “Son Yolculuk” adlı şiirinde de tercih ettiği başlıkla şiirde üzerinde duracağı olguyu işaret eder. “Son Dilek”teki gibi ölümü daha yakından hissettiği yaşlarda kaleme aldığı şiirinde şairin, yine Dante’nin *İlahi Komedya*’sına atıf yaparak ölümle yaşam ikileminde kalan duygu dünyasının etkisinde olduğu görülür. Sona yaklaşan bir ömrün muhasebesinin yapıldığı şiir, şu mısralarla sonlandırılır: “Gidiyorum; alnım açık, ne derdim, ne kederim / Gidiyorum; ardımda yalnızca şiirlerim” (Özdenoğlu, 2005, 312).

4.4. Yurt Dışı Şiirleri¹⁶³

Şinasi Özdenoğlu, politikanın içerisinde faal olarak bulunduğu yıllarda işi gereği yurt dışı ziyaretlerini sıklaştırır. Ancak işi için de olsa Avrupa'nın kültürel ve tarihî miraslarını görmezden gelmeyerek şiirine eklemeler. Dolayısıyla onun şiirlerinde sadece Avrupa'nın büyük kentlerinin sokaklarını, köprülerini, doğasını değil tarihsel geçmişini görmek de mümkündür. Şairin yurt dışı şiirlerinde Türkiye'ye özlemi de zaman zaman hissedilir. Şairin, memleket özleminin arasında o dönem nişanlısı olan eşi Perihan Hanım'a özlemi de 7 Ekim 1954'te Barcelona yolunda kaleme aldığı "Fırtına'da Yazılan Mektup"¹⁶⁴ "Memleket kaldı uzakta, dertli / Bir tanem kaldı uzakta / Bir tanem, enginlerin ötesinde.." (Özdenoğlu, 1973, 76) mısralarıyla karşılık bulur.

Şair, yurt dışı şiirlerine daha çok *Vatanım Benim* adlı eserinde yer verir. Eserle aynı adı taşıyan "Vatanım Benim" şiirinde şair, Paris'in Etoile adlı meydanında vakit geçirdiği bir andan bahsederken "Bastille'e yürüyor onbinler şimdi / Başlıyor şahlanışı ezilmiş yığınların" (Özdenoğlu, 1973, 10) mısraıyla Fransız İhtilaline atıf yapar. Ayrıca Özdenoğlu, şiirde Fransa'nın Osmanlı İmparatorluğu ile ilişkisinden söz ederken atalarına duyduğu övüncü şu mısralarla ifade eder: "Fransa'nın tarihi varsa, benim de var / Padişaha sığınan bir Françesko vardı / Kanunî konuştuğu an dünya susardı" (Özdenoğlu, 1973, 11).

Fransa'nın başkenti Paris'e dair ayrıntılar Özdenoğlu'nun yurt dışı şiirlerinde sık sık görülmektedir. Fransız İhtilalinin merkezi olan Paris'in, Seine Nehri ve Chausée d'Antin metrosu gibi şehrin simgelerinden söz ettiği "Paris Dediğimiz" şiirinde ise Özdenoğlu'nun Türkiye'ye özlemi de şiirin ilk mısralarında şu şekilde görülür: "Bütün dünyaların buluştuğu Paris'te / Bir Türkiye var acılarla dolu / Gönüllerimizle getirdiğimiz / Atamadığımız / Unutamadığımız" (Özdenoğlu, 1973, 63).

¹⁶³ Özdenoğlu'nun yurt dışı şiirleri tespit edilirken şiirlerin yurt dışında kaleme alınmaları kıstas alınmıştır.

¹⁶⁴ Söz konusu bu şiir *Vatanım Benim*'de yer almaktadır ve ithaf edilmemiştir. Ancak şair, kendisine ait eski bir defterde el yazısıyla yazdığı şiire "Perihan'a" ifadesiyle yer verir.

Şair, şiirin devamında ise “Unut / Unutabilirsen memleket hasretinde / Memleketi..” (Özdenoğlu, 1973, 66) mısralarıyla da yurt dışında geçen günlerinde memleketine duyduğu derin özlemi ifade eder.

“Türkiye Özlemi”, adından da anlaşılacağı üzere şairin yukarıda da sözü edilen memleket hasretinin ifadesi olan mısralardan oluşur. Paris’in tüm hareketli ve kalabalık hayatına karşın şairin memleketten uzakta oluşuyla hissettiği yalnızlık duygusu şiire hâkimdir: “Çökünce Seine kıyılarına akşamla birlikte / Türkiye hasreti / Saplansın mı ciğerine kalleş bir bıçak gibi / Yalnızlık / Tütsün mü gözlerinde buram buram / Kumkapı’da Nihat’ın Meyhanesi?” (Özdenoğlu, 1973, 67).

Şair, “Ankara Özlemi”nde Paris’te geçirdiği gecelerde Ankara’daki gençlik günlerini düşlediğini anlatır. Paris’in en işlek yerlerinden biri olan Champs Elysée’de bulunduğu bir vakitte Ankara’nın hayaliyle özlemine şu mısralarda dile getirir: “Eiffel’den Ankara’yı görüyorum / Ulus’taki Atatürk heykelini / Aslanlı yolunu Anıt Kabir’in / Ve Ankara Kalesi’ndeki bayrağımı / Gecekondularda çarpan kalbini dinliyorum / Halkımın / Champs – Elysée’de..” (Özdenoğlu, 1973, 69).

Eylül 1970’te Hollanda’nın Leiden şehrinde kaleme alınan “Hollanda Toprağı”nda şair, Hollanda’nın gelişmişliğini konu alır. Şiirin adı da göz önünde bulundurulduğunda yüz ölçümü ve nüfus bakımından Türkiye ile kıyaslanamayacak kadar geride olan Hollanda’nın toprağına verdiği değerle özellikle tarımda ve hayvancılıktaki gelişmişliği şiirde şairin söylemek istediklerini özetler. Özdenoğlu şiirdeki bu yapı içerisinde memleketi adına şu mısralarla bir özeleştiri yapar: “Fıskırıyor şahdamarımızdan / Taptaze ve simsiyah / Bir petrol damarı gibi / Rotterdam treninden de hızlı / Gerikalmışlığın öfkesi” (Özdenoğlu, 1973, 71).

Ayrıca şair, şiirin sonunda “Hollanda çiçeklerle, vatanım acılarla güzel!” (Özdenoğlu, 1973, 71) mısraıyla da Türkiye’nin geri kalmışlığıyla topraklarını çiçeklerin değil acıların süslediğini vurgular.

12 Eylül 1971’de Viyana’da kaleme alınan “Selam Seven İnsanların Dünyasına”da şair, sevginin sınır tanımaz bir duygu olarak tarifini şu mısralarla yapar: “Coğrafya unutulmuş / Ve sınırlar kalkmıştır / Ve her şey aşktır şimdi.” (Özdenoğlu, 1973, 86).

“Roma’ya I” ve “Roma’ya II” şiirlerinde şair, “Barışa ve insanlığa açılan kapı” olarak nitelendiği Roma şehrinin geçmişi ve o günkü durumuyla kendisi için ifade ettiği anlamlardan söz eder. Bütün kültürel ve tarihi geçmişine karşın şehri daha çok “aşk” duygusuyla özdeşleştiren şairin bu bakış açısını şu mısralarda görmek mümkündür: “Roma’ya gidiyorum, çarımha gerilmek için değil! / Kralların önünde eğilmek için değil! / Roma’ya gidiyorum, içindeki Roma’yı aşmak için / Bütün insanlarla kucaklaşmak için / Aşk için!” (Özdenoğlu, 1974, 65).

“Ve Sen Ey Roma”, Özdenoğlu’nun, Roma şehrinin insanlığa ve sanata sunduklarını ifade ettiği bir şiirdir. Sanatçı bakış açısıyla yurt dışında pek çok şehri görme fırsatı bulan şair, Roma’yı bir sanat merkezi olarak kabul ederken bu fikrindeki iddiasını da kendi alanıyla şehrin ilişkisi üzerinden şu mısralarla dile getirir: “Şiir yazamaz derim / Ölümsüz bir şiiri / İçmezse o ozan / Roma çeşmelerinden...” (Özdenoğlu, 1986, 99).

Özdenoğlu’nun, 1973’te Lüksemburg’da yazdığı “Lüksemburg Bahçelerinde” adlı şiirinde aşk duygusundan yoksun kaldığı yıllarını anımsadığı görülür. Şair, bu anımsayıta mermer imgesiyle sanatın ve aşkın merkezi olarak düşündüğü İtalya’dan bir şair olarak ilham aldığını “Bir heykel dikiyorum Lüksemburg bahçelerine / Mermeri İtalya’dan, işçiliği Vatanımdan” (Özdenoğlu, 1974, 68) mısralarıyla belirtir.

Roma şehrinin sahip olduğu atmosferin farklı bir bakış açısını da “İtalya’da Bir Çift Göz” şiirinde görmek mümkündür. Şair, şehrin kadın üzerinde oluşturduğu sanatsal ruhun ifadelerini şu mısralarda dile getirir: “Roma’da bakarken şiirdir kadın / Öperken beste / Soyunup dökünürken Rönesans’ı seyrederek gibisiniz / Aheste aheste...” (Özdenoğlu, 1986, 103). “Roma’daki Büyücü” şiirinde de şairin aynı muhtevayı sürdürerek sanatın şehir üzerindeki etkisinin boyutunu vurgular: “Roma’yı Roma yapan / Sanat denen büyücü / İlahlar kadar güçlü...” (Özdenoğlu, 2001, 111).

Şair, “Memleketi Sevmek Suçu III” şiirinde kendisi için büyük bir övünç kaynağı olan memleket sevdasındaki sınır tanımazlığı ifade eder. Bakış açısını tekrar Roma’ya çeviren şair, şehrin sanatının yanında tarihinde büyük zaferlere şahit olduğunu söz konusu ederken de zihninde, yüreğinde memleketini hisseder: “Roma’da geniş meydanlar önünde / Altında zafer taklarının / Venedik’te San Marco

gecelelerinde / Şiirle ve tarihle öpüştüğüm zaman bile / Seninle dopdoluyum..” (Özdenoğlu, 1978, 21). On bir yıl sonra Ağustos 1977’de Kopenhag’da kaleme aldığı “Türkiye Acısı”nda da şairin bulunduğu yer her neresi olursa olsun acılarıyla yoğrulduğu memleketini yaşadığı görülür: “Ve bir Kopenhag gecesinde / Baltık rüzgârıyla yıkanırken saçlarımız / Yaşıyoruz adım başında Türkiye’yi / -O tatlı belâyı- / Acılarıyla kolkolayız caddelerinde..” (Özdenoğlu, 1978, 23).

Şairin, yurt dışı şiirlerinde yaşanmışlıklarının yoğun olduğu İtalya’ya ağırlık verdiği görülür. “Eja Qualia ‘Ah, Orada Olsaydık..’ ” şiiri de şairin İtalya’da geçen zamana ait özlemlerini dile getirdiği mısralardan oluşur. Şair, o günlerin tekrar yaşanılmayacağını hissettirdiği burukluğu “Dokunsam kaybolacak anılar gibi / Uzaklarda mı şimdi İtalya?” (Özdenoğlu, 1986, 105) mısralarıyla vurgular.

Özdenoğlu, 24 Temmuz 1966’da Brüksel’de kaleme aldığı “Yazacağım”da evrensel barışın sağlanmasında kalem tutan her elin bir sorumluluğunun olduğu gerçeğini vurgulamak arzusundadır. Bu arzusundan hareketle kendi adına mensubu olduğu halka, sanatıyla ve fikirleriyle ulaşacağını sözünü şu mısralarla verir: “İnançla yazıyorum / Halkıma.. / Bütün insanlığı el ele tutuşturmak için.. / (...) / İleri ve mutlu Türkiye için / İnsanlarım için / Yazacağım / Tükenmez kalemle!” (Özdenoğlu, 1978, 83).

Şair, sanatıyla milletlerin bağımsızlık mücadelesine destek verirken alanları farklı olsa da aynı gaye uğrunda çabalayan bir sanatçıyı, ünlü Macar kemanist Toki Horvath’ı “Bir Macar Kemanında” şiirindeki “Toki Horvard’ın kemanında / Şahlanıyor Macar kanı” (Özdenoğlu, 1974, 91) mısralarına taşır.

Paris’te yazdığı “Selam O Yarınlara”, “Bırakma Beni”, “Paris’te Polonyalı Tereza”, “Yapayalnız Gecede”; Viyana’da yazdığı “Yaban Dost”; Halep’te yazdığı “Halep’te Memleketi Düşündüm”; Münih’te yazdığı “Yalnızlıklarla Münih”, “Yaban Toprağında Bir Şarkı”; Marsilya yolunda yazdığı “Denizlerde”; Londra’da yazdığı “Londra’da Yalnızlık Saatları”, “Aşk Bize Az Gelir”, “Heston’da Ölülerle El Ele”; Roma’da yazdığı “Via Veneto’nun Şiiri”; Floransa’da yazdığı “Roma Böyle Güzelken”; Atina’da yazdığı “Akropol’den Ankara’ya Selam”; Brüksel’de yazdığı “Yazacağım”; İstanbul-Venedik yolunda yazdığı “Akdeniz’de Başkadır Aşk” ve Milano yolunda yazdığı “Milano Yolculuğu” şairin diğer yurt dışı şiirleridir.

4.5. Hiciv Şiirleri

Özdenoğlu, mizacı gereği doğru bildiğinden şaşmayan, fikrini açık açık söyleyen, dışa açık birisidir. Bilgi sahibi olduğu konularda da uzun araştırmalar, sorgulamalar sonucunda edindiği verilerle konuşan, yazan bir yapıya sahiptir. Bu yapısı itibarıyla; gördüğü eksikliklerin üstünü kapatmadan çözüm yolu üreten, doğru bilinen yanlışları düzeltmeyi kendisine bir görev edinen, sorgulayan, sorgulatan Özdenoğlu'yla şiirlerinde de karşılaşmak kaçınılmazdır. Şair, eleştiriye yer verdiği şiirlerinde kimi zaman ironik çoğu zaman da sert bir üslup tercih eder. Özdenoğlu'nun hiciv şiirleri, dostluk ilişkileri ile toplumsal ve siyasal yaşamda gözlemlendiği, şahit olduğu olumsuzlukların ifadeleri olmak üzere iki açıdan değerlendirilebilir. Kısaca şairin, insana ve insana özgü değerlere bakışında gerçekçi bir yaklaşıma sahip olduğu görülür.

Şair, kendine zarar vermek pahasına omuz verdiği dostlarının vefasızlığından yakındığı “Hesaplarda” şiirinde yaşamı boyunca ağzına almayacağı sözleri söyleyecek kadar kızgın olduğunu şu mısralarda ifade eder: “Küfürlerin en yakası açılmamışlarını / Değiştireceğim en aziz dostlarımla / Sabaha kadar..” (Özdenoğlu, 1974, 41).

“Üçüncü Adam” dostluğun insanlık için ifade ettiği anlamların farkında bir bakış açısıyla kaleme alınan bir şiirdir. Şair, dostundan vazgeçenlerin insanlık adına ortak olan bütün ideallerden ve fikirlerden kolayca vazgeçebileceği gerçeğini şu mısralarla vurgular: “Ve aynı insanlar satıyor kardeşim / Davasını / Kafasında ve kalbinde filiz veren şeyi / Bir ömür boyunca..” (Özdenoğlu, 1974, 43).

Özdenoğlu, şiirin sonunda dostlarından, davasından menfaatleri uğruna kolayca vazgeçebilen insanların çoğunlukta olduklarından yakınırken yaşam gayesini ise dostlarına ve fikirlerine sadık insanları aramak olarak belirler: “Milyarlar içinde / Gerçekten kahraman / Bir tek insan / Arıyorum” (Özdenoğlu, 1974, 43).

Şinasi Özdenoğlu, Anadolu halkını “Mehmet” ismiyle imgeleştirdiği “Mehmed'e” şiirinde Anadolu'nun politikacılar, aydınlar ve haksızlıklar karşısında suskun kalan insanlar tarafından uzun yıllar yaşadığı olumsuzlukların toplamını ifade eder. Şair, tarih boyunca ihtiyaç duyulduğu her anda ve alanda toprağına, vatanına

duyduğu aidiyetin bir karşılığı olan sorumluluğun bilinciyle göreve koşan Anadolu halkına gösterilmeyen vefayı şu mısralarda dile getirir: “Git, öl savaşta; dön, taş devrini yaşa / Git şehirlerde ırgat, dön kaderinle başbaşa / Aslında ölü doğmuş sayılırsın / Nutuklarda yaşayabildiğin kadar yaşa / Mehmed’im!” (Özdenoğlu, 1978, 32).

Şairin, ulusaldan evrensele uzanan insan sevgisi, insanı ve insan haklarını önceleyen karakterinin bir sonucudur. “Hey Ağalar” da yine Anadolu’nun acı bir gerçeği olan ağalık sistemine “Ağalar konuşuyor Tanrı’dan önce” mısraında olduğu gibi yer yer ironik üslupla yergiler taşıyan bir şiidir. Şair, Osmanlı İmparatorluğu döneminden Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar uzanan ağalık sisteminin insanlık dışı taraflarını ifade ederken tercih ettiği hümanist söylem şu mısralarda açık biçimde görülür: “Bu da senin toprağının kölesi / Bu da senin avuçlarında / Serpiliyorsa senin için / Büyüyorsa sana / Kanını içmeden önce bir kez / Yüzüne baksana!” (Özdenoğlu, 1978, 33).

Şairin, 1971 tarihli “Tutsak” adlı şiirinde yaşadığı devrin toplumsal durumuna karşı tavrını kesinlik bildiren ifadelerle güçlendirmesi yergiyi odak noktası haline getirir. Özdenoğlu’nun insanların kişiliklerinden ödün vererek içinde buldukları olumsuzluklardan kaçışın yollarını şu mısralarda aradığı görülür: “Hepsi boş.. Sürünen ‘insan’dır bu dehlizlerde / Kulluk, satılmışlık, kölelik.. / Maviliklere sığınacak yer yok mu / Bir pencerecik?” (Özdenoğlu, 1978, 56).

“Üzülme Değişir Bu Kader”, yazgıların yıkıma uğrattığı hayatlara ironik bir dille verilen tesellinin şiidir. Şair, beş mısralık şiirinde insanın yaşamında değil ancak öldükten sonra kıymetinin bilindiğinin eleştirisini yapar. “Üzülme, değişir bu kader / Anlar seni bu insanlar / Yıllar sonrası bir bahar / Mezarında çiçek açar gibi / İnsanlar” (Özdenoğlu, 1978, 64).

Şairler *Böyle Sever*’de yer alan “Dostlara” şiirinde de Özdenoğlu’nun dostluk ilişkilerinde yaşadığı olumsuzlukların yansımaları devam eder. Arkadaş olduğu kişilerce pek çok kez suistimal edilmesine karşın sosyal ilişkilerindeki samimiyetinden vazgeçmeyen şair, bu yönüyle kendisinden şikâyetçidir. “Bir zamanlar severdim bu insanları, ben ki / Aptal gibi övgüler yazardım nedensiz /

Demokrasi tutkusu gibi sersemce bir tutku belki / Hümanizma sevdası da diyebilirsiniz (Özdenoğlu, 1986, 24).

Şair, “Sevmeyi Unutmuşuz” adlı şiirinde, geçimsizlik, bencillik, nefret gibi insana ait davranışların sonucunda insanlığın sevgiden yoksun kalışının kendisinde yarattığı uzaklaşma fikrini şu dizelerle açıklar: “Öylesine korkunç ki insanların Tanrım / Üstelik ikiyüzlü ve gammaz / En uzak yıldıza göç etmeliyim / Bu insanlarınla aynı dünyada / Yaşanmaz!” (Özdenoğlu, 1992, 80).

“Korkak İnsanlık Üstüne Söylev”, Özdenoğlu’nun cesur, gözüpek ve haksızlıklar karşısında susmayan karakteriyle taban tabana zıt düşen insanlara yönelttiği bir taşlama olarak okunabilir. Şair, görmemezlikten, duymamazlıktan gelinen toplumsal meselelerin insanlık adına bir utanç vesilesinin karşılığı olduğunu şu mısralarla dile getirir: “Öylesine küçülmüş ki yüreklerimiz / Öylesine sinmişiz ki kaba kuvvetin önünde / Aynalar önünde, şiirler önünde / Çocuklarımızın gözbebekleri önünde / Bütün dostları yitirmiş gibi yapayalnız / İnsanlığımızdan utanmalıyız!” (Özdenoğlu, 1974, 32).

Türkiye’nin yakın toplumsal tarihindeki önemli olaylardan biri olan Madımak Otelinde çıkarılan yangın sonucunda hayatını kaybedenlerin anısına yazdığı “Yakın Şairleri” başlıklı şiir, Özdenoğlu’nun hiciv şiirleri arasında en çok dikkat çekenidir. Şairin, 2 Temmuz 1993’te yaşanan olayı takip eden günlerde kaleme aldığı şiir, aynı yıl *Kıyı* dergisinin Ağustos ayı sayısında yayımlanmıştır. Olayda hayatını kaybedenlerin büyük çoğunluğunun yazar, şair ve düşünür olması şiirin adını ve içeriğini belirler. Özdenoğlu, mısralarında çıkan yangınla Türkiye’nin düşünce ve sanat dünyasına ağır bir darbe vurulduğunu dile getirirken yangını çıkaranların zihniyetinin ise Ortaçağ’daki düşünce dünyası kadar gerici bir yapıda olduğunu vurgular: “Yakın şairleri / Söndürün güneşi tepemizde / Kararsın yollar çocuklarımızın / Ki ölümsüz uygarlıklara çıkan.. / Yakın ki mum ışığında bulaşınız yolunu / Ortaçağ’ların...” (Özdenoğlu, 1993, 6).

Şair, şiirin devamında da “Yakın şairleri ve yazarları ki / Uyanmamış topraklarda / Uyanmamış insanlarım / Daha da uyusun...” (Özdenoğlu, 1993, 6) mısralarıyla olaya tepkisiz kalan ve kalacak olan Türk halkına da bir mesaj göndererek eleştirisini sürdürür.

4.6. Poetik Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu, şiiri yalnız yazmakla kalmayan, şiirin insanlığa ve edebiyata sunduklarının farkında bir bakış açısıyla şiir üzerine düşünen bir şairdir. Nicelik olarak azımsanmayacak sayıda poetik şiiri bulunan Özdenoğlu'nun, *Şairler Böyle Sever* adlı eseri hem en çok poetik şiiri içermesi hem de ismi bakımından dikkat çekicidir. Şair, ulusal manada milletinin, evrensel manada insanlığın mutluluğu ve geleceği üzerine düşünmekten imtina etmeyen bakış açısını poetik şiirlerinde de devam ettirir. Şiirinde de en büyük gayelerinden biri budur. Şair, “Şiirlerim” başlıklı şiirinde şiir sanatının insan hayatında olumlu etkilerinden söz ederken şiir dünyasının çerçevesini şu mısralarla çizer: “Şiirlerim sevgilerle beslenir / Barış, özgürlük üstünedir / Şiirlerim tüm insanlığa seslenir / Oku onları..” (Özdenoğlu, 1986, 20). “Haksızlığın Üstüne”de yer alan mısralarda, şairin insanın en temel ihtiyacı olan özgürlük üzerine yazdığı şiirlerini, şiir dünyasının en özel parçaları olarak kabul ettiği görülür: “Ben yazmışım diyorum / En güzel şiirimi / Özgürlüğün üstüne...” (Özdenoğlu, 1992, 53).

“Şairin Emri Ferman”, insanlığın değerler dünyasında şairin önemli bir yerinin olduğuna vurgu yapılan şiirlerden biridir. Özdenoğlu, şairin kelimeleri kullanarak evrensel manada ulaştığı gücün tanımını şu mısralarla yapar: “Buyruğum bütün ülkelerde ferman / Emrim bütün gönüllerde yasa” (Özdenoğlu, 2001, 19).

Şair, “Şiir Dediğimiz”de “Şiirin tanımını şiirle yaparım / Şair olmasam peygamberlik yaparım” (Özdenoğlu, 1986, 15) mısralarıyla şiire olan yeteneğindeki iddiasını ve insanlık adına önemli bir sığata sahip olduğunu vurgular. Özdenoğlu, şairliğin peygamberlikle olan ilişkisini Ahmet Özer’le yaptığı söyleşide şu cümlelerle dile getirir: “Bir şair; inançlarını, dünya görüşünü şiirin içine katacaktır kuşkusuz. Şairliği peygamberlik gibi kutsal sayıyorum. Şiiri yüceltmek ve ona saygınlık kazandırmak, şairin bu alanda kendini görevli saymasıyla mümkündür” (Özer, 1996, 21).

Özdenoğlu, *Özgürlük İçin Ölmek* adlı eserindeki “Özgür Şiir”de, özgürlüğün ve insan sevgisinin gelecek kuşakların dünyasındaki öneminin farkındalığıyla sanatını bu amaç uğrunda sürdürdüğünü ifade eder: “Kuruyorum yarını / Koca bir saat gibi / Büyütüyorum mısralarımla / Gelecek kuşakları..” (Özdenoğlu, 1974, 12).

Aynı muhteva, *Memleketi Sevmek Suçu*'ndaki "Gelecek Kuşaklara" adlı şiirde de sürer. Özdenoğlu, gelecek kuşaklara toplumsal değerlerin göz ardı edilmediği bir dünya bırakmak gayesine sanatıyla ulaştığını ve bir şair olarak üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdiği için duyduğu vicdan rahatlığını şu mısralarla ifade eder: "En güzel çabalar ki / Kimsenin övmediği / Erkekçe birkaç şiir / Kimsenin bilmediği / Ölsem de bıraktım ya / Tarih sayfalarına / Gelecek kuşaklara.. / Barışa, insanlığa / Çıkan bütün yollara / Köprü olsun kalemim / Ve bütün şiirlerim.. / Adıyorum onları / İnsanlığın yoluna / Gelecek kuşaklara" (Özdenoğlu, 1978, 79-80).

Özdenoğlu, şiirlerinde şiir sanatına, edebiyata ve insanlığa sunduğu mısralarla hak ettiği şairliğe içeriden bakışlar da yöneltir. Yaşamı boyunca fikrini her mecrada çekinmeden söyleyen Özdenoğlu'nun bakış açısında şiirin ve şairin karşılıklarını düzyazılarının yanı sıra şiirlerinde görmek de mümkündür. "Şair Derler Adına" bu açıdan örnek gösterilecek şiirlerden biridir. Özdenoğlu'na göre şairlik, insanüstü bir çaba ve cesaretle yazdıklarını insanlığa armağan eden bir kimliktir: "Kim ki emekle yanyana yazar özgürlüğü bulutlara / Kim ki şiirle çıkar orduların karşısına / Şair derler adına" (Özdenoğlu, 1986, 8).

"Şair odur ki ustaca söyler sözü / Şair olanlar farkedir hünerdeki özü / Biz söylerken susar başkaları / Yıldızlarla donanır gökyüzü" (Özdenoğlu 1986, 7) mısralarından oluşan "Şair Odur Ki" de Özdenoğlu'nun şairliğin tanımını yaptığı bir başka şiiridir. Şiirde vurgulanan şairliğin herkeste bulunmayan bir yetenek olduğu gerçeğiyle Özdenoğlu'nun Sezgin Demir'le yaptığı söyleşideki şu cümlesinde de karşılaşılır: "Unutmamalıdır ki; şairlik yeteneği Tanrı'nın yalnızca şairlere; şiir ise şairlerin tüm insanlığa en onurlu, en değerli armağanıdır" (Demir, 1994, 16). Özdenoğlu, "Şairler Başka Sever"de şairliğin doğuştan gelen bir yetenek olduğu düşüncesini devam ettirdiği görülür: "Şair doğmuşuz, elimizde kalem / Kalemin gücünü bilen var mı? / Şiirler ki yıldızlar kadar ölümsüz / Haberiniz var mı?" (Özdenoğlu, 1986, 9).

"Şair Olunmaz Doğulmayınca", Özdenoğlu'nun şairliğinin yanı sıra iyi bir şiir okuru, takipçisi olduğunu gösteren mısralardan oluşur. Şair, şu mısralarda insanoğlunun hemen her alanda çalışıp çabalayarak karşılık alabileceğini ancak bunun şiir sanatında geçerli bir yol olmadığının vurgusunu yapar: "Şair olunmaz

doğulmayınca... / Boşuna yorulmasınlar, uyarın / Şairliğe özenen o küçük beyleri” (Özdenoğlu, 1986, 11).

Her Aşk Bir Titanik'te yer alan ve Muzaffer Uyguner'e ithaf edilen “Sözcüklerle Cenk” şiirinin ilk kısmında Özdenoğlu'nun şiir serüvenin “lirik, coşkulu ve hoyrat” sıfatlarıyla nitelediği ilk yıllarındaki şiir anlayışına dair şu mısraları kaleme alır: “Sözcükler saklardım bir zamanlar / Şiirlerim için / Ezgilerle titreşen...” (Özdenoğlu, 2003, 55). Şiirin devamındaki mısralar ise şairin, yeni bir şiir anlayışına yöneldiğini ifadeleridir. “Sözcükler topluyorum yine de / Yepyeni şiirler için / Bu kez, ezgilerden uzak / Emekli memurlar gibi kendi halinde / Sessiz ve gösterişsiz...” (Özdenoğlu, 2003, 56).

“Bir Zamanlar Gözdeydi Şiir”, “Kuşku Yok Ki Şairler”, “Şairlik Mesleği”, “Her Aşk Bir Titanik Yolculuğu”, “Şiir Diyemem Ona” şiirleri de şairin diğer poetik şiirleridir.

4.7. Doğa Konulu Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu'nun şiirinin bir tarafını da yaşamındaki çevreci kişiliği sebebiyle tabiat konulu şiirler oluşturur. Çocukluk yıllarının Gümüşhane'sinde doğayla iç içe yaşamını takip eden süreçte gençlik ve yetişkinlik yıllarında Anadolu'da, Ankara'da çevreci faaliyetlerin öncülerinden olan şairin mısraları da hiç kuşku yok ki zaman zaman doğadan gelen sesleri ifade eder. Özdenoğlu, “Toprağa Dönüş”¹⁶⁵ adlı şiirinde insanlığın geleceği, yaşamsal faaliyetlerin sürekliliği adına önemini vurguladığı toprağın, birleştiriciliğine olan inancını ifade eder: “Bir gün gelecek / Kudurmuş bir sağnakta boyverecek başaklar... / Uyanıp, yaramızı saracaksın ey toprak! / O zaman tohum gibi sende yeşereceğim...” (Özden, 1943, 32).

“Yağmura Övgü”de toprağın ardından yağmurun da Özdenoğlu için kutsal bir anlam ifade ettiği görülür. Şair, halk inanışlarına göre “bereketin, bolluğun” temsili olan yağmuru, doğup büyüdüğü coğrafyadaki anlamlar dünyasıyla açıklar: Yağmurla

¹⁶⁵ Şiir, Özdenoğlu'na ait bir defterde “Kendimize ve Toprağa Dönüş” adıyla yer almaktadır.

bir düğün başlar köyümde / Yağmurun inadı gizli huyumda / Yağmura tapanlar vardır soyumda / Yağ yağmurum yağ, gönüller yunsun..” (Özden, 1943, 33).

“Bir Toprak Dam Altında” şiirinde şairin, tabiat unsurlarını kullanarak halk edebiyatı şiir geleneğine hem biçim hem de içerik yönüyle bir yaklaşımı söz konusudur. Şiir, hem uyak düzeni (abab) hem de Köroğlu’na atıf yapılması itibarıyla bir koşma olarak da okunabilir: “Yayla rüzgârı bizi bir tüy gibi uçursun / Gönül harmanımızı bu yelde savuralım; / Köroğlu’nun hayali seni dağa kaçırsın / Kırat’a sazdan eğer, poyrazdan gem vuralım..” (Özden, 1943, 38).

Özdenoğlu, baharın insanlık için sunduklarının farkındalığıyla sabırsız bekleyişini “Nisan Sarhoşluğu” adlı şiirinde ifade eder. Şair, şiirden ve doğadan uzak insana eleştiri getirdiği mısralarda, yüreğin olumsuz duygulardan arınıp sevgi, umut, mutluluk üreteceği zaman olarak Nisan ayını işaret eder: “Şiirin kalp atışları durdu, insan nerede? / Doğa’dan kopmuş ve kendisinden.. / İşte aptal insan! / Silahları çiçeklerle öpüştüremeyecek / Oysa bu gelen en güzel aydır kalbim: Nisan!” (Özdenoğlu, 1978, 69).

“Bu Nisan Sabahında Tanrım” şiiriyle şairin bahar sevgisi başka bir karşılık bulur. Özdenoğlu, toprağın, ağaçların, çiçeklerin yeniden hayat bulduğu bir dönemin insanlığın yüreğinde yarattığı coşkuyu şu mısralarla dile getirir: “Uyanmak toprakla birlikte / Tomurcuklar içinde her yanımız / (...) / Ve koşmak elele / Ve koşmak kırlara / Çocuklar gibi çılgın, sevgilerle..” (Özdenoğlu, 1986, 67).

Altı parçadan oluşan “Yelken”, taşıdığı başlığın yanı sıra liman, kumsal, gemi, balık gibi denizi çağrıştıran kelime grupları tercih edilerek oluşturulmuş bir şiirdir. Şair, karada yaşanılanlardan uzaklaşmak istediği bir anın tarifini şu mısralarla yapar: “Her şeyimi bırakıp şehrin kaldırımına / Sana geldim, senin şu ıssız rıhtımına / Bir sonsuz yolculuk, yıldızlar ve sen / Sonunda ölüm olsa, dolar bu yelken” (Özdenoğlu, 1946, 13).

“Denize İlan-ı Aşk”ta da şairin karadan uzaklaşıp denize sığınma, sonsuzluğu ve yaşamın güzelliklerini onunla açıklama arzusunun karşılık bulunduğu mısralar yer alır: “Dalgalarıyla tırmanmak küpeştelere / Hamsiden yunusa kadar cümle âlemlerle”

dertleşmek / Torpil balığının anteninden / Barış türküleri dinlemek / Güngörmüş gemilerin telsizinden / Yaralı dünyaya seslenmek...” (Özdenoğlu, 1992, 82).

“Akçay Güzellemesi”, şairin 1960’lı ve 70’li yıllarda ailesiyle birlikte tatil yaptığı Akçay’a bir armağanı olarak nitelendirilebilir. Türkiye’nin kültürel turizm ve sahip olduğu doğa açısından önemli bir noktası olan Akçay, bu yapısıyla şairin şiir dünyasında özel bir karşılık bulur. Öyle ki Özdenoğlu, altı parçadan oluşan şiirinin başına “Edremit Körfezi’nin eşsiz doğasında, antik çağların tanrılarıyla buluştuğumuz imgesel şölenlerin anısıyla” notunu düşer. Akçay’ın doğasında bir dinginlik bulan şair, doğanın sesini hem yüreğine hem de mısralarına sindirir: “Yeşilin ve suyun yalnızlığında / Başlıyor bir gizemli Akçay gecesi / Açıyorum en yeni kitabımı doğanın / Sunuyorum kalbimi bu gece / İlk kez sevenlere... / Kaz Dağları’nın eteklerinde / Doğuyorum yeniden / Doğanın ellerine” (Özdenoğlu, 1997, 17).

Özdenoğlu, 15 Aralık 1982’de bir radyo programında çevre kirliliğinin insan psikolojisi üzerindeki etkileri konusunda şu cümleyi kullanır: “Unutmayalım ki doğanın tükendiği yerde; en yüce duygularımız; sevgi de merhamet de tükenmektedir” (İmzasız, 1983, 13). “Bir Kır Çiçeğine” şiirini de şairin bu bakış açısından hareketle değerlendirmek yerinde olacaktır. Şiir, taşıdığı isim ve muhtevası itibarıyla doğaya ait unsurlar aracılığıyla yapılmış bir ithafın, bir seslenişin şiiridir. Özdenoğlu, “kır çiçeği” ifadesiyle Anadolu halkını imgeler. Dolayısıyla şiir; şehre göç eden Anadolu halkının bu göç sonucunda tecrübe edeceği diğer toplumsal olumsuzluklar gibi doğanın bittiği ya da azaldığı yerde uğrayacağı zararlar için de bir uyarı olarak nitelendirilebilir: “Bil ki sevecen meltem değildir / Acımasız boradır esecek / Esince kıracak, öldürecek / İyisi mi, sen kal dağ başında / Öylesine özgür ve tek” (Özdenoğlu, 2003, 34).

4.8. Atatürk Konulu Şiirleri

Türk edebiyatında pek çok şair Atatürk hakkında şiir yazmıştır. Bu şairlerden biri de Şinasi Özdenoğlu'dur. Özdenoğlu şair, politikacı, idareci, hukukçu kimliklerinin yanında insan olarak da Mustafa Kemal Atatürk'e ve fikirlerine bağlılığını yaşamı boyunca koruyan, ona olan sadakatinden ödün vermeyen bir şahsiyettir. Yaşamı, karakteri, düşünceleri, yazıları ve şiirleri şairin bu yönünü ortaya koyar. Özdenoğlu, şu ifadeleriyle de hem kendi neslinin hem de kendinden önceki nesillerin Türkiye Cumhuriyeti tarihi için taşıdığı değeri vurgulamış olur: "Bilindiği gibi devrimleri gerçekleştiren kuşağın başlattığı atılımları sürdüren, o temele yeni harçlar koyup ülkeyi yüceltenler; Kurtuluş Savaşı'nın öncesinde, Kurtuluş Savaşı'nda ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında doğanlar olmuştur" (Özdenoğlu, 1998, 9).

Özdenoğlu'nun eserleri arasında sadece *Türkiye Sevdası*'ndaki "Mustafa Kemal Ateşi" adlı bölümde yer alan on iki şiir Atatürk konuludur. Cahit Külebi, Atatürk üzerine yazılan şiirleri "(...) hayatında iken yazılanlar, ölümünden hemen sonra yazılanlar ve daha sonra yazılanlar" (Çetişli, 1998, 206) olmak üzere üç gruba ayırır. Özdenoğlu da Külebi'nin tasnifine göre son grupta yer alır. Şairin Ankara'da kaleme aldığı şiirlerin tarihine bakıldığında ilkinin 1957'de, sonuncusunu ise Mayıs 1996'da yazdığı görülür.

Şinasi Özdenoğlu'nun 1957'de yazdığı "Mustafa Kemal Ateşi" şiirinde Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele'nin başlamasında ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundaki önderliği, Türk aydınlanma tarihindeki yeriyle Türk milleti için özgürlüğün ve uygarlığın meşalesini temsil ettiğinin vurgusu vardır. "Tüm ulusça yeniden / Samsun'a çıkar gibi / Dikmen sırtlarında bu sabah / Bir şafak söker gibi / Yak, Mustafa Kemal ateşini! / Yak, yeşersin bu stepler / Yak, aydınlansın karanlıklar! / (...) / Umutlu şafağında kırk bin Türk köyünün / Yak, Mustafa Kemal ateşini! / Yepyeni 19 Mayıs'lar için / Yak, en güzel Türkiye için / Yak, susayan gönüllerimizde / Tüm kavgalara ve aşka bedel / Yak, Mustafa Kemal ateşini!" (Özdenoğlu, 1997, 109-110).

Behçet Necatigil, *100 Soruda Mitoloji* isimli eserinde Türk edebiyatı ile Yunan mitolojisi arasındaki ilişki hakkında "1940 sonrası edebiyatımızda, özellikle Yunan mitolojisine yaslanmalar, o mitosları hareket noktası olarak kullanmalar

çoğaldı” (Necatigil, 2000, 124) değerlendirmesini yapar. 1940 kuşağı şairlerinden Şinasi Özdenoğlu’nun da “Seninle Atatürk” şiirinde Yunan tanrılarına karşı gelen efsanevi kahraman Prometheus ile Yunan mitolojisine bir atıf yaptığı görülür. Tevfik Fikret’in de “Promete” başlığını taşıyan şiirinde yer verdiği Prometheus¹⁶⁶, Yunan mitolojisine göre tanrıların tanrısı Zeus’un ateşini çalıp insanlara ulaştıran bir kahramandır. Şair, 1944’te *Ülkü* dergisinde yayımlanan bir yazısında Atatürk ile Promete’yi şu cümlelerle ilişkilendirir: “İşte anam, benden büyük oğluna sancı çekerken Mustafa Kemal, bu şehrin ufkunda, insanlara en aziz şeyi, ateşi armağan eden *Promete* gibi heybetle gözüktüyor” (Özden, 1944, 14). Özdenoğlu, şiirde ise “Yakıyordu bir Promete gibi ateşini inancımızın” mısraıyla işaret ettiği Atatürk’ün, küllerinden doğarak aydınlanmayı bekleyen Türk toplumuna ihtiyacını veren bir kahraman olduğu gerçeğini dile getirir: “Yakıyordu bir Promete gibi ateşini inancımızın / Yürüyordu onbinlerle el ele caddelerde / Kızıl saçlarını güneşin taradığı / Yenilmez komutanı savaşlarımızın / Nerde bizi bizden alan o heyecan? / Atatürk’süz yaşamak meğer ne çetinmiş / Nerde Onuncu Yıl Marşı’yla şahlandığımız / Dönebilsek onuncu yılına cumhuriyetin” (Özdenoğlu, 1997, 113).

Şinasi Özdenoğlu, Trabzon Lisesinde öğrenciyken Mustafa Kemal Atatürk’ün ölümünün kendisi ve arkadaşları için yarattığı hüznü şu cümlelerle ifade eder:

“Yıl 1938 ve Kasım’ın 10’u... Lise müdürü *Sami Akyol*, tüm öğrencileri bu avluda toplamış. *Atatürk*’ün ölümsüzlüğe göçüşünü bizlere duyuracak ama nasıl duyursun? Bir tarihin göçüşünü, ülkenin eşsiz kahramandan yoksun kalışını öğrencilerine duyurması kolay iş mi? Atatürk’ün büyük tarihsel misyonu özetlemeye çalışıyor ama bir türlü ‘*Atatürk öldü, O’nu yitirdik...*’ diyemiyor. Ve birden müdürümüzün gözyaşları boşalıyor. Onu, tüm öğrencilerin ‘*hıçkırıklar korosu*’ izliyor. Her yanda gözyaşı ve alabildiğine sessizlik. Lisemizin o sevimli yaramazları, ortaokul bölümü öğrencileri bile, gün boyu ulusal bir yasın hüznü suskunluğuna bürünüyorlar” (Özdenoğlu, 1996, 8).

Şair, “10 Kasım” tarihinin Türk milleti için Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’ün vefatının yanı sıra başka anlamlar da taşıdığı düşüncesindedir. Haziran 1995’te *Kemalist Ülkü* dergisinde yayımlanan bir yazısında bu düşüncesinin karşılığı olarak şu ifadeleri kullanır: “Her doğan yeni günde, bizim için Atatürk vardır ama; her 10 Kasım, o’nun kurduğu devletin bugünü ve yarını

¹⁶⁶ Ayrıntılı bilgi için bkz. Behçet Necatigil, **100 Soruda Mitologya**, Gerçek Yayınevi, s. 37.

üzerinde bir hesaplaşma günü olmalıdır” (Özdenoğlu, 1995, 6). Özdenoğlu, “Atatürk’süz” şiirinin ilk ve son kısmındaki mısralarıyla Türk milletinin, Türk gençliğinin Atatürk’ün fikirlerini yaşatmak görevini dile getirir: “Bu 10 Kasım’da daha mı yalnızız ne? / Daha bir terkedilmiş, daha bir öksüz / Diz boyu hayınlık ki daha görülmemiş / Diz boyu ekin gibi gençlik / Sevgiye muhtaç / Atatürk’süz... / (...) / Bitsin kardeş kavgası, başlasın şarkılar! / Şarkılar ki bizim şarkımız olamaz / Böylesine öksüz... / En mutlu vatan yapmalıyız bu yurdu / Yolunda Atatürk’ün / Atatürk’süz!” (Özdenoğlu, 1997, 116).

Şinasi Özdenoğlu, Atatürk’ü bizzat tanıyamamış olsa da fikirlerini, dünya görüşünü iyi tahlil etmiş, sosyal ve siyasal yaşamına uygulamış bir aydındır. Bu yönüyle Atatürk’ü yalnız askerî ve politik kimlikleriyle değil insani yönüyle de tanımak, tanıtmak amacını ömrünce sürdürmüştür. Yine *Kemalist Ülkü* dergisindeki yazısında Mustafa Kemal Atatürk’ü bir birey olarak şu cümlelerde değerlendirir:

“Zübeyde Hanım’la, Ali Rıza Efendi’nin Selanik’te doğan oğulları; gözlerini bu dünyaya bir ‘efsane kahramanı’ olarak açmamıştı. Herkes gibi bir insandı. İhtiraslarıyla, duygularıyla, hoşgörüsüyle, beğenilen ya da beğenilmeyen yönleriyle bir insan. Ne var ki; bir kez daha yinelenmesi mümkün olmayan olağanüstü bir dönemin, üstün yüreklilik isteyen fırsatlarını, en güç koşullar içinde göğüsleyip kendisini kabul ettirmiş bir insan” (Özdenoğlu, 1995, 5).

Yukarıdaki alıntıda şairin Mustafa Kemal Atatürk’ün kişiliği hakkındaki gerçekçi bakış açısı “İnsan Mustafa Kemal” şiirinde ise şu mısralarda devam eder: “İşte yüce eseri: Ulusal Devrim! / Çocukluk heyecanım / En güzel şiiri / Atmıştı altına imzasını / Onurumuzun / Seven adamdı o / Ozandı Mustafa Kemal... / Duygulu ve inceydi / İnce ve duygulu / Sofrasında güller açar / Dosttu ölene kadar / İnsandı her şeyden önce / İnsandı Mustafa Kemal” (Özdenoğlu, 1997, 119).

Mustafa Kemal Atatürk, Samsun’da, Millî Mücadeleyi başlatmasının ardından sırasıyla; Havza, Amasya, Erzurum, Balıkesir-Alaşehir, Sivas’ta düzenlediği kongre ve genelgelerden sonra 27 Aralık 1919’da Temsil Heyeti ile birlikte Ankara’ya döner. Asker, tarihçi yazar, akademisyen M. Cemil Özgül, Ankaralıların Mustafa Kemal Atatürk ve Temsil Heyeti’ndeki dava arkadaşları için yaptığı coşkulu karşılamayı şu cümlelerle ifade eder:

“Ankara 27 Aralık 1919’da tarihi günlerinden birini, yaşıyordu. Yüzlerce Ankaralı büyük kurtarıcıyı ve arkadaşlarını Dikmen sırtlarında karşılamıştı. O zaman Ankara’nın nüfusu ancak 20-22 bin kadardı. Civar köy, kasaba ve şehirlerden gelenle karşılayıcıların sayısı 30-40 bini çoktan geçmişti” (Özgül, 1994, 138).

Şairin, “Yıllardan Sonra Atatürk” şiirinin son kısmında Atatürk’ün Ankara’ya gelişinde yukarıda da tarif edilen manzarayı yıllar sonra hayalinde canlandığı görülür. “Görmeye çıkmıştı Türk halkı / Gözler yaşlı, özlem dolu / Dikmen sırtlarında gördüm Atatürk’ü / Yıllardan sonra / Gülümsüyordu...” (Özdenoğlu, 1997, 118).

1978 tarihli “Atatürk’le Güzeldi Her Şey”, Özdenoğlu’nun önce okullardaki ders kitaplarına alınan daha sonra bilinmeyen bir sebeple kaldırılan şiiridir. Mayıs 1990’da *Kemalist Ülkü* dergisinde yayımlanan “Bir Atatürk Şiirinin Hazin Serüveni” başlıklı yazıda şiirin kitaplardan çıkarılmasına basında ve mecliste verilen tepkiler şu cümlelerle dile getirilmiştir:

“Şairin; Beşir Göğüş tarafından hazırlanıp ilkokullarda okutulan Türkçe ders kitaplarındaki ‘Atatürk’le Güzeldi Her Şey’ başlıklı şiirinin, üç yıl okutulduktan sonra; nereden estiği bilinmeyen bir rüzgârla kitaplardan çıkarılması, haftalarca süren bir fırtına yaratmış; Milliyet, Cumhuriyet ve Güneş gazetelerinin olayı sert biçimde eleştirmeleri üzerine; SHP Hatay Milletvekili Doç. Dr. Ali Uyar da konuyu TBMM kürsüsüne getirmişti” (İmzasız, 1990, 11).

Şair, Atatürk sevgisini çocukluğunda ve gençliğinde uzaktan da olsa tatmıştır. Bir Cumhuriyet çocuğu olarak o günlerin düşünce dünyasında uyandırdıklarının karşılığı olan “Atatürk’le Güzeldi Her Şey” şiirine bakıldığında pedagojik açıdan ilkokul çocuklarının seviyesine uygun bir şiir olduğu görülecektir: “Atatürk’le güzeldi her şey / Ferahtı günlerimiz / Uzun gecelerin sonunda / Sabahtı günlerimiz. / (...) / Sevgi açardı bahçemizde / Dostlukla yanardı ocaklarımız / ‘Atatürk’ diyerek açardı çiçekler / Sevgiyle dolardı kucaklarımız” (Özdenoğlu, 1997, 115).

Türk milletinin ve devletinin aleyhine olacak hemen her meselede fikir beyan ederek çözüm üretmekten imtina etmeyen Özdenoğlu, 1979’da kaleme aldığı “Mustafa Kemal’siz” şiirinin son kısmında Türkiye’nin içinde bulunduğu olumsuz vaziyeti de vurgular. Şair, olumsuzlukların ortadan kaldırılmasının tek yolunun rehber olarak Mustafa Kemal Atatürk’ün fikirlerine ve davasına sadık kalmaktan geçtiğini şu mısralarda dile getirir: “Birleşmektir tek kurtuluş O’nun davasında /

Gözden çıkarılamaz bu Vatan bir post kavgasında / Ve sürüp gidemez böyle... / Böyle sorumsuz, böyle bölünmüş, böyle ağır-aksak / Örtüp üstümüze O'na ait ne varsa / Milletçe ölelim, eğer böyle yaşayacaksak!" (Özdenoğlu, 1997, 112).

"Yaşasaydı Mustafa Kemal" şiirinde de yukarıdaki şiirde görülen memleketin içinde bulunduğu olumsuz hava şairi rahatsız etmeye devam eder. Şiiri 1983'te kaleme alan Özdenoğlu, Atatürk'ün vefatından uzun yıllar sonra dönemin siyasilerinin yarattığı kötü koşulları kast ederek yakını: "Yaşasaydı Mustafa Kemal eğer / Kararmazdı böylesine yıldızımız / Küçük oyunlara gelmezdi Türkiye'm / Kesilmeseydi o akınlarımız / O güzel türküler susmasaydı..." (Özdenoğlu, 1997, 114).

Şair, kendisi içinde de kişiliğinin yapı taşlarından biri olan Atatürkçülük hakkındaki düşüncelerini düzyazılarında pek çok kez ifade etmiştir. Düzyazıları bir kenara konulursa "Kimdir Atatürkçü?" şiiri de Özdenoğlu'nun kendisine rehber olarak aldığı Atatürk'e suni duygulardan ve menfaatten uzak bir tutumla bağlı oluşunun en açık ifadesidir denilebilir: "Ne de az kalmıştık o yaman günlerde / Gerçek Atatürkçü / Gel, gör ki Atam şimdi / Herkes Atatürkçü... / Her dönemde yeni giysiler giyer gibi / Ve yalnız törenlerde olunmaz Atatürkçü / Ölüdür sadece bir kez ve olunur yalnızca / Bir kez Atatürkçü" (Özdenoğlu, 1997, 125).

"Kimdi Atatürk?", şairin fiziksel ve kişisel özelliklerini dile getirerek sunduğu bir Atatürk portresidir. Bu şiirinde de şairin "İnsan Atatürk" şiirindeki gibi Atatürk'ün bir birey olarak sahip olduğu özellikleri ön planda tuttuğu görülür: "Saçları başak rengi, gözleri denizdendi / O'ydu besteler sunan yaşlı günlerimize / O'ydu kartallar gibi her yana kanat geren / Hepimizden daha çok bizdendi Atatürk / Ulus'un babasıydı, bağışlayan ve seven / Gönül almasını bilendi Atatürk / Her küskünlüğün ardından gülümseyen o gözler / Çok sevdiği için, sevilendi Atatürk" (Özdenoğlu, 1997, 123).

Şairin 1984'te yazdığı "Bulunur Kurtaracak", şiirinde de 80'li yılların Türkiye'siyle bir dönem eleştirisi yer alır. Bu duruma karşın şiir, hem başlığıyla hem muhtevasıyla Atatürk'ün memleketi emanet ettiği Türk gençliğine, Türk millete karşı beslediği ümidin şiiridir. "Uyandır bizi ey Atatürk! / Yıllardır süren uykumuzdan / Gel, tut elimizi ey Atatürk / Bağnazlık çekilsin ufkumuzdan. / Boş

lafların batağında bir Türkiye ki / Hep susar ve bekler feraha kadar / Uyanıp kurtaracak mı oğulları? / Akşamdan sabaha kadar” (Özdenoğlu, 1997, 122).

“Taşırız Atatürk’ü Canımızın İçinde”, Atatürk sevgisinin ifadeleri çerçevesinde kaleme alınmış bir şiidir. Ancak, şair, Atatürk’e sevgisini ifade ederken de yapay davranışlardan kaçınmak, hak ettiği değeri törenlerle, heykellerle, büstlerle değil fikirlerine bağlılıkla vermek gerçeğini vurgular: “Taşırız Atatürk’ü / Canımızın içinde / Uluorta anmayız / O’nun adını bile / Anlamı kutsal diye. / Heykellere, büstlere sığar mı ki Atatürk? / Gösteriş sergi-sergi / Tören üstüne tören / Evrenseli törene hapsetmek nasıl yalan / Gel, anlat hey Yaradan! / Heykellere, büstlere sığmaz ki Atatürk / Çünkü evrenseldir O / Yok olanı var eden / Tanrısal bir eldir O!” (Özdenoğlu, 1997, 126).

4.9. Otobiyografik Şiirleri

Her edebî eser, ait olduğu yazarın yaşamından izleri açık ya da üstü kapalı ifadeler yoluyla sunar. Kendisini 1940 Kuşağı şairleri arasında konumlandıran Şinasi Özdenoğlu da şiirini kimi zaman yaşam öyküsünden kimi zaman kişiliğinden izlerle desteklemiş bir şairdir. Kendisiyle aynı kuşağın toplumcu gerçekçi şairleri şiirde zamanı, yaşadıklarını ve geleceklerini hayal ederken Özdenoğlu’nun otobiyografik şiirleri anın yansıtılması değil mazinin özlemi şeklindedir.

Özdenoğlu, lise ve üniversite eğitimi dolayısıyla memleketi Gümüşhane’den ve ailesinden uzun sayılacak bir süre ayrı kalır. Memleketini ve sevdiklerini geçen zamanın ardından bıraktığı gibi bulamama korkusu şairin, *Teselli* adlı ilk eserindeki “Sürme Arabacı” şiiriyle karşılık bulur. Özdenoğlu’nun Kuşakkaya gazetesinde yayımlanan “Eşsiz Anılarımızın Beşiği: Sevgili Gümüşhane” adlı yazısında şiirle ilgili olarak söyledikleri de bu durumu destekler niteliktedir: “Gümüşhane, artık hep gurbet şiirlerine konu oldu. ‘Sürme Arabacı’ o yılların ürünü” (Özdenoğlu, 1992, 2). “Sürme arabacı, sürme! / Başım dönüyor şehre yaklaştıkça.. / Olup bitenleri görmemek için, / Kapanıyor gözlerim.. / Sürme arabacı, sürme! / Anamı gençliğinin altın arabasında / Babamı erkekliğin ürkmez küheylanında / Bırakıp ayrılmıştım bu dağ kasabasında.. / Bilmem, kaç yıl oldu ben dönmeyeli? / Besbelli zamanın

kahreden eli / Geçmiştir bir ölü rüzgârı gibi / Evimin kafesli penceresinden.. / (...) / Sürme arabacı, sürme! / ‘Dönüp bulmamak’ korkusudur karartan gözümü / Tanıdık bir çehreye rastlamamak yollarda.. / Sokakları boş, çeşmeyi kurumuş, / Saati durmuş bulmak korkusu.. / Bırak, çalsın tekerlekler yolların sazında / Bize yeni bir gurbet türküsü..” (Özden, 1943, 4-5).

Şairin, ilk gençlik ve gençlik yıllarında uzun süre ayrı kaldığı memleketi Gümüşhane, özlemlerinin ana mekânlarından biridir. Özdenoğlu, hem özlemini dindirmek hem de minnet borcunu ödemek gayesiyle milletvekili olarak memleketine hizmet etmek ister. Şair, önce 1954 daha sonra 1957 genel seçimlerinde CHP’den aday olmasına karşın beklediği desteği bulamadığından seçilemez ve yaşadığı kırgınlık sebebiyle uzun yıllar Gümüşhane’ye gitmez. Özdenoğlu, memleketiyle tekrar buluştuğunda ise Gümüşhane’yi ayrıldığı gibi bulamadığını 1992 tarihli bir yazısında şu cümlelerle ifade eder: “Ve tam 29 yıl sonra 1986’da sevgili Gümüşhane’ye kavuştuğumda; o güzel bahçeler içindeki duvaklı gelin misali evlerimizin yerinde yükselen beton yığınları önünde: (...)” (Özdenoğlu, 1992, 4). Şairin uzun yılların ardından Gümüşhane’ye kavuşmasının duygu dünyasında yarattıkları “Yıllar Sonra Evimde” şiiriyle karşılık bulur. Şiirde, geçmişten kalan nesnelere şaire zamanda yolculuk yaptırır. Ev imgesi üzerinden insanların dış dünyaya karşı görünen kimlikleri ve ev içindeki kimlikleri arasındaki farklılıklara da mısralarda işaret edilir. İnsanın dış dünyadaki rollerinin kendilerini farklı tipler yaptığı bilinse de şair, herkesin evinde çocuklaşacağı gerçeğinin vurgusunu yapar: “Yıllar sonra evimde / Bu eşik, bu merdiven / Anılar tümen tümen / Birikmiş canevimde / Gençlik uçmuş ne fayda / Dostluk yok aynalarda... / Yıllar sonra evimde / İşte ben dünkü çocuk / İşte ben delikanlı / Anılar bölük-pörçük / İşte yıllar öncesi / Oynadığım oyuncak / İşte ben yine çocuk...” (Özdenoğlu, 1986, 33).

Şairin, şiirin devamında da “Sürme Arabacı” şiirini anarak o şiiri yazdığı zamana dair düşüncelerini hatırlamak arzusunda olduğu görülür: “ ‘Sürme Arabacı’yı yazan / O genç ozan ben miyim? / Elma bahçelerinden / Güzel sevgililere / Şiirler yazan ben miyim?” (Özdenoğlu, 1986, 34).

“Yıllar Sonrası Gümüşhane”¹⁶⁷ şiiri şairin çocukluk günlerinin Gümüşhane’sinde vaktini geçirdiği mekânlara yer vererek o günlere özlemine ifade ettiği mısralardan oluşur. Ahmet Özer de Özdenoğlu’nun söz konusu şiirini işaret ederek şu değerlendirmeyi yapar:

“(…) Memleket toprağı Gümüşhane’nin onca yoksulluğu içinde yaşanan iç zenginliğini ‘Halkevi’yle, Tango Köprüsü’yle, Harşit Çayı’yla, Hikmet Bey Çeşmesi’yle, Cevahir Hatun’un Tarlası’yla, Ali Bey’in Düzlüğü’yle bütün yaşamına sindirmiştir denilebilir. Anılar ne denli uzakta kalsa da onları bütünüyle yaşayanın dünyasında özsuu olmayı sürdürürler” (Özer, 2004, 2).

Çocukluğunda akranlarının sokaklarda oyunlar oynadığı dönemde şairin vaktinin önemli bir bölümünü Halkevinin kütüphanesinde geçirdiği bilinmektedir. Halkevinden arta kalan vakitlerini geçirdiği mekânları “Yıllar Sonrası Gümüşhane” şiirindeki mısraların arasında görmek mümkündür. Şair, Harşit Çayı üzerinde olduğunu söylediği Tango Köprüsü’nden şu cümlelerle söz eder:

“(…) kadınlarımız ‘çarşaf’tan ‘manto’ya geçiş döneminde, ülkenin her yanında ilginç olaylar yaşamıştır. Yeni kılık ve giysilerin öncülüğünü de öğretmenler, kamu görevlileri ile askerlerimiz yapmışlardır. O günlerde Isparta’da manto giyen hanımlara ‘tango’ diyorlarmış. Aynı dönemde, benim memleketim olan Gümüşhane’de de aynı deyim kullanılırdı. O kadar ki Gümüşhane’yi bir baştan öte başa kesip Tirebolu’dan Karadeniz’e dökülen Harşit Çayı üzerindeki ağaçtan yapılmış zarif köprümüzün adı ‘Tango Köprüsü’ olmuştu. Çağdaş kılıklı, şık giyimli hanımlar bu köprüden geçtikleri için olacak... ‘Tango Köprüsü’ deyimi, böylece delikanlılık imgelemimde renkli bir dünya yaratmıştı”(Özdenoğlu, 1998, 9).

Şairin, “Cevahir Hatun’un tarlası, biz Karşıyaka Mahallesi çocuklarının doğal futbol alanımızdı” (Özdenoğlu, 2006, 3) ve “ (...) ‘Ali Bey’in düzlükte’ (şimdi stadyum) birlikte futbol oynardık” (Özdenoğlu, 1987, 12) ifadeleriyle çocukluğunda arkadaşlarıyla futbol oynadığı iki mekândan söz ettiği görülür. Özdenoğlu, her birinin kendisi için özel bir yeri olduğu anlaşılan bu mekânları şu mısralarla ölümsüzleştirir: “Halkevi önünde pazar, / Geçilmiyor gurbet türküsünden / Tutmuşum çocukluğumun elinden / Yürüyorum Tango Köprüsü’nden / Hey gidi eski günler / Çimdiğim Harşit Çayı / Ak güvercin anılar / İçiyorum gözyaşlarımı / Hikmet

¹⁶⁷ *Uzak Şiirler* kitabında yer alan bu şiir, *Şairler Böyle Sever*’in ikinci baskısında “Yıllardan Sonra Memleketim” başlığını taşır ve şair şiir üzerinde iki yerde değişikliğe gider. “Çimdiğim Harşit Çayı” mısraından sonraki “Ak güvercin anılar” mısraı çıkarılmış, “Hepsi geride kaldı” mısraındaki “hepsi” kelimesi yerine “tümü” kelimesi tercih edilmiştir.

Bey çeşmesinden / Cevahir Hatun'un tarlası / Alibey'in düzlüğü / Koparamıyorum bir dal kiraz / Dayımın bahçesinden. / Hepsi geride kaldı / Gençliğimi sel aldı / Seyrediyorum o güzel günleri / Seyrediyorum gözlerim yaşlı / Evimin güngörmüş penceresinden” (Özdenoğlu, 1997, 113).

Şinasi Özdenoğlu'nun, Mülkiye'ye kaydolduğu tarihten ölümüne değin yaşamını sürdürdüğü Ankara'nın delikanlılık dönemlerinde tecrübe ettiği ruhunu, çehresini arar. “Üniversite Günlerim” adlı şiiri şairin bu arayışına, hasretine karşılık olarak dile getirdiği mısralardan oluşmaktadır. Şiirin ilk iki dördlüğündeki mısralarda Ankara ile yeni tanışan Özdenoğlu'nun delikanlılık günleri yer alır. Hayatını Ankara ile özdeşleştiren şair, aynı zamanda başkentin de bir panoramasını çizer: “1940'ların Ankarası ki taptığım şehirdi / Genç Özdenoğlu Siyasal Bilgiler'de / İhtilal şiirleri yerine, aşk türküleri / Serde kavak yellerinin en hızlısı eserdı.. / Hayatım Ankara demek bilmelisiniz / Bir bambaşka havası vardı bu kentin / Ne bu duman, ne bu bozulmuş siyaset havası / At yarışlarından meteliksiz döndüğümüz / Yoksul gecelerimiz dostluklarla zengindi..” (Özdenoğlu, 1978, 75).

Şiirin devamında ise şair, delikanlılık günlerinde tattığı aşk duygusunun daha saf ve temiz yaşandığı günlere olan özlemini mısralarına taşır: “Çalma o plakları, deli etme beni / Götürme beni Çiftliğe, Dikmen yollarına / Daha içli ve temizdi sevdalarımız / Dans etmek de yoktu dudak dudağa / Ürpertilerle başlar, sürerdi kemanlarla / Ankara Kalesi'ne dayanırdı dünyamız / Ne güzeldi! / Ve o sevgili ki hoyrat ve alımlı / -Güzelliği kimseye kalmadı- / Görebilmek için uzaktan geçişini / 'Dil-Tarih' önlerinde akşamladığımız / Kalp atışlarımı kimseler saymazdı..” (Özdenoğlu, 1978, 76).

Şairin yukarıdaki mısralarda ifade ettiği özlemlerini özellikle politikanın içerisinde olduğu dönemin Ankara'sında yaşadıklarının getirisi olarak görülebilir. Özdenoğlu bu durumu da vurgulamak adına Ankara'nın 1940'larda sosyal ve siyasal hayattaki nezih ortamına duyduğu özlemi dile getirerek şiirini sonlandırır. “Her şey politika, her şey kulis, her şey oyun / Kahrolsun politika, kahrolsun kulis, kahrolsun oyun / Ey Mülkiye günlerim, yaşlanmayan çocuğum / Ne politika, ne koltuk, ne kulis, ne de oyun / Neredesiniz ey güzel günlerim? / Sizinle ölmek istiyorum!” (Özdenoğlu, 1978, 75-76).

Şair “Rastlantı” şiiriyle de Ankara’da gençlik günlerindeki rutinlerinden şu mısralarda söz ettiği görülür: “Otobüste rastlıyorum ilk göz ağrım / Başlıyor anıların en hızlı dönemi / ‘Merhaba’ diyorum on dokuz yaşıma.. / *Samanpazarı*’ndan inerken *Ulus*’a / Rastlıyorum gençliğime / Tanımıyor beni ve geçiyor / Ve işin en acısı / Bilmiyor içimden geçenleri..” (Özdenoğlu, 1986, 90).

“Bir Günlük Mutluluk” şiiri içeriği itibarıyla şairin, gençlik dönemine özlemine belirttiği mısralardan oluşur. Şiir, taşıdığı başlıkla da Özdenoğlu’nun o günleri anımsayıp kısa bir süre de olsa mutlu olmak isteğinin ifadesidir: “Mutluyum bugün / Ayten Alpman’la / Yaşar Güvenir’i dinliyorum / Eski bir plakta... / Delikanlılığımla kol kola yürüyorum / Sokakta... / Besteliyorum / Isık çalarak bir şiirimi / Yaşıyorum Ankara’daki gençlik günlerimi / Ellerim cebimde / Yürüyorum... / Mutluyum / Kitabım yeni çıkmış / Kapışıyor gençler / Yeni kitaplar düşlüyorum birbirinden güzel / Ama kâğıt pahalı... / Ellerim cebimde / Yürüyorum...” (Özdenoğlu, 1995, 46).

“Toroslarda Kalan Gençliğim” şairin Hadim’de kaymakamlık yaptığı yılları işaret eden bir şiirdir. Özdenoğlu’nun bölgenin coğrafyasına dair bazı bilgileri içeren mısralarına bakıldığında genç bir idareci kimliğiyle Anadolu’ya olan ilgisi de fark edilir. “Eyiste deresi... Ötede Hadim / Yoksul köylerimdi tek derdim / Bulabilirsen bul o günleri / Ey kalbim! / Gevne ormanlarının o yalın sessizliği / Uçurumda bir çiçek / Anımsatıyor bana acı biten bir aşkı. / Toros’ların kuş uçmaz bellerinde / Yaban keçilerine selam vererek / Düşünüyorum büyük şehirleri / Köylerim bakıyor uzaktan. / Günaydın Kuşutaşı / Ey Fesliğin yaylası / Ey uçarı gençliğim!” (Özdenoğlu, 1997, 109).

“Sör Aleksandra” şiirinde şairin idarecilik yıllarının başında İstanbul’da Burgaz Ada’da görev yaptığı döneme ait izlerle karşılaşılır. Özdenoğlu’nun, ömrünün önemli bir bölümünü Burgaz Ada’da geçiren Sait Faik’ten Sanct-Georg Manastırı rahibelerinin yaptıkları şarabı tatması noktasında aldığı tavsiye de şiirin arka planında yer alır. Şairin anılarında “O günlerde başlayıp yıllar sonra tamamladığım ‘Sör Aleksandra’ şiirimde, ‘Sanct-Georg’ Manastırı rahibelerinden bir esinti olduğunu söyleyen dostlarım, elbette haksız sayılmazlar” (Özdenoğlu, 2000, 19) cümleleriyle hakkında itirafta bulunduğu şiirine şu mısralarla başlar: “*İstanbul*’a

gelmişim, bir utangaç delikanlı / Ergenlik günlerimin o sıcak temmuzunda / Karşıma çıkılmaz olaydı *Sör Aleksandra* / Mavilerle süslü *Burgaz Adası*'nda..." (Özdenoğlu, 1986, 91).

Özdenoğlu, mücadeleye tutkun ve onunla nefes alabilen, bireyi, özellikle kendisinden sonra gelecek nesilleri önemseyen bir cumhuriyet aydınıdır. Bu yapısıyla yaşadığı devrin sosyal ve siyasal alandaki olumsuzluklarıyla mücadelesine karşın önüne geçemediği yaratılışsal sebepler adına 1966'da kaleme aldığı "Kızıma" adlı şiirinde ilkokul çağındaki kızı Bilge Özdenoğlu'na yaşadığı devrin insanların vefasız olduğunu belirtirken yine de onlara büyük bir sevgiyle bağlandığını anlatır: "Seviyordum onları, ne çare / Seviyorum ulusumu delice / Can gözüyle okumuştum kitabını ömrümce" (Özdenoğlu, 1973, 52).

Özdenoğlu'nun karakter özelliklerine biyografisine dair yazılardan, anılardan ulaşılabileceği gibi mısralarından ulaşmak da mümkündür. "Yaşadım/Savaşım", yakın çevresince "Kavgaların Adamı" olarak anılan şairin yaşamında zulümlerle, haksızlıklarla ve korkaklıklarla mücadelesine gösterdiği hassasiyetin şiiridir: "Yaşadım / Kendi başına buyruk / Çarmıhında eriyip acıların... / Ben acıların oğluyum / Direnip haksızlıklara ömür boyu / Zulümlere inat / Yaşadım..." (Özdenoğlu, 1995, 62).

Memleketi Sevmek Suçu adlı eserinde yer alan "Yaşadım", Özdenoğlu'nun yaşam öyküsünden ve kişiliğinden izler yansıtan şiirlerden biridir. Yaşamındaki mücadelelerin en çetin olduğu dönemlerden biri de Anadolu'da çeşitli yerlerdeki kaymakamlık görevinde bulunduğu zamanlardır. Şair, "Ön asya stepleri" ifadesiyle nitelediği Anadolu'nun bozkırından Karadeniz'in kıyılarına dek görev yaptığı yerlerde her daim haklıyı, doğruyu savunmasına karşın yaşadığı yalnızlığı "Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar" atasözünden esinlenerek dile getirir: "Yaşadım / Önasya steplerinde / Yoksulluklarla kucak kucağa / Yaşadım kıyılarında Karadeniz'in / Kendini sabana koşan insanlarla birlikte.. / Direndim tüm haksızlıklara / Yaşadım ama kahrolurcasına / Dokuz değil, kırkbin köyden kovuldum" (Özdenoğlu, 1978, 9).

Özdenoğlu, idareci ya da politikacı kimliğiyle ifade edemediklerini sanatçı kimliğiyle şiirlerinde dile getiren, şiirin etkileyciliğine inanan bir bakış açısına

sahiptir. Şiirinin halk tarafından takdir edilmesi ve doğru bilinen yanlışlarla mücadelesindeki başarısıyla karşılaştığı tüm olumsuzluklara rağmen yaşamaktan duyduğu memnuniyeti şu mısralarda dile getirir: “Kadri bilinmeyen şiirlerim / Köşede kalmış dürüst alınterim / Ve namuslu kavgalarla / Duygulu kadınları sevdim (Özdenoğlu, 1978, 10).

4.10. Tarih Konulu Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu, yaşadığı coğrafyanın ve dünya medeniyetlerinin tarihine son derece duyarlı bir şahsiyettir. Şüphesiz bu yapısı şiirine de yansır. Şair, tarih konulu şiirlerine *Şairler Böyle Sever* ve *Türkiye Sevdası* adlı kitaplarında yer verir. *Şairler Böyle Sever*'de “Side’de Tarih ve Şiir” bölümünde yer alan yedi şiir, Kleopatra, Antonius, Sezar gibi Mısır ile Roma İmparatorluklarının önemli tarihî şahsiyetlerini ve onların aralarındaki ilişkileri, kişilik özelliklerini yansıtır. Özdenoğlu, çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapan bir coğrafya olan Anadolu’yu şiirinin kaynaklarından biri olarak tercih etmesini şu cümlelerle açıklar:

“Anadolu büyük mitolojiler, tarihler ve uygarlıklar ülkesi... Pers, Elen, Roma, Bizans ve Selçuklu egemenlikleri ve uygarlıkları... (...) Mısır Kraliçesi Kleopatra, sevgilisi Anadolu İlleri Valisi Antonius’la buluşmak için nedimeleriyle ve dünyanın en güzel içkileriyle birlikte Side’ye, Tarsus’a geliyor... Baştan başa serüvenlerle, acımasız iktidarlarla, ölümsüz sevdalarla ve şiirlerle donatılmış bir koskoca, bir sevgili, bir kutsal ülke Anadolu... Ona sevdalanmayayım da kime sevdalanayım?” (Aydın, 1996, 7).

Tarihsel ve kültürel geçmişiyile Antalya’nın önemli noktalarından biri olan Side, şair için tatillerini geçirdiği bir yer olması dışında büyük bir şiirsel zenginliğin ifadesidir. Özdenoğlu, sahip olduğu tarih açısından Side’yi âdeta bir açık hava müzesi olarak kabul ettiği “Side’de Tarih ve Şiir” başlıklı ilk şiirde sonraki şiirlerde anlatacaklarının ipucunu şu mısralarla verir: “Dalgalarla başlıyor bu korkunç ezgi / Öyle bir tarih ki / Side topraklarında gizli..” (Özdenoğlu, 1986, 113).

Şair, şiirin devamında Side’nin ev sahipliği yaptığı medeniyetleri ve bu medeniyetlerin saltanat mücadelelerinin arka planında yaşanan aşkın da göz ardı edilemeyeceğini vurgular: “Her şey geçer, geçmeyen tek şey: / Aşk ve saltanat tutkusu! / Ehramların gölgesinde / Kıyılarında İskenderiye’nin / Ve Roma

saraylarında yaşanmış sevdalar ki / Zaferlerin peşinden geliyor uğultusu” (Özdenoğlu, 1986, 114).

Özdenoğlu, şair bakış açısıyla Side'nin milattan önceye dayanan tarihinde aşkın öncelendiğinin vurgusunu yaparak şiiri sonlandırır: “Ve açıyor ki şair 2100 yıl öncesinin defterini / Anlatıyor aklın karşısında aşkın zaferini” (Özdenoğlu, 1986, 114).

Şair, “Kleopatra ve Antonius Üstüne Güzelleme” şiirinde “Yenilmez Romanın Doğudaki Valisi” olarak nitelendirdiği Antonius'un portresini şu mısralarla çizer: “Doğuramaz analar Antonius gibisini / Bütün kadınların rüyasını süsleyen anıt / O ki olgun delikanlısı yarım yüzyılın / Yiğitlikte eşsiz, bir erkek güzeli” (Özdenoğlu, 1986, 116).

“Aşkın Gecesinde ve Sabahında”, tarihte gücün ve güzelliğin simgesi haline gelen bir kadın olarak anılan Kleopatra'nın bu niteliklerini ifade eden mısralardan oluşur. Şair, Kleopatra'nın sahip olduğu güce karşın aşkı önceleyen karakterini şu mısralarda dile getirir: “Elinde olsa / Bütün ülkelere hükmetmek yerine / Bütün güzellikleri çirkinleştirmek isterdi / Bu aşka düşeliberi / Mil çekebilirdi gözlerine Antonius'un / Sunmasaydı ona kendi güzelliğini..” (Özdenoğlu, 1986, 118).

Şair, bölümdeki son şiir olan “Ölümsüz Olan Yalnızca Şiir”de Antonius ve Kleopatra aşkının çağlar boyunca adından söz ettiren en büyük aşk hikâyelerinden biri olarak ölümsüzleşeceğini “Tarih yaşandı ve bitti.. Çünkü Roma yok! / Artık o büyük aşkları kutsama, anma yok” (Özdenoğlu, 1986, 124) mısralarıyla dile getirir.

Türkiye Sevdası'ndaki “Ulusal Bağımsızlık Destanı” adlı bölüm ise şairin Millî Mücadele dönemi atmosferini şahıslar ve olaylar üzerinden yansıttığı şiirlerden oluşur. Özdenoğlu, söz konusu bölümde yer alan şiirleri kendisi için yerine getirmesi gereken bir sorumluluğun ifadeleri olarak addeder: “ ‘Ulusal Bağımsızlık Savaşımız’ üstüne bir destan yazmamış olsaydım, ülkeme karşı görevimi yapmamış sayacaktım kendimi...” (Aydın, 1996, 7). Şair, üç şiirden oluşan bölümde Millî Mücadele'de Batı Cephesi'nde yaşananları, şiirlere verdiği başlıklardan ve muhtevalarından anlaşılacağı üzere kronolojik olarak sıralamıştır.

Özdenoğlu, bölümdeki ilk şiir olan “Sakarya Köprüsü”nün başına düştüğü notla¹⁶⁸ şiirin muhtevasını, yaşananları göz önünde bulundurarak kurgulanan düşsel bir hikâyenin oluşturduğunu açıklar. Bu duruma bağlı olarak şiirde Sakarya Meydan Muharebesine katılmış ve şehit düşmüş bir er olan Tahsin’in, Millî Mücadele’de bağımsızlık için canı uğruna savaşan, yaşamının en güzel çağında ailesini, sevdiğini geride bırakarak vefat eden Türk askerlerini simgelediği görülür: “Bırakıp taze döşeğinde kınalı gelini / Ve gözden çıkarıp dal gibi gençliğini / Sakarya’yı bayrağının rengine boyayan / Tahsin’i / Tahsin’leri / Ve daha nice adı bilinmeyenleri / Anarak yürü / İnanarak yürü / Ve insan gibi geç / Sakarya Köprüsü’nü...” (Özdenoğlu, 1997, 134).

Şair, şiirin bir bölümünde Necmettin Halil Onan’ın “Bir Yolcuya”¹⁶⁹ adlı şiirine atıf yaparak Sakarya Köprüsü’nün de Millî Mücadele’deki yeriyle Kurtuluş Savaşı’nda Çanakkale Boğazı’nın ifade ettiği anlama yakın bir anlam taşıdığını vurgular: “ ‘Dur yolcu!’ diyordu Necmettin Halil Onan / Geçme böyle duygusuz / Geçme böyle bilinçsiz / Geçme gözünü seveyim / Sakarya Köprüsü’nden / Olup bitenden habersiz...” (Özdenoğlu, 1997, 133).

Özdenoğlu, “Çiğiltepe Ya Da Şehit Reşat Bey Destanı”¹⁷⁰ şiirinde Afyonkarahisar’ın Sinanpaşa ilçesi sınırları içerisinde bulunan ve Millî Mücadele’de stratejik olarak önemli bir konuma sahip olan Çiğiltepe’yi ele geçirmekle görevli 57. Tümen Komutanı Reşat Bey’in yaşadıklarını dile getirir. Şair, yaşananların yeri ve zamanını şu mısralarla belirterek şiire giriş yapar: “Yıl 1922 / 27 Ağustos’tu günümüz... / 1591 rakımlı tepedir şu karşıdaki / İşte şu Çiğiltepe! / Kaderimizin düğüm noktası burası / Düşman da nasıl direniyor kahrolası...” (Özdenoğlu, 1997, 135).

Mustafa Kemal Paşa’nın Çiğiltepe’nin alınmasını emretmesinden sonra Albay Reşat Bey, tüm girişimlerine rağmen başarılı olamaz. Bunun neticesinde Reşat Bey, askerlik onuruna uymadığını düşündüğü bu olayın ardından intihar eder. İntiharından

¹⁶⁸ “(... Ve işgalci düşmanın öncü kuvvetlerinin bir kolu, yolunu şaşırıp Sakarya toprağına girince nehrin öte yüzünde karşılaştı Gölyakalı Tahsin’le. Belki de şairin imgesini kuşatan bir düştü bu.)”

¹⁶⁹ bkz. Necmeddin Halil [Onan], **Çakıl Taşları**, Ahmed Kamil Matbaası, İstanbul 1927, s. 49.

¹⁷⁰ Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın da söz konusu olayı dile getirdiği “Reşat Bey Destanı’ndan” adlı şiiri bulunmaktadır. bkz. Fazıl Hüsnü, Dağlarca, “Reşat Bey Destanı’ndan”, **Varlık**, S. 727 (1 Ekim 1968), s. 2.

önce Mustafa Kemal Paşa'ya bıraktığı notta ise şunları dile getirir: “Paşam! Size verdiğim sözü yerine getiremedim. Tepeyi ele geçiremedim. Askerlik şerefim lekelenmiştir. Bu lekeyle yaşayamam!” (Arı, 2016, 48). Şinasi Özdenoğlu da Mustafa Kemal Paşa ile Reşat Bey arasında yaşanan bu tarihî gerçekliği şu şekilde mısralarına taşır: “Ve Kocatepe’den bir kurşun atımı ötede / 1591 rakımlı şu Çiğiltepe’de / Yeniden kurulurken zembereği dünyanın / Çınlıyor ateş hattındaki Reşat Bey’in kulağında / Başkomutan’ın sesi: / - ‘Alamadın mı hâlâ Çiğiltepe’yi?’ / Ve yanıt veriyordu Reşat Bey’e şimdi kendi sesi: / - ‘Paşam, alamazsam yarım saat içinde Çiğiltepe’yi / Ben artık yaşayamam!’ ” (Özdenoğlu, 1997, 141).

Özdenoğlu’nun kişisel arşivinden edinilen söz konusu şiirle ilgili notlarının arasındaki şu cümle şiiri kaleme almasındaki sebebi de açıkça ifade eder: “Albay Reşat Bey’in askerlik onuru için canını feda edişi savaş tarihimizde unutulmayacak bir destan, örnek bir kahramanlıktır.”

Şair, “Başkomutan Meydan Savaşı ‘Ateş Hattındaki Mangalar’” adlı şiirine de zaman ve yer hakkında bilgi vererek başlar: “Yer: Dumlupınar / Gün: 1922’nin Otuz Ağustos’u / Tarihin dönüm noktasındaydı zaman...” (Özdenoğlu, 1997, 143). Özdenoğlu, Millî Mücadelenin Türk ordusunun zaferiyle tescillendiği günü ve Mustafa Kemal Paşa’nın taarruz emrini şu dizelerle dile getirir: “Uçuyor atlar, uçuruyor Mehmet’leri / Yolboyu düşman esirleri / Otuz’u Otuz bir Ağustos’a bağlayan gece / Titrek ışığında bir isli lambanın / Okuyordu Başkumandan, yaveri Muzaffer Bey’e / O Büyük Emri: / - ‘Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir, ileri!’ ” (Özdenoğlu, 1997, 146).

Şinasi Özdenoğlu’nun tarih konulu şiirlerinde mekân olarak Anadolu’ya yer verdiği görülür. Anadolu coğrafyasında yaşamış tüm uygarlıkların geriye bıraktığı tarihsel zenginliğin bilincinde bir aydın olarak şair, Millî Mücadele’de Türk milletinin elinden alınmaya çalışılan vatan toprağının müdafaasından manzaralar sunan mısralar tercih eder.

4.11. Anne Konulu Şiirleri

Şinasi Özdenoğlu, 1945'te memuriyet hayatının başında babası Hüseyin Hikmet Bey'in vefat etmesiyle genç yaşında babasızlığın yarattığı tüm olumsuzluklara annesi Asiye Hanım'ın varlığıyla göğüs gerer. Şair, Asiye Hanım'ın kendisine gösterdiği annelikten duyduğu minnetin ifadelerini de şiirlerine taşır. Özdenoğlu'nun eserlerinde yer alan anne konulu ilk şiiri *Teselli*'deki iki parçadan oluşan "Anama Mektuplar"dır. Şair, kendisini en iyi anlayabilecek kişinin annesi olduğunun farkındalığıyla şu mısraları kaleme alır: "Çekemez oldum insanların kahrını / Artık veda ettim bahara, aşka / Sana geliyorum, kucağımı aç / Derdimi kim çeker senden başka?" (Özden, 1943, 3).

Şair, mizacı gereği fikirlerinden geri adım atmayan yapısının yaşamına olumsuz etkilerinin bilincinde bir birey olduğunu annesine şu mısralarla ifade eder: "Bütün dostlarımı kaybettim / Bilirsin, oğlun delidir; / Bu dik kafayla, anacığım / Adam olacağım şüphelidir" (Özden, 1943, 3).

Özdenoğlu'nun, politikacı, hukukçu ve idareci kimlikleriyle şahit olduğu sosyal ve siyasal çarpıklıklar karşısında pek çok kez dik duruşuyla amacına ulaştığı gibi çaresiz kaldığı zamanlar da olmuştur. Çaresizliğinin ifadesini ise şair kimliğiyle annesine yakındığı "Anama" şiirindeki şu mısralarda görmek mümkündür: "Biraz da başkaları kurtarsın vatani / Deyip de bir köşeye çekilmesi kolay mı? / Baştanbaşa yıkıldı dünyalarımız / Yapması kolay mı? / Umutlarımız gibi devrilen Anayasa / Anacığım, ah Anayasa'm / Kurtar diyorlar, kurtaramıyorum!" (Özdenoğlu, 1973, 46).

Şairin anne konulu şiirleri en çok *Memleketi Sevmek Suçu* adlı eserinde görülmektedir. Özdenoğlu, eserde "Analar ve Ozanlar" adını verdiği üçüncü bölümü annesi Asiye Hanım'a ithaf etmiştir. Şair, 1972'de kaleme aldığı "Büyütmesin Çocukları Analar" şiirinde çocukların masumiyetlerinin kaybolmaması adına annelere şu mısralarla telkinde bulunur: "Büyütmeyin çocukları ey analar! / Ki küçülmesinler / Kana bulanmasın elleri bebelerin / Bürünmesin analar siyahlara.." (Özdenoğlu, 1978, 55).

Aynı bölümde yer alan ve 1973'te yazılan "Analar ve Ozanlar"da şairin, "Büyütmesin Çocukları Analar" şiirindeki düşüncelerinin değiştiği görülür. "Analar ve Ozanlar"da şairin kendi yaşamı ve annesi özelinde tüm annelere seslenişi hissedilir. Ancak çocukları ve gelecek nesilleri konu eden bu şiir özelinde anne, sadece çocuğu büyüten olarak kendisine hitap edilen kişidir. Şairin, gelecek nesillere duyduğu inançla bilinçli bireyler yetiştirmeleri konusunda anneleri sorumlu tuttuğu görülür: "Analar, kimdir bu küçük erkek / çocuklar? / Emzirin ki erken konuşsunlar / Kemirerek zehirli bitkisini insanlığın / Acılarıyla / Ve aşklarla / Sarmaş-dolaş.. / Emzirin ki / Suskunluklar içinde / Korkaklara karşı / Dertli topraklarının / Bir an önce / Derdini haykırırsınlar / Yıldızlara karşı.. (Özdenoğlu, 1978, 50).

Şair, 1974'te yazdığı "Uykular Bize Haram" şiirinde annelerle çocuklar arasındaki içgüdüsel bağın gücünü vurgulamaktadır. Geleneksel hayat içerisinde çocuğu yetiştirenin anne olması dolayısıyla yarının ifadesi olan çocuğa anne üzerinden ulaşılır. Şair, topluma anne ile ulaşılabilceği gerçeğinden hareketle toplumun yaşananlar karşısındaki duyarsızlığını yine anneye hitap ederek anlatır: "Analar sever başka çocukları / Ve çocuklar başka anaları / Doğurdıkları ya da doğurmadıkları / Kim anlatabilir onlara meram? / Hey benim toprağımın insanları / İyisiniz, hassınız da / Neden hâlâ uyanmazsınız? / Ne güzel şeydir uyanabilmek / Ve koyulmak uzun bir yola / Çok uyuduk yetmez m'ola? / Uykular bize haram!" (Özdenoğlu, 1978, 52).

Şinasi Özdenoğlu, yaşamı boyunca onu tanıyanlar tarafından doğrunun, haklının yanında yer almış bir isim olarak tanınır ve mücadeleci kişiliğini de bu tutumuna borçludur denilebilir. Ancak elinde olmayan nedenler sonucunda mücadelelerinde kimi zaman yalnız kalmıştır. "Anacığım" adlı şiirinde haksızlıklarla mücadele edebilmenin iyiliğın, doğruluğın devamlılığını sağlamakla mümkün olabileceğini şu mısralarda annesine yakınlıkla anlatır: "Güzel günler yine dağlar ardında / Namuslu kavgalar bulmuyor hedefini / Yaşatabilsek bari erdemlerimizi / Öldürmek belki kolay anacığım / Yaşatmak zor!" (Özdenoğlu, 1978, 54).

1988'de şairin annesi Asiye Hanım vefat eder. Şair, annesinin vefatının ardından ilki 1989'da "Ölümden Güzel Annem", ikincisi 1992'de yazdığı "Beklediğim" başlıklarını taşıyan iki şiirde hem üzüntüsünü hem de annesine olan

sevgisini mısralarına taşır. “Ölümden Güzel Annem”de şair, henüz taze olan anne acısının izlerini mısralarında ifade ederken kendisini küçük bir bebek olarak düşlemektedir: “Annem bu gece yanımda, mezarında değil / Yatıyor yanımda, öylesine sımsıcak / Sevgilerin sevgisiyle dolu / Bense küçük bir bebek... / Ana ölümden de güzel, dirimden de / Ölü soğukluğundan eser yok yüzünde / Genç kızmış gibi saçları, eli, kolu / O gözler donmuş ama / Ana sevgisiyle dopdolu...” (Özdenoğlu, 1993, 99).

Özdenoğlu’nun “Annemin özlemiyle” notuyla kaleme aldığı “Beklediğim” şiirinde ise annesinin ölümünün üzerinden geçen birkaç yılın ardından ona olan özlemini ifade ederken ölüm gerçeğini de kabullendiği görülür: “Gecelerin ötesinde / Sesi miydi bu, annemin / Ninni söyleyen? / Ufukların ötesinden / Bir bakış ki gülümseyen / gözleri miydi annemin / şimdi görmeyen? / Denizlerin ötesinden / Tükenmeyen bir sabırla / Beklediğim annem miydi? / hiç gelmeyen...” (Özdenoğlu, 2001, 64).

“Şehit Anası”, Özdenoğlu’nun tüm anne şiirlerinin dışında bir muhtevaya sahiptir. Şair, yuvalarının olduğu gibi düşmana karşı toprağın ve vatanın yılmaz bekçileri olduğu gerçeği üzerinde durduğu şiirde Millî Mücadelede ön saflarda yer alan Türk kadınlarının taşıdıkları anne kimlikleriyle katlandıkları acıları ifade eder: “Bir şarapnel yarası taşır omuzbaşında / Her gece şehitlerle buluşuyor düşünde / Ruhunu şahlandıran İstiklâl Savaşı’nda / Vatani kağnısıyla kollamıştır bu ana...” (Özden, 1943, 30).

Şiirlerin Kitaplara ve Bölümlere Göre Sayısı

Kitap Adı	1. Bölüm	2. Bölüm	3. Bölüm	4. Bölüm	5. Bölüm	6. Bölüm	7. Bölüm	8. Bölüm	Top .
Teselli	11	4	4	7	-	-	-	-	26
Anaforda Döner Adam	1	1	1	12 (5'i tekrar)	-	-	-	-	10
Vatanım Benim	3	2	4	8	9	9	-	-	35
Özgürlük İçin Ölmek	7	6	9	4	3	5	7 (1'i tekrar)	-	40
Memleketi Sevmek Suçu	6	16	10	9	3	-	-	--	44
Şairler Böyle Sever*	10 (1'i tekrar)	5 (1'i tekrar)	9 (4'ü tekrar)	4 (3'ü tekrar)	21 (5'i tekrar)	6	7	-	48
Yasaklar Cehennemi	10	1	15 (1'i tekrar)	19 (9'u tekrar)	-	-	-	-	35
Özgürlük Tek Sevgilim	10 (4'ü tekrar)	18 (8'i tekrar)	9 (6'sı tekrar)	-	-	-	-	-	19
Sımsıcak Dostluğunda Ölümün	12	5	11 (1'i tekrar)	6 (tekrar)	6 (1'i tekrar)	-	-	-	32
Sevdim Savaşım	18 (10'u tekrar)	20 (5'i tekrar)	17 (15'i tekrar)	-	-	-	-	-	25
Uzak Şiirler	19 (tekrar)	4	1 (tekrar)	1 (tekrar)	1 (tekrar)	8 (tekrar)	14 (12'si tekrar)	6 (tekrar)	6
Türkiye Sevdası	16 (14'ü tekrar)	15 (10'u tekrar)	7 (6'sı tekrar)	7 (tekrar)	12	3			23
Her Aşk Bir Titanik	6	7	13	5 (1'i tekrar)	19 (tekrar)	-	-	-	30
TOPLAM									373

* Şairler Böyle Sever'in 2001'deki 2.baskısına şair, 17 yeni şiir eklemiştir. Diğer eserlerin tek baskı yaptığı düşünülerek çizelgede bu eserin de birinci baskısındaki şiir sayıları ölçüt olarak alınmıştır.

Şiirlerin Muhtevalarına Göre Sayısı

Kitap Adı	Toplumsal	Bireysel	Poetik	Otobiyografik	Atatürk	Hiciv	Yurt Dışı	Anne	Doğa	Yaşam-Ölüm	Tarih	Toplam
Teselli	4	14	-	1	-	-	-	2	3	2	-	26
Anaforda Dönen Adam	-	6	-	-	-	-	-	-	1	3	-	10
Vatanım Benim	9	11	-	1	-	-	11	1	-	2	-	35
Özgürlük İçin Ölmek	19	10	1	-	-	4	6	-	-	-	-	40
Memleketi Sevmek Suçu	12	12	1	2	-	7	3	4	1	2	-	44
Şairler Böyle Sever*	2	16	8	4	-	3	6	-	1	1	7	48
Yasaklar Cehennemi	-	30	-	1	-	-	4	-	-	-	-	35
Özgürlük Tek Sevgilim	12	-	2	-	-	1	2	-	1	1	-	19
Simsıcak Dostluğunda Ölümün	-	-	-	-	-	1	1	1	-	29	-	32
Sevdim Savaşım	1	20	-	1	-	-	-	-	-	3	-	25
Uzak Şiirler	1	-	-	1	-	-	-	-	-	4	-	6
Türkiye Sevdası	7	-	-	-	12	-	-	-	1	-	3	23
Her Aşk Bir Titanik	3	21	2	-	-	-	1	-	1	2	-	30
Toplam	70	140	14	11	12	16	34	8	9	49	10	373

* Şairler Böyle Sever'in 2001'deki 2.baskısına şairin, eklediği 17 yeni şiir bu çizelgeye dâhil edilmemiştir. Söz konusu bu şiirlerin; on ikisi bireysel, üçü poetik, biri anne, biri de yurtdışı konuludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÖYKÜLERİNİN MATERYAL UNSURLARINA GÖRE İNCELENMESİ

5.1. Seninle Bir Yılbaşı'ndaki Öykülerin İncelenmesi

5.1.1. Olay Örgüsü

Seninle Bir Yılbaşı öyküsünde başkahraman Orhan, üniversiteyi yeni bitirmiş bir gençtir. Valinin, idarecilerin, memurların katıldığı bir yılbaşı balosunda Orhan ve onun liseden matematik öğretmeni Refik Bey'le eşi Ayten de davetliler arasındadır. Ayten'in baloda başka bir erkekle dans etmek arzusunda oluşu mühendis Semih Bey'i harekete geçirir. Çekici ve alımlı bir kadın olan Ayten'in Semih Bey'le dans etmesi Orhan'ı, valiyi ve balodaki bütün erkekleri kıskandıran bir durum olur. Orhan, o ana kadar hiç hissetmediği duyguyu, Ayten'e sahip olma duygusunu kuvvetli bir şekilde hissetmeye başlar. Balodan sonra Ayten ve kocası Refik Bey'le ilgili çeşitli dedikodular çıkar. Ayten, Refik Bey'i terk eder ve izini kaybettirir. Bir süre sonra Refik Bey'le Ayten boşanırlar. Orhan, bu olaydan dokuz yıl sonra Ayten'le İstanbul'da Kadıköy Çarşısı'nda karşılaşır ve geçen yılların öyküsünü Ayten'den dinler. Ayten, Orhan'a Refik hocayı terk etmesinin sebebinin çıkan dedikoduların ona zarar vermemesini istemesi olarak açıklar. Refik Bey'in de Ayten'le karşılaşmalarından iki yıl önce vefat ettiğini dile getiren Orhan, içinde Ayten'e karşı beslediği sahip olma arzusunu engelleyecek bir durumun kalmadığını belirtir. Orhan, Ayten'e yeni bir yılbaşı balosunda buluşmak istediğini söyler ve öykü burada noktalanır.

Unutulmaz Bir Yılbaşı,¹⁷¹ Orta Anadolu'da bir ilçede görev yapan hükümet doktorunun yılbaşından bir gün önce, yılbaşı gecesi ve sonrasında yaşadıklarını anlattığı bir öyküdür. Şiir ve sanatla da yakından ilgilenen doktor, yılbaşına bir gün kala İstanbul'da bir lokantada tek başına vakit geçirmektedir. Doktor, arka masalardan birinde bir kadınla erkeğin sohbetine kulak misafiri olur. Kocasına tanımadan yalnızca şiirlerini okuyarak sevdiği, hayran olduğu bir şairden söz eden

¹⁷¹ Özdenoğlu, bu öyküsünü İstanbul'da Boğaziçi'nde bir restorantta yaşadığı bir olaydan ilham alarak yazar. Söz konusu bu yaşanmışlık ayrıca "Sensin Aradığım" başlıklı şiirinin de kaynağını oluşturur. Şairin "Sensin Aradığım" şiirini incelediğimiz kısımda olay, Fevzi Halıcı'nın *Bir Şiir'in Hikâyesi* adlı eserinden yararlanılarak özetlenmiştir.

kadın, şiirleri okuyunca doktor, bu şiirlerin kendisine ait olduğunu anlar. Kadının birkaç şiirini daha ezbere okuması doktoru çok etkiler ve kadına kendisini tanıtmayı düşünür. Ancak buna cesaret edemez. Daha sonra bir yılbaşı balosunda kadını tekrar gören doktor, cesaretini toplar ve kadının yanına yaklaşır. Ancak bu sebepten kocasıyla yumruklaşır ve geceyi özür dileyerek mahcup bir şekilde bitirir. İstanbul'daki yılbaşı serüveninden sonra ilçesine dönmek üzere trene binen doktor, o kadınla trenin lokantasında karşılaşır. Kadın bu kez yalnızdır. Doktor izin isteyerek kadının masasına oturur ve aralarında gittikçe koyulaşan bir sohbet başlar. Doktor, şiirlerini okuyarak kendisini görmeden hayran olan kadına yılbaşı gecesinde kavuşmasa da İstanbul'dan Ankara'ya kadar sürecek tren yolculuğunu birlikte geçireceklerinden ötürü duyduğu mutluluğu dile getirerek öyküyü sonlandırır.

Bir Pişmanlığın Öyküsü'nde geçmişte Paris'te Türkiye Büyükelçiliğinde bir kadınla tanışan kahraman, aralarındaki dostluğun serüvenini anlatır. Başkahraman, kendisinin ve dostunun Türkiye'de farklı kültürle yetişip farklı eğitimden geçerek Paris'te bir araya geldiklerini belirtir. Birlikte vakit geçirdikçe dostlukları ilerler. Ancak bir yılbaşı gecesini Paris'te son gecelerini geçirirler ve başkahraman üç gün sonra Türkiye'ye döner. Kadın ise doktora eğitimi devam ettiği için Paris'te kalır. İki dost yılbaşı gecesinden yirmi beş yıl sonra İstanbul'da karşılaşır. Bu karşılaşmada başkahraman kadının genç bir diplomat olan oğluyla tanışır ve dostunun özel hayatına dair bilmediklerini öğrenir. Kadın Paris'e gitmeden önce evlenmiş, boşanmıştır. Çocuğunu yedi yaşındayken İstanbul'da bırakıp Paris'e doktora için gitmiştir. Kadının Paris'te iken evli olmadığını öğrenen başkahraman, ona karşı beslediği sevginin karşılığını alamadığı için üzülür. Ancak kadının da kendisine karşı içinde beslediği bir sevgisi olduğunu ve bunu açığa çıkarmadığı için pişmanlık duyduğunu öğrenince üzüntüsüne teselli bulur.

Karmaşık Bir Duygu Demeti öyküsünde başkahraman evli ve iki çocuk babası bir avukattır. Bir gün bürosuna Esin adında genç bir kadın gelir. Annesinin babasından kalan taşınmazla ilgili bir dava açmak istemesi sebebiyle avukatı ziyaret eden Esin, genç yaşına karşın başından bir evlilik geçmiş, boşanmış bir kadındır. Aralarında büyük bir yaş farkı olmasına karşın avukat, Esin'e ilgi duymaya başlar. Esin de bu ilgiye karşılık verir. Avukatın ailesiyle de tanışan Esin'e, avukatın oğlu Ahmet de ilgi duymaya başlar. Esin'e duydukları ilgi baba ve oğulun arasında sorun

yaratır. Bir süre sonra Esin, bir arkadaşıyla birlikte trafik kazası geçirir ve ağır yaralanır. Olaydan on gün sonra haberdar olan avukat ve ailesi Esin'i hastanede yalnız bırakmaz. Ancak bir süre sonra ziyarete yalnızca avukat gelir. Esin'e karşı hislerinin değişmediğini ifade eden avukat, Esin'in kendisine gösterdiği ilginin bir gençlik heyecanı mı, bir yasak ilişki arzusunda oluşu mu yoksa yoksun kaldığı baba sevgisine duyduğu özlem mi olduğundan emin olamaz.

Gece Mavisi Tuvalet öyküsünde vaka yaşının geçkin olması sebebiyle evlenmek arzusunda olan Necla'nın ikinci kez buluştuğu Oktay'ı yılbaşı akşamında evine davet etmesiyle başlar. Oktay, yaşının ilerlemesini, evlilik çağını geçmiş olmasını umursamayan bir yapıya sahip olması sebebiyle Necla'nın bu teklifine mesafeli yaklaşır. Ancak yılbaşı akşamı yemeğinin Necla'nın anne ve babasıyla birlikte yaşadığı Nişantaşı'ndaki evde yenilmesinde daha sonra birlikte dışarıya çıkılmasında ortak karara varırlar. Necla, yılbaşına dört gün kala Oktay'ı arayarak yılbaşı gecesi için gece mavisi bir tuvalet diktirdiğini anlatır. Oktay'la birlikte geçireceği yılbaşı gecesine büyük bir hevesle hazırlanan Necla, 31 Aralık sabahı hastalanır ve hastaneye kaldırılır. Hayalini kurduğu yılbaşı gecesini hastanede geçiren Necla'ya, yeni yılın ilk gününde Oktay'dan bir gül demeti gelir. Oktay güllere eklediği notta Necla'ya bir sonraki yıl yılbaşında hayalini kurduğu geceyi birlikte yaşamak dileğini belirtir ve öykü burada sona erer.

Otobüsteki Madonna'da anlatıcı konumunda olan başkahraman anlatacağı vakanın bir yıl önce yaşandığını belirterek olay örgüsünü başlatır. Başkahraman, yılbaşında yakınlarıyla birlikte olabilmek için Ankara'ya bir otobüsle seyahat eder. Otobüste önündeki koltukta oturan kadının yaşamına dair bir merak içerisindedir. Başkahraman kadının sıra dışı bir hayatının olabileceğini düşünür ve Madonna ismini taktığı kadını kendi hayal dünyasında önce genç bir dul olarak yasak bir aşkın peşinde koşan birisi olarak konumlandırır. Madonna daha sonra başkahramanın düşlerinde Doğu Anadolu'da görev yapan genç bir kaymakamın üniversitede döneminde âşık olup yıllar sonra kavuşabildiği bir genç kız olur. Başkahraman bu düşleri kuradururken Madonna'nın ağladığını fark ederek bu kez de iki yıl önce eşini kaybetmiş bir kadının eşiyle geçirdiği son yılbaşı gecesini anımsadığı tahmininde bulunuyor. Seyahatin sonunda başkahraman Madonna ile tanışma fırsatı bulur ve evine kadar eşlik eder. Madonna'ya evin kapısını oğlu açar ve gencin annesine

gösterdiği tepki sonucunda Madonna'nın yaşamındaki gizler çözülür. Madonna, kocasını kaybettikten sonra çocuğu ile bir başına yaşayan, dürüst bir şekilde çalışmak niyetinde olmasına karşın iş bulamadığı için hayat kadını olmak zorunda kalan birisidir. Başkahraman, Madonna ismini verdiği ve hayal dünyasında farklı yaşamlarla konumlandığı kadının gerçek yaşamına dair bir bölümü öğrenince kendisini hayallerin aldattığı adam olarak niteler.

Pavyon Çiçeği Sevim'de vaka başkahraman İsmail'in Beyoğlu'nda bir lokantada tanışıp dost olduğu Ercüment'le birlikte Mavi Kedi adlı pavyona gitmesiyle başlar. Ercüment ve İsmail, pavyonda Sevim ve Leyla adında iki konsomatris kızla tanışırlar. Sevim'in yaptığı işe karşın sosyal manada düşünceli yapısı Ercüment'in ona karşı ilgi duymasını sağlar. Ancak Ercüment evli ve çocuk sahibi bir insandır. İsmail'in tüm uyarılarına karşın Ercüment'le Sevim'in gayrimeşru ilişkileri başlar. Bir süre sonra eşinin gayrimeşru ilişkisinden haberdar olan Ercüment'in eşi Nilgün, ablası Solmaz'ın yönlendirmesiyle zina davası açar. Dava sonucunda Ercüment ve Sevim tutuklanır. Solmaz, kendi menfaatleri doğrultusunda kardeşinin Ercüment'ten boşanmasını sağlayıp bir milletvekiliyle evlenmesini ister. Bu isteği gerçekleşirse kocasıyla ilgili siyasal beklentilerinin de karşılanacağını düşünür. Solmaz, planını gerçekleştirmek adına Sevim'in cezaevinden yeni çıkmış belalısı Yılmaz'ı para karşılığında Ercüment ve Sevim'e karşı bir tehdit olarak kullanır. İsmail, Solmaz'ın yaptıklarını Nilgün'e anlatır ve Nilgün davasından vazgeçerek Ercüment'in hapisten çıktıktan sonra evine döneceği ümidiyle yaşamını sürdürür. Ancak Nilgün'ün davasını geri çekmesi felaketler zincirinin ilk halkası olur. Ercüment'in hapisten çıkmasının ardından Yılmaz tarafından öldürülmesi ve Sevim'in Ercüment'in intikamını alarak önce Yılmaz'ı sonra kendini öldürmesiyle felaketler son bulur. Bu felaketten yıllar sonra Ercüment'le Nilgün'ün kızı, İsmail'in oğluyla evlendiğinin haberi verilerek öykü sonlandırılır.

5.1.2. Anlatıcı Bakış Açısı

Seninle Bir Yılbaşı'nda kahraman anlatıcı Orhan, olayları hâkim bakış açısıyla anlatır. Dolayısıyla öyküdeki olay ve kahramanların davranışları, kahraman anlatıcının bakış açısıyla değerlendirilir. Kurgunun merkezinde yer alan Ayten karakteri kahraman anlatıcının bakış açısıyla çevresindeki kadınlardan farklı, kocasıyla taban tabana zıt karakterde olan bir kadındır. Kahraman anlatıcı bu bakış açısını “Sevgili öğretmenimin eşine ‘Ayten Hanım’ demem gerekmez mi? Diyemiyorum işte... Önce yaş farkı çok az. Sonra da ele-avuca sığmaz, haşarı bir liseden farksız bu Ayten.. Bize çok yakın oturdukları halde annem görüşmüyor, ‘Çok hoppa bir kadın..’ diyor” (Özdenoğlu, 1989, 7) ifadeleriyle ortaya koyar.

Unutulmaz Bir Yılbaşı öyküsünde kahraman anlatıcı kullanılmıştır. Olaylar hâkim bakış açısıyla onun gözünden görüldüğünden mekâna ve kahramanlara ait özellikler ayrıntılarıyla sunulur.

Bir Pişmanlığın Öyküsü kahraman anlatıcıyla kurgulanmıştır. Zaman zaman aktarılan diyaloglar dışında kahraman anlatıcı, öyküyü monolog biçiminde düzenler.

Karmaşık Bir Duygu Demeti'nde başkahraman olan avukat, kahraman anlatıcı konumundadır. Olaylar, mekânlar ve kişiler olayların merkezindeki kahraman anlatıcının hâkim bakış açısıyla sunulur.

Gece Mavisini Tuvalet öyküsünde yazar anlatıcı kullanılmıştır. Anlatıcı hâkim bakış açısıyla kahramanların geçmişlerini, yaşantılarını ve iç dünyalarını bilir. Zaman zaman kahramanlar arasında geçen diyaloglar dışında anlatım yazar anlatıcının dilinden olur.

Otobüsteki Madonna'da kahraman anlatıcı vardır. Yazarın, fikirlerin açık seçik beyan edilmesi konusundaki tutumu anlatıcı tarafından “Ömrümce, kem-küm eden insanları sevemediğim için; bu suskun, bu kaderine boyun eğmiş gençle ahbaplığı koyulaştırmaktan vazgeçiyorum” (Özdenoğlu, 1989, 88) cümlesiyle yansıtılmıştır. Kahraman anlatıcı, Madonna adını verdiği kadını, gözlemleri sonucunda yaptığı tahminler üzerine kurduğu düşsel dünya içerisinde değerlendiren bir bakış açısını tercih eder. Ancak öykünün sonundaki “Madonna’yı belki de hiç ulaşamayacağı yerlere, düşlerimdeki yerine oturtmak istemiştım. Ama düş gerçeğe

uymamıştı” (Özdenoğlu, 1989, 104) ifadeleriyle düşsel bir dünyada yarattığı bu bakış açısının kendisini hayal kırıklığına uğrattığını itiraf eder.

Pavyon Çiçeği Sevim kahraman anlatıcı ile kurgulanmıştır. Diyalogların diğer öykülere karşın daha sık kullanıldığı bu öyküde başkahraman İsmail, vaka ve diğer kahramanların davranışlarını hâkim bakış açısıyla değerlendirir.

5.1.3. Şahıslar

Seninle Bir Yılbaşı'nda Orhan, öykünün başkahramanı ve anlatıcısıdır. Üniversiteyi yeni bitirmiş bir gençtir. Öğretmeninin eşine karşı büyük bir aşk besleyen birisidir. Ayten, genç ve güzelliğiyle ön planda olan şuh bir kadındır. Bu yapısı kocasının karakteriyle taban tabana zıttır. Refik Bey, eşi Ayten'in hareketli yapısına karşın durağan, sakin birisidir. Lise ve ortaokullarda matematik öğretmenliği yapar. Bayındırlık müdürlüğünde çalışan genç mühendis Semih, Ayten'in hareketli yapısına uygun bir karaktere sahiptir. Gençliğinin verdiği heyecanla Ayten'i yılbaşı balosunda dansa kaldırarak büyük bir cesaret örneği gösterir. Ayten ile Semih'in dans etmesini eleştiren ve tepki gösteren Rifat Bey ise sadece bu tepkisiyle öyküde yer alan figüratif bir kahramandır. Ayrıca Vali Bey de Ayten'e karşı ilgi duyduğu dedikodularıyla anılan biri olarak öyküde yer alır.

Unutulmaz Bir Yılbaşı'nda başkahraman şiirler yazan, sanatla ilgili, Orta Anadolu'da bir ilçede görev yapan tıp doktorudur. Bir lokantada kulak misafiri olduğu masadaki kadın ve erkek de öyküdeki diğer kahramanlardır. Kadın, yaşı otuzun altında, alımlı, güzel bir simaya sahip, güzel şiir okuyan, etkili konuşabilen birisidir. Erkek ise gür siyah saçlı, güven veren bir çehresi olan, orta yaşlarda, ağırbaşlı birisidir.

Bir Pişmanlığın Öyküsü'nde başkahraman eğitimi için bir dönem Paris'te bulunan bir gençtir. Paris'te Türkiye Büyükelçiliğinde tanışıp dost olduğu kadın ise öyküdeki diğer kahramandır.

Karmaşık Bir Duygu Demeti'nde başkahraman evli, iki çocuk babası bir avukattır. Başkahramanın bir dostunun telefonuyla yazıhanesine gelen Esin, İngiliz filolojisi mezunu olmasına karşın resme merak sarmış genç bir kadındır. Esin,

güzelliği, sanata olan düşkünlüğü ve bilgisiyle önce avukatı ve ailesini etkiler. Avukatın Ahmet adında bir oğlu, Demet adında da bir kızı vardır. Avukatın oğlu Ahmet, öyküde yalnızca Esin'e duyduğu ilgi sebebiyle babasıyla karşı karşıya geldiği durumda sözü edilen bir kişiyken kızı Demet'in, karısının, damadının, torununun ve Esin'in annesinin kurgunun işleyişine bir etkisi yoktur.

Gece Mavisî Tuvalet öyküsünde başkahramanlar Necla ve Oktay'dır. Necla, yurt dışında eğitim almış, birçok yabancı dil bilen birisidir. Oktay da yurt dışında eğitimini tamamladıktan sonra Türkiye'de bir bankanın Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yapar. Necla yaşının ilerlemesinden dolayı bir an önce evlenmek gayesinde olsa da kendisine eş olarak düşündüğü Oktay aynı düşüncede değildir. Necla'nın babası Recai Bey, annesi Nermin Hanım da kızlarının Oktay'la evlenmesini uygun gören ebeveynlerdir. Öykünün sonunda Necla'nın hastalanması Oktay'la evlilik planlarının da bir süre ertelenmesine sebebiyet verir.

Otobüsteki Madonna'da şahıslar hakkında sınırlı bilgiler yer alır. Başkahraman, İstanbul'da ikamet eden, orta yaşların üzerinde, yalnız bir erkektir. Başkahramanın, yılbaşı ziyareti sebebiyle İstanbul'dan Ankara'ya yolculuğu sırasında otobüste dikkatini çeken Madonna adını verdiği kadın ve kadının Ankara'da yaşayan, yüksek mühendis olan oğlu öyküdeki diğer kahramanlardır. Öykünün merkezindeki kişi olan Madonna'nın yaşamına dair gerçekler başkahramanın kadın ile oğlu arasında geçen konuşmayı aktarmasıyla ortaya çıkar. Madonna, eşini kaybettikten sonra çocuğuna bakabilmek, yaşamını sürdürebilmek için hayat kadını olmak zorunda olan birisidir. Ancak Madonna, tüm bu şartlar altında yetiştirdiği oğlunun gözünde saygı değil tepki gösterilecek bir annedir.

Pavyon Çiçeği Sevim, şahıs kadrosu bakımından en kalabalık öyküdür. Başkahraman evli ve on yaşında bir çocuk babası olan İsmail'dir. İsmail'in Beyoğlu'nda bir lokantada arkadaşını beklerken tanışıp dost olduğu Ercüment de öyküdeki bir diğer kahramandır. Ercüment de tıpkı İsmail gibi evli ve çocuk sahibi bir erkektir. Ercüment ve İsmail'in bir pavyonda tanıdığı konsomatris kızlar Sevim ve Leyla, yaşamlarını pavyonda çalışarak idame ettiren iki genç kadındır. Sevim, Leyla'ya göre daha olgun düşünen, sosyal meselelere duyarsız kalmayan bir yapıya sahiptir. Bu yapısı da onu Ercüment için çekici kılar. Çapkın bir erkek olan

Ercüment'in Sevim'e olan ilgisi eşi Nilgün'le aralarının açılmasına sebep olur. Nilgün, evine ve çocuklarına bağlı bir anne olmasının yanında uzun boylu, güzel bir kadındır. Nilgün'ün ablası Solmaz, entrikacı, kişisel menfaatlerini önceleyen bir kadındır. Nilgün'ün Ercüment'ten boşanmasını da kardeşinin iyiliği için değil kendi çıkarı için ister. Ancak Nilgün'ün kocasına açtığı davadan vazgeçmesi Solmaz'ın planını bozar. Solmaz'ın para karşılığında tuttuğu Sevim'in belalısı Yılmaz, Ercüment'i öldürerek kendisinin ve Sevim'in ölümüyle sonuçlanan bir felaketin hazırlayıcısı olur.

5.1.4. Zaman - Mekân

Seninle Bir Yılbaşı öyküsünde takvim zamanına ait bir bilgi yer almaz. Bir beldenin yılbaşı balosunda yaşananların anlatımıyla başlayan öykü yılbaşından dokuz yıl sonra Orhan ile Ayten'in Kadıköy Çarşısı'nda karşılaşmalarıyla sona erer. Dolayısıyla öyküde kurgulanmış zaman dokuz yıllık bir süreci kapsar. Ayrıca Orhan Ayten'le karşılaşmalarından iki yıl önce de öğretmeni Refik Bey'in vefat ettiğini bildirir.

Unutulmaz Bir Yılbaşı'nda takvim zamanına ait bir bilgi verilmez. Doktorun Orta Anadolu'nun bir ilçesinde görev yapması dolayısıyla sözü edilen ilk mekân burasıdır. Daha sonra doktorun yılbaşı sebebiyle gittiği İstanbul ve oradaki lokanta, yılbaşından sonra trenle döneceği Ankara öyküde sözü edilen diğer mekânlardır.

Bir Pişmanlığın Öyküsü'nde takvim zamanına dair bir bilgi yer almaz. Başkahramanın ve onun yakın dostu olan kadının Paris'te birlikte geçirdikleri gecenin bir yılbaşı gecesini olduğu belirtilir. Başkahraman, o yılbaşı gecesinden yirmi beş yıl sonra İstanbul'da bir gazetecinin bürosunda karşılaştıklarından söz eder. Dolayısıyla öyküde zamanda ileriye doğru yirmi beş yıllık bir sapma görülür.

Karmaşık Bir Duygu Demeti'nde zamana dair açık bir bilgi verilmez. Ancak Esin'in önce avukatla sonra ailesiyle kurduğu ilişkinin başlangıç gelişme ve sonuç süreçleri göz önüne alındığında olayların birkaç yıllık zaman diliminde gerçekleştiği söylenebilir. Öyküde olayların geçtiği mekân ise İstanbul'dur. Avukatın yazıhanesi,

Esin'in; Beyoğlu'nda kiraladığı resim galerisi, bir arkadaşıyla trafik kazası geçirdikten sonra tedavi gördüğü hastane öyküde sözü edilen kapalı mekânlardır.

Gece Mavisı Tuvalet'te vaka zamanı yılbaşından birkaç gün öncesinde Necla ile Oktay'ın buluşmalarıyla başlar. Yılbaşı akşamının planının yapıldığı bu buluşmalar yılbaşı akşamından bir gün önceye kadar sürer ve Necla'nın aniden rahatsızlanıp yılbaşı akşamını hastanede geçirmesinin ardından yeni yılın ilk gününde Oktay'ın hastaneye gül göndererek geçmiş olsun dileklerini iletmesiyle vaka zamanı sona erer. Oktay'la Necla'nın buluştukları otelin lobisi, her ikisinin de evleri ve Necla'nın tedavi gördüğü hastane öyküde sözü edilen kapalı mekânlardır.

Otobüsteki Madonna öyküsünde takvim zamanına dair bir bilgi yer almaz. Kahraman anlatıcı, “geçtiğimiz yıl, yılbaşında yakınlarımla birlikte olabilmek için otobüsle Ankara'ya gitmeyi düşünüyorum” (Özdenoğlu, 1989, 88) cümlesiyle vaka zamanını başlatır. İstanbul-Ankara arası olan bu otobüs yolculuğu ve sonrasındaki iki gün kadar sürer. İstanbul ve Ankara öyküde sözü edilen mekânlardır. Başkahramanın, Madonna'yı ilk gördüğü yer aynı zamanda öyküde adı geçen ilk iç mekân yolcu otobüsüdür. Ayrıca Madonna'nın oğlunun yaşadığı ev, Madonna'nın yaşamı hakkındaki bilgilerin öğrenildiği mekândır.

Pavyon Çiçeği Sevim öyküsünde “Beyoğlu'nun bu renkli, bu kalabalık lokantasında tam kırk dakikadır bir sınıf arkadaşımı bekliyorum. Saat 20'yi 10 geçiyor. Hala görünürde yok” (Özdenoğlu, 1989, 107) cümlesiyle vaka zamanına ve mekâna ait ilk bilgiler verilir. Vaka zamanı İsmail'in Beyoğlu'ndaki lokantada oturduğu akşam saatlerinde başlar. O akşamı takip eden birkaç aylık zaman diliminde Ercüment'le Sevim'in ilişkisiyle ilerleyen vaka zamanı, daha sonra gayrimeşru ilişkileri yüzünden tutuklanmalarıyla sürer ve Ercüment'in, Sevim'in, Yılmaz'ın ölümleriyle son bulur. İsmail ve Ercüment'in birlikte gittikleri, Sevim'le Leyla'yı tanıdıkları Mavi Kedi adlı bar ise metinde lokantadan sonra olayların geliştiği iç mekânlardan biridir. Ayrıca öykünün sonunda yer alan paragrafla vaka zamanı ile anlatma zamanı arasındaki farklılık belirtilir:

“Zaman, acılarımızı hafifletti ve ölümden geri kalanlar, yaşamlarını sürdürdüler. Sözü ettiğim olayların üstünden yıllar geçti. Nilgün evlenmedi; Ercüment'in anısına bağlı kaldı. Küçük Sevim büyüdü, liseyi bitirdi, hukuk fakültesine girdi. Güzel ve akıllı bir genç kız

olmuştu. Oğlum Orhan, avukatlığı seçmişti. Üniversite öğrencisi olarak evlenmelerinde hiçbir sakınca görmedik” (Özdenoğlu, 1989, 126).

5.2. Süreli Yayınlardaki Öykülerinin İncelenmesi

5.2.1. Otobüsteki Adam

Öykü, *Servet-i Fünun Uyanış* dergisinin 29 Ağustos 1940 tarihli sayısında Şinasi Özden imzasıyla yayımlanmıştır. Ayrıca bu öykü Özdenoğlu'nun süreli yayınlardaki ilk öyküsüdür.

5.2.1.1. Olay Örgüsü

Otobüsteki Adam, nereden kalkıp nereye varacağı belirtilmeyen bir otobüs yolculuğunun öyküsüdür. Öykünün anlatıcısı olan başkahraman, ismi belirsiz bir erkek yolcudur. Başkahramanın yanında oturan yolcu, uzun burunlu olması sebebiyle diğer yolcular tarafından alay konusu olur. Özellikle yolculardan şişman kadın ve genç mühendisin sözleri uzun burunlu yolcuyu oldukça utandırır. Şişman kadın otobüsün mola verdiği bir yerde bir çoban köpeğinin saldırısına uğrar. Onu bu saldırıdan kurtaran uzun burunlu adam olur. Bu olay üzerine şişman kadın ve genç mühendis onunla alay ettikleri için çok utanırlar. Öykünün sonunda amele çavuşu, muavinle sohbetinde; uzun burunlu adamı, kendisiyle alay eden şişman kadın uğruna canını tehlikeye attığı için eleştirir. Yine yolculardan biri olan göbekli adam ise köpeğin şişman kadını hedef olarak seçmesinin, kadının fiziksel özelliği ile ilgili olduğu fikrindedir. Kahraman anlatıcı, bu olayın ardından yolcuların tekrar otobüse döndüğünü ve otobüsün hareket ettiğini belirterek öyküyü sonlandırır. Öyküde, bir otobüs yolculuğunda yaşabilecek içselleşmemiş ilişkilerden dolayı kahramanlar belirgin fiziksel özellikleri anılır.

5.2.1.2. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü kahraman anlatıcı ile kurgulanmıştır. Adı anılmayan başkahraman, otobüsteki yolculardan biridir ve öykünün anlatıcısıdır. Kahraman anlatıcı, gözlemci bakış açısıyla otobüsteki yolcuların fiziksel özelliklerine ayrıntılı olarak yer verir. Ayrıca yolcular arasındaki diyaloglarla metnin akıcılığı sağlanmıştır.

5.2.1.3. Şahıslar

Öykü, kalabalık bir şahıs kadrosuyla kurgulanmıştır. Anlatıcı konumunda olan başkahraman, kendisiyle ilgili yalnızca içkiden nefret eden biri olduğu bilgisini verir. Metinde bu bilgi haricinde cinsiyetinin erkek olduğu anlaşılan başkahramanın başka hiçbir kişisel ve fiziksel özelliğine rastlanmaz. Başkahramanın yanı sıra çoğu otobüsteki yolcular olan on dört kişi öykünün şahıs kadrosunu oluşturur. Metinde başkahraman dışında yer alan şahıslar isimleriyle değil fiziksel-kişisel özellikleri - kirli suratlı muavin, siyah gözlüklü şişman kadın, sarışın, genç kız, genç mühendis, gaga burunlu yolcu, lise mezunu bıyıklı talebe, köylü adam, seyrek dişli adam- ve meslekleriyle -şoför, mütekaait binbaşı, garson, çoban, amele çavuşu- anılırlar.

5.2.1.4. Zaman - Mekân

Metinde vakanın yaşandığı zaman takvim zamanı olarak belirsiz olmakla birlikte bir otobüs yolculuğunda geçen birkaç saatlik zaman dilimidir. Kahraman anlatıcı öykünün sonunda “Akşam, karanlığını belirsiz bir elle, ortalığa serpiyordu” (Özden, 1940, ?) cümlesiyle vaka zamanını sonlandırır.

Metinde vaka daha çok otobüsün içinde yaşananlardan oluşur. Dolayısıyla asıl mekân otobüsün içidir. Ancak kahraman anlatıcı, metinde otobüsün durduğu bir yeri de şu cümlelerle tasvir eder: “Yolun kıyısındaki sarı boyalı lokantayı geçerek şahin burunlu adamlarla, yanımızdaki çayırılığın yolunu tuttuk. Mühendis ve iki kadın, alttaki kestirme patikadan giderek çobanın yanına ulaşmışlardı” (Özden, 1940, 189).

3.5.2.2. Radyo

Öykü, *Servet-i Fünun Uyanış* dergisinin 31 Birinciteşrin 1940 tarihli sayısında Şinasi Özden imzasıyla yayımlanmıştır. Bu öykü aynı zamanda 1 Mayıs 1943'te *Varlık* dergisinde de tekrar yayımlanmış ve Memduh Şevket Esenal'a ithaf edilmiştir.

5.2.2.1. Olay Örgüsü

Radyo, adı anılmayan bir kazanın en eski kahvecisi olan Uzun Süleyman'ın sahibi olduğu 1933 model Telefunken markalı radyonun, zamana ve teknolojiye yenik düşerek değer kaybedişinin anlatıldığı öyküdür. Uzun Süleyman, radyoyu vilayetteki mezat salonundan kırk beş liraya satın alır. Ancak müşterilerden birinin fiyatını sorması üzerine yüz on liraya aldığını söyler. Kırkaathanesinin bir köşesine yerleştirdiği radyo ile genç-yaşlı pek çok müşteri çeken Uzun Süleyman, kırkaathanesinde bir cemiyet ortamı yaratır. Ancak bu ortam, Papaz Rüstem adlı başka bir kahvecinin, kırkaathanesine Uzun Süleyman'ın radyosundan daha gösterişli bir radyo almasıyla bozulur. Uzun Süleyman'ın bütün müşterileri, Papaz Rüstem'in kahvesine gitmeye başlar. Bu olayların ardından Uzun Süleyman'ın dişlerini yaptırmak için Erzurum'a gittiği, radyonun ise aynı köşede terk edilmiş bir halde olduğu bildirilerek öykü sonlandırılır. Yazar, öyküye radyo üzerinden her şeyin yerini başka bir yeninin dolduracağı anlamını yüklemiştir.

5.2.2.2. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öyküde yazar anlatıcı kullanılmıştır. Anlatıcı, gözlemci bakış açısıyla söz konusu iki kırkaathanede yaşananları, şahısların diyaloglarını kurgunun dışındaki bir göz hassasiyetiyle okura aktarır.

5.2.2.3. Şahıslar

Öykünün başkahramanı Uzun Süleyman'dır. Kazanın en eski kahvecisidir. Satın aldığı radyo ile kahvesine kısa sürede müşteri çekmeyi başarır. Uzun Süleyman'ın kahvesinde radyoyu; ihtiyar nüfus memuru, genç mal müdürü, köylü çocukları, öğretmenler ve işçiler olmak üzere çeşitli sosyal sınıflara mensup insanlar dinlemektedir. Uzun Süleyman'a rakip olarak müşterilerini kaybetmesine neden olan kişi ise Papaz Rüstem'dir. Yazar anlatıcı, Papaz Rüstem'e dair sadece "açıkgöz bir kahveci" değerlendirmesinde bulunur.

5.2.2.4. Zaman - Mekân

Metinde geçen "Hele harp havadislerinin dinlenişi yok mu?" (Özden, 1940, 299) cümlesiyle öyküleme zamanı -1940- ile öykü zamanının birbirine yakın tarihler olduğu anlaşılır.

Öyküde vakanın yaşandığı yerler, adı anılmayan bir kazadaki iki kıraathanededir. Yazar anlatıcı, kıraathaneler ile İkinci Dünya Savaşı'nın yaşandığı dönem özelliklerini aktarır. Ayrıca savaşa, Türkiye'ye ve dünyaya dair haberler de kahvelerdeki radyolardan öğrenilir.

SONUÇ

Şinasi Özdenoğlu, Türk şiirinin yeni arayışlar içerisinde olduğu 1940'lı yıllarda şiir serüveni başlamış bir şair, Türk idareciliğine, hukukuna ve siyasetine yıllarca hizmet etmiş bir bürokrat ve politikacıdır. Şiir, şiirsel düzyazı, deneme, öykü, anı, inceleme türlerinde eser veren Özdenoğlu'nun on dokuz esere imza atması ve süreli yayınlardaki birikimi onun yazma arzusu yüksek bir sanatçı olduğunu gösterir. Özdenoğlu'nun şiir sanatına ve yazmaya olan ilgisi, çocukluk yıllarında başlayıp ölümüne kadar artarak devam etmiştir. İlkokul yıllarında ve Gümüşhane'nin sosyal, kültürel ve coğrafi ortamında doğan şiir ilgisi, lise eğitimi aldığı Trabzon'da ciddiyet kazanmış, üniversite yıllarında ve ömrünün büyük çoğunluğunda yaşadığı Ankara'da gelişim göstererek sanatçı kimliğini oluşturmuştur.

Şair, doğduğu toprakların doğası ve memleketçi bakış açısıyla Anadolu üzerine düşünmeyi, yazmayı büyük bir sorumluluk olarak hissetmiş ve bu sorumluluğu sanatına da yansıtmıştır. Trabzon Lisesinde fen sınıfında olmasına karşın edebiyat ve şiir ilgisini yitirmeyen Özdenoğlu'nun, üniversite eğitimini Cumhuriyet'in aydınlanmacı yapısının güçlü şekilde hissedildiği başkent Ankara'da alması fikir hayatını olduğu kadar sanatını da zenginleştirmiştir. Ankara'da Halkevi'nin faaliyetlerinde görev alması ve edebiyat çevrelerini yakından takip etmesi sanatının olgunlaşmasına zemin hazırlamıştır.

Şairin, yaşamı boyunca yayımladığı on dokuz eserden on üçü şiir türündedir. Şiir kitaplarında tekrar eden şiirler toplam dışında tutulduğunda üç yüz yetmiş üç tanedir. Onun şiirleri, içerik olarak "Bireysel", "Toplumsal", "Yaşam ve Ölüm", "Yurt Dışı", "Hiciv", "Poetik", "Doğa", "Atatürk", "Otobiyografik", "Tarih", "Anne" olmak üzere on bir başlık altında incelendiğinde bireysel ve toplumsal şiirlerinin ön planda olduğu görülür. Bu duruma bağlı olarak Özdenoğlu'nun şiirleri muhtevaları itibarıyla da kişisel beni ve kişisel benin dışındaki dünyada yaşananlar etrafında şekillenir. Şair, halkçı, memleketçi bir şiir anlayışına bağlı olmasına karşın şiirlerinin önemli bölümünde kendi beninde hissettiği hüznün, heyecan, umut ve hayal kırıklıklarını şiir sanatının olanakları içerisinde dile getirir. Özdenoğlu'nun kişisel beninin dışındaki dünyada yaşananların ifadesi olan şiirlerde toplumsal bakış açısı

baskındır. Şair, vatan, memleket, özgürlük ve evrensel barışı kimi zaman romantik kimi zaman realist bir üslup ve içten bir anlatımla sunar.

Şinasi Özdenoğlu'nun, "Yeni Toplumcu Akım" olarak nitelendirdiği şiir anlayışının özünde sosyal ve ekonomik sorunlar karşısında halka kaybettiği direnci tekrar kazandırmak gayesi vardır. Şair, halkın sesi olarak onların dertlerini dile getirerek destek olacak ve geleceğe hazırlayacak kişilerin başında da sanatçıların geldiğini düşünmektedir. Bu düşüncesinden hareketle onun, şiirini insanın görünen dünyasını merkeze alarak kurduğunu söylemek mümkündür. Özdenoğlu'nun şiiri bir imgelemi değil yaşamın kendisini ifade eder. Şiirde lirizmi benimseyen Özdenoğlu, Anadolu coğrafyasının gerçeklerini yansıttasının yanı sıra Mustafa Kemal Atatürk'ün ve Türk milletinin büyük bir fedakârlık örneği göstererek başlattığı Millî Mücadeleye, dünya milletlerinin bağımsızlık mücadelelerine şiirlerinde önemli yer ayırır.

Yaşam öyküsünde şahit olduğu olumsuzluklar, Şinasi Özdenoğlu'nu yıldırılmamış aksine, isyan eden direnen yapısını beslemiştir. O, Türkiye'de ve dünyadaki sorunları cesurca dile getiren ve çözüm üreten, Cumhuriyet'in aydınlanmacı politikalarının yılmaz takipçisi, dürüst ve onurlu politik yaşamıyla anılan gerçek bir Atatürkçüdür. Onun şiir anlayışı ve şiirlerinin önemli bölümü söz konusu karakterinin yansıması olarak vücut bulur.

Şinasi Özdenoğlu'nu, Cumhuriyet sonrası Türk şiirinde görülen edebî bir harekete veya anlayışa dâhil etmek mümkün değildir. Kendisini 1940 Kuşağı şairleri içerisinde konumlandırması yalnızca sanat hayatının o dönemde başlamasıyla açıklanabilecek bir durumdur. 1940 sonrası şiirimizin ana çizgilerini onun şiirinde görmek bazı edebî yönelişlerin veya önemli şairlerin şiirleriyle onun şiirleri arasında birtakım benzerlikler bulunsa da bu durum edebî geleneğin olağan bir sonucu olarak değerlendirilmelidir. 1940'lardan 2000'lere uzanan dönemdeki Türk şiirinde hiçbir edebî harekete katılmayan Özdenoğlu, kendine has kişisel ve özgün bir şiir dünyası kurmayı başarmış bir şairdir.

Şinasi Özdenoğlu, ömrünce özlemini çektiği dünya barışı ve yazdıklarının kendisinden sonraki nesil tarafından okunup anlaşılması gibi geleceğe yönelik arzularını ve umutlarını arkasında bırakarak yaşama veda etmiş bir isimdir.

KAYNAKLAR

1. Süreli Yayınlardaki Şiirleri ve Yazıları

Aile

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerin İçin Noktürn”, **Aile**, C. I, S. 4 (Kış 1948), s. 13.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kavgalardan Uzak”, **Aile**, C. II, S. 8 (Kış 1949), s. 23.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ben O Adam Mıyım?”¹⁷², **Aile**, C. III, S. 9 (İlkbahar 1949), s. 35.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Gözlerin”, **Aile**, C. III, S. 10 (Yaz 1949), s. 33.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Baharla Beraber Gelen Aşk”¹⁷³, **Aile**, C. IV, S. 13 (İlkbahar 1950), s. 27.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ağaçlar Üstüne”¹⁷⁴, **Aile**, C. V, S. 20 (Kış 1952), s. ?.

Akşam

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürk’ü Devam Ettirmek”, **Akşam**, (7 Ekim 1968), s. ?.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ölüm Yıl Dönümünde: Mustafa Kemal Gerçeği”, **Akşam**, (10 Kasım 1968), s. ?.

Atatürkçü Düşünce

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bulunur Kurtaracak”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 23 (Mart 1996), s. 41.

¹⁷² Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁷³ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁷⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Mustafa Kemal Ateşi”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 39 (Temmuz 1997), s. 26.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ankara”¹⁷⁵, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 4, S. 42 (Ekim 1997), s. 36.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’da Kavgalar Ortasında”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 4, S. 43 (Kasım 1997), s. 28.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Türkiye’de İnsan Erozyonu”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 22 (Şubat 1996), s. 8-9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Değerlerini Harcayan Ülke: Türkiye”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 23 (Mart 1996), s. 21.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sandalyenin Hakkını Vermek”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 24 (Nisan 1996), s. 10-11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürk’ün İnançlı Kadrosu”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 35 (Mart 1997), s. 11-12.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Halk Dalkavukluğu”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 37 (Mayıs 1997), s. 8-9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Lidere Ters Düşmek Korkusu”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 38 (Haziran 1997), s. 14-15.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Konuşmak Görevi”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 3, S. 39 (Temmuz 1997), s. 11-12.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Anayasa Tartışması Bir Uygar Cesaret Örneği ve Atatürk’ün Tarihsel Hoşgörüsü”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 4, S. 42 (Ekim 1997), s. 16-18.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Eğitim... Yine Eğitim...”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 4, S. 43 (Kasım 1997), s. 11-12.

¹⁷⁵ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sandalyenin Hakkını Vermek”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 4, S. 44 (Aralık 1997), s. 11-12.

Barış

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kanınla Yaz Adını”, **Barış**, Y. 51, S. 18153 (9 Mart 1974), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Mustafa Kemal Ateşi”, **Barış**, (10 Kasım 1977), s. 5.

Cumhuriyet

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Rumeli Türküsü”¹⁷⁶, **Cumhuriyet**, Y. 43, S. 15151 (4 Ekim 1966) s. 5.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kütleyle Dalkavukluk”, **Cumhuriyet**, Y. 45, S. 15880 (12 Ekim 1968), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İki Fransa”, **Cumhuriyet**, Y. 45, S. 16020 (6 Mart 1969), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Reformlara Doğru Bir Fransa”, **Cumhuriyet**, Y. 45, S. 16032 (18 Mart 1969), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çıkar Yol”, **Cumhuriyet**, Y. 46, S. 16281 (22 Kasım 1969), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Haksızlığa Karşı Direnmek”, **Cumhuriyet**, Y. 46, S. 16384 (10 Mart 1970), s. 2.

¹⁷⁶ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Arada Bir / Sorumsuzlar Ülkesi”, **Cumhuriyet**, Y. 50, S. 17840 (2 Nisan 1974), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Arada Bir / Erdeme Acımak”, **Cumhuriyet**, Y. 51, S. 18227 (29 Nisan 1975), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Arada Bir / Okumak ve Ötesi”, **Cumhuriyet**, Y. 53, S. 18866 (6 Şubat 1977), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Arada Bir / Z. Kumrulu’nun Ardından”, **Cumhuriyet**, Y. 58, S. 20712 (2 Nisan 1982), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Duman Cehenneminde”, **Cumhuriyet**, Y. 60, S. 21318 (3 Ocak 1984), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Arada Bir / Politikacı Mı? Devlet Adamı Mı?”, **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21523 (28 Temmuz 1984), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çağdaş Bir Türkiye İçin Eğitim”, **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21641 (26 Kasım 1984), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Suskun Bir Toplum”, **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21728 (21 Şubat 1985), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Geleceğin Dünyasını Kimler Yönetecek?”, **Cumhuriyet**, Y. 62, S. 22042 (6 Ocak 1986), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Cumhuriyet İnsanı ve Kültür”, **Cumhuriyet**, Y. 64, S. 22618 (15 Ağustos 1987), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kemalistlerin Yalnızlığı”, **Cumhuriyet**, Y. 65, S. 22956 (20 Temmuz 1988), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürk’ün İnançlı Kadrosu”, **Cumhuriyet**, Y. 66, S. 23392 (7 Ekim 1989), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nerede O Eski Günlerin Ankara’sı!”, **Cumhuriyet**, Y. 66, S. 23472 (26 Aralık 1989), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Atatürk Beklemek”, **Cumhuriyet**, Y. 72, S. 25431 (24 Mayıs 1995), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bekata ve Ankara Günler...”, **Cumhuriyet**, Y. 72, S. 25579 (19 Ekim 1995), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Emekli Vali Mehmet Aldan’ın Anıları – Uzak Anılar”, **Cumhuriyet Kitap**, S. 446 (3 Eylül 1998), s. 9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Dursun Özden, Ali F. Bilir ve Oğuz Tansel’den... / Üç Güzel Kitap...”, **Cumhuriyet Kitap**, S. 357 (19 Aralık 1996), s. 6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürk Yine Ankara’da”, **Cumhuriyet**, Y. 76, S. 27109 (27 Aralık 1999), s. 2.

Çağrı

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nerde O Beyoğlu”¹⁷⁷, **Çağrı**, Y. 36, S. 394 (Eylül 1992) s. 6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Çağrı**, Y. 36, S. 395 (Ekim 1992), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yanıyor Bosna-Hersek”, **Çağrı**, Y. 37, S. 399 (Şubat 1993), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Zamanla”, **Çağrı**, Y. 38, S. 409 (Aralık 1993), s. 2.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “ ‘Tahtakuşlar’ ve Bosna Acısı”, **Çağrı**, Y. 39, S. 426 (Mayıs 1995), s. 17-18.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Şair Nurettin Özdemir’in Zaman ve Aşk Kitabı İçin Yazılanlar”, **Çağrı**, Y. 42, S. 462 (Mayıs 1998), s. 28.

¹⁷⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

Çığır**Şiir**

ÖZDEN, Şinasi, “Bir Çoban Anasının Ağıtı”¹⁷⁸, **Çığır**, Y. 11, S. 134 (1944), s. 203.

ÖZDEN, Şinasi, “Kalbim”, **Çığır**, Y. 12, S. 142 (1944), s. 40.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Fırtına”¹⁷⁹, **Çığır**, Y. 14, S. 158 (1946), s. 13.

Dünya**Şiir**

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Dünya**, Y. 5, S. 1702 (29 Kasım 1956),
s. ?.

Hep Bu Topraktan**Şiir**

ÖZDEN, Şinasi, “Körlerin Dert Yanışı”¹⁸⁰, **Hep Bu Topraktan**, S. 4 (Eylül 1944), s.
106-107.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anaforda Dönen Adam”, **Hep Bu Topraktan**, S. 6 (Eylül
1945), s. 70-73.

Hisar**Şiir**

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Hisar**, C. 4, Y. 7, S. 74 (Aralık 1956), s.
7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Vatanım”, **Hisar**, C. ?, Y. ?, S. 60 (Aralık 1968), s. 5.

¹⁷⁸ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁷⁹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁸⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Paris Dediğimiz”, **Hisar**, C. 9, Y. 13, S. 61 (Ocak 1969), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Denizlerde”, **Hisar**, C. 9, Y. 13, S. 62 (Şubat 1969), s. 13.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Türkiye Hasreti”¹⁸¹, **Hisar**, C. 9, Y. 13, S. 64 (Nisan 1969), s. 4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bırakma Beni”, **Hisar**, C. 9, Y. 13, S. 67 (Temmuz 1969), s. 9.

İlkyaz

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bosna’da Bir Asiye”, **İlkyaz**, Y. 3, S. 20 (Şubat 1994), s. ?.

Kaynak

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu Geceleri II”¹⁸², **Kaynak**, Y. 2, S. 17 (1 Mayıs 1949), s. 159.

Kemalist Ülkü

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Seninle Atatürk”, **Kemalist Ülkü**, C. 17, Y. 17, S. 193 – Özel Sayı (Kasım 1984), s. 22.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kimdi Atatürk”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 274 (Ağustos 1991), s. 20.

¹⁸¹ Şiir, *Vatanım Benim*’de “Türkiye Özlemi” adıyla yer almaktadır.

¹⁸² Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yanıyor Bosna-Hersek”, **Kemalist Ülkü**, C. 25, Y. 25, S. 293 (Mart 1993), s. 25.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Öl Artık”, **Kemalist Ülkü**, C. 26, Y. 26, S. 308 (Haziran 1994), s. 34.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yak Mustafa Kemal Ateşini”¹⁸³, **Kemalist Ülkü**, C. 26, Y. 26, S. 309 (Temmuz 1994), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çiğiltepe ya da Şehit Reşat Bey Destanı”, **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 329 (Mart 1996), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çiğiltepe ya da Şehit Reşat Bey Destanı”, **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 330 (Nisan 1996), s. 4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çiğiltepe ya da Şehit Reşat Bey Destanı”, **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 331 (Mayıs 1996), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çiğiltepe ya da Şehit Reşat Bey Destanı”, **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 332 (Haziran 1996), s. 4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Paris’te Polonyalı Tereza”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 288 (Ekim 1992), s. 29.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kimdi Atatürk?”, **Kemalist Ülkü**, C. 26, Y. 26, S. 303 (Ocak 1994), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İnsanlık Ölmesin”, **Kemalist Ülkü**, C. 27, Y. 27, S. 317 (Mart 1995), s. 24.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Büyük Taaruz ‘Ateş Hattındaki Mangalar’ ”¹⁸⁴, **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 326 (Aralık 1995), s. 4.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Arada / Kemalizm Karşısında Sorumluluğumuz”, **Kemalist Ülkü**, C. ?, Y. ?, S. 186 (Nisan 1984), s. 6-8.

¹⁸³ Şiir, Türkiye Sevdası’nda “Mustafa Kemal Ateşi” başlığıyla yer almaktadır.

¹⁸⁴ Şiir, Türkiye Sevdası’nda “Başkomutanlık Meydan Savaşı ‘Ateş Hattındaki Mangalar’ adıyla yer almaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Barış Dünyasında Atatürk’ün Sesi”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 263 (Eylül 1990), s. 8-9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Barış Dünyasında Atatürk’ün Sesi -2-”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 264 (Ekim 1990), s. 9-10.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Değerli Kemalistler ve Aziz Arkadaşlarım”, **Kemalist Ülkü**, C. 22, Y. 23, S. 267 (Ocak 1991), s. 6-7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kemalistlerin Yalnızlığı II”, **Kemalist Ülkü**, C. 22, Y. 23, S. 268 (Şubat 1991), s. 6-8.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kemalistlerin Yalnızlığı III”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 269 (Mart 1991), s. 5-7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Valinin Koltuğuna Oturmak”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 273 (Temmuz 1991), s. 6-7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürkçü Diyalektik ve Atatürkçü Yorum”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 274 (Ağustos 1991), s. 9-10.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürk’ü Yaşamak”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 277 (Kasım 1991), s. 5-6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Kemalizm Karşısında Sorumluluğumuz”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 279 (Ocak 1992), s. 3-5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Eğitim... Yine Eğitim”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 284 (Haziran 1992), s. 3-5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürkçü Diyalektik ve Atatürkçü Yorum”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 286 (Ağustos 1992), s. 8-9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürkçülüğün İki Üstün Niteliği”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 287 (Eylül 1992), s. 3-5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürkçülüğün İki Üstün Niteliği”, **Kemalist Ülkü**, C. 25, Y. 25, S. 289 (Kasım 1992), s. 12-13.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Butros Gali Kim?”, **Kemalist Ülkü**, C. 25, Y. 25, S. 294 (Nisan 1993), s. 6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Şiirin Ölmezliği ve ‘Anılarda Memleket’ ”, **Kemalist Ülkü**, C. 26, Y. 26, S. 310 (Ağustos 1994), s. 20-22.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Cumhuriyet İçin Eylem ve 1995”, **Kemalist Ülkü**, C. 27, Y. 27, S. 315 (Ocak 1995), s. 3-4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Atatürk Aramak”, **Kemalist Ülkü**, C. 27, Y. 27, S. 320 (Haziran 1995), s. 5-6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “ ‘Atatürk Sizsiniz’ ”, **Kemalist Ülkü**, C. 27, Y. 27, S. 321 (Temmuz 1995), s. 5-6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürk’ün İnançlı Kadrosu”, **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 327 (Ocak 1996), s. 4-6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yeni Yayın / ‘Mostar Köprüsü’ Üzerine”, **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 328 (Şubat 1996), s. 26-27.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Adsız Kahramanlar Onurlu İnsanlar”, **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 334 (Ağustos 1996), s. 6-7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İki Yeni Yorum / ‘Halkçılık ve Milliyetçilik’ ”, **Kemalist Ülkü**, C. ?, Y. ?, S. ? (?), s. 6-7.

Kıyı

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Hasretlik”, **Kıyı**, Y. 6, S. 66 (Eylül 1991), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nasıl Şiir Yazarım?”¹⁸⁵, **Kıyı**, Y. 6, S. 71 (Şubat 1992), s. 12.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Toroslarda Kalan Gençliğim”¹⁸⁶, **Kıyı**, Y. 6, S. 72 (Mart 1992), s. 25.

¹⁸⁵ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır. Ayrıca şiir, şairin kendi el yazısıyla yazılmıştır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Trabzon Hatırası”¹⁸⁷, **Kıyı**, Y. 6, S. 75 (Haziran 1992), s. 12.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Gitme Uzaklara”¹⁸⁸, **Kıyı**, Y. 6, S. 83 (Şubat 1993), s. 4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Seninle”¹⁸⁹, **Kıyı**, Y. 6, S. 83 (Şubat 1993), s. 4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yakın Şairleri”¹⁹⁰, **Kıyı**, Y. 8, S. 89 (Ağustos 1993), s. 6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yalnızlık Sonatı”, **Kıyı**, Y. 10, S. 112 (Temmuz 1995), s. 9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Şarkı Söyle Bana”, **Kıyı**, Y. 10, S. 112 (Temmuz 1995), s. 9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İstanbul’da Ölmek Seninle”, **Kıyı**, Y. 10, S. 114 (Eylül 1995), s. 4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Kır Çiçeğine”, **Kıyı**, Y. 10, S. 120 (Mart 1996), s. 4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düello”, **Kıyı**, Y. 10, S. 123 (Haziran 1996), s. 7.

ÖZDENOĞLU Şinasi, “Saklıkent”, **Kıyı**, Y. 12, S. 139 (Ekim 1997), s. 24.

ÖZDENOĞLU Şinasi, “İsyancı Gemi”, **Kıyı**, Y. 13, S. 150 (Eylül 1998), s. 13.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Uzaklarda Bir Kadın”, **Kıyı**, Y. 14, S. 160 (Temmuz 1999), s. 11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yaz Biterken”¹⁹¹, **Kıyı**, Y. 14, S. 164 (Kasım 1999), s. 5.

ÖZDENOĞLU Şinasi, “Ne Güzeldi Kadınlar”¹⁹², **Kıyı**, Y. 14, S. 166 (Ocak 2000), s. 8.

ÖZDENOĞLU Şinasi, “Söz Ver Bana Kalbim”, **Kıyı**, Y. 14, S. 175 (Ekim 2000), s. 7.

¹⁸⁶ Şiirde “Ekmekçi Mehmet Usta” başlıklı yazısıyla beni çok duygulandıran Sayın Bekir Semerci’ye; Hadim’deki uçarı günlerimin heyecanı... ifadesi yer almaktadır.

¹⁸⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁸⁸ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁸⁹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁹⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁹¹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁹² Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Robenson’ca”¹⁹³, **Kıyı**, Y. 15, S. 181 (Nisan 2001), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Öpüşlerle”, **Kıyı**, Y. 15, S. 193 (Mart 2002), s. 30.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU Şinasi, “İnançlı Bir Kemalist’in Ardından...”, **Kıyı**, Y. 2, S. 18 (Eylül 1987), s. 12.

ÖZDENOĞLU Şinasi, “Gerçek Bir Yurtsever: Hocamız Faik Dranaz”, **Kıyı**, Y. 2, S. 33 (Aralık 1988), s. 11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ahmet Muhip Dıranas”, **Kıyı**, Y. 10, S. 117 (Aralık 1995), s. 24-25.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anıların ve Acıların İçli Şairi – Kemalettin Kamu”, **Kıyı**, Y. 10, S. 125 (Ağustos 1996), s. 8-10.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Hüzünlerin Aydınlik Yürekli Şairi – Halit Fahri Ozansoy”, **Kıyı**, Y. 10, S. 126 (Eylül 1996), s. 6-7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Trabzon... Anılarımın Altın Kenti”, **Kıyı**, Y. 10, S. 129 (Aralık 1996), s. 8-9.

Özdenoğlu Şinasi, “Unesco’daki Gururumuz Prof. Bedrettin Tuncel”, **Kıyı**, Y. 10, S. 130 (Ocak 1997), s. 10-11.

ÖZDENOĞLU Şinasi, “ ‘Yedi Meşale’nin Coşkulu Şairi Vasfî Mahir Kocatürk”, **Kıyı**, Y. 11, S. 132, (Mart 1997), s. 10-11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Al Beni Magena...”, **Kıyı**, Y. 12, S. 133 (Nisan 1997), s. 8-9.

ÖZDENOĞLU Şinasi, “Türkçenin Yılmaz Savaşmıcısı Nurullah Ataç”, **Kıyı**, Y. 12, S. 138 (Eylül 1997), s. 6-8.

¹⁹³ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Trabzon’un Uçarı Çocuğu / Sımsıcak Dizelerin Şairi Bedri Rahmi Eyuboğlu” (Bedri Rahmi Eyuboğlu hk.), **Kıyı**, Y. 12. S. 142 (Ocak 1998), s. 6-8.

ÖZDENOĞLU Şinasi, “İki Öykü Kitabı Üstüne Notlar”, **Kıyı**, Y. 13, S. 152 (Kasım 1998), s. 28-29.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Tutsak Yürek ve Tutsaklığa Direnen Bir Ses”, **Kıyı**, Y. 15, S. 192 (Mart 2002), s. 11.

Kuşakkaya

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Pişmanlık”, **Kuşakkaya**, Y. 3, S. 207 (24 Haziran 1969), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Teselli”, **Kuşakkaya**, Y. 3, S. 208 (27 Haziran 1969), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sürme Arabacı”, **Kuşakkaya**, Y. 3, S. 240 (17 Ekim 1969), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yelken I-II-III-IV”, **Kuşakkaya**, Y. 4, S. 316 (21 Temmuz 1970), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yelken V-VI”, **Kuşakkaya**, Y. 4, S. 317 (24 Temmuz 1970), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atabilmek İmzamı”, **Kuşakkaya**, Y. 6, S. 555 (5 Aralık 1972), s. 2.

Ş. Ö. “Gelsinler Gümüşhane’ye”¹⁹⁴, **Kuşakkaya**, Y. 9, S. 840 (10 Ekim 1975), s. 1.

Ş. Ö. “Bizim Tarla”¹⁹⁵, **Kuşakkaya**, Y. 9, S. 842 (17 Ekim 1975), s. 2.

Ş. Ö. “Sürülen Öğretmen”¹⁹⁶, **Kuşakkaya**, Y. 10, S. 929 (27 Ağustos 1976), s. 2.

¹⁹⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁹⁵ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁹⁶ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürk Marşı”¹⁹⁷, **Kuşakkaya**, Y. 14, S. 1393 (31 Mart 1981), s. 1.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yalnızım”, **Kuşakkaya**, Y. 28, S. 2139 (7 Nisan 1995), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’da Kavgalar Ortasında”, **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2439 (6 Nisan 2001), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İsyancı Gemi”, **Kuşakkaya**, Y. 37, S. 2579 (2 Ocak 2004), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Her Aşk Bir Titaniktir”, **Kuşakkaya**, Y. 37, S. 2582 (23 Ocak 2004), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Hüzünler Oteli”, **Kuşakkaya**, Y. 37, S. 2595 (30 Nisan 2004), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sonbahar Yalnızlığı”, **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2619 (15 Ekim 2004), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sonsuza Yolculuk”¹⁹⁸, **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2660 (5 Ağustos 2005), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bütün Hüzünler Bana Gelsin”, **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2669 (7 Ekim 2005), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi “Çiğiltepe ya da Şehit Reşat Bey Destanı -I-”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 2869 (17 Ağustos 2006), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi “Çiğiltepe ya da Şehit Reşat Bey Destanı -II-”¹⁹⁹, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 2870 (18 Ağustos 2006), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Türkiye Hasreti / Hayal Dükkânı”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 2915 (10 Ekim 2006), s. 8.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’da Kavgalar Ortasında”, **Kuşakkaya**, Y.40, S. 2919 (14 Ekim 2006), s. 2.

¹⁹⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁹⁸ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

¹⁹⁹ Şiirde “Onurlu bir askerin yiğitlik serüvenini coşkuyla ve saygınlıkla anarak” ifadesi yer almaktadır.

- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Türkiye Hasreti”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 2955 (30 Kasım 2006), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerin İçin Noktürn / Hayal Dükkânı”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 2985 (8 Ocak 2007), s. 9.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerin İçin Noktürn”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3038 (10 Mart 2007), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerin İçin Noktürn”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3066 (12 Nisan 2007), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sulh”²⁰⁰, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3068 (14 Nisan 2007), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yaşadım / Hayal Dükkânı”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3098 (19 Mayıs 2007), s. 9.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerin İçin Noktürn”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3111 (4 Haziran 2007), s. 9.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yaşadım / Hayal Dükkânı”, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3138 (5 Temmuz 2007), s. 9.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’da Kavgalar Ortasında”, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3145 (13 Temmuz 2007), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Vatan Üstüne”, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3150 (19 Temmuz 2007), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerimi Sana Getiriyorum”, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3155 (25 Temmuz 2007), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “En Güzel Dünya İçin”, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3182 (25 Ağustos 2007), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sulh I”²⁰¹, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3219 (8 Ekim 2007), s. 2.

²⁰⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁰¹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerimi Sana Getiriyorum”, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3254 (20 Kasım 2007), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3313 (31 Ocak 2008), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sürme Arabacı”, **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3421 (7 Haziran 2008), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3434 (23 Haziran 2008), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerimi Sana Getiriyorum”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3446 (7 Temmuz 2008), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerimi Sana Getiriyorum”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3495 (2 Eylül 2008), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ellerimi Sana Getiriyorum”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3614 (30 Ocak 2009), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sulh I”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3657 (21 Mart 2009), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’da Kavgalar Ortasında”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3701 (12 Mayıs 2009), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’da Kavgalar Ortasında”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3777 (8 Ağustos 2009), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nöbete”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3777 (8 Ağustos 2009), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “En Güzel Dünya İçin”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3778 (10 Ağustos 2009), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Dayan Çekoslovakya’dan”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3778 (10 Ağustos 2009), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ölüm Sımsıcak”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3778 (10 Ağustos 2009), s. 2.

- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “En Güzel Dünya İçin”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3976 (3 Nisan 2010), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’da Kavgalar Ortasında”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3987 (16 Nisan 2010), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nöbete”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3987 (16 Nisan 2010), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Doğduğum Topraklar Üstüne”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3995 (26 Nisan 2010), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Doğduğum Topraklar Üstüne”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 4198 (28 Aralık 2010), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kavgalardan Uzak”, **Kuşakkaya**, Y. 44, S. 4264 (15 Mart 2011), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kavgalardan Uzak”, **Kuşakkaya**, Y. 45, S. 4397 (19 Ağustos 2011), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Kuşakkaya**, Y. 45, S. 4467 (18 Kasım 2011), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Doğduğum Topraklar Üstüne”, **Kuşakkaya**, Y. 45, S. 4511 (9 Ocak 2012), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Kuşakkaya**, Y. 45, S. 4519 (18 Ocak 2012), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bırakma Beni”, **Kuşakkaya**, Y. 45, S. 4605 (27 Nisan 2012), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Denizlerde”, **Kuşakkaya**, Y. 45, S. 4605 (27 Nisan 2012), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Denizlerde”, **Kuşakkaya**, Y. 46, S. 4730 (24 Eylül 2012), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Kuşakkaya**, Y. 46, S. 4820 (10 Ocak 2013), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bırakma Beni”, **Kuşakkaya**, Y. 46, S. 4908 (23 Nisan 2013), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Denizlerde”, **Kuşakkaya**, Y. 46, S. 4908 (23 Nisan 2013), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yakın Şairleri”²⁰², **Kuşakkaya**, Y. 47, S. 4974 (9 Temmuz 2013), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Macar Rapsodisi”, **Kuşakkaya**, Y. 47, S. 5064 (30 Ekim 2013), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Mutluluğu Yakmak”, **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2733 (11 Mart 2006), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sözcüklerle Cenk”, **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2733 (11 Mart 2006), s. 2.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Haksızlığa Karşı Direnmek”, **Kuşakkaya**, Y. 4, S. 391 (30 Nisan 1971), s. 2/4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Hürriyet ve Ekmek”, **Kuşakkaya**, Y. 4, S. 401 (4 Haziran 1971), s. 2/4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Haksızlığa Karşı Uygar Direniş...”, **Kuşakkaya**, Y. 8, S. 811 (27 Haziran 1975), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Haksızlığa Karşı Uygar Direniş...-2-”, **Kuşakkaya**, Y. 8, S. 812 (1 Temmuz 1975), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Dünyamızın Yeni Sahiplerini Anlamalıyız”, **Kuşakkaya**, Y. 9, S. 851 (21 Kasım 1975), s. 2/4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nasıl Bir Seçim Sistemi? Nasıl Bir Seçim Uygulaması?”, **Kuşakkaya**, Y. 11, S. 1095 (18 Nisan 1978), s. 2.

²⁰² Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nasıl Bir Seçim Sistemi? Nasıl Bir Seçim Uygulaması?”, **Kuşakkaya**, Y. 11, S. 1107 (30 Mayıs 1978), s. 2/4.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nasıl Bir Seçim Sistemi? Nasıl Bir Seçim Uygulaması?”, **Kuşakkaya**, Y. 11, S. 1109 (6 Haziran 1978), s. 2/4.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nasıl Bir Seçim Sistemi? Nasıl Bir Seçim Uygulaması?”, **Kuşakkaya**, Y. 11, S. 1108 (2 Haziran 1978), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nasıl Bir Seçim Sistemi? Nasıl Bir Seçim Uygulaması?”, **Kuşakkaya**, Y. 11, S. 1110 (9 Haziran 1978), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nasıl Bir Seçim Sistemi? Nasıl Bir Seçim Uygulaması?”, **Kuşakkaya**, Y. 11, S. 1111 (13 Haziran 1978), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Lidere Ters Düşmek Korkusu”, **Kuşakkaya**, Y. 12, S. 1181 (23 Şubat 1979), s. 3-4.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Anayasa Tartışması ve ATATÜRK’ün Tarihsel Hoşgörüsü”, **Kuşakkaya**, Y. 20, S. 1715 (24 Ekim 1986), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Anayasa Tartışması ve ATATÜRK’ün Tarihsel Hoşgörüsü -2-”, **Kuşakkaya**, Y. 20, S. 1716 (31 Ekim 1986), s. 2/3.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Anayasa Tartışması ve ATATÜRK’ün Tarihsel Hoşgörüsü”, **Kuşakkaya**, Y. 20, S. 1717 (7 Kasım 1986), s. 3.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Yazar İki Eser”, **Kuşakkaya**, Y. ?, S. ? (30 Ekim 1987), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Basından: Ne Yazık ki Okuma Yazmadaki Öğretim Hızı, Cumhuriyetin İlk Çeyrek Yüzyılınının Altına Düşmüştür Kaçımız Okur Yazar?”, **Kuşakkaya**, Y. 22, S. 1843 (5 Mayıs 1989), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Basından: Ne Yazık ki Okuma Yazmadaki Öğretim Hızı, Cumhuriyetin İlk Çeyrek Yüzyılınının Altına Düşmüştür Kaçımız Okur Yazar?”, **Kuşakkaya**, Y. 22, S. 1844 (19 Mayıs 1989), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Eşsiz Anılarımızın Beşiği: Sevgili Gümüşhane”, **Kuşakkaya**, Y. 26, S. 2013 (2 Ekim 1992), s. 2/4.

- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Değerlerini Harcayan Ülke Türkiye”, **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2218 (8 Kasım 1996), s. 1-2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Prof. Rüştü Yüce’nin Ardından”, **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2222 (29 Kasım 1996), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “San Kendine Yakışan Bir Törenle Toprağa Verildi”, **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2233 (21 Şubat 1997), s. 1/2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sevgili Öğretmenim Sabri Özcan San”, **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2253 (18 Temmuz 1997), s. 2/3.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Liderler Demokrasisi”, **Kuşakkaya**, Y. 31, S. 2561 (12 Eylül 1997), s. 2.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İki Öykü Kitabı Üstüne Notlar”, **Kuşakkaya**, Y. 32, S. 2324 (11 Aralık 1998), s. 2/4.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Halit ZARBUN’u Anarken”, **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2445 (18 Mayıs 2001), s. 1/3.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Değerli Gazeteci Turan Tuğlu’ya” (Zafer Bayramı kutlaması), **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2612 (27 Ağustos 2004), s. 1.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sevgili Memleketime Kutlama ve Başsağlığı” (Şairin, şenliklere katılmamasından ve Gümüşhaneli iki askerinin ölümünden duyduğu üzüntüyü bildiren yazısı), **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2660 (5 Ağustos 2005), s. 1.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Takvim Yaprağının Ardından -Değerli Gazeteci Turan Tuğlu Kardeşime-“, **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2814 (14 Haziran 2006), s. 1/3.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kuşakkaya’ya Mektuplar / 14 Ağustos 2004”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3447 (8 Temmuz 2008), s. 9.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Şiirli Bir Prag Öyküsü”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3492 (29 Ağustos 2008), s. 3.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İsmet İnönü’yü Anarken”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3804 (9 Eylül 2009), s. 6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İsmet İnönü’yü Anarken -2-”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3805 (10 Eylül 2009), s. 6.

Millet

Şiir

ÖZDEN, Şinasi, “Şehit Anası”, **Millet**, Y. I, S. 11 (Mart 1943), s. 334.

ÖZDEN, Şinasi, “Yağmur”, **Millet**, Y. II, S. 13 (Mayıs 1943), s. 19.

ÖZDEN, Şinasi, “Sonbaharda Açan Gül”²⁰³, **Millet**, Y. II, S. 20 (İlk Kânun 1943), s. 235.

Düzyazı

ÖZDEN, Şinasi, “ ‘Gönülsüz Olmaz!’ ”, **Millet**, Y. I, S. 12 (Nisan 1943), s. 381.

ÖZDEN, Şinasi, “Asıl Kaynak”, **Millet**, Y. II, S. 14 (Haziran 1943), s. 52.

ÖZDEN, Şinasi, “Bir Profesörün Hatası”, **Millet**, Y. II, S. 14 (Haziran 1943), s. 52-53.

ÖZDEN, Şinasi, “İki Kitap Hakkında / Edebî Meslekler – Kahramanlık Şiirleri”, **Millet**, Y. II, S. 20 (İlk Kânun 1943), s. 257-260.

Milliyet

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yıllardan Sonra Atatürk”, **Milliyet**, (10 Kasım 1980), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Seven Atatürk”²⁰⁴, **Milliyet**, (10 Kasım 1984), s. 10.

²⁰³ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁰⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Parlamenter Sayısını Azaltmak İçin”, **Milliyet**, (13 Ağustos 1971), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ekonomik Açıdan / Sanayileşme ve Vasıflı İşçiler”, **Milliyet**, (1 Eylül 1971), s. 7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ekonomik Açıdan / Kalifiyeli İşçiler”, **Milliyet**, (2 Eylül 1971), s. 7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Halk Kökenli Kadrolar Yaratmalıyız”, **Milliyet**, (30 Aralık 1971), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Halkevleri ve Yeniden Doğuş”, **Milliyet**, (21 Şubat 1973), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / El Ele Bir Dünya Yaratmak İçin”, **Milliyet**, (20 Nisan 1973), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Yurt Dışında Sürüp Giden Dram”, **Milliyet**, (9 Ağustos 1973), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Dünyamızın Yeni Sahiplerini Aramalıyız”, **Milliyet**, (13 Kasım 1975), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / 12 Eylül Hareketi, Hedef ve Kadro”, **Milliyet**, (1 Ekim 1980), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Kemalizm Karşısında Sorumluluğumuz”, **Milliyet**, (7 Haziran 1981), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Batısız Türkiye Olur Mu?”, **Milliyet**, (28 Şubat 1982), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Atatürkçü Diyalektik ve Kültür”, **Milliyet**, (10 Kasım 1982), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bugünün ve Yarının Sorunu Gençlik / Gençler Adaletli Bir Yaşam ve Eğitim İstiyor”, **Milliyet**, (24 Kasım 1982), s. 11-12.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bugünün ve Yarının Sorunu Gençlik / Olup Bitenlerden Gençliği Sorumlu Tutamayız”, **Milliyet**, (25 Kasım 1982), s. 11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bugünün ve Yarının Sorunu Gençlik / 1.5 Milyon Genç Boşta Geziyor”, **Milliyet**, (26 Kasım 1982), s. 11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bugünün ve Yarının Sorunu Gençlik / Sosyal Adalet ve Fırsat Eşitliği Sağlanmalıdır”, **Milliyet**, (27 Kasım 1982), s. 11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Seçim Sisteminin İlkeleri Ne Olmalıdır?”, **Milliyet**, (19 Mart 1983), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / İnsan Erozyonu”, **Milliyet**, (7 Mayıs 1987), s. 10.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Kaçımız Okuryazar”, **Milliyet**, (12 Nisan 1989), s. 11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Bir Geleneğin Bozulması ve Yarattığı Sakıncalar – Valinin Koltuğuna Oturmak”, **Milliyet**, (1 Mayıs 1991), s. 13.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Düşünenlerin Düşüncesi / Butros Gali Kim?”, **Milliyet**, (22 Ocak 1993), s. 19.

Önadım

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Zamanla”, **Önadım**, Y. 2, S. 370 (20 Ocak 1994), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yaşadım”, **Önadım**, Y. 2, S. 372 (22 Ocak 1994), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İkimiz”, **Önadım**, Y. 2, S. 372 (22 Ocak 1994), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Gözlerinde Zaman”, **Önadım**, Y. 2, S. 372 (22 Ocak 1994), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Özgürlük Çiçeği”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Öteden Duyuru”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yağmur Altında Aşk”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Özgür Şiir”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İstanbul Üstüne”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bırakma Beni”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Öldürme N’olur”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sihirbaz Ölüm”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nisan Sarhoşluğu”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 5.

Parlamento

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Seven Atatürk”²⁰⁵, **Parlamento**, Y. 3, S. 2 (Aralık 1984), s. 11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yükselen Bayrak”²⁰⁶, **Parlamento**, S. 92 (Haziran 1992), s. 25.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yanıyor Bosna-Hersek”, **Parlamento**, S. 95 (Eylül 1992), s. 15.

²⁰⁵ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁰⁶ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır. Ayrıca şiirde ““Karabağ üstüne ağıt ve destan” ifadesi yer almaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Dumlupınar Meydan Savaşı”, **Parlamento**, S. 142 (Ağustos 1996), s. 27.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Reşit Ülker’e Açık Mektup”, **Parlamento**, S. ? (30 Haziran 1980), s. 19-20.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Demokraside Hoşgörü ve Barutçu”, **Parlamento**, S. 1 (29 Ekim 1984), s. 7-9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yeni Demokrasi Döneminin Düşündürdükleri”, **Parlamento**, S. 3 (Ocak 1985), s. 11-12.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / İnsan Unsuru”, **Parlamento**, S. 8 (Haziran 1985), s. 3-4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Londra Mektubu”, **Parlamento**, S. 11 (Eylül 1985), s. 12-13.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Cumhuriyet ve Nesillerin Borcu”, **Parlamento**, S. 12 (Ekim 1985), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “BBC’yi Ziyaret”, **Parlamento**, S. 12 (Ekim 1985), s. 16-17.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Gençlik Yılı ve Sonrası”, **Parlamento**, S. 15 (Ocak 1986), s. 5/26.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “‘Toprak Gemi’ ve Bir Şair”, **Parlamento**, S. 17 (Mart 1986), s. 24-25.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / 19 Mayıs ve ‘Türk’ün Şövalyelik Ruhu’ ”, **Parlamento**, S. 19 (Mayıs 1986), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Nice On Yıllara”, **Parlamento**, S. 20 (Haziran 1986), s. 7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Atatürkçü Dostun Ardından”, **Parlamento**, S. 20 (Haziran 1986), s. 22.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Cumhuriyet ve Rejimin Saygınlığı”, **Parlamento**, S. 24 (Ekim 1986), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Türk Parlamenterler Birliği Nedir?”, **Parlamento**, S. 26 (Aralık 1986), s. 5/24.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Tarih, Ders Almak İçin Vardır”, **Parlamento**, S. 28 (Şubat 1987), s. 7-8.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Yeni Yıl ve Duyarlı Politikacı Özlemi”, **Parlamento**, S. 39 (Ocak 1988), s. 5-6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Başyazı / Yeni Bir Döneme Başlarken”, **Parlamento**, S. 40 (Şubat 1988), s. ?.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bekata ve Ankara Günleri”, **Parlamento**, S. 128 (Eylül 1995), s. 24-25.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anıların İzinde Kasım Gülek Gerçeği”, **Parlamento**, S. 135 (Ocak 1996), s. 26-27.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sevgili Öğretmenim Sabri Özcan San”, **Parlamento**, S. 149 (Mart 1997), s. 28-29.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İbrahim Saffet Omay’ı Anarken”, **Parlamento**, S. 170 (Aralık 1998), s. 24-25.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Parlamenter Şairin Şiirleri Üstüne”, **Parlamento**, S. 181 (Kasım 1999), s. 22-23.

Servet-i Fünun Uyanış

Şiir

ÖZDEN, Şinasi, “Teselli”, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 88, Y. 50, S. 2299 (12 Eylül 1940), s. 216.

ÖZDEN, Şinasi, “Hüzünlü Aşk Şarkısı”, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 90, Y. 51, S. 2356 (23 Birinciteşrin 1941), s. 269.

ÖZDEN, Şinasi, “İtiraf”²⁰⁷, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 90, Y. 51, S. 2359 (6 İkinciteşrin 1941), s. 297.

ÖZDEN, Şinasi, “Veda”²⁰⁸, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 91, Y. 51, S. 2365 (18 Birincikanun 1941), s. 53.

ÖZDEN, Şinasi, “Sonbahar, Ey Munis Çehre”²⁰⁹, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 91, Y. 51, S. 2368 (8 İkincikanun 1942), s. 89.

ÖZDEN, Şinasi, “Elim Koynumda Kaldı”²¹⁰, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 91, Y. 51, S. 2373 (12 Şubat 1942), s. 149.

ÖZDEN, Şinasi, “Sürme Arabacı”, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 91, Y. 51, S. 2378 (19 Mart 1942), s. 206.

Şadırvan

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Oldum Olasıya”²¹¹, **Şadırvan**, C. I, S. 18 (29 Temmuz 1949), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sana Getiriyorum”²¹², **Şadırvan**, C. I, S. 22 (26 Ağustos 1949), s. 3.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kanıma Düşen Cemre”, **Şadırvan**, C. I, S. 24 (9 Eylül 1949), s. 2.

²⁰⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁰⁸ Şiir, *Teselli*’de “Aşka Elveda” adıyla yer almaktadır.

²⁰⁹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²¹⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²¹¹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²¹² Şiir, *Vatanım Benim*’de “Ellerimi Sana Getiriyorum” adıyla yer almaktadır.

Şişe Cam**Şiir**

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “O Eski Aşklar”²¹³, **Şişe Cam**, Y. 22, S. 117 (Ocak-Şubat 1982), s. 24.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Evlilik Üstüne Serenad”²¹⁴, **Şişe Cam**, Y. 22, S. 121 (Eylül-Ekim 1982), s. 19.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bitmeyen Tek Şarkı: Gözlerin”²¹⁵, **Şişe Cam**, Y. 23, S. 126 (Temmuz-Ağustos 1983), s. 9.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kemalizm’in Mantığı”, **Şişe Cam**, S. 120 (Temmuz-Ağustos 1982), s. 11-?.

Tanin**Düzyazı**

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ö. Bedrettin Uşaklı ve ‘Yayla Dumanı’ ”, **Tanin**, Y. 36, S. 4454-900 (2 Mart 1946), s. ?/6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bir Şair Dosta Mektuplar”, **Tanin**, Y. 36, S. 4454-907 (9 Mart 1946), s. ?.

Türk Dili**Şiir**

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İskendurun Gecesi”²¹⁶, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. I, S. 9 (Haziran 1952), s. 499.

²¹³ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²¹⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²¹⁵ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²¹⁶ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ne İçin Yazıldığı Bilinmeyen Şiir”²¹⁷, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. I, S. 12 (Eylül 1952), s. 668.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Vatan Üstüne”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. II, S. 14 (Kasım 1952), s. 90.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Tüm Kavgalara Katılmışım”²¹⁸, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. II, S. 16 (Ocak 1953), s. 203.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Seni Hatırlıyorum”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. II, S. 17 (Şubat 1953), s. 272.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Memleket Üstüne”²¹⁹, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. II, S. 19 (Nisan 1953), s. 428.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Üçüncü Adam”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. II, S. 22 (Temmuz 1953), s. 663.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Dünya Oyunu”²²⁰, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. III, S. 31 (Nisan 1954), s. 396.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Halep Şehrinden Memleketi Düşündüm”²²¹, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. IV, S. 47 (Ağustos 1955), s. 664.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Tek Başına”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. IV, S. 48 (Eylül 1955), s. 722.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Fırtınada Yazılan Mektup”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. IV, S. 41 (Şubat 1955), s. 283.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Doğduğum Topraklar Üstüne”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. V, S. 49 (Ekim 1955), s. 18-19.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kadınlar Üstüne”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XI, S. 124 (Ocak 1962), s. 218.

²¹⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²¹⁸ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²¹⁹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²²⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²²¹ Şiir, *Vatanım Benim*'de “Hatep'te Memleketi Düşündüm” adıyla yer almaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yaşamak ya da Ölmek”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XI, S. 129 (Haziran 1962), s. 729.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Memleket”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XII, S. 141 (Haziran 1963), s. 493.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çılgınca Sevmek”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XIII, S. 151 (Nisan 1964), s. 410.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yalnız Sen”²²², **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XIX, S. 208 (Ocak 1969), s. 580.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İkinci Garipliği”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XX, S. 213 (Haziran 1969), s. 211.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atabilmek İmzamı”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XXVI, S. 248 (Mayıs 1972), s. 114.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Analar ve Ozanlar”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XXX, S. 276 (Eylül 1974), s. 714.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ey Toprağım”²²³, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XXXI, S. 283 (Nisan 1975), s. 280.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Son Yolculuk”²²⁴, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. LXXXIX, S. 640 (Nisan 2005), s. 312.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Büyük Taarruz Büyük Zafer”²²⁵, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XC, S. 646 (Ekim 2005), s. 356-359.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çiğiltepe Ya Da Şehit Reşat Bey Destanı”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XCII, S. 656 (Ağustos 2006), s. 156-161.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kavgalardan Uzak”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XCIII, S. 663 (Mart 2007), s. 249.

²²² Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²²³ Şiir, *Memleti Sevmek Suçu*'nda “Beni Korum Ey Toprağım” adıyla yer almaktadır.

²²⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²²⁵ Şiir, *Türkiye Sevdası*'nda “Başkomutan Meydan Savaşı ‘Ateş Hattındaki Mangalar’ ” adıyla yer almaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Değişen Kaderimizin Parıldayan Yıldızı Sakarya Zaferi”²²⁶, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XCVI, S. 681 (Eylül 2008), s. 207-208.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İzmir’e Doğru”²²⁷, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XCIX, S. 704 (Ağustos 2010), s. 126-127.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Uzak Sevdalar”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. CI, S. 715 (Temmuz 2011), s. 86-87.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sanatta Hoşgörü ve Bir Şiir Kitabı”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. IV, S. 46 (Temmuz 1955), s. 620-623.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Şiir Ölüyor Mu?”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. V, S. 52 (Ocak 1956), s. 221-223.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “ ‘Şiirsel Düzyazı’ Üstüne”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XCI, S. 652 (Nisan 2006), s. 295-297.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürkçü Bir Kültür ve Politikasının Niteliği ve Amaçları”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XCIV, S. 670 (Ekim 2007), s. 657-662.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Günümüzün Şiiri Üstüne”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XCV, S. 673 (Ocak 2008), s. 46-48.

Ulus

Şiir

ÖZDEN, Şinasi, “Kalbim Atatürk’ündür I-II”²²⁸, **Ulus**, (10 Sontışrin 1942), s. 5.

ÖZDEN, Şinasi, “Namık Kemal”²²⁹, **Ulus**, (9 İlkânun 1942), s. 4.

²²⁶ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²²⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²²⁸ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²²⁹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDEN, Şinasi, “Bir Köy Sabahında”²³⁰, **Ulus**, S. 40 (12 Şubat 1944), s. ?.

Düzyazı

ÖZDEN, Şinasi, “Yeni Kitaplar”, **Ulus**, S. ? (17 Şubat 1944), s. ?.

Ülkü

Şiir

ÖZDEN, Şinasi, “Selâm”²³¹, **Ülkü**, C. 5, S. 51 (1 İkinciteşrin 1943), s. 11.

ÖZDEN, Şinasi, “Bir Toprak Adamının Sevinci”²³², **Ülkü**, C. 5, S. 52 (16 İkinciteşrin 1943), s. 4.

ÖZDEN, Şinasi, “Duven Başında Söylenmiş Ağıt”²³³, **Ülkü**, S. 59 (1 Mart 1944), s. ?.

ÖZDEN, Şinasi, “Çoban Kulübesi”²³⁴, **Ülkü**, C. 7, S. 81 (1 Şubat 1945), s. 6.

ÖZDEN, Şinasi, “Barış I-II-III”²³⁵, **Ülkü**, C. 8, S. 88 (16 Mayıs 1945), s. 2.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Mayıs Üzüntüsü” (Çeviri - P. Claudel’den), **Ülkü**, C. 10, S. 112 (16 Mayıs 1946), s. 21.

ÖZDEN, Şinasi, “Ağaçlar Üstüne”²³⁶, **Ülkü**, C. 11, S. 121 (1 Ekim 1946), s. 15.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bu Gemi”²³⁷, **Ülkü**, C. 2, S. 15 (Mart 1948), s. 10.

Düzyazı

ÖZDEN, Şinasi, “Koca Sinan’ı Anarken”, **Ülkü**, C. 4, S. 39 (1 Mayıs 1943), s. 11.

ÖZDEN, Şinasi, “Mektuplar / Gümüşhane Mektubu”, **Ülkü**, C. 4, S. 47 (1 Eylül 1943), s. ?.

²³⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²³¹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²³² Şiir, *Uzak Şiirler*’de şairin “Dertyanı” adlı şiirinin II. bölümüdür.

²³³ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²³⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²³⁵ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²³⁶ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²³⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDEN, Şinasi, “Gerçek Âşıklardan Celâli”, **Ülkü**, C. 6, S. 62 (16 Nisan 1944), s. 4-5.

ÖZDEN, Şinasi, “Bir Epope İçin Arayış: İkinci Yaratılış 19 Mayıs 1919”, **Ülkü**, C. 6, S. 65 (1 Haziran 1944), s. 14.

ÖZDEN, Şinasi, “Yeşillik ve Meyve Ülkesi: Gümüşhane”, **Ülkü**, C. 6, S. 72 (16 Eylül 1944), s. 12-16.

ÖZDEN, Şinasi, “Birinci Türk Kooperatifçilik Kongresi ve Alınan Kararlar”, **Ülkü**, C. 7, S. 79 (1 Ocak 1945), s. 6-7.

ÖZDEN, Şinasi, “Dergiler Arasında / İdare Dergisi”, **Ülkü**, C. 7, S. 84 (16 Mart 1945), s. 5-6.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Strasburg Hatıraları”, **Ülkü**, C. 8, S. 91 (1 Temmuz 1945), s. 17.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kitaplar Arasında / İki Şiir Kitabı”, **Ülkü**, C. 3, S. 32 (Ağustos 1949), s. 39-40.

Vakit

Düzyazı

ŞENTÜRK, Ahmet Tufan, “Sanat Günlüğü / Bosna Hersek ve Şair Şinasi Özdenoğlu”, **Vakit**, (6 Mart 1993), s. ?.

Varlık

Şiir

ÖZDEN, Şinasi, “Dönüş”²³⁸, **Varlık**, S. 179 (15 Aralık 1940), s. 260.

ÖZDEN, Şinasi, “Uzaklardan Cevap Ver”, **Varlık**, S. 179 (15 Aralık 1940), s. 260.

ÖZDEN, Şinasi, “Hasret I-II”, **Varlık**, S. 182 (1 Şubat 1941), s. 327.

²³⁸ Şiir, *Teselli*’de “Toprağa Dönüş” adıyla yer almaktadır.

- ÖZDEN, Şinasi, “Teselli”, **Varlık**, S. 187 (15 Nisan 1941), s. 448.
- ÖZDEN, Şinasi, “Mahkûmlar”, **Varlık**, S. 222 (1 Ekim 1942), s. 138.
- ÖZDEN, Şinasi, “Efsane”, **Varlık**, S. 224 (1 Kasım 1942), s. 168.
- ÖZDEN, Şinasi, “Osman’ı Vurdular”, **Varlık**, S. 225 (15 Kasım 1942), s. 199.
- ÖZDEN, Şinasi, “Dertyanış”, **Varlık**, S. 228 (1 Ocak 1943), s. 251-252.
- ÖZDEN, Şinasi, “Gezgin” (Çeviri - A. Rimbaud’dan), **Varlık**, S. 230 (1 Şubat 1943), s. 287.
- ÖZDEN, Şinasi, “Yağmur”²³⁹, **Varlık**, S. 233 (16 Mart 1943), s. 356.
- ÖZDEN, Şinasi, “Dâvet”, **Varlık**, S. 234 (1 Nisan 1943), s. 373.
- ÖZDEN, Şinasi, “Ayrılık Sonatı”, **Varlık**, S. 235 (15 Nisan 1943), s. 384.
- ÖZDEN, Şinasi, “Ölüm Sonatı”²⁴⁰, **Varlık**, S. 236 (1 Mayıs 1943), s. 403.
- ÖZDEN, Şinasi, “Nedim’in Ölümü”²⁴¹, **Varlık**, S. 244 (1 Eylül 1943), s. 67.
- ÖZDEN, Şinasi, “Dertyanış”, **Varlık**, S. 245 (15 Eylül 1943), s. 88-89.
- ÖZDEN, Şinasi, “Korkusuz Gemi”²⁴², **Varlık**, S. 247 (15 İlkteşrin 1943), s. 127.
- ÖZDEN, Şinasi, “Neşeli Şarkılar VII” (Çeviri - Paul Verlaine’dan), **Varlık**, S. 247 (15 İlkteşrin 1943), s. 129.
- ÖZDEN, Şinasi, “Dertyanış”, **Varlık**, S. 248 (İkinciteşrin 1943), s. 150-151.
- ÖZDEN, Şinasi, “Dertyanış”, **Varlık**, S. 249 (15 İkinciteşrin 1943), s. 166-167.
- ÖZDEN, Şinasi, “Romans II”, **Varlık**, S. 252-253 (1-15 İkincikânun 1944), s. 229.
- ÖZDEN, Şinasi, “İlk Aşk”²⁴³, **Varlık**, S. 264-265 (1-15 Temmuz 1944), s. 383.
- ÖZDEN, Şinasi, “Sulh”²⁴⁴, **Varlık**, S. 266-267 (1-15 Ağustos 1944), s. 410.

²³⁹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁴⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁴¹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁴² Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁴³ Şiirde, “Aytekin” ifadesi yer almaktadır.

²⁴⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

- ÖZDEN, Şinasi, “Yelken II”, **Varlık**, S. 270-271 (1-15 Birinciteşrin 1944), s. 469.
- ÖZDEN, Şinasi, “Kördüğüm”²⁴⁵, **Varlık**, S. 274-275 (1-15 Birincikânun 1944), s. 532.
- ÖZDEN, Şinasi, “Bekârın Gece Şarkısı”²⁴⁶, **Varlık**, S. 276-277 (1-15 Ocak 1945), s. 568.
- ÖZDEN, Şinasi, “Pişmanlık”, **Varlık**, S. 278-279 (1-15 Şubat 1945), s. 587.
- ÖZDEN, Şinasi, “Gece Yazılan Mektup”, **Varlık**, S. 280-281 (1-15 Mart 1945), s. 615.
- ÖZDEN, Şinasi, “Ninem”²⁴⁷, **Varlık**, S. 282 (1-16 Nisan 1945), s. 646.
- ÖZDEN, Şinasi, “Yelken IV.”, **Varlık**, S. 288-289 (1-15 Temmuz 1945), s. 3.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sabaha Açılan Pencereimizden II”²⁴⁸, **Varlık**, S. 300-301 (1-15 Ocak 1946), s. 171.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Yalnızlık”, **Varlık**, S. 314 (Eylül 1946), s. 8.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ömür”, **Varlık**, S. 315 (Ekim 1946), s. 7.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ben Bir Köyde Gözlerim İstanbul’da”, **Varlık**, S. 316 (Kasım 1946), s. 7.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’nun Kaderinden Bahseden Şiir”²⁴⁹, **Varlık**, S. 318 (Ocak 1947), s. 12.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kalenderlik Üstüne Koşma”²⁵⁰, **Varlık**, S. 320 (Mart 1947), s. 7.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’nun Kaderinden Bahseden Şiir”²⁵¹, **Varlık**, S. 326 (Eylül 1947), s. 9.

²⁴⁵ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁴⁶ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁴⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁴⁸ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁴⁹ Şiir, *Vatanım Benim*’de “Ayşelerin Fatmaların Saçları Üstünde” başlıklı şiidir.

²⁵⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁵¹ Şiir, *Vatanım Benim*’de “Büyüktür Bizim Anadolumuz” başlıklı şiidir.

- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’nun Kaderinden Bahseden Şiirler III”²⁵², **Varlık**, S. 328 (Kasım 1947), s. 7.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’nun Kaderinden Bahseden Şiirler”²⁵³, **Varlık**, S. 334 (Mayıs 1948), s. 6.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu’nun Kaderinden Bahseden Şiirler XII”, **Varlık**, S. 343 (Şubat 1949), s. 6.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Denize İlân-ı Aşk Ediyorum”, **Varlık**, S. 346 (Mayıs 1949), s. 5.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Dayan Çekoslovakya”, **Varlık**, S. 727 (1 Ekim 1968), s. 7.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “En Güzel Dünya İçin”, **Varlık**, S. 728 (15 Ekim 1968), s. 10.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Müze Memuru”, **Varlık**, S. 730 (15 Kasım 1968), s. 5.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Seviyorum Vatanımı”²⁵⁴, **Varlık**, S. 731 (1 Aralık 1968), s. 5.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Aydınlıkta”²⁵⁵, **Varlık**, S. 733 (1 Ocak 1969), s. 6.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Uzakta”, **Varlık**, S. 735 (1 Şubat 1969), s. 7.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Nöbet”²⁵⁶, **Varlık**, S. 788 (Mayıs 1973), s. 8.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Öldürme N’olur”, **Varlık**, S. 799 (Nisan 1974), s. 13.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Türkiyem”²⁵⁷, **Varlık**, S. 806 (Kasım 1974), s. 6.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “İnsan Mustafa Kemal”, **Varlık**, S. 818 (Kasım 1975), s. 18.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürk’süz”, **Varlık**, S. 830 (Kasım 1976), s. 6.
- ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Mustafa Kemal Ateşi”, **Varlık**, S. 842 (Kasım 1977), s. 24.

²⁵² Şiir, *Özgürlük İçin Ölmek*’te “Kar Yağıyor İncecikten” başlıklı şiiirdir.

²⁵³ Şiir, *Vatanım Benim*’de “Uyanacaksın Bir Gün” başlıklı şiiirdir.

²⁵⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁵⁵ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁵⁶ Şiir, *Özgürlük İçin Ölmek*’te “Nöbete” adıyla yer almaktadır.

²⁵⁷ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Güller ve Silahlar”, **Varlık**, S. 848 (Mayıs 1978), s. 10.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bulunur Kurtaracak” (Şiir), **Varlık**, S. 854 (Kasım 1978), s. 8.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Bulunur Kurtaracak”, **Varlık**, S. 866 (Kasım 1979), s.11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Mustafa Kemal Ateşi”, **Varlık**, S. 866 (Kasım 1979), s. 20.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Pazar İkindileri Ankara’da”, **Varlık**, S. 887 (Ağustos 1981), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Toroslarda Kalan Gençliğim”, **Varlık**, S. 893 (Şubat 1982), s. 11.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Şiir”²⁵⁸, **Varlık**, S. 897 (Haziran 1982), s. 25.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Cevdet Kudret’in On Ölüm Şiiri”, **Varlık**, S. 292-293 (1-15 Ağustos 1945), s. 68-72.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sanata ve Sanatçıya Dair”, **Varlık**, S. 292-293 (1-15 Ağustos 1945), s. 77.

İmzasız, “Yeni Sanat Hakkında Ne Düşünüyorlar?”, **Varlık**, S. 317 (Aralık 1946), s. 9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Dört Şiir Kitabı / Bizim Şarkılar”, **Varlık**, S. 336 (Temmuz 1948), s. 13-14.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Modern Türk Sanatı”, **Varlık**, S. 338 (Eylül 1948), s. 6-7.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Atatürkçülüğü Halka Mal Etmek”, **Varlık**, S. 729 (1 Kasım 1968), s. 5.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çağdaş Atatürkçülük ve Yeni Çözümler”, **Varlık**, S. 838 (Temmuz 1977), s. 3.

²⁵⁸ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Çağdaş İnsan ve Mutluluk”, **Varlık**, S. 844 (Ocak 1978), s. 4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “ ‘Uzak Maviler’ ”, **Varlık**, S. 901 (Ekim 1982), s. 49-50.

Yaşasın Edebiyat

Şiir

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Saklıkent”²⁵⁹, **Yaşasın Edebiyat**, S. 2 (Aralık 1997), s. 19.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Şafakla”²⁶⁰, **Yaşasın Edebiyat**, S. 5 (Mart 1998), s. 19.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Sevme Desem de...”²⁶¹, **Yaşasın Edebiyat**, S. 12 (Ekim 1998), s. 30.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Deneme / Sanatçının Kutsal Telaşı”, **Yaşasın Edebiyat**, S. 6 (Nisan 1998), s. 28-29.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Ataç’la İlgili Bir Anı”, **Yaşasın Edebiyat**, S. 7 (Mayıs 1998), s. 47.

Yedigün

Şiir

Özden, Şinasi, “Çıldırış”²⁶², **Yedigün**, Y. 7, C. 14, S. 353 (12 Birincikânun 1939), s. 13.

²⁵⁹ Şiir, *Her Aşk Bir Titanik*’te “Saklıkent-I” adıyla yer almaktadır.

²⁶⁰ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁶¹ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁶² Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

Yücel**Şiir**

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Gecenin Küheylanları”²⁶³, **Yücel**, S. 113 (Mart 1946), s. 20.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Kader”²⁶⁴, **Yücel**, S. 115 (Mayıs 1946), s. 112.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Stepte Değirmencinin Karısı”²⁶⁵, **Yücel**, S. 124 (Şubat 1947), s. 161.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Güzel Bir Dünya İçin”, **Yücel**, S. 129-130-131 (Temmuz-Ağustos-Eylül 1947), s. 270.

Düzyazı

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Tahlil – Tenkit: Beşinci Mevsim Dolayısıyla”, **Yücel**, C. XXI, Y. 13, S. 123 (Ocak 1947), s. 120-122.

5 Sanat**Düzyazı**

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Şiirde İşçilik ve Bir Kitap”, **5 Sanat**, S. 1 (1 Nisan ?), s. 6/15.

2. Süreli Yayınlardaki Hikâyeleri ve Çeviri Romanı**Hikâye**

ÖZDEN, Şinasi, “Otobüsteki Adam”, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 88, Y. 50, S. 2297 (29 Ağustos 1940), s. 188-189/?.

ÖZDEN, Şinasi, “Palyaço”, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 88, Y. 50, S. 2299 (12 Eylül 1940), s. ?.

²⁶³ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁶⁴ Şiir, şairin kitaplarında yer almamaktadır.

²⁶⁵ Şiir, *Özgürlük İçin Ölmek*'te “Step'te Bir Çingene Kızının Gözleridir Gece” adıyla yer almaktadır.

ÖZDEN, Şinasi, “Radyo”, **Servet-i Fünun Uyanış**, C. 88, Y. 50, S. 2306 (31 Birinciteşrin 1940), s. 299-300.

ÖZDEN, Şinasi, “Radyo”, **Varlık**, S. 236 (1 Mayıs 1943), s. 414-417.

Çeviri Roman

Tanin

ROQUES, René, “Firavunun Kızı İta” (Çev. Haydar AYTEKİN ve Şinasi ÖZDENOĞLU), **Tanin**, Y. 36, S. 4454-882 (12 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-883 (13 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-884 (14 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-885 (15 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-886 (16 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-887 (17 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-888 (18 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-883 (19 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-890 (20 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-891 (21 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-892 (22 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-893 (23 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-894 (24 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-895 (25 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-896 (26 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-897 (27 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-898 (28 Şubat 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-899 (1 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-900 (2 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-901 (3 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-902 (4 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-903 (5 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-905 (7 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-906 (8 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-907 (9 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-908 (10 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-909 (11 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-910 (12 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-911 (13 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-912 (14 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-913 (15 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-914 (16 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-915 (17 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-916 (18 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-917 (19 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-918 (20 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-919 (21 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-920 (22 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-921 (23 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-922 (24 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-923 (25 Mart 1946), s.

?. / Y. 36, S. 4454-924 (26 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-925 (27 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-926 (28 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-927 (29 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-928 (30 Mart 1946), s. ?. / Y. 36, S. 4454-929 (31 Mart 1946), s. ?.

3. Süreli Yayınlardaki Anketleri

ÖZDEN, Şinasi, “Anketimize Başlarken” (Sonraki sayılarda bazı edebiyatçılarla yapılacak anketin duyurusu ve soruları), **Varlık**, S. 237 (15 Mayıs 1943), s. 427-428.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Sayın Maarif Vekilimiz Hasan Ali Yücel’in Cevapları”, **Varlık**, S. 238 (1 Haziran 1943), s. 441-442.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Falih Rıfkı Atay Diyor Ki...”, **Varlık**, S. 239 (15 Haziran 1943), s. 461.

ÖZDEN, Şinasi, “Nahid Sırrı Örik’in Cevabı”, **Varlık**, S. 239 (15 Haziran 1943), s. 462-465.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Abdülhak Şinasi Hisar’ın Cevapları”, **Varlık**, S. 240 (1 Temmuz 1943), s. 481-486.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Ercüment Ekrem Talu Ne Diyor?”, **Varlık**, S. 241 (15 Temmuz 1943), s. 2-3.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Prof. Dr. Fuat Köprülü’nün Cevabı”, **Varlık**, S. 242 (1 Ağustos 1943), s. 25-27.

ÖZDEN, Şinasi, “Reşat Nuri Güntekin’in Cevabı”, **Varlık**, S. 243 (15 Ağustos 1943), s. 45-46.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Burhan Belge’nin Cevabı”, **Varlık**, S. 244 (1 Eylül 1943), s. 63-64.

ÖZDEN, Şinasi, “Sadri Ertem’in Cevabı”, **Varlık**, S. 244 (1 Eylül 1943), s. 64-66.

- ÖZDEN, Şinasi, “Sabahattin Eyüboğlu’nun Cevabı”, **Varlık**, S. 245 (15 Eylül 1943), s. 81-82.
- ÖZDEN, Şinasi, “Selahattin Batu’nun Cevabı”, **Varlık**, S. 245 (15 Eylül 1943), s. 82-84.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Behçet Kemal Çağlar Diyor ki...”, **Varlık**, S. 246 (1 İlkteşrin 1943), s. 101-104.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Yunus Kâzım Köni Diyor ki...”, **Varlık**, S. 247 (15 İlkteşrin 1943), s. 122-123.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: İbrahim Alaeddin Gövsa’nın Cevabı”, **Varlık**, S. 248 (1 İkinciteşrin 1943), s. 142-144.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Enis Behiç Koryürek’in Cevabı”, **Varlık**, S. 249 (15 İlkteşrin 1943), s. 161-163.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Nurullah Ataç Diyor ki...”, **Varlık**, S. 250-251 (1-15 Birincikânun 1943), s. 181-183.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Prof. Suut Kemal Yetkin’in Cevabı”, **Varlık**, S. 252-253 (1-15 İkincikânun 1944), s. 213-214.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Ömer Bedrettin’in Cevabı”, **Varlık**, S. 256-257 (1-15 Şubat 1944), s. 269-270.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Prof. Sabri Esat Sivayuşgil’in Cevabı”, **Varlık**, S. 258-259 (1-15 Nisan 1944), s. 297-298.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Peyami Safa’nın Cevabı”, **Varlık**, S. 260-261 (1-15 Mayıs 1944), s. 325-327.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Hüseyin Cahit Yalçın’ın Cevabı”, **Varlık**, S. 262-263 (1-15 Haziran 1944), s. 353-354.
- ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Halit Fahri Ozansoy’un Cevabı”, **Varlık**, S. 264-265 (1-15 Temmuz 1944), s. 382-383.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Kemalettin Kamu’nun Cevabı”, **Varlık**, S. 266-267 (1-15 Ağustos 1944), s. 409-410.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Agâh Sırrı Levend’in Cevabı”, **Varlık**, S. 268-269 (1-15 Eylül 1944), s. 437-438.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Nurettin Artam’ın Cevabı”, **Varlık**, S. 270-271 (1-15 Birinciteşrin 1944), s. 468-469.

ÖZDEN, Şinasi, “Edebî Anketimiz: Necmettin Halil Onan Diyor ki...”, **Varlık**, S. 272-273 (1-15 İkinciteşrin 1944), s. 498-499.

4. Süreli Yayınlardaki Mektuplar

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar I” (Yaşar Nabi’nin Şinasi Özdenoğlu’na 20. 09. 1946 tarihli mektubu), **Kıyı**, Y. 13, S. 146 (Mayıs 1998), s. 7.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar II” (Mehmet Rahmi Eyuboğlu’nun Şinasi Özdenoğlu’na İstanbul- 28. 04. 1950 tarihli mektubu), **Kıyı**, Y. 13, S. 147 (Haziran 1998), s. 5.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar III” (Ömer Bedrettin Uşaklı’nın Şinasi Özdenoğlu’na 23.10.1945 tarihli mektubu), **Kıyı**, Y. 13, S. 148 (Temmuz 1998), s. 7.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar IV” (Vedat Nedim Tör’ün Şinasi Özdenoğlu’na İstanbul 18.07.1945 ve 20.03.1950 tarihli mektupları), **Kıyı**, Y. 13, S. 149 (Ağustos 1998), s. 5.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar V” (Prof. Fehmi Yavuz’u Şinasi Özdenoğlu’na 07.08.1945 tarihli mektubu), **Kıyı**, Y. 13, S. 150 (Eylül 1998), s. 51.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar VI” (Melahat Togar’ın Şinasi Özdenoğlu’na Yeniköy 7 Aralık 1984 ve Yeniköy 03.01.1991 tarihli mektupları), **Kıyı**, Y. 13, S. 151 (Ekim 1998), s. 7.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar VII” (Ferit Celâl Güven’in Şinasi Özdenoğlu’na 14.12.1970 tarihli mektubu), **Kıyı**, Y. 13, S. 152 (Kasım 1998), s. 7.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar VIII” (Ömer Güner’in Şinasi Özdenoğlu’na 13.11.1950 tarihli mektubu), **Kıyı**, Y. 13, S. 153 (Aralık 1998), s. 9.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar X” (Hasan Esat Işık’ın Şinasi Özdenoğlu’na 09.05.1985 tarihli mektubu), **Kıyı**, Y. 13, S. 155 (Şubat 1999), s. 5.

İmzasız, “Özdenoğlu’na Mektuplar XII” (Vehbi Belgil’in Şinasi Özdenoğlu’na 17.10.1969 tarihli mektubu), **Kıyı**, Y. 14, S. 157 (Nisan 1999), s. 9.

İmzasız, “Kuşakkaya’ya Mektuplar: 14 Ağustos 2004” (Şinasi Özdenoğlu’nun gazete aracılığıyla Gümüşhanelilerin 30 Ağustos Zafer Bayramını kutladığı mektubu), **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3447 (8 Temmuz 2008), s. 9.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Şinasi Özdenoğlu’ndan Mektup / Hayal Dükkânı” (Şinasi Özdenoğlu’nun Hayal Takımı köşesine mektubu), **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3018 (15 Şubat 2007), s. 9.

5. Süreli Yayınlardaki Açık Oturum ve Sempozyumlar

İmzasız, “TPB.’nin 4. Kuruluş Yıl Dönümde” (Türk Parlamenter Birliği’nin düzenlemiş olduğu “Parlamento’nun Verimli Çalışması, Parti İçi Demokrasi ve Ön Seçim” konulu Açık Oturum’da Şinasi Özdenoğlu’nun konuşması), **Parlamento**, S. ? (31 Temmuz 1980), s. 14-15.

İmzasız, “Türk Parlamenterler Birliği’nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanağı – (23 Mart 1985)” (Başkanlığını Şinasi Özdenoğlu’nun yaptığı Türk Parlamenterler Birliği’nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanakları), **Parlamento**, S. 7 (Mayıs 1985), s. 19-26.

İmzasız, “Türk Parlamenterler Birliği’nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanağı – 23 Mart 1985 II” (Başkanlığını Şinasi Özdenoğlu’nun yaptığı Türk Parlamenterler Birliği’nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanakları), **Parlamento**, S. 8 (Haziran 1985), s. 17-23.

İmzasız, “Türk Parlamenterler Birliği’nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanağı – 23 Mart 1985 III” (Başkanlığını Şinasi Özdenoğlu’nun

yaptığı Türk Parlamenterler Birliği'nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanakları), **Parlamento**, S. 8 (Haziran 1985), s. 23-28.

İmzasız, “Türk Parlamenterler Birliği'nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanağı – 23 Mart 1985 III” (Başkanlığını Şinasi Özdenoğlu'nun yaptığı Türk Parlamenterler Birliği'nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanakları), **Parlamento**, S. 9 (Temmuz 1985), s. 23-28.

İmzasız, “Türk Parlamenterler Birliği'nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanağı – 23 Mart 1985 IV” (Başkanlığını Şinasi Özdenoğlu'nun yaptığı Türk Parlamenterler Birliği'nin Türk – Bulgar İlişkileri Konulu Açık Oturum Tutanakları), **Parlamento**, S. 10 (Ağustos 1985), s. 21-25.

İmzasız, “Tutanaklardan Konuşmaların Tam Metni – Konuşmacı: Hasan Mahmut Işık – 2” (Türk Parlamenter Birliği'nin düzenlediği ve Şinasi Özdenoğlu'nun yönettiği “Siyasal coğrafyasının Türkiye'ye tanıdığı avantajlardan bugüne kadarki dış politika uygulamalarında yararlanma durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? İzlenecek stratejilerde (Özellikle Nato, Ortak Pazar ve Avrupa Konseyi ile ilişkilerimiz de değerlendirilecek) ne gibi değişiklikler önerebilirsiniz?” konulu Sempozyum'da diplomat-siyasetçi Hasan Mahmut Işık ile Şinasi Özdenoğlu'nun konuşmalarının tam metni), **Parlamento**, S. 19 (Mayıs 1986), s. 26-29.

İmzasız, “Tutanaklardan Konuşmaların Tam Metni – Konuşmacı: Kamran İnan – 3” (Türk Parlamenter Birliği'nin düzenlediği ve Şinasi Özdenoğlu'nun yönettiği “Siyasal coğrafyasının Türkiye'ye tanıdığı avantajlardan bugüne kadarki dış politika uygulamalarında yararlanma durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? İzlenecek stratejilerde (Özellikle Nato, Ortak Pazar ve Avrupa Konseyi ile ilişkilerimiz de değerlendirilecek) ne gibi değişiklikler önerebilirsiniz?” konulu Sempozyum'da diplomat-siyasetçi-hukukçu Kamran İnan ve Şinasi Özdenoğlu'nun konuşmalarının tam metni), **Parlamento**, S. 20 (Haziran 1986), s. 24-28.

İmzasız, “Tutanaklardan Konuşmaların Tam Metni – Konuşmacı: Mehmet Ali Birand – 4” (Türk Parlamenter Birliği'nin düzenlediği ve Şinasi

Özdenoğlu'nun yönettiği “Siyasal coğrafyasının Türkiye'ye tanıdığı avantajlardan bugüne kadarki dış politika uygulamalarında yararlanma durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? İzlenecek stratejilerde (Özellikle Nato, Ortak Pazar ve Avrupa Konseyi ile ilişkilerimiz de değerlendirilecek) ne gibi değişiklikler önerebilirsiniz?” konulu Sempozyum'da gazeteci Mehmet Ali Birand ve şinasi Özdenoğlu'nun konuşmalarının tam metni), **Parlamento**, S. 21 (Temmuz 1986), s. 28-30.

İmzasız, “Tutanaklardan Konuşmaların Tam Metni – Konuşmacı: Doç. Dr. şükrü Gürel - 5” (Türk Parlamenter Birliği'nin düzenlediği ve şinasi Özdenoğlu'nun yönettiği “Siyasal coğrafyasının Türkiye'ye tanıdığı avantajlardan bugüne kadarki dış politika uygulamalarında yararlanma durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? İzlenecek stratejilerde (Özellikle Nato, Ortak Pazar ve Avrupa Konseyi ile ilişkilerimiz de değerlendirilecek) ne gibi değişiklikler önerebilirsiniz?” konulu Sempozyum'da Doç. Dr. şükrü Gürel ve şinasi Özdenoğlu'nun konuşmalarının tam metni), **Parlamento**, S. 22 (Ağustos 1986), s. 26-28.

İmzasız, “Tutanaklardan Konuşmaların Tam Metni / Sorular-Cevaplar I” (Türk Parlamenter Birliği'nin düzenlediği ve şinasi Özdenoğlu'nun yönettiği “Siyasal coğrafyasının Türkiye'ye tanıdığı avantajlardan bugüne kadarki dış politika uygulamalarında yararlanma durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? İzlenecek stratejilerde (Özellikle Nato, Ortak Pazar ve Avrupa Konseyi ile ilişkilerimiz de değerlendirilecek) ne gibi değişiklikler önerebilirsiniz?” konulu Sempozyum'daki Sorular ve Cevaplar), **Parlamento**, S. 23 (Eylül 1986), s. 26-30.

İmzasız, “Tutanaklardan Konuşmaların Tam Metni / Sorular-Cevaplar II” (Türk Parlamenter Birliği'nin düzenlediği ve şinasi Özdenoğlu'nun yönettiği “Siyasal coğrafyasının Türkiye'ye tanıdığı avantajlardan bugüne kadarki dış politika uygulamalarında yararlanma durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? İzlenecek stratejilerde (Özellikle Nato, Ortak Pazar ve Avrupa Konseyi ile ilişkilerimiz de değerlendirilecek) ne gibi değişiklikler önerebilirsiniz?”

konulu Sempozyum'daki Sorular ve Cevaplar), **Parlamento**, S. 24 (Ekim 1986), s. 26-28.

İmzasız, “Panel / Sorular-Cevaplar 8” (Türk Parlamenterler Birliği'nin düzenlediği ve Şinasi Özdenoğlu'nun oturum başkanlığını yaptığı “Türk-Yunan İlişkilerinde Güncel Sorunlar” konulu Panel – Tutanaklardan Konuşmaların Tam Metni), **Parlamento**, S. 39 (Ocak 1988), s. 26-29.

İmzasız, “Panel / Sorular-Cevaplar 9” (Türk Parlamenterler Birliği'nin düzenlediği ve Şinasi Özdenoğlu'nun oturum başkanlığını yaptığı “Türk-Yunan İlişkilerinde Güncel Sorunlar” konulu Panel – Tutanaklardan Konuşmaların Tam Metni), **Parlamento**, S. 40 (Şubat 1988), s. 24-27.

6. Şinasi Özdenoğlu İle Yapılan Söyleşiler ve Hakkında Yazılanlar

Barış

İmzasız, “Şiirimizde Yeni Bir Akım / Ozan Şinasi Özdenoğlu ile Bir Konuşma”, **Barış**, Y. 51, S. 18160 (16 Mart 1974), s. 5.

Cumhuriyet

ADİL, İdris, “İlk Çevreci Milletvekillerinden Özdenoğlu: Çevreyi ‘Yeşil Kuşak’ Kurtarır”, **Cumhuriyet**, Y. 67, S. 23683 (30 Temmuz 1990), s. 20.

AKBAL, Oktay, “Evet/Hayır - Atatürk'e Bile Verilmedi Bu Yetkiler...”, (Şinasi Özdenoğlu'nun “Bir Anayasa Tartışması ve Atatürk'ün Tarihsel Hoşgörüsü” adlı yazısı hk.), **Cumhuriyet**, Y. 63, S. 22231 (16 Temmuz 1986), s. 2.

AKBAL, Oktay, “Evet/Hayır - Atatürkçü Eylem ve Düşünce...” (Atatürkçü eylem ve düşünce hakkında Özdenoğlu'nun da aralarında bulunduğu bazı aydınların ve edebiyatçıların görüşleri hk.), **Cumhuriyet**, Y. 49, S. 17389 (31 Aralık 1972), s. 2.

AKBAL, Oktay, “Evet/Hayır - Bir Dernek Kurma Serüveni...” (1947'de genç yazarların girişimiyle kurulan Genç Yazarlar Derneği'nin kuruluş amacı ve

Özdenoğlu'nun da aralarında bulunduğu kurucuların isimlerinin yer aldığı yazı), **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21496 (29 Haziran 1984), s. 2.

AKBAL, Oktay, “Evet/Hayır - Düşün Adamları Ülkenin Gurudur...”, **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21968 (24 Ekim 1985), s. 2.

AKBAL, Oktay, “Evet/Hayır - Ha Bugün Ha Dün!” (Şinasi Özdenoğlu'nun da aralarında bulunduğu bazı sanatçıların bir önceki yılın olumlu-olumsuz yanlarına ve gelecek yıldan beklentilerine yer verilen köşe yazısı), **Cumhuriyet**, Y. 78, S. 27850 (6 Ocak 2002), s. 2.

AKBAL, Oktay, “Evet/Hayır - Suskun Bir Toplum...”, (Özdenoğlu'nun Suskunlar Ülkesi adını verdiği eserinde ve ömrünün genelinde takındığı toplumsal tavrı dile getirerek toplumu yöneten bazı politikacıların yanlışları üzerinden değerlendiren bir yazı), **Cumhuriyet**, Y. 65, S. 23126 (9 Ocak 1989), s. 2.

AKBAL, Oktay, “Evet/Hayır - TYS'nin 30. Onur Yılı”, **Cumhuriyet**, Y. 81, S. 28872 (24 Ekim 2004), s. 2.

DUMAN, Mustafa, “Trabzon'da Yayınlanan ‘Kıyı Kültür ve Sanat Dergisi’ Dört Dönemde Çıkmıştı / Artık Bizimle Değil...”, (Kıyı dergisinin kısa bir tarihçesi ve 4. Döneminin yazın kadrosunda Şinasi Özdenoğlu'nun da yer aldığını bildiren yazı), **Cumhuriyet Kitap**, S. 661 (17 Ekim 2002), s. 3.

ESMER, N., “Okurlardan / Heyecan ve Akıl”, (Şinasi Özdenoğlu'nun “Çağdaş Bir Türkiye İçin Eğitim” başlıklı yazısı hk.), **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21665 (20 Aralık 1984), s. 2.

HELİMOĞLU Yavuz, Muhsine, “Arada Bir / Ozanlara-Yazarlara” (Şinasi Özdenoğlu'nun “Özgürlük Tek Sevgilim” adlı şiir kitabından bir şiir alıntısı içeren yazı), **Cumhuriyet**, Y. 70, S. 25025 (13 Nisan 1994), s. 2.

İLERİ, Selim, “Yazı Odası / Antolojiler, **Cumhuriyet**, Y. 74, s. 26231 (1 Ağustos 1997), s. 12.

İmzasız, “Özdenoğlu: ‘TRT Denetlenmeli ve Hesap Vermelidir’”, (Şinasi Özdenoğlu'nun TRT Kanun Tasarısının Millet Meclisinde görüşüldüğü

dönemde bir demeci hk.), **Cumhuriyet**, Y. 48, S. 17010 (13 Aralık 1971), s. 7.

KEMAL, Mehmed, “Politika ve Ötesi / Aşk Yokmuş Gibi...” (Akdeniz Sanat dergisinin ikinci sayısında Şinasi Özdenoğlu’nun da aralarında bulunduğu bazı şairlerin şiirlerindeki mısralara yer veren yazı), **Cumhuriyet**, Y. 68, S. 23962 (8 Mayıs 1991), s. 17.

KEMAL, Mehmed, “Politika ve Ötesi / Bekata’nın Ardından” (Mehmed Kemal’in Özdenoğlu ile ilgili bir anısından söz ettiği yazı), **Cumhuriyet**, Y. 72, S. 25536 (6 Eylül 1995), s. 12.

KEMAL, Mehmed, “Politika ve Ötesi / Kadından Ne Anlarsın”, **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21481 (14 Haziran 1984), s. ?.

ONARAN, Mustafa Şerif, “Değınmeler / Bir Edebiyat İnsanı: Cemal Süreya”, **Cumhuriyet Kitap**, S. 937 (31 Ocak 2008), s. 24.

ONARAN, Mustafa Şerif, “Değınmeler / Mülkiye Ruhu”, (Şinasi Özdenoğlu ve birkaç Mülkiyeli şair hk.), **Cumhuriyet Kitap**, S. 1030 (12 Kasım 2009), s. 22.

Çağrı

İNAL, Yaşar Faruk, “Şinasi Özdenoğlu’nun Şiiri Üzerine”, **Çağrı**, Y. 38, S. 407 (Ekim 1993), s. 18-19.

Damar

AYDIN, Ayhan, “Şair ve Çevre Savaşımıcısı Şinasi Özdenoğlu ile Söyleşi”, **Damar**, C. 6, Y. 6, S. 69 (Aralık 1996), s. 5-9.

Hisar

ERMAN, Nüzhet, “Büyüteç / Yeni Toplumcu Akım”, **Hisar**, S. 127 (Temmuz 1974), s. 20.

ŞENTÜRK, Ahmet Tufan, “Şinasi Özdenoğlu ve ‘Özgürlük İçin Ölmek’ Üzerine”, **Hisar**, C. 14, S. 128-203 (Ağustos 1974), s. 18-19.

UZER, Suat, “Şinasi Özdenoğlu ile Bir Konuşma”, **Hisar**, Y. 2, S. 21 (5 Ocak 1952), s. 10-11/17.

Hürriyet

İmzasız, “Ayaküstü / Şair Olmasam Peygamber Olurdum”, **Hürriyet-Yayın Dünyası Eki**, (22 Mayıs 1993), s. 19.

İlkyaz

DEMİR, Sezgin, “Şiir Üzerine Konuşmalar / Ayın Konuğu: Şinasi Özdenoğlu”, **İlkyaz**, Y. 3, S. 19 (Ocak 1994), s. 15-18.

Kaynak

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu”, **Kaynak**, Y. 2, S. 18 (1 Haziran 1949), s. 185.

Kemalist Ülkü

İmzasız, “Bir Atatürk Şiirinin Hazin Serüveni”, **Kemalist Ülkü**, C. 23, Y. 23, S. 259 (Mayıs 1990), s. 11-12.

K. Ü. , “Sanat Olayları / Bir Çek Ozan Bir Türk Ozan”, **Kemalist Ülkü**, C. 17, Y. 17, S. 194 (Aralık 1984), s. 23.

ÖZDEN, Yekta Güngör, “Günümüzün Özgürlük ve Sevgi Şairi Şinasi Özdenoğlu”, **Kemalist Ülkü**, C. 18, Y. 18, S. 197 (Mart 1985), s. 18-20.

TOLUNAY, Ersen, “Şiirler’de Atatürk”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 282 (Nisan 1992), s. 31-32.

Kıyı

İmzasız, “Ne Dediler?” (Şinasi Özdenoğlu’nun da aralarında bulunduğu bazı isimlerin 150. Sayısı dolayısıyla Kıyı dergisi hakkındaki düşünceleri), **Kıyı**, Y. 13, S. 150 (Eylül 1998), s. 59-63.

ÖZDEN, Dursun, “Şair Özdenoğlu’nun Monografisi Üstüne”, **Kıyı**, Y. 15, S. 182 (Mayıs 2001), s. 29.

ÖZER, Ahmet, “Atardamar / Anadolu İnsanının Yalnızlığı, Aşk ve Lirizm - Şiirimizin Kavgası Bitmez Şövalyesi: Şair Şinasi Özdenoğlu”, **Kıyı**, Y. 10, S. 121 (Nisan 1996), s. 14-22.

UYGUNER, Muzaffer, “Şinasi Özdenoğlu’nun Şiir Seçkisi”, **Kıyı**, Y. 14, S. 165 (Aralık 1999), s. 26-27.

YILMAZ, M. Kemal, “Üç Özdenoğlu”, **Kıyı**, Y. 12, S. 136 (Temmuz 1997), s. 21-22.

Kuşakkaya

GÜLER, Abdülkadir, “Şair Şinasi Özdenoğlu ve Her Aşk Bir Titanik”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3079 (27 Nisan 2007), s. 4.

HAYAL, İsmail, “Hayal Dükkânı / Şinasi Özdenoğlu’ndan Mektup” (Şinasi Özdenoğlu’nun Hayal Takımı köşesine mektubu), **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3018 (15 Şubat 2007), s. 9.

HAYAL, İsmail, “Hayal Dükkânı / Şinasi Özdenoğlu” (Şinasi Özdenoğlu’nu tanıtan küçük bir yazı ve Ellerin İçin Noktürn şiiri), **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3000 (25 Ocak 2007), s. 9.

- HAYAL, İsmail, “Hayal Dükkânı” (Hayal Dükkânı adlı köşede Şinasi Özdenoğlu’nu tanıtan küçük bir yazı ve Kavgalardan Uzak şiiri), **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2788 (15 Mayıs 2006), s. 9.
- HAYAL, İsmail, “Tarihsel Süreçte Gümüşhaneli Şairler” (Şinasi Özdenoğlu ve bazı Gümüşhaneli şairler hk.), **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3302, (18 Ocak 2008), s. 7.
- İmzasız, “Dört Parlamenter, Dört Şair: Dergilerde Başlayan Dostluk”, **Kuşakkaya**, Y. 12, S. 1183 (2 Mart 1979), s. 3.
- İmzasız, “Neden Şinasi Özdenoğlu?”, **Kuşakkaya**, Y. 28, S. 2143 (5 Mayıs 1995), s. 2.
- İmzasız, “Özdenoğlu Konuk Oldu” (Şinasi Özdenoğlu’nun katıldığı Gümüşhane Değerlerini Tanıyor adlı etkinlik hk.), **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3433 (21 Haziran 2008), s. 1/7.
- İmzasız, “Yazın Yaşamının Zirvesinde Bir Değer: Şinasi Özdenoğlu”, **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2209 (30 Ağustos 1996), s. 1/2.
- KÖMÜRCÜOĞLU, Sabahattin, “Şinasi Özdenoğlu’yla Yapılan Bir Söyleşinin Özeti”, **Kuşakkaya**, Y. 29, S. 2196 (31 Mayıs 1996), s. 2.
- KÖMÜRCÜOĞLU, Sabahattin, “Şinasi Özdenoğlu”, **Kuşakkaya**, Y. 35, S. 2460 (31 Ağustos 2001), s. 2.
- KÖMÜRCÜOĞLU, Sabahattin, “Türkiye Yazarlar Ansiklopedisinde Gümüşhaneliler”, **Kuşakkaya**, Y. 35, S. 2486 (15 Mart 2002), s. 5.
- MALKOÇ, M. Nihat, “Şinasi Özdenoğlu’nun Türkiye Sevdası”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3433 (21 Haziran 2008), s. 7.
- ÖZER, Ahmet, “11. Uluslararası Gümüşhane Şenliğinden”, **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2607 (23 Temmuz 2004), s. 2.
- ÖZER, Ahmet, “Gümüşhane Vadisinden Bir Kültür-Sanat Elçisi: Şair Şinasi Özdenoğlu”, **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2605 (9 Temmuz 2004), s. 2.
- ÖZER, Ahmet, “Kuşakkaya Güneşi Altında”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 4043, (21 Haziran 2010), s. 6.

- ŞENEL, Volkan, “Tarih ve Kültür Vizyonu / Cesur Yürekli Bir Şair: Şinasi Özdenoğlu”, **Kuşakkaya**, Y. 36, S. 2550 (13 Haziran 2003), s. 2/6.
- ŞENEL, Volkan, “Tarih ve Kültür Vizyonu / Şinasi Özdenoğlu ve Kültür Sanat Evi”, **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2608 (30 Temmuz 2004), s. 2/6.
- TUĞLU, Turan, “Kuşakkaya’ya Güç Katanlar (San, Özdenoğlu, Özdemir, Kömürcüoğlu vb.)”, **Kuşakkaya**, Y. 28, S. 2142 (28 Nisan 1995), s. 1/6.
- TUĞLU, Turan, “Özdenoğlu Yeni Eserler Üretiyor”, **Kuşakkaya**, Y. 27, S. 2066 (22 Ekim 1993), s. 1/4.
- TUĞLU, Turan, “Özdenoğlu’nun Beklentisi ve Kaygıları”, **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2728 (6 Mart 2006), s. 1/3.
- TUĞLU, Turan, “Şinasi Özdenoğlu” (Dönemin Gümüşhane Valisi Enver Salihoğlu’nun dördüncü kez uygulamaya koyduğu ‘Gümüşhane Değerlerini Tanıyor’ adlı projenin haberi ve söz konusu projenin konuğu Şinasi Özdenoğlu hk.), **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3434 (23 Haziran 2008), s. 1/4.
- UYGUNER, Muzaffer, “Gümüşhaneli Ozanlar” (Sabahattin Kömürcüoğlu’nun Gümüşhaneli Ozanlar kitabı hk.), **Kuşakkaya**, Y. 32, S. 2341 (23 Nisan 1999), s. 2.

Milliyet

- AKYOL, Mete, “Ankara Milletvekili Özdenoğlu Uyarıyor: ‘Ankara Halkı Ölüme Gidiyor’ ”, **Milliyet**, (6 Ocak 1972), s. 3.
- GÜNVER, Semih, “Dante’yi Okurken ”, **Milliyet**, (14 Nisan 1973), s. 17.
- GÜNVER, Semih, “Ankara Geceleri”, **Milliyet**, (7 Ağustos 1992), s. 20.
- ŞARDAĞ, Rüştü, “ ‘Şiirin de Sırası Mı?’ ”, **Milliyet**, (14 Nisan 1994), s. 20.
- GÜNVER, Semih, “Dostlarım”, **Milliyet**, (2 Kasım 1994), s. 22.

Mülkiyeliler Birliği

İmzasız, “Mülkiyeli Bir Sanatçı”, **Kemalist Ülkü**, S. 13 – Yıl dönümü Sayısı (1968), s. 25.

Önadım

KARAÇAM, Nazif, “Bize Göre / Ozan Şinasi Özdenoğlu’nun İngiliz Mareşalına Lüleburgaz’da Verdiği Ders”, **Önadım**, Y. 1, S. 281 (8 Ekim 1993), s. 1-2.

Önder

TURANLIOĞLU, Uluğ, “Mecbur Kaldıkça / Şinasi Özdenoğlu - 1. Bölüm”, **Önder**, Y. 30, S. 8784 (24 Eylül 1991), s. 2.

TURANLIOĞLU, Uluğ, “Mecbur Kaldıkça / Şinasi Özdenoğlu - 2. Bölüm”, **Önder**, Y. 30, S. 8786 (26 Eylül 1991), s. 2.

Parlamento

SAN, Sabri Özcan, “Macarlar’a Örnek Biz Olabilirdik”, **Parlamento**, S. 56 (Haziran 1989), s. 21.

Petek

SARIKAYA, Fatma, “Halkevleri’nin 44. Kuruluş Yıl Dönümünde: Genel Sekreter Şinasi Özdenoğlu ile Söyleşi”, **Petek**, C. 1, S. 1 (Mayıs 1976), s. 11-12.

Politika

SÜREYA, Cemal, “Günübirlik / Şiirsel Düzyazı”, **Politika**, (21 Ocak 1976), s. 6.

Sanat Çevresi

AKKURT, Bülent, “Şinasi Özdenoğlu ve Özgürlük Üzerine”, **Sanat Çevresi**, S. 171 (Ocak 1993), s. 90.

Şişe Cam

İmzasız, “Çevre Sorunu ve İstanbul”, **Şişe Cam**, S. 123 (Ocak-Şubat 1983), s. 12-13.

Türk Dili

ERDEM, Ali Naili, “Şinasi Özdenoğlu ve Uzak Şiirler”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. 1998/I, S. 558 (Haziran 1998), s. 571-573.

TAN, Nail, “Yitirdiklerimiz / Mustafa Şinasi Özdenoğlu”, **Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, C. CXVI, S. 806 (Şubat 2019), s. 111-112.

Varlık

AY, Behzat, “Şinasi Özdenoğlu”, **Varlık**, S. 839 (Ağustos 1977), s. 11-12.

7. Süreli Yayınlarda Eserleri Hakkındaki Yazılar

Teselli

İmzasız, “Kitaplar / Teselli”, **Varlık**, S. 248 (İkinciteşrin 1943), s. 159-160.

TÜZÜNKAM, Remzi Tevfik, “Tahlil ve Tenkit: Teselli”, **Çığır**, Y. 12, S. 140 (1944), s. 13-14.

U. T. , “Teselli”, **Damla**, Y. 2, S. 13 (Birinciteşrin 1943), s. 15.

İmzasız, “Yeni Kitaplar / Teselli”, **Ulus**, (13 Şubat 1944), s. 3.

[TEOMAN], Sabahattin Tahsin, “Teselli”, **Varlık**, S. 256-257 (1-15 Şubat 1944), s. 287-289.

Anaforda Dönen Adam

ADİL, Fikret, “Anaforda Dönen Adam”, **Tanin**, Y. 38, S. 4454 – 1008 (18 Haziran 1946), s. 3.

İmzasız, “Anaforda Dönen Adam”, **Tanin**, Y. 38, S. 4454 – 995 (5 Haziran 1946), s. 3.

ONAT, Muvaffak Sami, “Üç Şiir Kitabı / Anaforda Dönen Adam”, **Yenilikler**, S. 4-5 (Ağustos 1946), s. 13.

OZANSOY, Halit Fahri, “İçi, Dışı Gibi Çekici Şiir Kitabı - ‘Anaforda Dönen Adam’”, **Son Posta**, Y. 16, S. 5637 – 75 (29 Haziran 1946), s. 5/8.

ÖRİK, Nahid Sırrı, “Günün Fıkrası / Bir Şiir Kitabının Ön Sözü Vesilesiyle”, **Tanin**, Y. 38, S. 4454 – 1020 (30 Haziran 1946), s. 2.

RADO, Şevket, “Sözün Gelişi / Şiir ve Politika”, **Akşam**, Y. 28, S. 9951 (30 Haziran 1946), s. 2.

SANAL, Nihat, “Anaforda Dönen Adam Münasebetiyle”, **Boztepe**, Y. 2, S. 7 (Ocak 1947), s. 6-9.

Vatanım Benim

AŞAR, Nihat, “Kitaplar / Vatanım Benim”, **Hisar**, S. 121 (Ocak 1974), s. 24.

ERDEM, Savaş, “Sanat Edebiyat / Yazarlar ve Kitapları”, **Hürses**, S. 1048 (9 Kasım 1974), s. 2-3.

İmzasız, “Kitap Sayfası / Vatanım Benim”, **Mülkiyeliler Birliği**, S. 33 – Millî Şehit Kemal Bey Sayısı (25 Mart 1974), s. 55.

YILMAZ, M. Kemal, “Vatanım Benim”, **Barış**, Y. 51, S. 18132 (16 Şubat 1974), s. 5.

Özgürlük İçin Ölmek

AKENGİN, Yahya, “Yeni Yayınlar – Özgürlük İçin Ölmek”, **Hisar**, S. 127 (Temmuz 1974), s. 28.

ERDEM, Savaş, “Sanat Edebiyat / Yazarlar ve Kitapları”, **Hürses**, S. 1048 (9 Kasım 1974), s. 2-3.

İmzasız, “Kitap Sayfası / Özgürlük İçin Ölmek”, **Mülkiyeliler Birliği**, S. 35 (16 Eylül 1974), s. 53.

KÖRMÜKÇÜ, Ceyhun, “Evrende Kitaplar / Özgürlük İçin Ölmek”, **Evren**, Y. 2, S. 15 (Nisan 1975), s. 27.

ÖZDEN, Yekta Güngör, “ ‘Özgürlük İçin Ölmek’ ”, **Barış**, Y. 51, S. 18369 (14 Ekim 1974), s. 2.

YILDIZ, Nalan, “Kültür Sanat / Özgürlüğün Rapsodisi”, **Hürriyet**, (7 Ekim 1992), s. 2.

Memleketi Sevmek Suçu

GEÇER, İlhan, “Yeni Yayınlar / Memleketi Sevmek Suçu”, **Hisar**, S. 251 (Ağustos 1978), s. 25-26.

ÖZERDİM, Sami N., “Yinelemeler”, **İlgaz**, Y. 17, S. 204 (Eylül 1978), s. 5.

Şairler Böyle Sever

ATA, Besa, “Şiiri Yaşamak”, **Önadım**, Y. 1, S. 276 (2 Ekim 1993), s. 5.

HİRİK, Ali Coşkun, “Şairler Böyle Sever ve Şinasi Özdenoğlu”, **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3926 (4 Şubat 2010), s. 2.

HİRİK, Ali Coşkun, “Şairler Böyle Sever”, **Kuşakkaya**, Y. 45, S. 4423 (24 Eylül 2011), s. 2.

Yasaklar Cehennemi

ALDAN, Mehmet, “Kitaplar / Özdenoğlu ve Yasaklar Cehennemi”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 281 (Mart 1992), s. 31-32.

GÜNVER, Semih, “Dört Dostun Kitabı” (Aralarında Şinasi Özdenoğlu’nun Yasaklar Cehennemi adlı eseri de bulunan şiir kitapları hk.), **Milliyet**, (29 Ağustos 1991), s. 18.

KÖMÜRCÜOğLU, Sabahattin, “ ‘Yasaklar Cehennemi’ ”, **Kuşakkaya**, Y. 25, S. 1977 (10 Ocak 1992), s. 2.

SAN, Sabri Özcan, “Okunacak Bir Kitap: Yasaklar Cehennemi”, **Parlamento** S. 89 (Mart 1992), s. 26-27.

ŞENTÜRK, Ahmet Tufan, “Şinasi Özdenoğlu ve ‘Yasaklar Cehennemi’ Üstüne”, **Kemalist Ülkü**, C. 24, Y. 24, S. 284 (Haziran 1992), s. 29-30.

Özgürlük Tek Sevgilim

ÖZDEN, Yekta Güngör, “Özdenoğlu’dan Unutulmaz Şiirler”, **Kıyı**, Y. 7, S. 82 (Ocak 1993), s. 6.

ÖZMEN, Murat, “Özgürlük Tek Sevgilim”, **Kemalist Ülkü**, C. 26, Y. 26, S. 304 (Şubat 1994), s. 24.

Sımsıcak Dostluğunda Ölümün

AKBAL, Oktay, “Evet / Hayır - Ölümle, Ölülerle İç İçe!”, **Milliyet**, (24 Temmuz 1993), s. 17.

AKKURT, Bülent, “Yayın Dünyası / Gece Yayınları - Şinasi Özdenoğlu ve Şiirleri ‘Sımsıcak Dostluğunda Ölümün’ ”, **Sanat Çevresi**, S. 178 (Ağustos 1993), s. 60-61.

ATA, Besa, “Ayın Kitabı Ayın Şiiri”, **Önadım**, Y. 1, S. 223 (2 Ağustos 1993), s. 5.

ATA, Besa, “İktibas / Şinasi Özdenoğlu ve Şiirleri ‘Sımsıcak Dostluğunda Ölümün’ ”, **Önadım**, Y. 1, S. 262 (16 Eylül 1993), s. 2.

İmzasız, “Özdenoğlu’ndan Sımsıcak Dostluğunda Ölümün”, **Milliyet**, (5 Mayıs 1993), s. 16.

TUĞRUL, Sofu, “Özdenoğlu’ndan Ölümün Dostluğu Şiirleri”, **Parlamento**, S. 103 (Mayıs 1993), s. 28.

UYGUNER, Muzaffer, “ ‘Sımsıcak Dostluğunda Ölümün’ ”, **Cumhuriyet Kitap**, S. 170 (27 Mayıs 1993), s. 11.

UYGUNER, Muzaffer, “ ‘Sımsıcak Dostluğunda Ölümün’ ”, **Kemalist Ülkü**, C. ?, Y. ?, S. 298 (Ağustos 1993), s. 26-27.

YAĞCIOĞLU, Halim, “Edebiyat Dünyası / Şiirlerle Ölüm”, **Kemalist Ülkü**, C. 26, Y. 26, S. 304 (Şubat 1994), s. 13-17.

Sevdim Savaşım

İmzasız, “Özdenoğlu’nun Yeni Şiir Kitabı ‘Sevdim Savaşım’ ”, **Kuşakkaya**, Y. 29, S. 2183 (16 Şubat 1996), s. 2.

İmzasız, “Özdenoğlu’nun Yeni Şiir Kitabı: ‘Sevdim Savaşım’ ”, **Parlamento**, S. 133 (Kasım 1995), s. 27

UYGUNER, Muzaffer, “Şinasi Özdenoğlu’ndan ‘Sevdim Savaşım’ – Sevip, Savaşan Şiirler”, **Cumhuriyet Kitap**, S. 307 (4 Ocak 1996), s. 6.

Uzak Şiirler

ERDEM, Ali Naili, “Şinasi Özdenoğlu ve Uzak Şiirler”, **Kuşakkaya**, Y. 31, S. 2291 (24 Nisan 1998), s. 2.

ERDEM, Ali Naili, “Şinasi Özdenoğlu ve Uzak Şiirler”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. 1998/I, S. 558 (Haziran 1998), s. 571-573.

İmzasız, “ ‘Uzak Şiirler’ Şinasi Özdenoğlu’nun Eseri”, **Kuşakkaya**, Y. 31, S. 2293 (8 Mayıs 1998), s. 1.

İmzasız, “Yeni Yayınlar / ‘Uzak Şiirler’ ”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 4, S. 42 (Ekim 1997), s. 46.

ÖZER, Ahmet, “Uzak Şiirler”, **Yaşasın Edebiyat**, S. 5 (Mart 1998), s. 80-81.

Her Aşk Bir Titanik

GÜLER, Abdulkadir, “Şair Şinasi Özdenoğlu ve Her Aşk Bir Titanik”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3079 (27 Nisan 2007), s. 4.

ÖZER, Ahmet, “Şinasi Özdenoğlu’ndan Yeni Bir Kitap: Her Aşk Bir Titanik”, **Kuşakkaya**, Y. 37, S. 2585 (13 Şubat 2004), s. 2.

Anılar ve Portreler

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu’nun Yeni Kitabı Yayınlandı”, **Parlamento**, S. 185-186 (Mart – Nisan 2000), s. 24.

UYGUNER, Muzaffer, “Özdenoğlu’ndan Anılar Portreler”, **Cumhuriyet Kitap**, S. 535 (18 Mayıs 2000), s. 16-17.

Acısıyla Yanmak Türkiye’nin

ALDAN, Mehmet, “Şinasi Özdenoğlu’nun Yenilenen İki Eseri” (Şinasi Özdenoğlu’nun Acısıyla Yanmak Türkiye’nin ve Önce İnsan Olmak adlı kitapları hk.), **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 324 (Ekim 1995), s. 22-23.

ALDAN, Mehmet, “Şinasi Özdenoğlu’nun Yenilenen İki Eseri” (Şinasi Özdenoğlu’nun Acısıyla Yanmak Türkiye’nin ve Önce İnsan Olmak adlı kitapları hk.), **Kuşakkaya**, Y. 29, S. 2178 (19 Ocak 1996), s. 2.

GÜNVER, Semih, “Orhan Veli’ye Rubai”, **Cumhuriyet**, Y. 72, S. 25464 (28 Haziran 1995), s. 10/19.

İmzasız, “Haksızlığa Karşı Direnmek”, **Milliyet**, (22 Mayıs 1995), s. 6.

İmzasız, “Kitap Sayfası / Acısıyla Yanmak Türkiye’nin”, **Mülkiyeliler Birliği**, S. 41 - Kuruluş Özel Sayısı (1975), s. 14.

KARAÇAM, Nazif, “Bize Göre / ‘Acısıyla Yanmak Türkiye’nin’ ”, **Önadım**, Y. 1, S. 136 (17 Nisan 1993), s. 1-2.

ŞENTÜRK, Ahmet Tufan, “Şinasi Özdenoğlu ve Acısıyla Yanmak Türkiye’nin”, **Petek**, C. 1, S. 3-4 (Temmuz-Ağustos 1976), s. 11-12.

UYGUNER, Muzaffer, “Olaylar – Gerçekler - Kitaplar / Acısıyla Yanmak Türkiye’nin”, **Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi**, C. XXXIII, S. 293 (Şubat 1976), s. 117-119.

ÜSTÜN, Kemal, “Yankılar / ‘Acısıyla Yanmak Türkiye’nin’”, **Önder**, Y. 34, S. 10044 (31 Ekim 1995), s. 2.

Önce İnsan Olmak

AKBAL, Oktay, “Evet / Hayır - Gerçek ‘İnsan’ı Yaratmak”, **Cumhuriyet**, Y. 58, S. 20613 (24 Aralık 1981), s. ?.

ALDAN, Mehmet, “Şinasi Özdenoğlu’nun Yenilenen İki Eseri” (Şinasi Özdenoğlu’nun Acısıyla Yanmak Türkiye’nin ve Önce İnsan Olmak adlı kitapları hk.), **Kemalist Ülkü**, C. 28, Y. 28, S. 324 (Ekim 1995), s. 22-23.

ALDAN, Mehmet, “Şinasi Özdenoğlu’nun Yenilenen İki Eseri” (Şinasi Özdenoğlu’nun Acısıyla Yanmak Türkiye’nin ve Önce İnsan Olmak adlı kitapları hk.), **Kuşakkaya**, Y. 29, S. 2178 (19 Ocak 1996), s. 2.

HÜNALP, Ayhan, “Yeni Yayınlar”, **Şişe Cam**, Y. 22, S. 117 (Ocak-Şubat 1982), s. 24.

ÖZMEN, Murat, “Önce İnsan Olmak”, **İstikbal**, S. 9775 (12 Şubat 1982), s. 2.

ÖZMEN, Murat, “Önce İnsan Olmak”, **İstikbal**, S. 9776 (13 Şubat 1982), s. 2.

TUĞLU, Turan, “Önce İnsan Olmak”, **Kuşakkaya**, Y. 33, S. 2388 (31 Mart 2000), s. 1/6.

TUĞLU, Turan, “Önce İnsan Olmak”, **Kuşakkaya**, Y. 42, S. 3722 (5 Haziran 2009), s. 1/4.

YILMAZ, M. Kemal, “Önce İnsan Olmak”, **Kemalist Ülkü**, C. ?, Y. ?, S. 187 (Mayıs 1984), s. 29-31.

Suskunlar Ülkesi

AKBAL, Oktay, “Evet/Hayır - Suskun Bir Toplum...”, **Cumhuriyet**, Y. 65, S. 23126 (9 Ocak 1989), s. 2.

KÖMÜRCÜOĞLU, Sabahattin, “ ‘Suskunlar Ülkesi’ ”, **Kuşakkaya**, Y. 22, S. 1827 (13 Ocak 1989), s. 2.

KÖMÜRCÜOĞLU, Sabahattin, “ ‘Suskunlar Ülkesi’ ”, **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 3050 (24 Mart 2007), s. 2.

KURUCU, Nazif, “Özdenoğlu’nun ‘Suskunlar Ülkesi’ ”, **Parlamento**, S. 52 (Şubat 1989), s. 25.

ÖZDEN, Yekta Güngör, “Ölü Toprağı...”, **Cumhuriyet**, Y. 65, S. 23147 (30 Ocak 1989), s. 2.

SAN, Sabri Özcan, “Suskunlar Ülkesi”, **Kuşakkaya**, Y. 22, S. 1834 (3 Mart 1989), s. 2.

8. Süreli Yayınlarda Şair Hakkında Duyuru ve Haber

Atatürkçü Düşünce

İmzasız, “Ankara’nın ‘Başkent’ Oluşunun Yıl Dönümü”, **Atatürkçü Düşünce**, Y. 4, S. 42 (Ekim 1997), s. 36.

Cumhuriyet

İmzasız, “CHP’nin Bugün Yapacağı Büyük Toplantı”, (CHP Ankara Merkez ilçe idare heyetinin yapacağı toplantıda konuşmacılar arasında Şinasi Özdenoğlu’nun da yer alacağını bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 31, S. 11338 (19 Şubat 1956), s. 1/5.

İmzasız, “Teşkilat Tenkid Ediyor”, (Cebeci CHP ilçe kongresinde Şinasi Özdenoğlu’nun başkanlığı kazandığına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 35, S. 12726 (28 Aralık 1959), s. 1/5.

İmzasız, “Dün Mecliste Yeni Anayasanın Müzakeresine Devam Edildi” (Özdenoğlu’nun Zulme Karşı Direnme Hakkının anayasaya madde olarak konmasını istediğine dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 37, S. 13167 (1 Nisan 1961), s. 1/5.

İmzasız, “Gülele Meselesini HP Ele Alacak”, (Şinasi Özdenoğlu’nun CHP’nin Altındağ ilçe kongresinde konuşan hatipler arasında olduğunu bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 38, S. 13218 (22 Mayıs 1961), s. 1/5.

İmzasız, “CHP Adayları”, (Şinasi Özdenoğlu’nun da aralarında bulunduğu 21 milletvekili adayının adlarının yer aldığı haber), **Cumhuriyet**, Y. 38, S. 13327 (11 Eylül 1961), s. 1/5.

İmzasız, “Aday Adayı Listeleri Seçim Kuruluna Verildi”, (Seçim Kuruluna verilen aday adayı listelerinde Şinasi Özdenoğlu’nun da CHP’den yer aldığını bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 42, S. 14979 (15 Nisan 1966), s. 1/7.

İmzasız, “CHP Ortak Grubunda Orman Affı Tartışıldı” (Orman suçlarının affı için anayasa değişikliği görüşmelerinde Şinasi Özdenoğlu’nun affın aleyhindeki konuşmasına yer verilen haber), **Cumhuriyet**, Y. 46, S. 16292 (3 Aralık 1969), s. 1/7.

İmzasız, “Dünya Şampiyonasında Aldığımız Kötü Sonuçlar Üzerine Güreş Konusunda Meclis’e Sözlü Soru Önergesi Verildi” (Özdenoğlu’nun şampiyonada alınan kötü sonuçlar üzerine Meclis’te Gençlik ve Spor Bakanı

İsmet Sezgin'in cevaplamaı kaydıyla verdiği sözlü soru önergesine dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 47, S. 16510 (14 Temmuz 1970), s. 8.

İmzasız, "Sağlık Personeli Haklar Verilmezse DireniŖe Gececek" (Devlet Memurları kanununun yetersizliğinden Ŗikâyetçi olan sağlık alıŖanlarına Özdenoğlu'nun destek verdiğini bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 47, S. 16649 (30 Kasım 1970), s. 1.

İmzasız, "Parlamentar Sayısının Azaltılması İçin Tadil Teklifi Hazırlandı" (Ŗinasi Özdenoğlu'nun, parlamenter sayısının azaltılması için Anayasanın 67 ve 70. maddelerinin deđiŖtirilmesi için verdiği önergeye dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 48, S. 16891 (14 Ağustos 1971), s. 1/7.

İmzasız, "Ankara'da Sürekli Oturanların 1976'dan Sonra Kansere Olacağı İddia Edildi", (Özdenoğlu'nun Ankara'daki hava kirliliği sebebiyle BaŖbakan Nihat Erim'e verdiği "Zehirli Havamız" baŖlığını taşıyan muhtıradan kesitlere yer verilen haber), **Cumhuriyet**, Y. 48, S. 16987 (18 Kasım 1971), s. 7.

İmzasız, "Seçime CHP'den Katılmak İsteyen Senatör Adayları Belli Olmaya BaŖladı", (Ŗinasi Özdenoğlu'nun CHP'de Senato seçimlerine katılacak adaylar arasında da yer aldığına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 52, S. 18312 (23 Temmuz 1975), s. 5.

İmzasız, "Atatürkçü Düşünce ve Eylemin Sesi – Halkevleri" (Yazın kadrosunda Ŗinasi Özdenoğlu'nun da bulunduğu Halkevleri dergisinin yeni çıkacak sayısı hakkındaki haber), **Cumhuriyet**, Y. 52, S. 18472 (4 Ocak 1976), s. 7.

İLERİ, Selim, "Antolojiler", (YaŖar Nabi Nayır tarafından hazırlanan "Cumhuriyet'ten Bugüne Kadar Yeni Türk Ŗiiri Antolojisinin içerisinde Ŗinasi Özdenoğlu'na da yer verildiğine dair yazı), **Cumhuriyet**, Y. 74, S. 26231 (1 Ağustos 1977), s. 12.

İmzasız, "Halkçı Parti Örgütlenme" (Halkçı Parti'den Ŗinasi Özdenoğlu'nun da aralarında bulunduğu bazı isimlerin veto edildiğine dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 60, S. 21190 (25 Ağustos 1983), s.6-7.

İmzasız, “ ‘Muskiki ve Nota’ Dergisi” (Musiki ve Nota dergisinin 1984 Şubat sayısının yazın kadrosunda Şinasi Özdenoğlu’nun da yer aldığını bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 60, S. 21361 (15 Şubat 1984), s.4.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu, Kitaplarını İmzalıyor”, (Şinasi Özdenoğlu’nun 14 Nisan Cumartesi günü Kadıköy’de bulunan Gençlik Kitabevi’nde kitaplarını imzalayacağını bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 60, S. 21419 (13 Nisan 1984), s. 4.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu” (Şinasi Özdenoğlu’nun kitaplarını Kadıköy Gençlik Kitabevi Fuarı’nda imzalayacağına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21711 (4 Şubat 1985), s. 4.

İmzasız, “Kadıköy’de İmza Günleri”, (Kadıköy Gençlik Kitabevi’nde 8 Şubat Cuma günü I. İndirimli Kitap Fuarı kapsamında düzenlenecek olan imza gününde Şinasi Özdenoğlu’nun da bulunacağına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 61, S. 21716 (9 Şubat 1985), s. 4.

İmzasız, “Vetolarla Başladı İstifalarla Bitti” (Şinasi Özdenoğlu’nun kurucularından olduğu Halkçı Parti’den veto edilenlerden biri olduğuna dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 62, S. 21977 (2 Kasım 1985), s. 7.

İmzasız, “Türk Parlamenterler Birliği Genel Başkanlığı’ndan”, (Şinasi Özdenoğlu’nun Türk Parlamenterler Birliği’nin 1987 yılında düzenlemiş olduğu kompozisyon yarışmasında jüri olarak yer aldığını bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 63, S. 22444 (17 Şubat 1987), s. 8.

İmzasız, “Türk-Yunan İlişkileri” (Türk Parlamenterler Birliği Başkanı Özdenoğlu’nun Türk-Yunan İlişkilerinde Güncel Sorunlar panelini yöneteceğine dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 63, S. 22518 (2 Mayıs 1987), s. 14.

İmzasız, “2. İstanbul Kitap Şenliği – Panel Programı / 3-12 Nisan” (11 Nisan 1987 Cumartesi günü Şinasi Özdenoğlu’nun da aralarında bulunduğu bazı şair ve yazarların panel programına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 63, S. 22487 (1 Nisan 1987), s. 11.

İmzasız, “Şiir Okuma Günü”, (16 Haziran Salı günü Kadıköy Aziz Berker Halk Kütüphanesi Müdürlüğü tarafından düzenlenecek olan şiir okuma gününde Şinasi Özdenoğlu’nun da şiir okuyanlar arasında yer aldığını bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 64, S. 22558 (13 Haziran 1987), s. 4.

İmzasız, “TÜYAP’ta Bugün”, (Şinasi Özdenoğlu’nun İstanbul TÜYAP kitap fuarında gerçekleşecek olan imza gününe katılacağına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 65, S. 23067 (11 Kasım 1988), s. 4.

İmzasız, “Şiir ve İmza Günü” (Şemsipaşa Halk Kütüphanesi’nde 15 Mart Cumartesi günü düzenlenecek olan imza gününe Şinasi Özdenoğlu’nun da katılacağına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 65, S. 23215 (8 Nisan 1989), s. 4.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu” (Şinasi Özdenoğlu’nun “Seninle Bir Yılbaşı” adlı öykü kitabını Tüyap’ta imzalayacağına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 66, S. 23421 (5 Kasım 1989), s. 9.

İmzasız, “Evren’e ‘Hodri Meydan’ ” (Özdenoğlu’nun dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren’e kendisinin de mağdur olduğu veto davasıyla ilgili sorduğu soruyu içeren haber), **Cumhuriyet**, Y. 67, S. 23602 (7 Mayıs 1990), s. 7.

İmzasız, “Fuarda Bugün”, (Şinasi Özdenoğlu’nun İstanbul TÜYAP kitap fuarında gerçekleşecek olan imza gününe katılacağına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 67, S. 23786 (10 Kasım 1990), s. 9.

İmzasız, “Başkent Ödülleri” (Özdenoğlu’nun Ankara Büyükşehir Belediyesince her yıl verilen Başkent Ödülü’nü kazandığını belirten haber), **Cumhuriyet**, Y. 67, S. 23602 (10 Ekim 1992), s. 7.

İmzasız, “Özdenoğlu Şiir Yarışması” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından düzenlenen yarışmada yapılan başvuruların değerlendirmeye alındığına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 72, S. 25554 (24 Eylül 1995), s. 15.

İmzasız, “ ‘Özdenoğlu Şiir Yarışması’ Sonuçlandı”, **Cumhuriyet**, Y. 72, S. 25590 (30 Ekim 1995), s. 15.

İmzasız, “Özdenoğlu Yarışması”, (Mülkiyeliler Birliği Vakfında Özdenoğlu adına düzenlenen yarışmanın söz konusu yılda deneme türü için yapılacağını duyuran haber), **Cumhuriyet**, Y. 72, S. 25760 (17 Nisan 1996), s. 20.

İmzasız, “Bostancı’da Şiir Günü” (Şinasi Özdenoğlu’nun da aralarında bulunduğu birkaç şairin katılacağı Hatay Restoran’da düzenlenecek şiir toplantısına dair haber), **Cumhuriyet**, Y. 78, S. 27754 (2 Ekim 2001), s. 15.

İmzasız, “İmza Günü / Şinasi Özdenoğlu”, (Şinasi Özdenoğlu’nun 18 Mayıs 2002’de Ümraniye Cem Kitabevi’nde imza gününe katılacağını bildiren haber), **Cumhuriyet**, Y. 79, S. 27982 (18 Mayıs 2002), s. 2.

ONARAN, Mustafa Şerif, “Geçen Yılın Şiirlerine Nasıl Bakılmalı?” (Şinasi Özdenoğlu’nun Kültür Bakanlığınca yayımlanacak antolojide kendisinin yer almadığı öğrenince yaptığı itiraz üzerine antolojinin yayımının iptal edildiğini bildiren yazı), **Cumhuriyet Kitap**, S. 846 (4 Mayıs 2006), s. 26.

Çağrı

İmzasız, “İz Bırakanlar: Özdenoğlu’nun 50. Sanat Yılı Etkinlikleri Sürüyor” (Haber), **Çağrı**, Y. 38, S. 409 (Aralık 1993), s. 2.

Damar

İmzasız, “Mülkiyeliler Birliği Genel Başkanlığı – Özdenoğlu Deneme Ödülü” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından şair adına düzenlenen deneme yarışmasının duyurusu), **Damar**, C. 6, Y. 6, S. 62 (Mayıs 1996), s. 19.

Kemalist Ülkü

K. Ü. , “Şinasi Özdenoğlu Ödüllendirildi” (Başkent Onur Ödülü’nün duyurusu), **Kemalist Ülkü**, C. 25, Y. 25, S. 290 (Aralık 1992), s. 7.

Kıyı

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Duyuru), **Kıyı**, Y. 10, S. 110 (Mayıs 1995), s. 29.

İmzasız, “Özdenoğlu Şiir Yarışması Sonuçlandı” (Duyuru), **Kıyı**, Y. 10, S. 117 (Aralık 1995), s. 32.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Duyuru), **Kıyı**, Y. 13, S. 147 (Haziran 1998), s. 32.

İmzasız, “Kıyı’dan / Haldun Taner Öykü Ödülleri”, **Kıyı**, Y. 13, S. 148 (Temmuz 1998), s. 2.

İmzasız, “Kıyı’dan / Özdenoğlu Deneme Yarışması” (Bazı Ödüller ve yarışmalarla ilgili haberler hk. Mülkiye Vakfı tarafından düzenlenen Şinasi Özdenoğlu Deneme Yarışması’nın sonuçları hk.), **Kıyı**, Y. 14, S. 166 (Ocak 2000), s. 2.

İmzasız, “Kıyı’dan / Şinasi Özdenoğlu ve Şiir Sanatı” (Duyuru), **Kıyı**, Y. 14, S. 166 (Ocak 2000), s. 2.

Kuşakkaya

İmzasız, “Özdenoğlu Ankara’da 3. Sırayı Aldı” (Tebrik), **Kuşakkaya**, Y.3, S. 227 (2 Eylül 1969), s. 1.

İmzasız, “Özdemir ve Özdenoğlu’nun Şiirleri” (Duyuru), **Kuşakkaya**, Y. 12, S. 1183 (2 Mart 1979), s. 1.

İmzasız, “Beş Atatürk Marşı Güfte Yazarı İçinde Özdenoğlu’da Var” (Duyuru), **Kuşakkaya**, Y. 14, S. 1392 (27 Mart 1981), s. 1.

İmzasız, “Kasım Çiçekleri Çıktı” (Sabahattin Kömürcüoğlu’nun ikinci şiir kitabına Özdenoğlu’nun ön söz yazdığını bildiren duyuru), **Kuşakkaya**, Y. 19, S. 1682 (7 Mart 1986), s. 3.

İmzasız, “Özdenoğlu Başsağlığı Diledi” (Şinasi Özdenoğlu’nun Turan Tuğlu’nun yeğeni Basri Tuğlu’nun ölümü üzerine baş sağlığı dileği), **Kuşakkaya**, Y. 21, S. 1771 (4 Aralık 1987), s. 1.

- İmzasız, “Özdenoğlu’ndan Başsağlığı Dileği” (Şinasi Özdenoğlu’nun akrabası Ahmet Karaman’ın ölümü üzerine başsağlığı dileği), **Kuşakkaya**, Y. 25, S. 1954 (2 Ağustos 1991), s. 1.
- İmzasız, “Özdenoğlu’na ‘Başkent Onur Ödülü’ Verildi” (Ödül törenini bildiren haber yazısı), **Kuşakkaya**, Y. 26, S. 2016 (23 Ekim 1992), s. 1/4.
- İmzasız, “Özdenoğlu’nun 50. Sanat Yılı Kutlanıyor” (Özdenoğlu’nun 50. Sanat Yılı Münasebetiyle), **Kuşakkaya**, Y. 27, S. 2070 (19 Kasım 1993), s. 1/4.
- İmzasız, “Mülkiyeler Birliği Genel Başkanlığı Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Şiir yarışması duyurusu), **Kuşakkaya**, Y. 28, S. 2143 (5 Mayıs 1995), s. 3.
- İmzasız, “Başsağlığı Dilekleri: Sayın Turan Tuğlu Kuşakkaya Gazetesi – Gümüşhane” (Şinasi Özdenoğlu’nun Gümüşhane Baro Başkanı Ali Günday’ın ölümü üzerine başsağlığı dileği), **Kuşakkaya**, Y. 29, S. 2154 (28 Temmuz 1995), s. 6.
- İmzasız, “Özdenoğlu Şiir Ödülleri Törenle Verildi” (Şiir Ödülleri Töreni hk.), **Kuşakkaya**, Y. 29, S. 2175 (22 Aralık 1995), s. 1.
- İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Deneme Ödülü” (Deneme Yarışması duyurusu), **Kuşakkaya**, Y. 29, S. 2198 (14 Haziran 1996), s. 3.
- İmzasız, “Özdenoğlu Şehrimizde” (Şinasi Özdenoğlu’nun Gümüşhane’ye gelişi hk.), **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2210 (6 Eylül 1996), s. 1.
- İmzasız, “Özdenoğlu’nun Trabzon’daki Sohbet Toplantısı” (Şinasi Özdenoğlu’nun Trabzon’da Kıyı Dergisi ve Gümüşhaneliler Derneğini ziyareti hk.), **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2211 (13 Eylül 1996), s. 1/6.
- İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Çevre Ödülü” (Şair adına düzenlenen çevre yarışması hk.), **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2241 (18 Nisan 1997), s. 1.
- İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Çevre Ödülü” (Şair adına düzenlenen çevre yarışmasının katılım şartları hk.), **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2243 (9 Mayıs 1997), s. 3.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Konferans Verecek” (Şairin Atatürkçü Düşünce Derneği'nin daveti üzerine vereceği konferansın duyurusu), **Kuşakkaya**, Y. 30, S. 2255 (1 Ağustos 1997), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu Konferans Verecek” (Şairin İl Kültür Merkezi'nde vereceği konferansın duyurusu), **Kuşakkaya**, Y. 31, S. 2259 (29 Ağustos 1997), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu İlgiyle İzlendi” (Şairin İl Kültür Merkezi'nde verdiği konferansla ilgili haber), **Kuşakkaya**, Y. 31, S. 2561 (12 Eylül 1997), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu'nun Yeni Yıl Mesajı” (Şinasi Özdenoğlu'nun 1998 yılı için tebrik mesajı), **Kuşakkaya**, Y. 31, S. 2279 (9 Ocak 1998), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu'ndan Mektup” (Şinasi Özdenoğlu'nun Turan Tuğlu'ya göndermiş olduğu mektup), **Kuşakkaya**, Y. 31, S. 2292 (1 Mayıs 1998), s. 1/6.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından şair adına her yıl düzenlenen şiir yarışmasının duyurusu), **Kuşakkaya**, Y. 31, S. 2296 (29 Mayıs 1998), s. 1.

İmzasız, “Mülkiyeliler Birliği Vakfı Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından şair adına her yıl düzenlenen şiir yarışmasının katılım şartları hk.), **Kuşakkaya**, Y. 32, S. 2300 (26 Haziran 1998), s. 4.

İmzasız, “Özdenoğlu Bir Başarıya Daha İmza Attı” (Şairin 75. Yıl Cumhuriyet Marşı adlı şiiri hk.), **Kuşakkaya**, Y. 32, S. 2331 (5 Şubat 1999), s. 1.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Adına Ödüllü Yarışma” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından şair adına her yıl düzenlenen şiir yarışmasının duyurusu), **Kuşakkaya**, Y. 32, S. 2348 (11 Haziran 1999), s. 1.

KAZANCI, Ömer, “Özdenoğlu'nun Eserleri Üzerine Ankara'da Panel Düzenlendi”, (Özdenoğlu'nun eserleri üzerine düzenlenmiş olan panel hk.), **Kuşakkaya**, Y. 33, S. 2373 (3 Aralık 1999), s. 1/6.

İmzasız, “Eski Konaklar” (Özdenoğlu ailesinin konağı hk.), **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2409 (25 Ağustos 2000), s. 1.

İmzasız, “Kültür Bakanlığı Yayınları Arasında Özdenoğlu İçin Yeni Bir Eser” (Ahmet Özer ve Muzaffer Uyguner’in Özdenoğlu hakkında yazmış oldukları kitap üzerine), **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2413 (22 Eylül 2000), s. 1/6.

İmzasız, “Özdenoğlu’ndan Başsağlığı Dileği” (Şairin Neşet Tuğlu’nun ölümü üzerine başsağlığı dileği), **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2439 (6 Nisan 2001), s. 1.

İmzasız, “Mülkiyeliler Birliği Vakfı 2001 Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından şair adına her yıl düzenlenen şiir yarışmasının katılım şartları hk.), **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2449 (15 Haziran 2001), s. 3.

İmzasız, “Mülkiyeliler Birliği Vakfı 2001 Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından şair adına her yıl düzenlenen şiir yarışmasının katılım şartları hk.), **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2450 (22 Haziran 2001), s. 3.

İmzasız, “Mülkiyeliler Birliği Vakfı 2001 Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından şair adına her yıl düzenlenen şiir yarışmasının katılım şartları hk.), **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2451 (29 Haziran 2001), s. 5.

İmzasız, “Mülkiyeliler Birliği Vakfı 2001 Şinasi Özdenoğlu Şiir Ödülü” (Mülkiyeliler Birliği Vakfı tarafından şair adına her yıl düzenlenen şiir yarışmasının katılım şartları hk.), **Kuşakkaya**, Y. 34, S. 2452 (6 Temmuz 2001), s. 3.

İmzasız, “Özdenoğlu’nun Kutlama Mesajı”, (Şairin Zafer Bayramı ve Kuşburnu - Pestil şenliği için hemşehrilerine mesajı), **Kuşakkaya**, Y. 35, S. 2460 (31 Ağustos 2001), s. 1.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu’nun Yeni Yıl Mesajı” (Şairin yeni yıl için tebrik mesajı), **Kuşakkaya**, Y. 36, S. 2528 (3 Ocak 2003), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu’nun Hoşgeldiniz Mesajı” (Şairin Gümüşhane’ye yeni atanan Vali Hasan Basri Güzeloğlu’na tebrik ve hoş geldiniz dilekleri), **Kuşakkaya**, Y. 36, S. 2537 (14 Mart 2003), s. 1.

İmzasız, “Şiirin ve Edebiyatın Doruklarında Bir Düşün ve Sanat Adamı: Şinasi Özdenoğlu” (Özdenoğlu’nun yeni şiir kitabı Her Aşk Bir Titanik’te yer alan şiirlere ilerleyen sayılarda yer verileceğini bildiren haber), **Kuşakkaya**, Y. 37, S. 2576 (12 Aralık 2003), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu, Konaklarını Karşılıksız Bağış Yaptığını Açıkladı” (Özdenoğlu ailesine ait konağın Gümüşhane Valiliğine devredildiğini bildiren haber), **Kuşakkaya**, Y. 37, S. 2590 (26 Mart 2004), s. 1/6.

T. T. , “Şinasi Özdenoğlu’nun Teşekkürü” (Şairin eşi Perihan Özdenoğlu’nun geçirmiş olduğu bir ameliyat üzerine geçmiş olsun dileklerinde bulunanlara gazete aracılığıyla teşekkürü), **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2603 (25 Haziran 2004), s. 1.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu Kültür ve Sanat Evi Törenle Açıldı” (Özdenoğlu konağının bir kültür sanat evine dönüştürüldüğünü bildiren haber), **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2606 (16 Temmuz 2004), s. 1/8.

İmzasız, “Özdenoğlu’nun Başsağlığı Mesajı” (Şairin arkadaşı Talat Mısırlıoğlu’nun ölümü üzerine başsağlığı dileği), **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2606 (16 Temmuz 2004), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu ve Özer Gelecek Sayıda Gazetemizde” (Şinasi Özdenoğlu’nun bir mektubunun ve 30 Ağustos şiirinin bir sonraki sayıda yayınlanacağını bildiren haber), **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2611 (20 Ağustos 2004), s. 1.

İmzasız, “Şinasi Özdenoğlu ve Özdenoğlu Ailesinin Büyük Acısı” (Gazetenin şairin eşinin vefatı için başsağlığı dileği), **Kuşakkaya**, Y. 38, S. 2614 (10 Eylül 2004), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu’ndan Başsağlığı Dileği” (Şairin, Turan Tuğlu’nun yakın akrabası Muzaffer Tuğlu’nun ölümü üzerine başsağlığı dileği), **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2678 (16 Aralık 2005), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu’nun Tebriği” (Şairin, yeni yıl tebrik mesajı), **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2683 (7 Ocak 2006), s. 1.

İmzasız, “Özdenoğlu Konağı Yeniden Hizmete Girdi” (Konağın tekrar ziyaret açıldığını bildiren haber), **Kuşakkaya**, Y. 39, S. 2786 (12 Mayıs 2006), s. 1.

İmzasız, “Kuşakkaya şiir Akşamları Özdenoğlu Konağı’nda Yapıldı” (13. Kuşburnu - Pestil şenliği sebebiyle dzenlenen şiir dinletisini bildiren haber), **Kuşakkaya**, Y. 40, S. 2854 (31 Temmuz 2006), s. 2.

İmzasız, “şinasi Özdenoğlu Geliyor” (şinasi Özdenoğlu’nun Gümüşhane Değerlerini Tanıyor adlı etkinlik kapsamında Gümüşhane’ye geleceğini bildiren haber), **Kuşakkaya**, Y. 41, S. 3431 (19 Haziran 2008), s. 1/3.

İmzasız, “şiir Dinletisinde Özdenoğlu ve Özdemir Bir Farklılıktı” (16. Uluslararası Gümüşhane Kuşburnu-Pestil, Kùltür ve Turizm şenlikleri’ne katılan iki şair hk.), **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3767 (28 Temmuz 2009), s. 1/5.

İmzasız, “11. Nùzhet Erman şiir Ödùlü Özdenoğlu’na Verildi” (11. Nùzhet Erman şiir ödùlünün şair şinasi Özdenoğlu’na verildiğine dair haber yazısı), **Kuşakkaya**, Y. 43, S. 3860 (16 Kasım 2009), s. 1.

Milliyet

PULUR, Hasan, “Özdenoğlu Duman Yüzünden Kaçacak” (Özdenoğlu’nun Ankara’daki hava kirliliğiyle mücadelesini konu edinen haber), **Milliyet**, (23 Kasım 1970), s. 7.

İmzasız, “Özdenoğlu: ‘50. Yılda Hesap Vermeliyiz’ Dedi”, **Milliyet**, (18 Aralık 1972), s. 1/11.

İmzasız, “şair Politikacılar şiiri Tartıştılar”, **Milliyet**, (2 Ocak 1976), s. 1.

İmzasız, “şair Politikacılar şiir Konusunda Tartıştılar” (Özdenoğlu’nun konuşmacı olarak katıldığı ‘Politikacı şairler’ konulu açık oturuma dair haber), **Milliyet**, (1 şubat 1976), s. 2.

İmzasız, “Anadolu Bankasından Duyuru...” (şinasi Özdenoğlu’nun jürisinde bulunduğu 1979 Çocuk Yılı dolayısıyla dzenlenen Anadolu konulu şiir yarışması hk.), **Milliyet**, (29 Aralık 1979), s. 8.

- İmzasız, “Ali Naci Karacan Armağanı”, **Milliyet**, (7 Temmuz 1981), s. 1.
- İmzasız, “Düşünenlerin Forumu – Ankara’nın Çözüm Bekleyen Dramı: Hava Kirliliği” (Özdenoğlu’nun da konuşmacı olarak katıldığı forumdaki konuşmaların yer aldığı haber), **Milliyet**, (21 Mart 1982), s. 2.
- İmzasız, “Özdenoğlu’nun Bir Hikâyesi TV Filmi Yapılıyor” (Özdenoğlu’nun Unutulmaz Bir Yılbaşı adlı hikâyesinin Ankara’da film olarak çekileceğine dair bir haber), **Milliyet**, (5 Ocak 1983), s. 10.
- İmzasız, “Laiklik Yarışması” (Şefik Soyer adına düzenlenen yarışmada Özdenoğlu’nun jüride yer aldığını gösteren haber), **Milliyet**, (22 Ekim 1986), s. 3.
- İmzasız, “Vefat ve Başsağlığı” (Hayrettin Hanağası adlı bir milletvekilinin şairin annesi Asiye Hanım’ın vefatı sebebiyle taziye mesajı), **Milliyet**, (19 Haziran 1988), s. 12.
- İmzasız, “Özdenoğlu’nun Önerisi” (Özdenoğlu’nun çevreci şiir akımının başlatılması önerisinde bulunduğu dair haber), **Milliyet**, (5 Haziran 1992), s. 21.
- İmzasız, “1992 Milliyet Ödülleri Belirleniyor”, **Milliyet**, (26 Nisan 1993), s. 12.
- İmzasız, “1992 Milliyet Ödülleri Belirleniyor”, **Milliyet**, (27 Nisan 1993), s. 12.
- İmzasız, “Özdenoğlu’nun 50. Sanat Yılı”, **Milliyet**, (7 Mayıs 1994), s. 20.
- İmzasız, “Milliyet Ödülleri Yarışması Sonuçlandı” (Özdenoğlu’nun jüride yer aldığı gösteren haber), **Milliyet**, (2 Mayıs 1995), s. 12.
- İmzasız, “Özdenoğlu Ödülü” (Mülkiyeliler Birliği Vakfınca şair adına düzenlenen yarışmanın detayları hk.), **Milliyet**, (14 Mayıs 1997), s. 33.
- İmzasız, “Haldun Taner Ödülü” (Özdenoğlu’nun jüride yer aldığını gösteren haber), **Milliyet**, (6 Ağustos 1997), s. 12.

Parlamento

İmzasız, “Evren: Çalışmalarınızı Destekleyeceğiz” (8 Haziran 1984’te Şinasi Özdenoğlu’nun da aralarında bulunduğu heyetin Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından kabul edildiğine dair haber), **Parlamento**, S. 1 (29 Ekim 1984), s. 5.

İmzasız, “1961 Kurucu Meclisi’nin 24. Kuruluş Yıl Dönümü Kutlandı” (1961 Kurucu Meclisi’nin 24. Kuruluş Yıl Dönümünde Şinasi Özdenoğlu’nun Türk Parlamenterler Birliği’ne dair bilgi verdiğini ifade eden haber), **Parlamento**, S. 4 (Şubat 1985), s. 7.

İmzasız, “Türk Parlamenterler Birliği’nin Basınla Sohbet Kokteyli” (Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliği’nin basın mensuplarıyla yaptığı kokteylin ayrıntılarını içeren haber ve Şinasi Özdenoğlu’nun konuşması), **Parlamento**, S. 5 (Mart 1985), s. 6-7.

İmzasız, “28 Şubat günü Birlik Genel Merkezinde Önemli Bir Konuşumuz Vardı: KENAN EVREN” (Cumhurbaşkanı Kenan Evren’in Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliği’ni ziyaretini konu alan haber), **Parlamento**, S. 17 (Mart 1986), s. ?.

İmzasız, “Necmettin Karaduman’ın Birliğimizi Ziyareti” (TBMM Başkanı Necmettin Karaduman’ın Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliği’ni ziyaretini konu alan haber), **Parlamento**, S. 17 (Mart 1986), s. 3-4.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, “Anadolu Klubündeki Sempozyum Büyük İlgiyle İzlendi - Karaduman: ‘Türk Parlamenterler Birliği Güzel Bir Geleneği Kurma Yolunda’ ” (Türk Parlamenter Birliği’nin düzenlediği ve Şinasi Özdenoğlu’nun yönettiği “Siyasi Coğrafyasının Türkiye’ye Tanımış Olduğu Avantajlardan Dış Politika Uygulamalarında Türkiye’nin Bugüne Kadar Ne Ölçüde Yararlandığı ve İzlenecek Politika Stratejilerinde Bir Değişiklik Gerekip Gerekmeyeceği” konulu Sempozyuma dair haber), **Parlamento**, S. 17 (Mart 1986), s. 8-10.

İmzasız, “Başbakan Turgut Özal Birliğimizi Ziyaret Etti” (Başbakan Turgut Özal’ın 27 Haziran Salı günü Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliği’ni ziyaretini konu alan haber), **Parlamento**, S. 20 (Haziran 1986), s. 3.

İmzasız, “Cumhurbaşkanı Kenan Evren Birliğin Başkanlık Divanı Üyelerini Kabul Etti” (Cumhurbaşkanı Kenan Evren’in Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliği’ni Çankaya’ya davetinden haber), **Parlamento**, S. 21 (Temmuz 1986), s. 2.

İmzasız, “Özdenoğlu, Birliğin İstanbul Şubesini Ziyaret Etti” (Cumhurbaşkanı Kenan Evren’in Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliği’ni Çankaya’ya davetinden haber), **Parlamento**, S. 21 (Temmuz 1986), s. 3.

İmzasız, “Kokteyl Neşeli Geçti” (Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliğinin 10. Kuruluş yıl dönümünde verilen kokteylin haberi), **Parlamento**, S. 26 (Aralık 1986), s. 4.

İmzasız, “Türk Parlamenterler Birliği Heyetinin Almanya Ziyareti Yankıları Sürüyor” (Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliğinin Federal Almanya’ya yaptıkları ziyaretin haberi), **Parlamento**, S. 26 (Aralık 1986), s. 27.

İmzasız, “F. Almaya Eski Parlamenterlerinden 4 Kişilik Bir Heyet Türkiye’ye Geliyor” (Şinasi Özdenoğlu’nun yönetici kadrosunda bulunduğu Türk Parlamenterler Birliğine Federal Almanya’nın Eski Parlamenterlerinden oluşan heyetin ziyaretine dair haber), **Parlamento**, S. 29 (Mart 1987), s. 2.

İmzasız, “Ş. Özdenoğlu Genel Yönetim Kurulundan İstifa Etti” (Şinasi Özdenoğlu’nun 1984-1988 yılları arasında Türk Parlamenterler Birliğindeki görevinden istifa ettiğine dair haber), **Parlamento**, S. 52 (Şubat 1989), s. 3.

Yeni Adam

İmzasız, “Yeni Adam Fikir Müsabakası Neticelendi”, **Yeni Adam**, S. 367 (8 İkkânun 1942), s. 8-9.

9. Kitapları

ÖZDEN, Şinasi, **Teselli**, Alâeddin Kırıl Matbaası, Ankara 1943.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Anaforda Dönen Adam**, Üniversite Matbaası, İstanbul 1946.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1949.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Vatanım Benim**, Eroğlu Yayınevi, Ankara 1973.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Özgürlük İçin Ölmek**, Eroğlu Yayınevi, Ankara 1974.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Acısıyla Yanmak Türkiye'nin**, Eroğlu Yayınevi, Ankara 1975. / Ümit Yayıncılık (2. Baskı), Ankara 1995.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Memleketi Sevmek Suçu**, Eroğlu Yayınevi, Ankara 1978.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Şairler Böyle Sever**, Grafik Stüdyo – S, Ankara, 1986. / Ümit Yayıncılık (2. Baskı), Ankara 2001.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Önce İnsan Olmak**, Akın Yayınları, Ankara 1981. / Dost Yayın Dağıtım (2. Baskı), Ankara 1990 / Ümit Yayıncılık (3. Baskı), Ankara 1995.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Susunlar Ülkesi**, Dost Yayın Dağıtım, Ankara 1988.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Seninle Bir Yılbaşı**, Dost Yayın Dağıtım, Ankara, 1989. / Dost Yayın Dağıtım, (2. Baskı), Ankara 1990.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Yasaklar Cehennemi**, Dost Yayın Dağıtım, Ankara 1991.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Özgürlük Tek Sevgilim**, Dost Yayın Dağıtım, Ankara 1992.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Sımsıcak Dostluğunda Ölümün**, Gece Yayınları, Ankara 1993.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Sevdim-Savaşım**, Evrim Sanat Yayınları, Ankara 1995.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Uzak Şiirler**, 4Renk Yayınları, Ankara 1997.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Türkiye Sevdası**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1997.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Anılar ve Portreler**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul 2000.

ÖZDENOĞLU, Şinasi, **Her Aşk Bir Titanik**, Dost Yayın Dağıtım, Ankara 2003.

10. Yararlanılan Diğer Kaynaklar

Kitap – Tez – Makale Kaynakçası

ARI, Kemal, “Çiğiltepe Efsanesi Miralay Reşat Bey”, *Bütün Dünya*, (Ağustos 2016), s. 45-48.

BEZİRCİ, Asım, (der.), **Otuz Beş Yaş – Cahit Sıtkı Tarancı Bütün Şiirleri**, Can Yayınları, İstanbul 2019.

ÇAKIR, Ömer, (2014). “Enis Behiç Koryürek’in Eserlerinde Macarlar ve Macaristan”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Y. 7, S. 2, s. 173-185.

ÇAVAŞ, Raşit, (haz.), **Nâzım Hikmet - Henüz Vakit Varken Gülüm / Seçme Şiirler**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2013.

ÇETİŞLİ, İsmail, **Cahit Külebi ve Şiiri**, Akçağ Yayınları, Ankara 2000.

ESKİCİOĞLU, Yıldız, **Özlenen Yıllar / Bir Öğretmenin Anıları**, Ümit Yayıncılık, Ankara 1995.

GÜNGÖRMÜŞ, Naciye, (1990). “Ölümünün 140. Yıldönümünde Sandor Petöfi”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C. 34, S. 01.02, s. 109-115.

HALICI, Feyzi, (haz.), **Parlâmenter Şairler**, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 1990.

HALICI, Feyzi, **Bir Şiir'in Hikâyesi**, M.E.B. Yayınları, Ankara 1996.

KIRAN, Özgür (ed.), **Sosyal Bilimciler Gözüyle Sinop**, Berikan Yayınevi, Ankara 2018.

KISAKÜREK, Necip Fazıl, **Çile**, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2017.

NECATİGİL, Behçet, **100 Soruda Mitologya**, Gerçek Yayınevi, İstanbul 2000.

ÖZER, Ahmet - UYGUNER, Muzaffer, **“Cumhuriyet Şiirimizin Korkusuz ve Coşkulu Şairi” Şinasi Özdenoğlu / Yaşamı – Sanatı – Kişiliği**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2000.

ÖZGÜL, Cemil “Atatürk’ün Ankara’ya Gelişi”, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C. X, S. 28 (Mart 1994), s. 137-156.

ÖZSOY, Murat, (haz.), **El Yazılarıyla... Yazarların Ankara’sı**, Kül Sanat Yayıncılık, Ankara 2007.

SÜREYA, Cemal, **99 Yüz**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2015.

TEMİZGÜNEY, Firdes, (2018). “1960 Darbesine Giden Süreçte Önemli Bir Kesit: İstanbul Öğrenci Olayları”, Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi, Y. 14, S. 27, s. 181-211.

TOPRAK, Bedirhan, (ed.), **Büyük Saat – Turgut Uyar Bütün Şiirleri**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2011.

TUĞLU, Turan, **Bir Gazetecinin Hatıra Defteri**, Herfene Yayınları, Gümüşhane 2016.

TÜRK, Emine Bilgehan (2017). Şiirden Yaşantıya: Şinasi Özdenoğlu’nun Şiirlerinde Otobiyografik İzler. I. Uluslararası Gümüşhane Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri. Gümüşhane Üniversitesi, Gümüşhane.

UYAR, Turgut, **Bir Şiirden**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2018.

YALÇIN, Murat, (ed.), **Orhan Veli – Bütün Şiirleri**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2019.

Şairin Biyografisinin Yer Aldığı Antoloji ve Ansiklopediler

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, C. 17 (Nem-Paleo), s. 9069.

ÇETİN, Mehmet, “**Tanzimattan Günümüze Türk Şiiri Antolojisi 2**”, Akçağ Yayınları, (3. Baskı), Ankara 2002.

ETİZ, M. Nihat (haz.), **Cumhuriyet Dönemi Mülkiyeli Şairler (Antoloji)**, Mülkiyeliler Birliği İzmir Şubesi Yayını, İzmir 2011, s. 22-24.

GÜLTAŞ, Veysel (haz.), **Kadı Burhaneddin’den Günümüze Hukukçu Şairler Antolojisi**, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2013, s. 276-277.

GÜREL, Sami, **Son Kuşak Şairleri**, Şehir Matbaası, İstanbul 1956, s. 11-14.

KALKIŞIM, Muhsin - Saylan, Kemal, (Editörler), **Gümüşhane’nin Kültür ve Sanat Hayatından 40 Biyografi**, Gümüşhane Üniversitesi Yayınları, Gümüşhane 2013, s. 186-192.

KÖMÜRCÜOĞLU, Sabahattin, **Gümüşhaneli Ozanlar [Antoloji]**, Yazarın Kendi Yayını, İstanbul 1987, s. 114-120.

KURDAKUL, Şükran, **Şairler ve Yazarlar Sözlüğü**, Bilgi Yayınevi, Ankara 1973, s. 311.

Meydan Larousse - Büyük Lugat ve Ansiklopedi C. 15 (Nou-Per), s. 368.

NECATİGİL, Behçet, “**Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**”, Varlık Yayınları, (11. Baskı), İstanbul 1983, s. 305.

Sanal Kaynaklar

<http://www.kahramanmaras.gov.tr/gecmis-donem-valilerimiz> [Erişim tarihi: 12.08.2019]

<https://www.icisleri.gov.tr/icisleri-bakanligi-tarihcesi> [Erişim tarihi: 12.08.2019]

<http://balkanbirikim.com/148-yillik-luleburgaz-belediye-baskanlari/3352/> [Erişim tarihi: 13.08.2019]

https://tr.wikipedia.org/wiki/İbrahim_Ethem_Menderes [Erişim tarihi: 13.08.2019]

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/haber_portal.aciklama?p1=146063 [Erişim tarihi: 02.02.2019]

https://tr.wikipedia.org/wiki/Türkiye_kültür_ve_turizm_bakanları_listesi [Erişim tarihi: 06.04.2020]

Özden, Yekta Güngör, “Aldatmak” (Köşe Yazısı), **Sözcü**, (8 Temmuz 2013), <https://www.sozcu.com.tr/2013/yazarlar/yekta-gungor-ozden/aldatmak-2-330630/> [Erişim tarihi: 25.05.2020].

Öktem, Elif, “Yıldız Eskicioğlu” (Röportaj), **Olay**, (7 Eylül 2016), <http://www.gumushaneolay.com/yildiz-eskicioglu-8077h.htm> [Erişim tarihi: 29.11.2018].

<http://www.surmene.gov.tr/tarihce> [Erişim tarihi: 12.08.2019]

<http://www.rize.gov.tr/gorev-yapmis-valiler> [Erişim tarihi: 12.08.2019]

EKLER²⁶⁶

Belgeler-Fotoğraflar

Belge 1: Şairin 19.10.2010 tarihinde değiştirilen kimlik belgesi.

Fotoğraf 1: Şinasi Özdenoğlu'nun, ailesiyle birlikte çekilmiş çocukluk yıllarına ait bir fotoğraf.

²⁶⁶ Belge ve fotoğraflar bu çalışmada kullanılmak üzere Ebru Bakan'a verilmiştir. Tüm hakları Bilge Özdenoğlu'na aittir. İzinsiz kullanılamaz.

Fotoğraf 2: Özdenoğlu, ortaokul yıllarında bir asker üniformasıyla.

Fotoğraf 3: 2004'te "Şinasi Özdenoğlu Kültür ve Sanat Evi"ne dönüştürülen konağa ait bir fotoğraf.

Trabzon Lisesi son sınıf öğrencileri yarınları umutlarla bakarak, Üniversite günlerini neşe içinde bekliyorlar.(1939)

Fotoğraf 4: Özdenoğlu, Trabzon Lisesinde son sınıfta arkadaşlarıyla birlikte. (1939)

LİSESİ														Sahife : 6																					
KOLLU BİTİRME BELGESİ DEFTERİ																																			
Ders yılı: 1939-1940														Devresi: Eylül																					
Ehliyet	12	Fransız - Sırası	6	Türk	3	Coğrafya	7	Okul	8	Genel	7	Astronomi	7	Taliyet	10	Fık	7	Klasik	8	Yabancı dil	7	Çocukluk	7	Akademik	7	Terhüm	7	Derece	1 Y	Nömeru	577	Tarih	20 Eylül 1940	Belgeyi alan insan	Fotoğraf
Adı ve soyadı:	Şinasi Özdenoğlu														Babasının adı: Hüseyin Hükümet																				
Doğduğu yer ve yılı:	Gümüşhane 1337														Okul numarası: 619																				

Belge 2: Şinasi Özdenoğlu'nun Trabzon Lisesinden mezun olduğunu gösteren belge ve mezuniyet notları.

Fotoğraf 5: Özdenoğlu ve sınıf arkadaşları Siyasal Bilgilerin bahçesinde hocaları Prof. Dr. Ali Fuat Başgil ile birlikte. (1943)

Belge 3: Şinasi Özdenoğlu'nun avukatlık belgesi.

Belge 4: Şinasi Özdenoğlu'nun TBMM arşivinde yer alan Kurucu Meclis üyelerinden biri olduğuna dair belge.

Belge 5: Şinasi Özdenoğlu'nun TBMM arşivinde yer alan 1969-1973 tarihleri arasında CHP Ankara Milletvekili olduğuna dair belge.

Macar Rapsodisi

Macar ovalarında ve Enea kıyısında
 Martın'ın gözlemleri ve bitin
 kışlarında
 Ve karnava dizilen günlerini orucunda
 Bence ismi bitin bazarlarda bazar
 Parti etkinliklerinde, fanalın ışığında
 Çizim çizimler içindeki bir renk bafak
 den. aliteri, en büyük evde ve
 gözyaşı!

Sen zihni: aında hukuk kitaplarında
 Ve teknik metinlerde ismi geçen
 İnsanlığın keşifinde, nasıl aşırıya
 Düşürüleceği sorularına cevaplar
 Ve güzellik estetiklerini tanıdık. Eylem
 Sahiplerinde zorlayan karga
 Ve içinde maddelerin röjaları
 Eylem!
 Ve ay ışık insan yaratımın insan
 Sonuç olarak karga bedeni insanın!

Yanım bülent Pato'da, Kardeşim,
 Yığın gözlemler üstünde tanklar horan
 Sığınim derler içinde, Sevgilimi
 Estetikmiş, bitin caddeler, Titulum
 Yanına varıyordum.
 Saman, anacığım boğazlangıç
 Kurtarıyordum.
 El yordamıyla, tükürme baskı
 Eylem otursun, sarkı, eylem mekân
 Seni buluyordum.

Utandıran kendimden, istediğin. arada
 Bir başka yolda göz istediğin
 Utandıran bulduttun, kemeldim
 Dışarı keşiften, keşiften
 Hatan görünüşü langün aygırları
 Zamanından
 Utandıran.

Oysa ki insanlığın temel antlaşmaları
 Fante üstündedir.
 Oysa ki insanlık
 "Magna Carta" dan bu yana
 Nite hüriyet andlaşmasına
 Kampla imza koymuş
 En yakışıklı oğulların
 Bu yola karban etmiş
 Ve bir zereci ismi nite san
 Utandıran kendinden, Kardeşim,
 Aynalara bakıyordum.

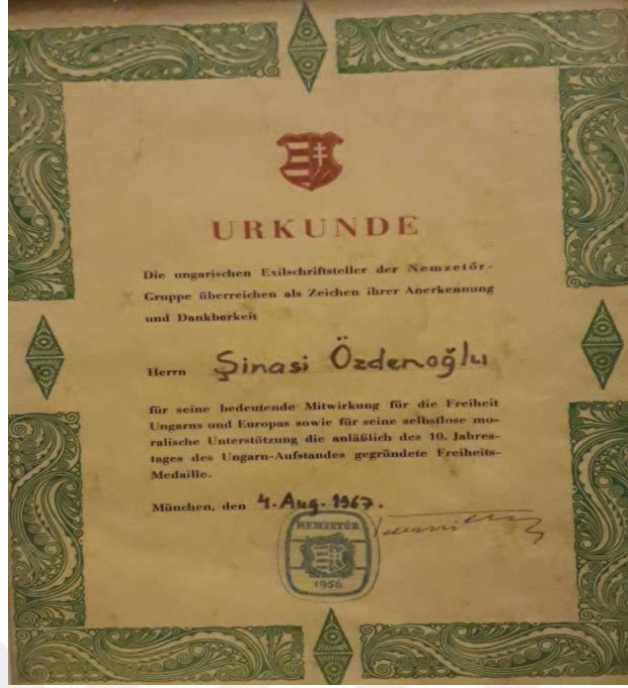
Nerde kaldı şair havaları,
 Nerde duşak duşak sevgiler?
 Duyuyor muşun bu Pato'da
 Duyuyor muşun kalkan topraklarında
 Macar rapsodisini?

Biz, ben makiyal tüfeklerle bir,
 Öldürüyoruz!
 Etker sarkılardan ve cümle
 Güne de silemezsin!
 Kitaplardan adını

Ben hayır ve şer mişali insan
 1789 da ve Türk İstiklal Uduşunu
 Bu gün bir toprakta, yurum derayından
 Ben, ne satılacak dava, ne kemik,
 Ben, Özgürlüğün ölümlüğüne
 Ben hüriyetim!
 Bayrak

25 Kasım 1956

Fotoğraf 6: Şairin kendi el yazısıyla "Macar Rapsodisi" şiiri.

Belge 6: Şinasi Özdenoğlu'na Macar Rapsodisi şiiri üzerine 1956'da Macar Kurtuluş Örgütü Nemzetör tarafından verilen ödül.

Belge 7: 1992’de Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen Başkent Onur Ödülü’ne dair belge.

Belge 8: 2009’da Şinasi Özdenoğlu’nun layık görüldüğü Nüzhet Erman Şiir Ödülü’nün plaketi.

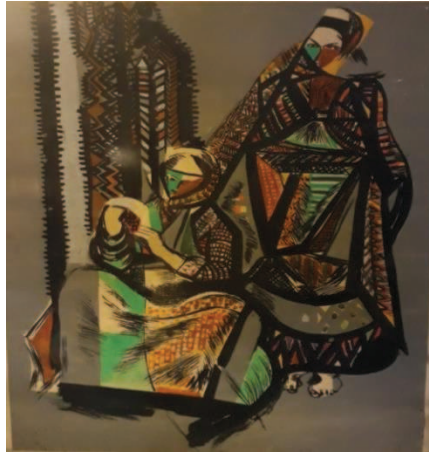
Fotoğraf 7: Özdenoğlu, ilkokula başlayan kızı Bilge Özdenoğlu ile birlikte.

Fotoğraf 8: Özdenoğlu, Diş Hekimi kızı Bilge Özdenoğlu ile birlikte.

Fotoğraf 9: Şinasi Özdenoğlu, eşi Perihan Hanım'la dans ederken.

Fotoğraf 10: Ressam Eren Eyüboğlu'nun Özdenoğlu'na hediye ettiği "Karadenizli Köylü Kadınlar" adlı tablo.

Fotoğraf 11: Özdenoğlu'nun son yıllarına ait bir fotoğraf.

Fotoğraf 12: Şairin TBMM'de yapılan cenaze töreninden.

Fotoğraf 13: Şairin Ankara'da Karşıyaka Mezarlığı'nda bulunan kabri.

HOZZAM ŞARKI
NEDEN BÖYLESİNE GEÇ, NEDEN BÖYLE UMUTSUZ ?
- 1 -

8126

Düyek - Aksak
♩ = 160 ♩ = 240

Beste: Zekâî TUNCA
Söz: Şinâî ÖZDENÖĞLU

ARANAĞMESİ

Ne-den ne-den ne-den böy-le-si-ne geç
Ne-den ne-den ne-den böy-le u-mut-
suz (..... SAZ) Her-kes er-miş mu-râ-da
yal-nız yal-nız yal-nız i-ki-
miz mut-suz
AKSAK De-ği-şe-cek bu ka-der Çi-le bir gün
do-la-cak Her yan ba-hâr o-la-cak
Gök mas-mâ-vi bu-lut-suz Gök mas-mâ-vi bu-lut-suz D.C.

HOZZAM ŞARKI
NEDEN BÖYLESİNE GEÇ, NEDEN BÖYLE UMUTSUZ ?
- 2 -

8126

Zekâî TUNCA

DÜYEK

Ne ge-rek ne ge-rek söz-le saz-la
Ne nâz-la ne ni-yâz-
la (..... SAZ) Söy-le-mek bi-le fâz-la
Se-vi-yo-rum se-vi-yo-rum se-vi-yo-rum
hu-dut-suz (SAZ)

① Neden böylesine geç ?
Neden böyle umutsuz ?
Herkes ermiş murâda
Yalnız ikimiz mutsuz

NAKARAT: Değişecek bu kader
Çile bir gün dolacak
Her yan bahâr olacak
Gök masmâvi bulutsuz

② Ne gerek sözle, sazla
Ne nâzla, niyâzla
Söylemek bile fâzla
Seviyorum hudutsuz

Şinâî ÖZDENÖĞLU

Belge 9: Şaire ait “Neden Böylesine Geç, Neden Böyle Umutsuz” başlıklı eserin Zekai Tunca tarafından yapılan bestesine ait notaları gösteren belge.

T R Y

AKSAK (P: 216) (GÖZLERİN NELER SÖYLER) Beste: Rüştü Eriç
 TSM KARCIÇAR ŞARKI Söz : Şinasi Özdenoğlu

17078

-ARANAÇME-

GÖZ LE RİN NE LER SÖY LER BA KI SİN DAN
 BİLİ RİM BİLİ RİM
 BİR CİL VE BİR NÂZ YE TER SEN ÖL DE SEN Ö LÜ RÜM
 BİR CİL VE BİR NÂZ YE TER SEN ÖL DE SEN
 Ö LÜ RÜM ÇAP KIN CA BAK MA BA NA
 HAN ÇER AL VUR BAĞ RI MA HE NÜZ SOK GEN
 CİM A NA SEN ÖL DE SEN Ö LÜ RÜM

Gözlerin neler söyler Çapkınca bakma bana
 Bakışından bilirim Hançer al vur beğarım
 Bir ölüve, bir naz yeter Henüz çok gencim ama
 Sen öl desen ölürüm Sen öl desen ölürüm.

22.6.1996

Belge 10: Şaire ait "Gözlerin Neler Söyler" başlıklı eserin Rüştü Eriç tarafından yapılan bestesine ait notaları gösteren belge.

RAST SARKI
(SEVIYORSAN ÇABUK GEL)

Bente: Rüştü Erîç
Söz: Sinasi Ördeneçli

Düyek
(D: 188)

- Aranjörme -

Q PÜN CE Bİ HÜL DEN ÖP SEVİN CE CAN DAN OK SA.
SEVİN CE CAN DAN OK SA SAZ -
- SAZ - YA KIN CA ZER RE Nİ KÜLEFE VİR
YAK BE Nİ KÜLEFE VİR YAK BE Nİ - SAZ -
- SAZ - NE YIL LAK BİZİ BEK LER NE GÜN DAYA NIR
AŞ KA NE GÜN DAYA NIR AŞ KA - SAZ -
- SAZ - - SAZ - 10. 11. 1995
SEVİN YOR SAN ÇABUK GEL DEĞİL SE Bİ RAK BE Nİ
DEĞİL SE Bİ RAK BE Nİ - SAZ - - SAZ - (SON)

Öpünce gönülden öp, Sevince candan öp
Yakınca zencerni, küle çevir, Yak canı
Ne yilları bizi bekler, ne gün dayana mışta
Seviyorsan çabuk gel, Değilse bırak beni...

Belge 11: Şaire ait “Seviyorsan Çabuk Gel” başlıklı eserin Rüştü Erîç tarafından yapılan bestesine ait notaları gösteren belge.

"TRT REPERTUARINDA"
18473

-Sabâ Şarkı-
ÖYLE BİR KADINSIN Kİ
(SANA ASLA KANAMAM)

Müzik: Pınar Köksal
Söz : Şinasi Özdenoğlu

Sofyan (J-80)
ARANAĞME---

Öy te bir ka dın sın ki sa na as la ka na mam
sa na as la ka na mam (----SAZ-----) (----SAZ-----)

Ye ni bir aş ka dü şüp ö mür bo yu ya na mam
ö mür bo yu ya na mam (----SAZ-----) (----SAZ-----)

Sar sam se ni aş kım la sa na bes te ler yap sam
sa na bes te ler yap sam (----SAZ-----) (----SAZ-----)

Ö lü rüm mut tu luk tan bel ki hiç
u ya na mam bel ki hiç u ya na mam (SOK)

Öyle bir kadınsın ki, sana asla kanamam
Yeni bir aşka düşüp, ömür boyu yanamam
Şarsam seni aşkımla, sana besteler yapsam
Ölürüm mutluluktan, belki hiç uyanamam

Belge 12: Şaire ait "Öyle Bir Kadınsın Ki" başlıklı eserin Pınar Köksal tarafından yapılan bestesine ait notaları gösteren belge.

TRT REPERTUARINDA
17047 -Nihâvenâ Şarkı-
RASTLADIM ÖMÜR BOYU ARADIĞIM SEVGİYE
Nim Sofyan (J-80) 2:36 Beste: Pınar Köksal
Güfte: Şinasi Özdenoğlu

ARRANJÖME---

Rast la dım ö mür bo yu a ra dı ğım sev gi ye Piş man ol mam bu yaş ta
ye ni den sev dım dı ye (-----SAZ-----) (-----SAZ-----)

Tü ke ti rim öm rü mü sev gi lım dı ye dı ye Piş man ol mam bu yaş ta
ye ni den sev dım dı ye (-----SAZ-----) (-----SAZ-----)

Ge çen yıl lar bo yun ca saç la rı mız ak laş tı Aş kın kad ri bi li nen en
gü zel yaş o yaş tı (-----SAZ-----) (-----SAZ-----)

Sâ de sev gi li de ğil bu lun maz ar ka daş tı Aş kın kad ri
bi li nen en gü zel yaş o yaş tı (SON) (-----SAZ-----)

Rastladım ömür boyu aradığım sevgiye | Geçen yıllar boyunca saçlarımız aklaştı
Pişman olmam bu yaşta yeniden sevdim diye | Aşkın kadri bilimen en güzel yaş o yaştı
Tüketirim ömrümü sevgilim diye diye | Sâde sevgili değil bulunmaz arkadaştı
Pişman olmam bu yaşta yeniden sevdim diye | Aşkın kadri bilimen en güzel yaş o yaştı

Belge 13: Şaire ait “Rastladım Ömür Boyu Aradığım Sevgiye” başlıklı eserin Pınar Köksal tarafından yapılan bestesine ait notaları gösteren belge.

ÖZ GEÇMİŞ

1993'te İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaokulu Esenler Hasip Dinçsoy İlköğretim Okulunda okuduktan sonra lise öğrenimini Beşiktaş Yenilevent Lisesinde tamamladı. 2013'te başladığı Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden 2017'de mezun oldu. Aynı yıl Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalına kayıt oldu.

